

EGY GURU HALÁLA

RABINDRANATH R. MAHARAJ

DAVE HUNT

EGY GURU HALÁLA

**Rabindranath R. Maharaj
és
Dave Hunt**

2. kiadás

EVANGÉLIUMI KIADÓ

A mű eredeti címe és kiadója:
Death of a guru. Hodder–Stoughton, London, 1986.

A könyvben említett személyek személyiségi jogainak és magánvédelmében néhány nevet megváltoztattunk.

Magyar kiadás
© Evangéliumi Kiadó és Iratmisszió

A borítón látható fotó az
IMSI Master Photos gyűjteményéből származik
1895 Francisco Blvd. East, San Rafael,
CA 94901-5506, USA

ISBN 963 9012 69 6

A magyarországi jogok tulajdonosa és a kiadásért felel
az Evangéliumi Kiadó és Iratmisszió
1066 Budapest, Ó utca 16.
Felelős szerkesztő: Vohmann Péter

Készült a Makai Kft. nyomdájában

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	5
1. Egy brahmin gyökerei	7
2. Egy avatára halála	16
3. Hamvak a Gangeszban	22
4. Karma és sors	32
5. Ji pandit	40
6. A fiatal guru	49
7. Siva és én	53
8. Szent tehén	61
9. Gazdag ember, szegény ember	65
10. Az ismeretlen Isten	71
11. És ez te vagy!	74
12. Guru puja	78
13. Karma és kegyelem	86
14. Megvilágosodás	90
15. Egy guru halála	93
16. Új kezdet	104
17. Vizontlátás és búcsú	115
18. Ahol Kelet találkozik Nyugattal	121
19. Halálon át az életre	129
20. New Life – Új élet	138
Utószó	152
Hindu kifejezések magyarázata	158

A könyvet neked ajánlom, kedves olvasó.

BEVEZETÉS

Nem mondhatnám, hogy teljesen váratlanul ért letartóztatásom 1975 viharos novemberi reggelén, mikor megkíséreltem átlépni a határt Pakisztán és India között. A vállalt kockázattal teljesen tisztában voltam, de a küldetés olyan fontos volt, hogy habozásról szó sem lehetett. És nem lenne értelme izgulni olyasmin, ami talán csak egy kis késedelmet okoz ... vagy, akkor sem, ha amúgy is elkerülhetetlen, amit vártam.

Azt mondták, hogy kint várják, amíg megvizsgálják az irataimat. Az alatt a tíz perc alatt, amíg lassan ide-oda járkáltam a barátságatlan határállomás előtt, számos ór hideg tekintetétől kísérve, gyanítani kezdtem, hogy mi következik. Minél tovább vártam, annál biztosabb lettem benne.

Gondolataimban elmerülve alig vettem észre a felém közeledő tisztet. – Ön Rabindranath Maharaj? – kérdezte, összehasonlítva az útlevélképet szakállas ábrázatommal. Úgy látszott, mintha ezt gondolná: *Minek a szakáll?* Vagy talán ezt gondolta: *Természetesen szakáll!*

– Igen, én – mosolyogtam megnyerően. Ez természetes reakcióm volt, amelyet barátaim már ismertek, és gyakran meg is jegyezték: – Igen, Rabi ilyen barátságos fickó. *Még ilyen helyzetben is* – gondoltam. De belül nem mosolyogtam.

– Jöjjön velem! – Hirtelen megfordult, és intett, hogy kövessem.

Az alacsony gerendázatú házban beparancsoltak egy hátsó szobába, ahol számos további egyenruhás tiszt várt reám mord kifejezéssel arcukon. Ott, távol annak a néhány turistának a szemétől, akik emiatt kis késlekedéssel lépték át a határt mindkét irányban, hallottam meg az ijesztő, de félig már várt szavakat: – Le van tartóztatva! – Mintha csak most ébredtem volna rá, hogy milyen hidegek és kemények azok a pisztolyok, amelyeket az engem körülvevő emberek viseltek.

– Miért kémkedik az indiai kormánynak? – A kérdést az íróasztal mögött ülő rangidős tiszt tette fel.

– Nem kémkedem – tiltakoztam.

– És gondolja, hogy ezt el is hisszük? – mondta gúnyos nevetéssel. – Komolyan azt gondolta, hogy kiengedjük az országból?

Természetesen hindu voltam, és a hinduk nem utaztak Pakisztánba, legalábbis általában nem. Közülük több millióan menekültek el ebből az ellenséges országból, amikor az a felosztás eredményeként muzulmán igazgatás alá került, és ezeket mészárolták le brutálisan menekülés közben. A határ másik oldalán hinduk mészárolták le a muzulmánok ezreit, mert több millió-

an hagyták ott Indiát és menekültek Pakisztánba. Pakisztánt utolsó tevékenységüként a britek hasították ki számukra, mielőtt még átadták volna a rendelkezési jogok egyre zsugorodó birodalmuk e hatalmas darabja fölött. Az ország felosztása óta számos határkonfliktus robbant ki a hindu és a pakisztáni csapatok között, és India közelmúltbeli beavatkozását a Kelet- és Nyugat-Pakisztán közti háborúba, amely Banglades függetlenné válásával végződött, soha nem fogják megbocsátani vagy elfelejteni. Egyetlen épeszű hindu sem lépne ilyen ellenséges területre, hacsak nincs nagyon különleges küldetése. Ezt gondolták kihallgatóim – és igazuk is volt.

Terhelő bizonyíték van ellenem – érzékeltették, de nem mondták ki. Ez benne volt a játékban – és előre tudtam, hogy nem tudok védekezni, bármi vel vádolnak is. Családnevem elárulta ezeknek az embereknek, hogy a legmagasabb hindu kaszt tagja vagyok; és tekintettel az India és Pakisztán közti ellenségeskedésre, ez a tény önmagában is elég volt, hogy alátámassza a vádat. Végül is mi másért tartózkodna egy indiai – különösen egy brahmin – Pakisztánban, mint hogy kémkedjék?

Elég történetet hallottam már ahhoz, hogy tudjam: nem várhatok tárgyalást, megfelelő törvényes eljárást. A valóságban nem voltam kém, bár küldetésemet Pakisztánban – amelyet sikerrel végrehajtottam – kétségkívül éppolyan ellenséges cselekedetnek tartották volna, mint a kémkedést, ha fény derül rá. Az egyik zord arcról a másikra pillantva és látva, hogy elutasítják tiltakozásomat, hirtelen elöntött a reménytelenség hulláma. Ez életem utolsó napja ... és még mennyi munka maradt elvégzetlen! Kivégzésemet nem fogják bejelenteni, nem kerül be a hírek közé. Egyszerűen nyomtalanul eltűnök, és anyám, aki vár rám Bombay mellett, és akit már évek óta nem látam, soha nem fogja megtudni, hogy mi történt velem és miért. Kormányom néhány formális érdeklődése és a pakisztániak hasonlóan formális tagadásai után hamar el fognak felejteni, mint ennek a titkos háborúnak az újabb áldozatát, amelyről a hírközlő szervek sohasem beszélnek.

Amint most szoros őrizet alatt várakoztam egy ember érkezésére Lahoréból – akit Főnöknek neveztek, és aki személyesen akart kihallgatni –, eszembe jutott egy halvány lehetőség szabadon bocsátásomra. Ezt azzal érném el, ha meggyőzhetném ezeket a keményszívű rendőröket valamiről, amit majdnem lehetetlen, hogy elhiggyenek. Talán éppen a történet hihetlensége válik javamra. Talán a Főnök is belátja, hogy ez túl valószínűtlen ahhoz, hogy hazugság legyen.

Hogy meg lehessen érteni, a lelegején kezdve kell elmesélnem a csodálatos történetet, amely visszanyúlik kora gyermekkoromba, Trinidad szigetére.

1.

EGY BRAHMIN GYÖKEREI

Bármennyire kiteljesedik is életünk a későbbiekben, mindig vannak dolgok, amelyeket sajnálunk, ha a múltra visszatekintünk. Legnagyobb veszteségérzetem apámmal, Chandrabhan Ragbir Sharma Mahabir Maharaj-dzsallal van kapcsolatban. Bárcsak élne még! Ennek a rendkívüli embernek korai halála és titokzatos körülményei nem magyarázzák meg teljesen sajnálkozásomat. Annyi minden, még ennél is figyelemre méltóbb történt azóta! Gyakran elgondolkodom, milyen lenne mindezt megosztani vele, és hogyan reagálna rá.

Megosztani vele! Soha életemben semmit nem oszthattam meg vele. A születésem előtt tett fogadalmai miatt soha nem szólt hozzám, nem fordította rám a legcsekélyebb figyelmet sem. Mindössze két szó a szájából mérhetetlenül boldoggá tett volna. A világon bármi másnál jobban szerettem volna tőle hallani: – Rabi, fiam! – Csak egyszer. De erre soha nem került sor.

Nyolc hosszú évig egy szót sem szólt, még csak egy bizalmas szót sem sugott anyámnak sem. Azt a transzszzerű állapotot, amelyet a jóga révén elért, a keleti misztikában járatlanok rendkívül különösnek, akár az örültség egy formájának szokták tartani. A „megváltozott tudatállapotok” azonban elfogadottá váltak Nyugaton, először a laboratóriumokban végzett drog-kísérletek révén, majd bejutva a társadalomba, most már milliók tapasztalták meg ezt a „másik valóságot”. Újabb milliók jutottak ebbe a most „magasabbnak” nevezett tudatállapotba hipnoterápia, autoszugesztio, kontrollált képzeletgyakorlat (guided imagery) révén és a jóga Nyugaton népszerűsített különböző változatai révén, amely a TM-től (transzcendentális meditáció) a koncentrálásig és a képzalkotásig terjed. Ezenfelül a tudományos közvélemény is egyre inkább elismeri az okkult jelenségek létét; a materialista beállítottságú nyugati társadalom korábbi szkepticizmusát felcserélte az okkulttal szembeni nyitottságra.

Mi, indiaiak, azonban évezredek óta tudjuk, hogy a jógában valódi erő van. Bizonyíték erre apám. A valóságos életben végtelen példája volt annak, amit ma Európában és Amerikában híres jógik és guruk tanítanak. Ő úgy élte meg azt, amiről ők beszélnek, mint még kevesen az emberek közül.

– Miért ilyen apa? – kérdeztem anyámtól, mikor még túl fiatal voltam ahhoz, hogy megértsem.

– Nagyon különleges ember – a legnagyobb, akit apádnak nevezhetsz – válaszolta, mindig türelmet tanúsítva állandó kérdéseim és zavart arckifeje-

zésem iránt. – Azt a valódi ént keresi, aki mindnyájunkban ott szunnyad, az Egy Létezőt, akin kívül nincsen más. Ez benned is megvan, Rabi.

Bár először keveset értettem belőle, mégis hamarosan arra a meggyőződésre jutottam, hogy a lehető legnemesebb célt választotta. Anyám gyakran biztosított efelől, szintűgy sokan mások is. Azt mondták, hogy Buddha nagy lemondása nem hasonlítható össze apáméval. Mikor már elég idős voltam ahhoz, hogy kutassam a szent írásokat, egyetértettem velük. Apám lemondása, amelyre néhány nappal házassága után került sor, teljes volt és azonnali. Ha hamarabb következnek be, meg sem születtem volna.

Bár elfogadtam a gondolatot, hogy egy magasabb rendű döntés következményeként nem szólt soha hozzám, egyetlen gyermekéhez, nem tudtam letagadni azt a mardosó ürességet, intenzív sóvárgást és azt a különösen kellemetlen éhségszerű érzést, amellyel megtanultam ugyan együttélni, meg azt is, hogy eltekintsek tőle, de amelyet soha le nem győztem. A megbántódás azonban elképzelhetetlen volt. Egy hindu számára a *Bhagavad-gíta* a könyvek könyve, és apám bátran ezt az utat választotta életcélként. Hogy bántódhattam volna meg emiatt azzal a vallásos háttérrel, amelyet anyám adott nekem? De változatlanul vágyódtam a társasága után.

Senki, még anyám sem tudta pontosan, hogy milyen fogadalmat tett, erre csak abból a furcsa életmódból lehetett következtetni, amelyet hamarosan magáévá tett. Lótuszülésben ült – lábfejeit a térdeire helyezve – azon a deszkán, amelyet ágyának is használt; napjait meditációval és a szent írás olvasásával töltötte, semmi mással. A mantrák szükségesek a meditációhoz, az általuk keltett rezgések jelentik az istenek odacsalogatásának fő módját, és ezen szellemi lények segítségével nélkül nincs valóságos haszna a meditációnak. De apám túl volt a mantrák használatán. Mi mind úgy véltük, hogy ő közvetlen kapcsolatban van Brahmannel. Annyira önmagába fordult a valódi Én felismerése érdekében, hogy soha nem vette tudomásul az emberek jelenlétét, pedig mérföldekről érkeztek csodálói imádni őt, és elébe helyezni áldozataikat gyümölcsök, virágok, vászonszövet és pénz formájában. Soha senki nem váltott ki választ belőle. Úgy tűnt, mintha egy másik világban élne. Évekkel később sikerült olyan mélységű meditációt elérnem, hogy meglátogathassam a különös bolygók és az Eltávozott Mesterek titokzatos világ-egyetemét, ahol apám látszólag idejét töltötte. Csalódásomra sohasem találkoztam ott vele.

De elébe vágok a történetnek. Az ilyen teljesítmény nem érhető el könnyen, és nem is magyarázható el könnyen azoknak, akik a világegyetemet csak az öt érzék szűrőjén át tapasztalták meg. Utazásunkat fokozatosan kell kezdenünk. Az első lépés az, hogy félretesszük a sok év alatt felgyülemlett előítéleteinket, különösen az ahhoz való értelmetlen ragaszkodásunkat, hogy

amit nem érthetünk, vagy amit a mai technológia durva eszközeivel nem észlelhetünk, az nem is lehet valóságos. Még az is kívül esik ezeken a határokön, amelyről úgy gondoljuk, hogy ismerjük, mert hiszen ki érti, hogy mi az élet, vagy az energia, vagy akár csak a fény? És milyen műszerrel mérhető meg a szeretet?

Még kisfiúként is heves büszkeség ébredt bennem, ahányszor csak azt hallottam, hogy apámat dicsőítik. Erre pedig gyakran került sor. A vallásos hinduk félelemmel és tisztelettel beszéltek róla, mint olyanról, akinek megvolt hozzá a bátorsága és meggyőződése, hogy magasabbrendű, misztikus ösvényen járjon. Sokak véleménye szerint, köztük az általam ismert legnagyobb pandit véleménye szerint apám avatar volt. Már akkor hallottam ezt a szót, mielőtt még valósággal megérthettem volna, hogy mit jelent. Milyen jól hangzott – és milyen különlegesen! Azt is tudtam, hogy *én* is különleges vagyok, mert ő az *én* apám volt. Egy napon én is nagy jógi leszek! Először ez csak egy alig értett megérzés volt, de meggyőződéssé vált, és elmélyült az évek folyamán.

Legvadabb álmaimban sem tudtam elképzelni a rám váró meglepetéseket. Annyi minden van, amit szeretnék most megosztani apámmal – de ő nincs többé.

Mily gyakran álltam ez előtt a rendkívüli ember előtt, mereven szemébe nézve, amíg csak el nem veszttem feneketlen mélységükben. Olyan volt ez, mintha az ember az üres térben estében kinyújtaná a kezét, hogy megfoghasson valamit, de csak csöndet és ürességet találna. Tudtam, hogy megtalálta azt a mennyei üdvöt, amelyet Krisna, az úr ajánlott fel Arjunának. Olyan békésnek tűnt, amint mozdulatlanul ült, lassan, ritmikusan be- és kilélegzett. Haja és szakálla a derekáig ért, mert azokban az években nem vágták. Egy isten jelenlétében éreztem magamat.

A családi oltáron levő istenszobrokat óvatos szeretettel mozgattuk, kicsomagoltuk a puha ruhákból, majd újra befedtük őket, nagy gondossággal és tisztelettel fürdettük és öltöztettük őket. Ugyanígy volt apámmal is. Akárcsak az imaszoba istenei, ő sem tett semmit fizikailag önmagáért. Isten volt, akiről gondot kellett viselni; mosdatni, etetni, átöltöztetni – nyolc éven át. Apám követte Krisnának, az úrnak arra vonatkozó útmutatásait, hogy fel kell adni minden ragaszkodást a társadalmi pozícióhoz, a kívánságokhoz és a fizikai valósághoz. Érthető, hogy az emberek csodálták. Közélről és távolról eljöttek, hogy imádják. Gyakran mondták komoly, tiszteletteljes hangon, hogy ő már bizonyára elérte a *mokshát*, megmenekült az újjászületés körforgásából. Rá nem vár további újjászületés a halálnak ebbe a világába, csak a nirvána örök gyönyörűsége. Rálépett arra a Legmagasabb Ösvényre, és még

mielőtt titokzatos halála meglepetésszerűen bekövetkezett volna, már tudtam, hogy soha többet nem találkozunk vele.

– Vishnu azt mondja, hogy mentőt hív, és a szanatóriumba viteti!

Kint álltam, és egy frissen leszakított mangót ettem, amikor a reggeli csöndben a fülembe jutottak a szavak a nyitott ablakon keresztül. A hang Phoowa Mohanee-é, apám nővéréé és leghűbb tanítványáé volt. Bent segített anyámnak megmosdatni apámat, akit szeretett és szenvedélyesen imádozott. Vishnu nagynéném közeli rokonai közé tartozott; sikeres üzletember volt, akinek nem jutott ideje a vallásra, és apám felé is csak durva szavai voltak. Elfeledkeztem a mangóról, amely kicsúszott ujjaim közül. Odalopakodtam az ablakhoz; és még a lélegzetemet is visszatartottam, hogy jobban halljak.

A beszélgetés azonban elhalkult és érthetlenné vált a dörzsölés és a csobbanások hangjától. Annyit még értettem, hogy Vishnu ragaszkodott ahhoz a véleményéhez, hogy apám „felhagyna ezzel az értelmetlen böjttel, ha az emberek nem tisztelnék istenként”. Gyermeki értelmem számára felfoghatatlan szavak szűrődtek ki az ablakon, mint „sokkterápia” és „pszichiáter”, valamint további beszélgetés orvosokról és gyógyszerekről. Zavart és riadt lettem, különösen attól, hogy anyám hangja majdnem ugyanolyan hisztérikussá vált, mint Mohanee-é. Ő különben mindig olyan nyugodt volt. Csak valami végzetesen komoly dolog aggaszthatta ennyire.

Az elszórtan növekvő kókuszpálmák alatt leszaladtam a jól ismert ösvényen a vályogfalú, keményre döngölt porból és tehéntrágyából készült padlózatú kétszobás házikóhoz, amelyet hullámbádogtető fedett. A konyhéépítésre édesanyám apja, Lutchman Singh adott engedélyt Gosinének, a család régi barátjának. Terjedelmes birtokán, nem messze attól a háztól, amelyet szüleimnek adott nászajándékkul, fel is épült a kis hajlék. A sovány, de szívós öregember, akinek a bőre olyan ráncos és napszítta volt, mint egy régi pergamen, szokásos helyzetében kuporgott a pusztaság földön a kesu-fa által vetett csekélyke árnyékban, lába közé ágyékkötő gyűrve, karjai a térdén, állát kezeivel feltámasztva.

– Miért vagy olyan szomorú, nagy jógi fia? – kérdezte Gosine rám tekintve a bölcs kifejezéssel, amely annyira megkönnyítette számomra, hogy elhiggyem: ő tulajdonképpen egy ősi bölcs ember reinkarnációja (újra testet öltött alakja), aki közben ismét megöregedett. Tudtam, hogy ezért beszél olyan jól hindiül, míg angolul (még a helyi trinidadi dialektusban is) igen gyengén beszélt.

– Miből gondolod, hogy szomorú vagyok? – kérdeztem védekezve, könnyedén felvéve azt a trinidadi falusi angolságot, amelyet Gosine beszélt. Ez második természetemmé vált, bár anyám ragaszkodott a nyelvtanilag helyes beszédhez. Reménytelen vállalkozás volt megtisztítani engem attól a helyi nyelvtől, amelyet minden városbéli barátom beszélt. – Te magad sem tűnsz valami vidámnak – tettem hozzá ráadásul.

– Fiam, nem jól aludtam az elmúlt éjszaka. Úgy érzem magam, mint egy öreg, kiszáradt mosogatórongy – mondta Gosine ünnepélyesen, s ahogy beszélt, vastag, szürke bajusza fel-le ugrált. Nem tudom, mi szórakoztatott jobban: az ugráló bajusz vagy a füleiből kinövő hosszú szőrcomók.

Csendben mellé guggoltam. Jó barátok voltunk, elég jó barátok ahhoz, hogy beszédre ne legyen szükség. Már abban is vigasztalást találtam, hogy mellette lehetek. Percek teltek el, míg összeszedtem a bátorságomat és kipa-koltam: – Tudod mi az a pszichiáter vagy a sokkterápia? – Az öreg férfi egy ideig elgondolkodva dörzsölgette az állát, homlokát mélyen elgondolkodva ráncolta, majd válaszolt: – Nagyvárosi fecsegés, itt nem jelent ez semmit. Hol hallasz te ilyeneket? Biztosan a rádióban.

– Vishnutól, illetve nem pontosan tőle...

– Vishnu nem rossz ember, csak nyughatatlan. Mohanee meg nem szól rá, hogy ne fecsegen. Apád helyesen bánt Vishnuval. Azok voltak ám a napok...

Megint csöndesen, kiábrándultan ültem. Gosine mindig tévedhetetlenül bölcsnek tűnt. Lehet, hogy *valóban* nagyvárosi fecsegés volt – de valamit csak jelentett.

– Sohasem felejtem el azt az esküvőt – kezdte hirtelen, mintha csak először akarna elmondani nekem valamit. Valójában már legalább hússzor hal-lottam tőle a történetet, szinte szóról szóra ugyanúgy.

– Fiam, apád hatalmas, okos ember. Te pedig apád igazi, valódi fia vagy. Látnod kellett volna a koronát, amit az esküvőn viselt. Végig izzók csillog-tak rajta, amelyeket a zsebében levő elemhez kötöttek. Ő maga találta ki. Hallanod kellett volna az embereket, amikor kilépett abból a kocsiból, épp Nana áruháza előtt!

– Te ott voltál? – kérdeztem ártatlanul, mintha nem tudnám.

– Fiam, én azt mondom neked, amit magam láttam, ez nem másodkézből származó történet. Ez volt a legnagyobb esküvő, amit valaha is láttam, és a legdrágább. Hogy ott voltam-e? Gondolod, hogy *ezt* elmulasztottam volna? Dobok, tánc, sok étel és ital! Annyi étel, fiam, hogy az egy hónapra elég lett volna! És a hozomány! *Azt* kellett volna látnod! Ha te is az apád nyomá-ba léphetnél ... hmm!

Ennél a pontnál szünetet tartott, mint mindig, majd folytatta, de hangjában félelemmel vegyes tisztelet jelent meg. – És mindezt feladta. Mindent! Mondjak neked valamit? Ő egy avatár, tudod-e!

Gosine hallgatásba merült, hogy kiemelje annak jelentőségét, amit mondott, én pedig felálltam, hogy elmenjek. Máskor ott maradtam volna hallgatni őt. Végül túljutott volna az esküvőn, és talán elkezdett volna mesélni egy történetet a *Mahábháratából* vagy a *Rámájanából* az istenek kalandjairól. Úgy ismerte a hindu vallást és a kedvelt mítoszokat, mint szinte senki más; sokat tanultam tőle. De nem akartam tovább hallgatni őt apámról, különösen nem arról, hogy milyen csodálatos is ő. Éreztem, hogy valami félelmetes dolog fog történni, és attól, hogy Gosine dicsőítette őt, félelemérzetem csak tovább nőtt.

Napok múltak el különösebb esemény nélkül, és kezdtem elfeledkezni Vishnu fenyegetéséről. A dolog amúgy sem volt világos számomra, és félttem anyámat megkérdezni róla. Az élet tele van rejtélyekkel, és sok közülük túlságosan félelmetes ahhoz, hogy beszéljünk róluk.

Anyám finom vonásokkal megáldott, csodálatos nő volt, rendkívüli intelligenciával és szokatlan belső erővel rendelkezett. Apámmal való házasságát természetesen szülei rendezték el, hagyományos indiai módon. Akkoriban csak 15 éves volt, osztálya legjobbjai közé tartozott az iskolában, és szenvedélyesen várta tanulmányai folytatását, amikor apja meglepetésszerűen férjhez adta. Vége lett az angliai egyetemi tanulmányokkal kapcsolatos álmainak. Belebetegetett a hirtelen megrázkódtatásba, mégis alávetette magát apja akaratának. A környék két legjelentősebb panditja megvizsgálta a fiatalok tenyerét, megkérdezték a csillagokat és egy ilyen dolgokban illetékes bölcs könyvet, és kijelentették, hogy az egybekelés az istenek áldásával történik. Anyám talán másképpen érzett, de ki merte volna megkérdőjelezni azt, amit a csillagok megszabtak és a panditok kinyilvánítottak? Szüleit sem ábrándította volna ki azzal, hogy a boldogtalanságnak akár csak a legkisebb jelét is mutatja. A hinduk között a családdal és a kaszttal szembeni köteleesség szent.

Engedelmességét majdnem azonnal egy újabb, ha lehet még nagyobb megrázkódtatással „jutalmazta” a sors, amikor férje minden figyelmeztetés nélkül, hirtelen visszahúzódott a csendes meditáció világába. Még szemén keresztül sem állt többé kapcsolatban azokkal, akik körülötte voltak. Elképzelni is alig tudom azt a megdöbbenést, amelyet anyámban mindez bizonyára kiváltott. A 15 éves, terhes ifjú feleségnek szembe kellett néznie a rárótt felelősséggel, amelyet még tetézett férje ellátásának kötelezettsége, szinte úgy kellett őt ápolnia, mint egy süketen, némán és vakon született gyermeket. De soha nem panaszkodott, és ahogy nőttem, tanúja voltam apám iránti

lojalításának és szelíd gondoskodásának. Úgy tűnt, hogy megértő szimpátiával viseltetett az iránt az út iránt, amelyet apám választott.

Csendes, elgondolkodó és mélyen vallásos emberként nemcsak anyám volt, hanem apám helyett apám is, ezenkívül első tanítóm is a hinduizmus területén. Milyen jól emlékszem ezekre a korai leckékre, amelyeket kisgyermekként tanultam, közvetlenül mellette ülve a családi imaszobában az oltár és a rajta levő számos isten előtt! A szantálfapaszta erős illata, amellyel az istenségeket frissen megkenték, a villódzó *deyaláng* fénye, amely mágnesként vonzotta a szemet, és a lágyan ismételt mantrák ünnepélyes hangja a szent titokzatosság légkörét árasztották, amely megbabonázott. A hindu istenek milliói közül családunk kiválasztotta kedvenc isteneit, és kisgyermekként, mielőtt még megérthettem volna, hogy mit képviselnek, megéreztem és féltem az oltáron álló kis szobrok és a falon levő képek hatalmát, amelyek köré a szent gyöngyöket akasztottuk. A rezzenéstelen cserép-, fa-, réz-, kő- és festett papírszemek mintha engem figyeltek volna, amikor én nem néztem rájuk. Különös módon úgy tűnt, hogy ezek az érzéketlen alakok élőbbek, mint én magam, és olyan csodás erővel rendelkeznek, amelyek mindnyájunkban félelmet és tiszteletet ébresztettek. Áldozatainkkal és imádatunkkal ezt a félelmetes felsőbbiséget ismertük el.

Amikor a reggeli vagy az esti *puját* elvégeztük, anyám és én együtt időztünk, miután nénéink és nagybácsikáink visszatértek világi kötelességeikhez és dolgaikhoz. Anyám szorgalmasan tanított elsősorban arra, hogy legyen állhatatos hindu az istenek iránti odaadásban és hibátlan a vallási kötelességek teljesítésében. Minden más ehhez képest másodlagos. Az ő szájából hallottam először, hogy a múltbeli karma következtében a legmagasabb kaszta születtem. Brahmin voltam, Brahmannak, az Egyetlen Igazi Valóságnak földi képviselője. Valójában én *magam* voltam Brahman, már csak az volt hátra számomra, hogy megvalósítsam ezt az igazi Énemet.

Mintha az azóta eltelt több mint 25 év csak 25 nap lenne, még most is hallom lágy, tiszta hangját, amint Krisnát idézi a Bhagavad-gítából, a kedvenc szakaszát:

„A jógi legyen állandóan a jógával elfoglalva, maradjon magában egy titkos helyen, gondolatait és önmagát leigázva, a reménytől és a mohóságtól szabadon. Gondolatait és érzékeit megzabolázva egy helyben maradva gyakorolja a jógát az Én megtisztítása érdekében. Testét, fejét, nyakát egyenesen, mozdulatlanul tartva, tekintetét az orra hegyére szögezve ... szilárdan tartva magát a brahmacharya fogadalomhoz, elméjét ellenőrizve és Rám gondolva ... a jógi mindörökre egyesül az Énnel ... így eljut a békességre, a legfőbb üdvösségre, amely bennem lakozik.”

Krisna volt a valódi jóga mestere és megtestesítője, ahogy a gíta elmondta, és apám volt legigazabb tanítványa. A gyorsan múlt évek során ennek megértése elmélyült bennem, amíg magam is jógi nem lettem.

Ilyen, anyám ajkáról jövő utasításokat követve, és apám tökéletes példájától vezetve, öt éves koromtól naponta gyakoroltam a meditációt. Lótuszülésben, egyenes gerinccel, nem látó szememmel a semmibe meredve utánoztam azt, aki addigra inkább istennek, mint apának tűnt számomra.

– Annyira hasonlítasz apádhoz, mikor meditálsz! – mondta néhányszor anyám csendesen, nyilvánvaló büszkeséggel a hangjában. – Egyszer te is nagy jógi leszel! – A kedves szavak csak elmélyítették elhatározásomat, hogy ne okozzak neki csalódást.

Anyám, bár olyan fiatal volt, egyedül viselte szokatlan kötelezettségeinek terhét. Nem akarta, hogy gazdag apja tudja, hogy néha *mart* kellett koldulnia, azaz vizet, amelyben a szomszédok főzték rizsüket, hogy etethessen engem, amikor még apró csecsemő voltam. Singh nagyapám, akit csak Nanának hívtunk, végül azonban rájött, és ragaszkodott hozzá, hogy anyám költözzék vissza a családi házba. Anyám nővére, Revati mindig könnyörgött azért, hogy ott lakhassék. Időnként megjelent gyermekeinek egyre növekvő seregével, és könnyek között kért védelmet, mutogatva csúnya zúzódásait, erősen rumivó férje legutóbbi verésének nyomait. A feleség bántalmazása meglehetősen általános dolog volt, ezért – miután Revati engedélyt kapott néhány hét felépülésre – Nana mindig visszaküldte őt. Végül is ő rendezte el számára, hogy ehhez a férfihez menjen hozzá, és olyan emberként ismerték, mint aki megtartja a szavát. Revati néni azonban elkerülhetetlenül újra megjelent, megverve és zúzódásokkal, gyerekeit vonszolva és természetesen terhesen. Mikor életet adott legújabb gyermekének, nagyapa újra visszaküldte a férjéhez. Az ötödik gyermek megszületése és nagyapám halála után Revati néni velünk maradt a nagy családi házban. Örültem, hogy nagynénéim ott laktak velünk. A hindu családokra jellemző módon Nana 15-20 leszármazottja lakott ott egyidejűleg – nagynénik és nagybácsik, unokahúgok és unokaöccsök, valamint Nanee, Nana özvegye, akit szeretettel csak „Ma”-nak nevezünk.

Nana akkor halt meg, amikor még nagyon kicsi voltam. Ezután anyámmal osztottunk a hálósobáján. Rumüzlete és méteráru-kereskedése az alsó szinten, ill. a lakószobák a felső szinten még jóval Nana halála után is visszhangozták súlyos, haragos lépteit. Ilyenkor érezni lehetett, hogy szelleme ott bolyong az erődszerű építményben, amelyet szilárd betonból építtetett. Azok, akik nem hisznek az okkult erők létezésében, talán azt gondolják, hogy ez tiszta babona vagy hisztéria. Mi azonban *hallottuk* lépteinek dobbanását oda és vissza a manzárdszobában és gyakran közvetlenül hálósobánk ajtaja

előtt, ahová éjszakára visszahúzódtunk. A látogatók is észlelték ezeket a dolgokat. Alig volt olyan nálunk éjszakázó vendég, akit ne támadott volna meg testileg is egy láthatatlan kéz, vagy aki ne látott volna kísértetet. Egyes rokonok soha többé nem éjszakáztak nálunk ilyen élmények után. De nekünk, akik otthonunknak neveztük ezt a házat, nem volt más választásunk, mint ott maradni.

Nana mélyen benne élt a hindu okkultizmusban, és kritizálta azokat, akik pusztán csak filozofáltak vallásukról, anélkül hogy megtanulták volna használni a természetfölötti erőket. Ahogy idősebb lettem, Ma beavatott egy titokba, amelyet évekig magában tartott és csak Revati néniével osztott meg: Nana első fiát áldozatként bemutatta egyik kedvenc istenének. Ez nem volt szokatlan gyakorlat, de erről sohasem beszéltek nyíltan. Nana kedvenc istene Laksmí volt, Visnunak, a fenntartónak a hitvese. A gazdagság és a siker istennője bebizonyította nagy hatalmát, hiszen Nana szinte egy csapásra házám, Trinidad egyik leggazdagabb emberévé vált. Mikor az alacsony gerendázatú vityilló, amelyet Nana épített családjának, titokzatos módon leégett, olyan hatalmas épülettel pótolta, amely feltűnő tájékozódási ponttá vált a Port of Spaintól San Fernandóba vezető úton. Senki sem tudta, honnan jött a hirtelen pénz, vagy hogyan jutott az aranyhoz, amelyet az új háza vastag betonfalába rejtett széfben halmozott fel. Az Indiából érkező emigránsok százai közül nem soknak sikerült ilyen könnyen és ilyen hirtelen vagyonna tenni szert. Mindnyájan hittük, hogy hatalmas istenek segítették őt, ő pedig cserébe odaadta a lelkét.

A Lutchman Singh elágazást Nana után nevezték el. A Port of Spaintól délre levő főút mentén fekszik. A Trinidadon élő nagyszámú kelet-indiai lakosság körében Nanát a hinduk egyik vezetőjeként ismerték el, mint olyan férfit, aki titokzatos, természetfölötti hatalommal rendelkezett, s ezt senki sem tagadhatta, és senkinek nem volt mersze belekontárkodni. Mindenki tudta, hogy szellemek őrizték azt a több mint egymillió dollárt, amelyet Nana a második világháború elején ásott el aranyérmék alakjában sok birtoka egyikén – senki sem tudta pontosan, hogy hol. Kevesen mertek volna szembeszegülni a szellemekkel oly módon, hogy keressék az elásott kincset, és nem volt olyan varázsló, aki leghatékonyabb mágiái birtokában is képes lett volna megtalálni a rejtkehelyet. Ezek a hihetetlen értékű érmék, amelyek ma már sokszorta többet érnek, máig rejtve vannak.

Nana az okkult hatalmat a pénznél is többre tartotta. Erős páncélszekrénye tartalmazott egy olyan tárgyat is, amelyet semmi pénzért nem adott volna el – egy kis fehér követ Indiából, amelynek szellemi ereje gyógyításra és átkozásra volt képes. Megbízható szemtanúk szerint még a kígyómérget is kiszívta a harapásból, ha fölé tartották, bár ezt a teljesítményét magam soha

sem tapasztaltam személyesen. Egyik unokabátyám elmesélte nekem, hogy egyszer kíváncsiságból óvatosan kinyitotta annak a szobának az ajtaját, amelyben Nana páncélszekrénye volt, és egy hatalmas kígyó fogadta, amely nemcsak a pénzt és a papírokat őrizte, hanem a szoba más titkait is, amelyeket csak suttogva találgattunk. Lett légyen bár a kígyó valódi vagy a szellemek által felöltött alak, mint némelyek állították, én mindenestre saját magam is láttam ezt a hatalmas, ragyogóan színes hullót leleskelni a ház alatt még sok évvel azután is, hogy Nana 63 éves korában, szívroham következtében meghalt.

A hinduk számára a kígyók istenek. Nekem is volt egy kígyóm – egy csodálatos macajuel kígyóm a szobámban, amelyet imádtam, éppen úgy, ahogy imádtam a majomistent, az elefántistent és mindenekfölött a tehénistent. Számomra isten mindennel egyenlő volt, és minden isten volt, kivéve természetesen azokat a szerencsétlen teremtményeket, akik nem tartoztak a kasztokhhoz. Világom tele volt szellemekkel, istenekkel, okkult hatalmakkal, és gyermekkoromtól az volt a kötelességem, hogy mindegyiknek megadjam a neki járó tiszteletet.

Ez volt az a kultúra, amely felnevelte apámat és kialakította jellemét. Ő tökéletesen követte Krisna és a többi eltávozott nagy jógi útját, és anyám arra tanított, hogy nekem is ezt kell tennem. Efelől soha nem volt kétségem. Apám példát állított, széles körű elismerést váltott ki, sokak imádatára rászolgált, és szükségszerű volt, hogy halála után öröksége az enyém legyen. Sose gondoltam volna azonban, hogy még olyan fiatal leszek, amikor rám virrad az istenek által elrendelt sorsdöntő nap.

---

2. EGY AVATÁRA HALÁLA

– Gyere velünk Rabi! – könyörögtek unokatestvéreim. Kumar bácsi elvitte őket a Monkey Pointnál levő öbölbe fürdeni. Mindig nagy megtiszteltetés, ha brahmin van a társaságban, a jószerecse majdnem tökéletes biztosítéka. Úgy kezeltek, mint egy herceget, és annak is éreztem magam.

– Ma nem – mondtam, és határozottan ráztam a fejem. Elhatároztam, hogy befejezem azt a bonyolult vallási ábrát, amelyet éppen rajzoltam.

– Légy szíves! – könyörgött velük együtt Sandra és Shanti.

– Nem mehetek! – További magyarázatra nem volt szükség. A házban mindenki tudta, hogy számomra a vallási kötelezettségek és az áhítat volt az

első. Órákig ültem és rajzoltam kedvenc isteneim – Hanuman, Siva, Krisna, Ganesha és a többiek képeit. Már akkor misztikus voltam, egynek éreztem magam az istenekkel, és arra is hajlandó voltam, hogy feláldozzam a fürdést a tengerparton, vagy a barátaimmal való játékot a szomszéd udvaron vagy a réten, hogy ehelyett istenek rajzolásával töltssem az időt. Gazdagon kiszíneztem a képeket, majd szobám falára akasztottam őket, hogy közel legyenek hozzám. Imádtam őket. Elhatároztam, hogy életemet a hinduizmusnak szenteltem, amelyről anyám azt tanította, hogy a legrégebb, legnagyobb és egyetlen igaz vallás.

Anyám, aki különben mindig magával vitt, amikor elment apámat ellátni – aki most féltestvérénél, Mohanee-nél élt –, ezúttal nélkülem ment el meglátogatni őt. Ez csalódást okozott, borongós hangulatba kerültem. A lerajzolt istenekről való elmélkedés azonban megvigasztalt. Kis barna ujjaim közé fogva a ceruzákat gondosan kiszíneztem Visnu képét. Hogy fog örülni anya, mikor visszajön, és meglátja a négykezű Narayanát, amint Ananta kígyó gyűrűin fekszik Laksmi és Brahma társaságában! Ez utóbbi egy lótuszon ül, amely Visnu köldökéből nő ki, és az egész az őstengeren lebegő teknős hátán van elhelyezve.

Még egy vonás itt, egy folt radírozása ott, és munkámmal elégedetten, lágyan énekeltem: „OM, Siva, OM, Siva, OM, Siva”, mikor meghallottam anyám ismerős lépteit, amint fölfelé sietett a kinti lépcsőn. A konyhaajtó hirtelen feltárult, amit azonnal izgatott hangzavar követett. Elindultam kifelé, de az ajtóban megállított, amit hallottam:

– Meghalt! Chandrabhan halott! – Földbe gyökerezett a lábam. Egyszerre mindenki beszélni kezdett, s egy ideig nem értettem semmit.

– Rossz érzésem volt, amikor ma reggel fölkeltem. – Anyám hangja fájdalommal terhes, de tiszta és erős volt. – Rögtön odasiettem. Éppen mikor megérkeztem, kezdte a nővér az orvos parancsára levágni a haját.

– De miért volt a kórházban? – érdeklődött Revati néném. – Hiszen nem volt beteg, ugye?

– Vishnu vitette be. Chandrabhan olyan volt, mint mindig – erős és nyugodt.

Hosszú szünet következett, majd anya visszanyerte a hangját és folytatta: – Levágták a haját, az orvos azt mondta, hogy túl hosszú volt ahhoz, hogy tisztán tarthassák a kórházban. És miközben vágták ... hirtelen lehanyatlott. Odarohantam hozzá. Próbáltunk vizet adni neki, de a doktor azt mondta, hogy halott. El tudod ezt képzelni? Csak úgy!

Odarohantam az ágyamhoz, rádőltem, belefúrтам arcom a párnába, és megpróbáltam tompítani a mellkasomat szorongató zihálást és a jajgatást, amely feltört a torkomból. Úgy éreztem, hogy mindent elvesztettem. Bár

alig ismertem őt, mint apámat, ő volt az ihletőm, valóságos isten – egy avatár – és most halott. Tudtam, hogy ez be fog következni, éreztem bensőmben, mikor azon a napon Gosine újra az esküvőről beszélt. Most, hogy ez megtörtént, soha nem hallom már beszélni őt. Oly sok dolog volt, amit meg akartam kérdezni tőle, oly sok mindent kellett tudnia, amiről azt reméltem, hogy egy nap ajkairól tanulhatom meg. Legalább azt szerettem volna hallani tőle, hogy nevémen szólít és azt mondja: fiam. Ez az álom most mindörökre elveszett.

A nagy kimerültségtől zokogásom végül elcsitult. Sokáig feküdtem csendesen, és – bár nem sok sikerrel – megpróbáltam felfogni Krisna szavait, melyeket Arjunához intézett, mikor csatába küldte őt. Olyan gyakran hallottam ezeket a szavakat, hogy kívülről tudtam: „A bölcs nem szomorkodik sem az élők, sem a holtak miatt ... hiszen sohasem szününk meg létezni... A testben lakó más testbe költözik, az állhatatos nem bánkódik ezen.”

A nehéz terhet cipelő ember lassú, szabálytalan lépteivel lépett Kumar bácsikám a szobába, hogy bejelentse apám halálát, fel sem fogva, hogy már megtudtam. Anyám túl elcsigázott volt hozzá, hogy elmondja nekem. Bácsikám úgy gondolta, hogy bátran viselem a híreket, nem tudva, hogy már túlságosan megviselt ahhoz a szomorúság, hogy ezt kifelé is megmutassam.

Apám hirtelen és titokzatos halála természetesen nagy megrázkódtatás volt nemcsak a családnak, de mindazoknak, akik ismerték őt. A doktorok nem találtak orvosi magyarázatot. Tökéletesen egészséges volt. Elérte volna az Önmegvalósítást és szelleme elmenekült volna, hogy kikerüljön az újjászületés körforgásából? Hinni akartam ezt. De néhányan úgy gondolták, hogy a szellemek vették el életét, mert megtörte fogadalmát. Ez igazságtalannak tűnt számomra. Ez nem az ő akarata volt, hanem másoké – Vishnué, aki a kórházba küldte, és az orvosoké, akik nem voltak hinduk, és nem ismerték az okkult erők hatalmát vagy a brahmacharya fogadalmát. Apám komolyan követte Krisna utasításait a *Bhagavad-gíta* szerint. Vishnunak ezt tudnia kellett volna, mert hindu családban nevelkedett fel. De ő úgy gondolta, hogy a jógai élete komédia, hogy az istenekről és a szellemi hatalmakról csak a panditok képzelődnek és mindez üres szemfényvesztés. Én nem követtem volna el ezt a hibát. A hinduizmusba vetett hitem sohasem ingadozott. Mindnyájan megtanultuk, hogy ne vessük meg azt, amit nem értünk, de ez túl drága lecke volt.

Mikor megérkeztünk Phoowa Mohanee házához, tekintetemmel gondosan elkerültem a durva, fából készült urnát, amely a nappali szoba asztalára volt helyezve. A halál jelenlétében minden előírást gondosan be kellett tartani. A házban nem lehetett tüzet gyújtani vagy ételt főzni, amíg a halott ott tartózkodott a másvilágba tartó út megkezdése előtt. Mialatt a pandit a hoszú *puját*

vezette, a barátok és a rokonok jajveszékelték, és Phoowa, apám legszenvedélyesebb tanítványa mindenkin túltett fájdalom buzgalmában. Megbújtam anyám mellett, belül szinte összezsugorodtam, gyerekesen védekezve az ellen, hogy központi szereplője legyek egy drámának, amelyet felfogni sem tudtam. A szertartás után egy barátságos szomszédasszony szelíden elválasztott anyámtól, és odavezetett a koporsóhoz.

– Ott van apád – mondta, mintha nem tudtam volna. Mennyire húzódoztam ettől az emlékeztetéstől.

Különös, de ez az isten, ez az avatár, aki előtt oly sokat álltam, és akit oly heves vággyal bámultam, a halálban sem tűnt távolibbnak. Arckifejezése gyakorlatilag változatlan volt, csak arcbőre volt nagyon sápadt. A brahminoknak, akik a korai árják leszármazottai, általában világosabb a bőruk, mint a többi hindu kasztnak, és apám még a brahminok közt is kivételesen világos bőrű volt. Most olyan fehérnek tűnt, mint a viasz. Elfordultam, és kihúztam kezemet kísérőm kezéből.

A temetési menet hosszú volt, mert apámat a hinduk messze földön szerették és tisztelték. A két mérföldre nyugatra, a tengerpart felé vezető keskeny úton kígyózott a siratókat vivő autók, biciklik és ökrösszekerek sora. Túl zavarodott és ijedt voltam ahhoz, hogy megkérdezzem anyámat, miért nem a temetőbe megyünk, ahová nemrég Nanát temették. Miért tartunk Monkey Point felé, ahová mindig fürödni megyünk? Ez a kérdés csak tovább növelte bennem az apám halálával kapcsolatban érzett titokzatosságot, de ezt magamban tartottam, és még szorosabban fogtam anyám kezét.

Miközben tekintetemmel gondosan elkerültem a halottaskocsin rézsútosan elhelyezett koporsót, figyelmemet inkább a keskeny út két oldalán levő cukornádak felé fordítottam, s figyeltem, hogyan vonulnak el mellettünk, mozdulatlanul és ünnepélyesen, mintha hosszú zöld leveleik a szomorúságtól konyulnának le. Ennek így is kellett lennie, mivel a Világegyetemben mindennek – embereknek, állatoknak – közös Létezője van. Úgy tűnt számomra, hogy az egész természet siratta az avatár eltávozását. Mikor fog egy ilyen isteni megtestesülés újra emberi formában megjelenni? Még a panditok, ezek a nagy tudású brahminok sem tudták.

A levegő forró és nehéz volt, nyugtalanítóan mozdulatlan egy olyan földön, amelyet általában szüntelenül légáramlatok sepernek végig. Elöl a horizonton, a Paria-öblön túl, sötét felhők lebegtek a jól ismert Sárkány-öböl felett, ahol szülőföldem, Trinidad északi csücske nyugatnak fordul, kinyúlva a közeli venezuelai partok felé. Milyen gyakran szaladtam és ugráltam végig nevetve ezen az ismerős, szűk ösvényen unokatestvéreimmel és kis barátaimmal, mikor fürödni mentünk! Halántékom lüktetett az élet melegétől, fiatalos örömmel lelkendeztem, s az ismerős tájék minden kis darabját észlel-

tem az úton. Most azonban csak rémítő zsibbadást éreztem magamban, és zavarba ejtő távolságot a cukornádültetvényen dolgozó munkásoktól, akik kíváncsian néztek föl, mikor a hosszú menet lassan elhaladt mellettük. Egy másik világ részei voltak, ahová valaha én is tartoztam.

Ahogy elhagytuk a cukornádföldeket, a menet a mangrove mocsarakon át vezető utat követte, amely a sziget nyugati oldalán kanyargott fel és le. Megálltunk a kavicsokkal behintett töltésen, amelyet közvetlenül az öböl nyaldosó hullámai mögött egy kis betonfal védett a viharoktól. Szünnapokon és iskola után a nagyobb fiúk beugrottak a falról az öböl sekély vizébe, és kiúsztak a parttól a tengerbe. Én ehhez még túl kicsi voltam, és korombéli barátimmal a parkolóterület mögött a mangrovefák melletti sekély medencében pancsoltam. Milyen valószínűtlennek tünnek most az ismerős és kedvelt hellyel kapcsolatos boldog emlékek! A forró nap ellenére is rázott a hideg, miközben kiléptünk a kocsiból.

A sima deszkakoporsót leemelték a halottaskocsiról és a part felé vitték, ahol úszkálni szoktam. Phoowa pandit mutatta az utat, miközben szanszkritül énekelte a védikus mantrákat a gonosz szellemek távoltartására. Közvetlenül a koporsót követve és szorosan anyám kezébe kapaszkodva csak most vettem észre azt a nagy halom tűzifát, amelyet a kis medence melletti kavicsos szépen felhalmoztak. A siratók ismerős jajgatása még egyszer betöltötte a levegőt, hátborzongató ritmusban emelkedve és leszállva. Borzalommal figyeltem, amint apám merev testét kiemelték a koporsóból és ráhelyezték a fahasábokból rakott halomra. Gyorsan további tűzifát helyeztek köré, amíg arca látszott már csak ki, amint vakon meredt az égre. A pandit szantálfa-pasztával gondosan ráhelyezte az utolsó jelet szabadon maradt homlokára. Lehetséges ez? A rituális égetés Indiában megszokott látvány volt a Gangesz mentén, Benáreszben és más ceremóniális jelentőségű folyópartokon, de soha nem találkoztam ezzel a szokással a trinidad hinduk között. Az a gondolat, hogy apám testét feláldozzák Agninak, a tűz istenének, még újabb, titokzatos dimenziót adott annak a rémületnek és mély veszteségérzetnek, amely már addig is elárasztotta lelkem.

A közelben rizst készítettek elő, hogy bemutassák az elhunynak. A pap folytatta a terület megtisztítását a gonosz szellemektől, amelyet szükséges elővigyázatosságnak tartottak, mielőtt a tűzisten kiszabadítja a szellemet a testből és elkíséri a távolabbi területekre. Üres szemekkel meredtem az előttem zajló bonyolult szertartásra.

– Gyere Rabi! – Ez a pandit hangja volt, ami eszembe juttatta, hogy nekem is van szerepem, amelyet el kell játszanom.

Félelmemben és fájdalommban alig hallottam a mantrákat, és nem láttam, hogy a pandit közeledik felém az egyik tenyerén egyensúlyozott, nagy

bronztálon égő szent lánggal. Másik kezét kinyújtotta és megfogta a keze-
met. Rossz előérzettel pillantottam anyámra. Ő bólintott és gyengéden meg-
veregette a vállamat. Lehajolva fülembe súgta: – Ez a kötelességed. Tedd
meg bátran!

Szemem kerülte apám arcát, miközben a pandit odavonszolt a halotti
máglyához. Háromszor vezetett körbe a holttest körül, szanszkritül idézve
számomra a megfelelő imádságot, mivel én még olyan fiatal voltam: „Tűzet
rakok ennek az embernek minden végtagjához, aki akarva vagy akaratlanul
mulasztásokat követhetett el és most a halál karmai között van ... bár elérné
a fényes régiókat.” Most láthattam a hasábfák közé megfelelő helyekre
betett kámforkockákat. Átható szaguk betöltötte orrlyukaimat. Egy magas,
turbános férfi elkezdte locsolni a gheet (bivalytejből készült kisütött vaj) és a
petróleumot a fahasábokra és a testre. A pandit utasításait mechanikusan kö-
vetve meggyújtottam egy fadarabot a szent tűzben, és hozzáérintettem a leg-
közelebbi kámfordarabhoz. A láng sercegett, erőre kapott, majd a petróleum-
csíkok mentén gyorsan szétterjedt az egyik kámfordarabtól a másikig. Vörös
és sárga láng-fantomok járták hamarosan rituális táncukat a test körül. Ká-
bultan álltam ott, ahogy a lángok magasabbra szökkentek, amíg csak a pan-
dit félre nem húzott onnan.

Kétségbeesetten keresgéltem a lángokat körüálló arcok tengerében és
megpróbáltam visszafojtani zokogásomat. Anyámat nem láttam sehol. Kép-
telen voltam elnyomni félelemérzetemet. Kibuggyant belőlem a sírás, mint az
engem körülvevő síró hangok kísérelője. Félig hisztériás állapotba kerültem,
mikor végül megláttam őt az égő holttest mellett, olyan közel, hogy úgy
tűnt, mintha a tűzben állna, fehér selyemszárjának körvonala kirajzolódott a
táncoló lángok hátterére. Hallottam már olyan özvegyekről, akik a lángok
közé vetették magukat. Vajon apám után anyámat is hamarosan elvesztem?

– Mama! – sikoltottam – Mama!

Ha hallotta is kiáltásomat a szikrák és a tűz ropogásán és a siratók fülsike-
títő lármáján keresztül, nem mutatta jelét. Mozdulatlanul állt ennek a pokol-
nak a peremén, kezét kinyújtva imádkozott az égő testet és Agnit, a mindent fel-
emésztő tűzistent. Lehajolva a tűzbe vetette a frissen főtt rizsáldozatot, majd
hátralépett az elviselhetetlen hőségből, és odaállt mellém. Felemelte fejét, és
nem csatlakozott a gyászoló siratáshoz. Igazi hinduként erőt merített Krisna
tanításából: nem siratta sem az élő, sem a holtat. Egyetlenegyszer sem kiál-
tott fel azok alatt az órák alatt, amíg ott álltunk, figyelve a kialvó lángokat.
Míg hozzásimultam, csak azt éreztem, hogy halkán és áhítatosan énekl
mantráit.

Gyászszertartásunkat naplementéig tartottuk. Akkor hét faforgácsot dob-
tunk a parázs közé, majd a gyászolók egész gyülekezete körbe-körbe járva

vízáldozatot öntött a zsarátnokra. Végül a parázs eléggé kihűlt ahhoz, hogy a pandit valamit összegyűjthessen apám földi maradványaiból anyám számára, hogy elvihesse Indiába és a Gangesz szent vizébe szórhassa. Hogy erre mikor és hogyan kerül sor, nem tudhattam. Túl zavarodott és a bánattól meggyötört voltam már ahhoz, hogy aznap este ezzel a gondolattal foglalkozzam.

Ismertem egy avatárt – egy istent emberi formában –, aki most eltávozott. Azért jött, hogy megmutassa az embereknek a követendő utat, a valódi jóga útját, amely összeköti az embert Brahmannel. Nem felejtettem el a példáját. Nem is tudtam volna. Öröksége nekem jutott, és én követtem nyomdokait.

3.

HAMVAK A GANGESZBAN

Mint Agni íjából kilőtt lángoló lövedék, úgy emelkedett mögöttem a magasba a nap, fény- és árnyékfoltokat vetve a földre és a fűre a kókuszpálmák alatt. Már egy órája imádtam, és most elhagyva a verandát, lesétáltam a külső lépcsőn a pajtába, ahol tehenünket tartottuk, amely ellátta háztartásunkat tejjel. Kinyitottam a faajtót, megragadtam a földet seprő kötelet, mire a vidám jószág ügyetlen ügetéssel megindult a legelő felé. Ugyanolyan mohón vágyott ki a szabadba, mint én magam. Félig-meddig a kötél végén vonszolva, valahogy sikerült a jobbra-balra nekilóduló állatot a friss fű egyik oázisához vezetnem. Fejem felett a kókuszpálma széles ágai ismerős dallamot játszottak, amint lágyan egymáshoz súrlódtak az öböl felől fújó kora reggeli szellőben. A tehen fejét leszegve legelészett, én pedig tisztelettel figyeltem.

A hinduk egyetlen teremtményt sem tisztelnek annyira, mint a tehenet. A tehen szent állat. Orrát a hosszú fűbe temetve, minden másról megfeledkezve, a fekete-fehér foltos istenség megránduló fülekkel és csapkodó farokkal, tele szájjal tépte a nedvdús, zöld pázsitot, és elégedetten rágott. A tehenlegetetés kedvenc foglalatosságom volt, és örömmel éltem a napi elfoglaltságomból adódó alkalommal, hogy imádkoztam ezt a nagy és szent istent. A közelben bőségesen virító hibiszkuszokorról letéptem egy narancsszínű virágot, és a tehen fejére helyeztem, görbe szarvai közé. Rám nézett barna szemével, majd tovább folytatta a fű rágását. Mivel egy légy megzavarta azzal, hogy az orrlyukába mászott, megrázta fejét és tüszentett egyet. A virágáldozat, amelyet gondosan ráhelyeztem, lecsúszott hosszú orrán a földre. Még

mielőtt felvehettem volna, egy éppen leharapott fűcsomóval együtt eltűnt a szájában. Sőhajtva a földre ereszkedtem, és megpróbáltam elképzelni, milyen lehet téhénnek lenni. Talán már magam is voltam téhén valamelyik elmúlt életemben. Nem emlékeztem rá. Gyakran csodálkoztam, miért nincsenek emlékeim az elmúlt életeimből.

Gosine gyakran elmesélte nekem, hogyan látta meg a távoli Indiában egy ősi bölcs első alkalommal a csodálatos jelet az éjszakai égbolton: a csillagcsoport által kirajzolt tehenalakot. Gosine szerint mi hinduk ilyen módon jöttünk rá elsőként arra, hogy a téhén isten. Hallottam más magyarázatot is, amiben szó volt Egyiptomról meg az árákról, de Gosine magyarázata gyakorolta rám a legnagyobb hatást. Bármilyen, ami a mennyekben van, szent; és természetesen minden földi téhén attól az égitől származik, és ezért megérdemli az imádatot. A tehéntisztelet igen elterjedt azóta az őskori nap óta. Gosine beszélt a „Téhén Anyáról” és gyakran hallottam, hogy a panditok azt mondják: ő volt mindnyájunk anyja, akárcsak Káli, Siva hitvese. Valahogy tudtam, hogy egy és ugyanannak kell lenniük, legfeljebb különböző formában. Káli, az egyik leghatalmasabb hindu istenség, akit mindnyájan szenvedélyesen tiszteltünk, rémületes volt, amint friss vért ivott egy serlegből, s frissen levágott fejből és kezéből készült nyaklánccal díszítve, férjének, Sivának földre döntött testén állt. Sokkal jobban szerettem az Egy Valóságot a téhén sokkal szelídebb formájában imádni. És jó karmát gyűjtöttem jövődő életem számára azáltal, hogy oly sok időt töltöttem tehenünk társaságában. Vajon ő tudta, hogy isten? Gondosan megfigyeltem, de semmi jelét nem tapasztaltam annak, hogy tudatában lenne ennek. Végül is azonban ez a kérdés eltűnt abban a csodálatban és hódolatban, amit ez iránt a minden teremtenyek legszentebbike iránt éreztem.

A téhén imádását gyenge zümmögő hang szakította meg, amely fokozatosan egyre hangosabb lett. Izgatottan pattantam fel, és kiszaladtam a pálmák alól, hogy jobban lássak. Akkoriban igen kevés repülőgépet láttunk. Közben figyeltem, ahogy elmegy, eszembe jutott, mit szoktam gondolni, valahányszor csak repülőgépet látok az égen. Miután eltűnődtem eredetem rejtélyén, egyszer megkérdeztem anyámat, hogy honnan származom. Nagyon komolyan ezt mondta: – Az égből, egy repülőgépből pottyantál le egy napon, Rabi, és én elkaptalak téged.

– Neked voltam szánya? – kérdeztem hirtelen elbizonytalanodva arra a gondolatra, hogy akár másvalaki hátsó udvarában is landolhattam volna.

Anyám biztosított afelől, hogy neki és apának voltam szánya. Ezek után hónapokig reménykedtem, hogy egy kisöcs hullik talán a karomba egy arra menő repülőgépből. Évek múltán a gyermekek eredete még mindig titok maradt számomra, de biztos voltam benne, hogy nem repülőgépekről származ-

nak, és anélkül hogy értettem volna, miért, tudtam, hogy soha többé nem lesz húgom vagy öcsém, hisz apám halott.

Eltávozásra óta ünnepélyesen és hűségesen imádtam apám szellemét. Minden reggel vizet vittem a főre, amelyet halálakor ültettünk, gondosan számoltam a napokat, és figyeltem, ahogy nőtt. Ma volt a negyvenedik nap – és ma el fogom veszteni hosszú, fekete, hullámos hajamat, amelyet évekig nem vágtak le, és amely mindenki véleménye szerint olyan hasonlóná tett apámhoz. Napokig izgatott a tény, hogy levágják a hajamat. Mi lesz, ha a szellemek az én életemet is elveszik, mint apámét, mikor levágták a haját?

Anyám integetett nekem a verandáról. Itt volt a szertartás ideje. Elkezdtem húzni a kötelet, megpróbáltam bevonzolni a vonakodó tehenet a pajtába. A szegény jószág megvetette patáját, és horkantásokkal tiltakozott az egész úton. Határozottságra volt szükség, de én soha nem döftem volna meg hegyes pálcával, vagy nem ütöttem volna meg vesszővel, mint ahogy néhány barátomtól láttam. – Így kell egy istennel bánni? – feddtem meg őket nem is egyszer. Így megtanulták, hogy tiszteletteljesebbek legyenek – legalábbis amíg láttam őket.

Az apám halálát követő negyvenedik napon sokkal kisebb menet ment végig a keskeny aszfaltúton a magas cukornádakon keresztül a mangrove mocsár mellett Monkey Pointig. A hamvasztás minden nyomát elhordták a hullámok, amelyek naponta kétszer átcsapnak az alacsony betonfal fölött. Csak az emlék volt kitörölhetetlen. Újra láttam a test körül táncoló és ugráló lángokat, éreztem az égő hús szagát és megborzongtam, amikor azon a helyen álltam, ahol apámat porrá égették. Ma én voltam a figyelem középpontjában.

Barátok és rokonok vettek körül félkörívben, mikor a pandit borbélyollóval a kezében megállt velem szemben. A rövid *puja* úgy ért véget, hogy szinte tudomást sem szereztem róla. A jelenlegi valóságot elhomályosította a hirtelen feltámadó félelmetes emlék. Körülbelül három évvel azelőtt mély álomból arra ébredtem, hogy valaki keményen, határozottan, élesen rángatja a hajamat. Mikor teljesen magamhoz tértem, vergődtem és vonaglottam a fájdalomtól. Bármennyire akartam, nem tudtam hús-vér kart megérinteni, hajamat mégis olyan erősen húzták, hogy majdnem kiestem ágyamból. Rémségsikoltásaimra anyám odajött mellém. Pár szóval és vállveregetéssel biztosított afelől, hogy csak rossz álom volt az egész. De én jobban tudtam, hogy teljesen magamnál voltam, nem álmodtam, és az éles fájdalom, mikor kis híján tövestül kitépték a hajamat, még reggelig kísért.

Ez az emlék és apám titokzatos halálának közelebbi élménye együttesen rémítettek, mikor erre a szertartásra vártam. De végül minden baj nélkül lezajlott. Szinte anélkül, hogy észrevettem volna, lehullott a hajam a földre,

ahol azelőtt apám hamvai feküdtek. A következő dagály ezeket a szálakat is bemossa a tengerbe, hogy csatlakozzanak az ő maradványaihoz.

Hamvainak egy részét azonban megtartották egy másik különleges szertartáshoz. Gosinéval meglehetősen izgatottsággal sokszor beszélgettünk róla apám halála óta. – Ő avatár volt, nem kétséges – biztosított az öregember. – A *moksha* nem kérdéses. *Nála* nem!

– Hogy gondolod? – kérdeztem. – Nem hiszed, hogy elérte a *mokshát*?

– Már rég elérte – még egy másik életében. Most csak visszajött, hogy megmutassa az utat ... mint Buddha vagy Jézus.

– Lehet, hogy egyike volt a *Mestereknek*? – kerített hatalmába a gondolat.

Gosine meggyőződéssel bólintott. – Majd meglátod a negyvenedik napon. Nem lesz semmilyen lábnyom a hamuban. Semmi! Az ő lelke már visszamenekült Brahmanhoz. Ő isten volt, *Bhai* – ez volt a te apád! – Áhítattal nézve rám mély tisztelettel megismételte: – Ez volt a te apád!

Ezt magam is tudtam, mikor még életében előtte álltam és mély szemébe néztem. De nem értettem meg ezt úgy, mint Gosine. Ő ismerte a Védákat, még ha nem is volt tanult ember. Értékelésem szerint Gosine nagyon okos volt, és igen tudós hindu.

Mikor hazatértem – és igencsak tudatában voltam tövig lenyírt frizurámnak –, alig vártam, hogy beigazolódjék, amit Gosine mondott. A pandit bevezetett egy üres szobába, amely egész éjszakára zárva volt. A padló közepén egy lapos tálban, gondosan elsimítva ott volt apám hamvainak egy része, amelyet előző este helyeztek bele nagy tisztelettel. A család izgatottan nyomult előre, hogy megvizsgálja a felületet és megtalálja az árulkodó lábnyomokat, amelyek felfednék apám legújabb reinkarnációját. Ezt a szertartást már sokszor láttam ezelőtt, de most nem értettem a célját. Apám már nem vesz részt az újjászületés körforgásában, ő már visszatért Brahmanhoz, ezért az ő esetében mi értelme van fáradni a rítussal? Emlékeztem Gosine szavaira: – Nem lesz nyom a hamun. Semmi!

Hallottam anyám zihálását. Majd a pandit felkiáltott: – Hé, nézzétek! Ott egy madárnyom!

Szavakkal ki sem fejezhető a csalódottság, amit éreztem. Anyám és néniém közé tolakodtam, hogy magam is lássam. Igaz volt! Középen, az egyébként sima hamufelszínen ott volt egy kis madár félreismerhetetlen lábnyoma. Mindnyájan gondosan megvizsgáltuk. A következtetés elkerülhetetlennek látszott: apám madár formájában született újjá!

Kis világom összeomlott. Mit mondana most Gosine? De hiszen a sziget fő panditja is avatárnak hívta az apámat! Ha ő nem érte el a Brahmannel való egyesülést, akkor mi reményem lehetett nekem vagy bárki másnak? Rosszul éreztem magam, és képtelen voltam bekapcsolódni az izgatott tár-

salgásba, miközben mindannyian kísértáltak a külső udvarba ennek a fontos szertartásnak a következő állomására.

Túl kábult voltam ahhoz, hogy gondolkozzam, és szinte semmit nem halottam a hosszú *pujá*ból. Napok óta a legínycsiklandóbb illatok tettek bennünket próbára. A konyhából áradtak, ahol anyám és nagynénéim készítették órák hosszat a számtalan kedvelt különlegességet, currys ételt és édességet. Mielőtt azonban bárki megízlelhette volna őket, minden ételből egy darabot fel kellett ajánlani az eltávozottnak. Egy nagy tálát kibéleltünk szent koalevéllal, majd a pandit az apám szellemének bemutatott áldozatot a magas banánfa alá helyezte. Azután mindnyájan visszafordultunk, hogy sorban visszajünk a házba.

– *Bhai ya*, senki nem nézhet vissza, értitek? – figyelmeztetett bennünket ünnepélyesen a pandit. – Ha visszanéztek, a szellem megtámadhat benneteket. Az áldozat csak neki szól.

Nem tudtam ellenállni a kísértésnek. Lelassítottam lépteimet, és hagytam, hogy a többiek elmenjenek mellettem. Mégiscsak az *én* apám volt. Látnom kell őt még egyszer, ha csak egyszer is. Csak egy pillantásra! Félúton vissza a ház felé, félelemtől remegve, titokban visszapillantottam vállam fölött. A tál a levelekkel még mindig ott volt, és jól láttam benne az ételt is. Apám szellemének nem volt semmi jele. Gyorsan elfordítottam a tekintetem. Elkövettem a tiltott cselekedetet! Talán az utolsó lépéseimet teszem. De nem történt semmi. Kegyelmesek voltak hozzám az istenek? Ez a rejtély csak növelte azt a zűrzavart, ami már amúgy is kavargott bennem.

A hátsó verandára siettem, és ott álltam kitartóan lábujjhegyen, hogy figyeljem az onnan alig látható tálát. Láttam már Jógit, a szomszéd kutyáját, amint megette a Nana szellemének kihelyezett áldozatot, és biztos akartam lenni benne, hogy ez nem történik meg még egyszer. Amikor körülbelül fél órán keresztül nem történt semmi érdemleges, nem tudtam tovább visszatartani magamat. Még mindig féltem ugyan attól, amit a szellemek tehetnek, de már valamivel bátrabb voltam; visszatértem az udvarba, és óvatosan megközelítettem a banánfát. Nagy csodálkozásomra az étel eltűnt! Egy morzsa sem maradt belőle, bár nem vettem észre semmi láthatót a tál környékén. Tehát mégiscsak igaz volt – apám szelleme ette meg! Bizonyítéka volt ez annak, hogy végül mégsem érte el a nirvánát? Mégiscsak madár lett, aki most figyel engem a fáról?

Leverten, zavartan és nyughatatlanul járkáltam fel és alá a kertben, és kerestem a bokrokon vagy a fákon egy madarat – kicsit vagy nagyot –, amelyik akár csak távolról is emlékeztet apámra. Még ha nem is ismerem fel őt, ő legalább megismer engem. De hiába vártam arra, hogy ezek közül a gyorsan tovatűnő, csacsogó, tollászodó kis teremtmények közül csak egy is megáll-

jon és rám nézzen annak jeleként, hogy megismer. Egyikük sem fordította rám a legcsekélyebb figyelmet sem, kivéve, ha túl közel merészkedtem hozzájuk: akkor riadtan elrepültek. Persze apám akkor sem fordított rám sohasem figyelmet, mielőtt meghalt, miért tenné hát most?

Később az ismerős ösvényen Gosine kunyhója felé vettem utam. Lehetetlen volt négy szemközt beszélni vele, mikor annyian ott voltak. Fia, aki körülbelül 40 éves volt, kint a ház előtt biciklijé kerekét javította. Ezen szokta körbekarikázni a várost erős pirospaprikával készült currys *channát* és *barát* árulva. Nemrég vett el egy kétgyermekes asszonyt, és mindnyájan beköltöztek Gosine kétszobás kunyhójába. Látva, hogy közeledem, fáradtan felegyenesedett a leeresztett kerék mellől, kezeit összetette az álla előtt, és meghajolt felém.

– Sita Ram – mondta kedvesen. – Az öreget keresed? Bent van. Érzi már a kora súlyát.

– Ez nem igaz, fiam! – válaszolt Gosine hangja belülről. – Semmi olyasmit nem érzek, mint amiről beszéltél. A hideg tartott vissza. – S hogy bizonyítsa is, amit mondott, a büszke öregember – egy hinduhoz képest magas termetű és kissé görbelábú – bicegve előjött, hogy leguggoljon szokott helyére, kunyhója védelmező árnyékába. Csöndben guggoltam. Az, hogy vele lehettem, olyan biztonságérzetet és megnyugvást keltett bennem, hogy el sem mondhatom.

– Szép hajad gyorsan vissza fog nőni – mondta lassan ingatva fejét egyik oldalról a másikra, mint egy fordított inga.

– A hajam nem izgat – válaszoltam, de nem oszthattam meg vele a bennem dúló zűrzavart és kétségeket.

– Tudod *Bhai*, sohasem felejttem el, ahogy apád élt. A legszentebb ember volt, akit valaha is ismertem ... ahogy feladott mindent! – Gosine feje továbbra is előre-hátra ingott a csodálkozástól.

Az ilyen dicséret hallatán máskor dagadoztam a büszkeségtől – végül is az *én* apámról volt szó –, most azonban kevés vigaszt nyújtott, bár éreztem, hogy Gosine az apám iránt érzett csodálatát rám vitte át. A hamvakban jól kirajzolódó madárnyomot azonban nem lehetett letagadni. Mindnyájan – még a pandit is – tudomásul vették, láthatóan az engem eltöltő csalódottság és megrázkódtatás nélkül. Ez csak még fájdalmasabbá tette zavaromat.

– Hogy lehet most ilyen kicsi? – kérdeztem. Könnyebb lett volna megértenem, ha nagy madárrá változik, de hogy ilyen *kicsi* lett, az csak növelte zavarodottságomat.

– Nézd csak *Bhai*, egyáltalán nem kicsi, nem! – vágott vissza Gosine szenvedélyesen. Elcsendesedett, elgondolkodva dörgölte állát, majd hosszút,

hangosat sóhajtott. – Ide hallgass, mit mondok én neked. Egy ilyen kislábú madár nem ehette meg azt a sok ételt ilyen *gyorsan*.

Természetesen! Talpra ugrotta, m és visszaszaladtam abba a szobába, ahová a hamvakat bezártuk. Nem felejtettük-e el szorosán bezárni az ablakot? Nem emlékeztem rá. Kint felnéztem az eresz alá, és megláttam egy kis madár fészket. Egy sor félkör alakú nyílást pillantottam meg egymás mellett a fal és a hullámbádog tető találkozásánál, amelyek – mint izgatottan megállapítottam – elég nagyok voltak ahhoz, hogy a kis madár beférjen a szobába. De vajon ott volt-e a madárfészek apám halála előtt is? Nem lehettem biztos benne, de úgy emlékeztem, hogy ott volt.

Akkor végül is apám nem hagyott nyomot a hamuban! Micsoda megkönnyebbülés! De akkor mi van az étellel – azt ki vagy mi ette meg? Talán az Aszurák vagy Rakshák egyike – valaki a démonok közül, akikről a Védák beszéltek – közbelépett, hogy megpróbálja félrevezetni bennünket? Így lehetett! De apám és a többi eltávozott Mester megvéd engem ezektől a sötét erőktől. Hittem apámban és abban, amit ő tett. Követtem tehát nyomdokait.

– Rabi! Hol vagy? Baba van itt! – hívott Nanee.

– Jövök, Ma! – siettem föl a lépcsőn a házba, ahol mindenki lelkesen üdvözölte jó barátunkat.

– Rabi! – kiáltott a nagy darab ember, majdnem kiszorítva belőlem a leket egy meleg ölelésben. Jankhi Prasad Sharma Maharaj, született indiai, a sziget fő panditja volt. Nem létezett nagyobb tisztesség annál, mint őt vendégül látni valakinek az otthonában. Mint apám közeli jó barátja és csodálója, Baba mindannyiszor megállt, ahányszor csak útjai során elment a házunk mellett, mikor keresztül-kasul bejárta Trinidad szigetét. Főként hindiül beszélt – és csak nagyon keveset angolul –, de járatos volt a szanszkritban is. Magas, jó bőrben lévő, meglehetősen erős ember volt, bozontos, őszbe hajló szakállal. Elment volna Mikulásnak is, ha egy kicsit kövérebb lett volna. Bár egyesek számára félelmetes figurának tűnt, velem éppoly vidám és barátságos volt, mint a Mikulás lehetett volna, és nagyon szerettük egymást.

– Rabi! – kiáltott ismét, kartávolságra tartva magától. – Napról napra egyre inkább apádat látom benned. Bhagwan rajtad tartja szemeit. Egy napon belőled is nagy jógi lesz! Szemed apád szeme, és hamarosan hajad is újra apádé lesz! – tette hozzá nevetve, gyengéden végigfuttatva ujjait rövid hajamon, amely úgy tűnt, hogy nagyon lassan nő. Anyámhoz fordult, aki sugárzott a büszkeségtől mellettem. – Ez a gyerek nagyon különleges. *Nagyon* különleges! – ismételte meg fejét ide-oda ingatva a nyomaték kedvéért. – Egy

nap nagy jógi lesz, akárcsak az apja. – Dagadt a keblem és könny szökött a szemembe. Igen, *az leszek*. Kihúztam magam, amennyire csak tudtam.

A látogatás rövid volt. Úton volt, hogy egy különleges *puját* mutasson be egy Port of Spainben lakó gazdag hindu számára, aki rákban szenvedett és azt kívánta, hogy szép fizetségért készítsék elő számára az utat a túlvilágra. Némelyik pandit megfelelő fizetség ellenében még a nirvánát is felajánlotta. Jankhi pandit nem vállalt ilyen garanciát, de hinduk ezrei erősen hittek közbenjárása hatékonyságában a *devatáknál*, és fizetni is hajlandók voltak, hogy részesüljenek benne.

Miután áldását adta ránk, a nagy pandit szorosabbra fogta dhotiját maga körül, és az ajtóhoz ment, ahol megállt, hogy meghajoljon. Kezünket arcunk előtt összetéve mindnyájan meghajoltunk felé a mindannyiunkban jelen levő istenség elismeréseként. Egy perccel később már sietett lefelé a lépcsőn. Kiszaladtam a verandára, és integettem neki, amint felkapaszkodott a rá váró autóba. Szavai még mindig visszhangoztak bennem, mikor eltűnt az első kanyarban. Lehetetlen volt elfelejtenem, hogy milyen különleges vagyok. Mindenki emlékeztetett erre a tényre. Én *biztosan* nagy pandit leszek, sőt mi több, jógi, szent ember, mint apám.

Anyám mellettem állt, és szintén integetett. Most átölelt, és megveregette a vállamat. Azt hittem, tudom, mit gondol. Folytatni fogom apám útját, öröksége nekem jutott. Anya és én együtt fogjuk követni az ő lépteit.

De rosszul gondoltam. Valami másra gondolt, és kereste a szavakat, hogy enyhítse azok lesújtó hatását.

– Apád hamvait el kell vinni a Gangeszhez, Rabi – szólt végül –, és bele kell szórni a legszentségesebb folyóba, hogy az kivigye a tengerbe. Azt akarom, hogy te is ezt tedd, ha én meghalok.

A Gangesz! A titokzatosság micsoda fényköre vette körül ezt a nevet! A Folyók Szent Anyja, akár a tehén, mindnyájunk Anyja, amely tisztán folyt a Himalája legmagasabb csúcsaitól végig a hosszú sztyeppéken át a Bengáli-öbölíig. Benáresznél, a legszentebb városnál kell a hamvakat a vízbe szórni. Ezzel végleg Krisna karjaira bízánk apám szellemét.

– Ugye elviszel magaddal, Mama? – könyörögtem. – Kérlek! Kérlek, Mama! Veled kell mennem! El kell, hogy vigyél magaddal!

– Szeretnék magammal vinni, Rabi, de ez túl messze van számodra. El-fáradnál. És természetesen nem maradhatsz ki az iskolából...

– Nem fogok elfáradni, ígérem! És iskolába mehetnék Indiában is.

Lassan és szomorúan megrázta a fejét: – Sajnálom, ...de ne izgulj, hamarosan visszajövök, ígérem.

– Kérlek, ne hagyj el! – könyörögtem. – Nem akarok egyedül itt maradni nélküled.

– Nem leszel egyedül. Itt van Ma és Revati néni, unokatestvéreid, Kumar bácsi és Lari... – Körülfont karjaival, és megveregette a vállamat. – Hamarosan visszajövök, Rabi. Ezt ígérem. Mit szeretnél, mit hozzak neked Indiából?

– Egy elefántot! – válaszoltam nagyon őszintén. – Amilyen a képeken van!

Anyám arra tanított, hogy hinduként kötelességem panasz nélkül elfogadni bármit, amit a sors hoz. De a sztoikus belenyugvás a karmámba, amelyet Krisna urunk helyezett rám, elviselhetetlenül nehéz teher lett egy kisfiú számára, mikor végül eljött a napja anyám eltávozásának. Szomorúan kapaszkodtam fel mellé a kocsiba, amivel Port of Spain kikötőjébe hajtottunk, ahol felszállt a hajó fedélzetére, amely először Angliába, majd Indiába vitte. *Ma*, aki nem tudott velünk jönni, az ablakból integetett, anyám pedig visszaintegetett, ahogy elhajtottunk ezen a minden napok legszomorúbbikán. Én is istenhozzádot intettem, azzal az erős elhatározással, hogy anyámmal megyek Indiába. Az erős szélben az utolsó Hanumán zászló ide-oda lengett a rum- és méterárúkereskedés sarkának tetején. A fehér szövetből kivágott és *Ma* által a vörös vászon háttérre szeretettel ráhímezett alak, kedvenc hősőmnek, Hanumánnak, a majomistennek alakja, mintha istenhozzádot intett volna nekem. Jó előjel!

Körülbélül egy tucatnyi rokon és barát jött el, hogy elbúcsúzzon anyámtól. Alig egy éve, hogy sokan közülünk ugyanitt álltunk, mikor Deonarine bácsikámat kísértük ki, aki Angliába ment. Ő anyám legidősebb bátyja volt, és azért ment el, hogy a londoni egyetemre járjon. Deonarine olyan volt számomra, mintha apám lenne. Mind ott álltunk a rakparton és sírtunk, amint a hajó lassan kiúszott a kikötőből. Akkor úgy éreztem, hogy meghasad a szívem. És most anyám készül elmenni! Titkon megtöröltem a szememet a ruhám ujjával. Bátor akartam lenni, de a rokonok és barátok ismételtetése, hogy milyen szerencsés anyám, mert megteheti ezt a szent zárándokutat, elviselhetlenné vált számomra. – Anyád Indiába megy, Rabi, a Gangeszhez! Nagy szerencséje van, gyermek! – mondogatták. – Ne légy már olyan szomorú. Hamarosan visszajön. – Hogy mondhattam volna el nekik vagy anyámnak, hogy majdnem meghasad a szívem?!

Mindnyájan felmentünk a fedélzetre. Némán hallgattam a lelkes megjegyzéseket, hogy milyen nagy és luxusminőségű a hajó, milyen kényelmes a szállás, milyen jó az étel – milyen izgalmas az idegen konyha ezen a holland hajón. Mindez olyan nevetséges volt. Mit érdekelte anyámat a luxus? Ami

pedig az ételt illeti, elküldte egyik unokabátyámat vissza a rakpartra, hogy vásároljon neki egy nagy adag zöldséget és gyümölcsöt az útra. Teljesen önkéntesen, négyéves koromban őszinte fogadalmat tettem, hogy az ahimsát, az erőszakmentesség elvét követem egész életemben, és szigorú vegetáriánus leszek, mint anyám. Hogy merték a rokonok és barátok még csak elképzelni is, hogy anyám egy asztalhoz ülne azokkal a hitetlenekkel, akik a szent tén húsát falták.

Apám nyomdokain haladó vallásos szenvedélyem nemcsak az isteneket örvendeztette meg, de anyámat is, aki a hinduizmusra tanított. Annyira közel álltunk egymáshoz, és én úgy szerettem! Nem volt rendjén, hogy én legyek elszakítva tőle, aki jobban követtem a hindu ideált, mint ezek a hangos szerencsekívánók, akik olyan bolond módon kiabáltak az út kilátásairól, ami annyi fájdalmat okozott nekem!

A hajó sípja hosszút, hangosat füttyentett. – Viszontlátásra! Utazz jól! Írj hamar! Hiányozni fogsz! – próbált mindenki még egy utolsó szót kiáltani.

– Adj egy puszit mamának, Rabi! – tolt előre Revati néni. A rám váró magányosság érzése hirtelen rám szakadt.

– Én is elmegyek Indiába! – kiabáltam, mindkét kezemmel belekapaszkodva anyám kabinjának kilincsébe, amelyet halálos szorítással tartottam.

Kaka Nakhi, aki annak idején Nanát fuvarozta körbe-körbe nagy fekete Chevroletjén, egy nagy zacskó friss amerikai mogyorót mutatott. – Hé, Rabi – mondta, hogy meglágyítson –, gyere, vegyél. – De engem nem lehetett becsapni. Semmiképpen nem tudtak rávenni, hogy elengedjem az ajtót.

Anyám elkezdett kérlelni. – Rabi, kérlek! Ez nem rád vall. Engedj elmenni! Menj le szépen Revati nénival! Integethetsz nekem a rakpartról.

Csak még szorosabban tartottam a kilincset. – Veled megyek, mama! Kérlek! Vigyél el magaddal!

– Gyere, gyere, mennünk kell – mondta Revati néni, és szemei könnyel teltek meg arra a gondolatra, hogy elveszíti testvérét. Megpróbálta szelíden lefejteti kezemet a kilincsről, de nekem erőt adott a félelem. Láttam anyám arcán a kínos zavart. Elképzelhetetlen volt, hogy erőszakkal távolítson el vagy megüssön engem. Szent gyermek voltam, brahmin, egy nagy jógi fia. De a hajó sípja újabb figyelmeztető jelet adott.

– Mindnyájunknak menni kell, *mégpedig azonnal!* – Ez Kumar bácsikám volt, aki fölém tornyosult, és megpróbált szelíd, de határozott lenni. Mint megyénk jogi tanácsosának, hangja mindig bizonyos tekintélyt hordozott. De én megmakacsoltam magam, és elkezdtem sikoltozni, kétségbeesetten kapaszkodva. Kaka Nakhi csatlakozott Kumarhoz, és megpróbálta kezemet szelíden lefejteti a kilincsről. Egyik kezemet lefejtették. De azonnal visszatet-

tem, mikor a másik kezemet feszítették. Sikoltozásom csak tetézte a zavart. – Anyával megyek! Anyával megyek!

Soha azelőtt nem viselkedtem így. A szent kisgyermek megrázó jelenetet rendezett a villámsújtotta rokonság előtt. De nem volt több vesztegetni való idő. Lari és Nakhi egyesült erővel letéptek az ajtóról, és kivonszoltak anyám szobájából. Rugdostam és sikoltoztam, miközben levittek a hajóról a rakpartra.

Micsoda búcsú! Most már minden harci vágyam elhagyott. Sírásban törtém ki, és könnyeimtől nem láttam anyám integető alakját, ahogy a hajó eltávozott a dokktól. Egész úton hazáig vigasztalhatatlanul zokogtam. Aznap este álomba sírtam magam. A következő napon visszautasítottam az ételt, és hisztérikusan sírtam minden vigasztalási kísérlet ellenére. Tudtam, hogy alá kellene vetnem magam mindennek, amit karmám rám hoz, de csak egy kisfiú voltam, nagyon is emberi, és szükségem volt arra a szeretetre, amit csak egy anya adhat.

Sohasem fogom újra látni! Ez a borzalmas meggyőződés csak növekedett bennem, amint egyre tovább zokogtam.

---

4. KARMA ÉS SORS

– Meg kell tanulnod a türelmet, Rabi. Kevés dolog van ennél fontosabb ... és nehezebb.

– De Ma, hogy mondhatta Mama, hogy *hamarosan* hazajön? Mindjárt két éve lesz már, és levelében ismét azt írja, hogy jövőre. Mindig csak *jövőre!* – Barátaimnak, akik kérdezték, még mindig azt mondtam, hogy „jövőre” tér vissza, de én magam már nem hittem benne.

Nanee szokásos helyén ült, az ablak mellett, ahol minden reggel meglátogattam. Miután összetett kézzel meghajoltam felé, keresztbe tett lábakkal leültem vele szemben a padlóra. Figyeltem ujjainak fürge mozgását, ahogy elkezdte bonyolult hímzését, amellyel napjának jó részét töltötte. A legtöbbször másnak ajándékozta. Ma a csípőjétől lefelé megbénult a gyermekszülés után – és Nana kegyetlensége miatt, aminek következtében számos éjszakát az esőben kellett eltöltenie egy mangófa alatt –, mégis panasz nélkül viselte fájdalmát és szerencsétlenségét. Tulajdonképpen ő volt a legvidámabb az egész házban, őt kereste mindenki, akinek vigaszra vagy tanácsra volt szüksége.

– Légy türelemmel, Rabi – mondta ismét. – Türelem. Mindnyájunknak hiányzik anyukád. De ösztöndíjat kapott a tanuláshoz a benáereszi egyetemen.

Te erről nem tudsz, de ő házassága előtt tanulni szeretett volna az egyetemen. Ez a karmája, tudod, és ezt senki nem akadályozhatja meg.

– Gondolod, hogy Mama *jövőre* valóban visszatér? – kérdeztem.

– Sose veszítsd el hitedet anyukádban, Rabi, vagy bárki másban – válaszolta Ma gyengéden. – Most úgy látja, hogy *jövőre* hazatér. De ha mégsem így lenne, tudd, hogy ennek is oka van, és fogadd el türelemmel. – Ez nehezen követhető tanács volt számomra.

Mának ilyen gyengéd modora volt. Soha egy éles szó, soha semmi jele a haragnak, ami a házhoz tartozók közül olyan sokakra jellemző volt. Ő volt a békéltető a családi veszekedésekben, amelyek néha elmérgesedtek, és azt az érzést keltették bennünk, hogy Nana dühös szelleme szítja a veszekedéseket leszármazottai között. Ma kedves modora olyan volt, mint gyógyír a sebre.

Nem mintha Nana mindig veszekedett volna. Néha maga volt a megtestesült jóság és nagylelkűség, pénzt kölcsönzött a szegényeknek, néha még a négereknek is, akiket a legtöbb hindu megvetett. Nana csodált barátjuk és jóttevőjük volt. Néha kiállt a verandára, és teli kézzel szórta az ezüstpénzt az alatta levő üzlet elé a közeli földön dolgozó munkások és gyerekek nagy örömeire, akik összeverekedtek a pénzen, amely mintha a mennyből hullott volna. Nana volt az első a trinidadi hinduk között, akinek saját rádiója volt – egy nagy, drága típus, amelyet az Egyesült Államokból hozatott be –, és ezt a csodadobozt is gyakran nagylelkűen megosztotta másokkal. A nagy nappaliban széksorokat állítottak fel, és behívták a szomszédokat, a vásárlókat, barátokat és rokonokat, és felhangosították a készüléket, mintha csak egy vetítővászon nélküli mozi lett volna. Ezt a nagy dicsőséget részrehajlás nélkül megosztotta gazdaggal és szegénnyel egyaránt, akik mind csodálták imponáló készülékét.

Nana jellemének gonosz oldala azonban ott lapult közvetlenül a felszín alatt, és hirtelen, minden előjel nélkül tört elő. Miközben egy vevővel foglalkozott lenn a rumüzletben, néha hirtelen abbahagyta az üzlet intézését a kelletős közepén, felmászott a lépcsőn a lakórészbe, megragadott egy vastag bőrszíjat, és minden érthető ok nélkül – engem kivéve – mindenkit ütlegetni kezdett. Mi elfogadtuk ezt az ő karmája részeként, mint olyasmit, amit valamelyik elmúlt életéből kellett ledolgoznia. A hindu mitológia tele van olyan démonokkal, akik a rossz karmát szolgáltatják. Néha úgy tűnt, hogy ezek legrosszabb fajtája került Nanába. Arról suttogtak, hogy talán a gazdagságát védelmező szellemek uralkodnak a lelkén, mert volt valami természetfölötti a dühkitöréseiben, ill. abban az erőben és ravaszságban, amiről időnként tanúbizonyosságot tett. Ezzel együtt vallásos ember is volt, minden reggel és este elvégezte hindu imádságait és vallásos gyakorlatait, összegyűjtötte gyer-

mekeit, hogy elénekeljék a hindu *bhajan*okat és mantrákat mondjanak az isteneknek.

Habár Nana új feleséget vett, miután Nanee nyomorékká lett, időnként nagy szeretettel bánt Mával. Kész volt rá, hogy vagyonokat költson a gyógyítására, sok pénzt fizetett gyógyításra szakosodott panditoknak. Elvitte őt néger varázslókhhoz, mindenféle boszorkánymesterekhez, egy nagy kórházba is Port of Spainbe, sőt még egy neves katolikus kegyhelyre is. De sem pénze, sem a szellemek, amelyekre támaszkodott, nem voltak képesek a legkisebb javulást sem kiváltani. Ma részlegesen béna maradt a csípőjétől lefelé, és csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudott egyáltalán megmozdulni.

Gyermekei készségesen hordozták Mát ide-oda a házban, székébe az ablak mellé, az étkezőszobába az étkezésekhez, vagy a nappaliba, ha barátaink és rokonaink érkeztek, vagy ha a pandit jött egy különleges *puját* bemutatni. Ébrenlétének nagy részében Ma kedvenc helyén ült. A fürdő után minden reggel odavitték, ahonnan a kókuszpálmákon túl, a cukornádföldeken és a mangrove-mocsarakon keresztül lelátott egészen az öbölig. Feltekintve finom hímzéséből, szeretett gyönyörködni a ragyogó színű pillangókban és a sokféle madárban, amelyek fáról fára röpködtek, vagy alakzatot formáltak fenn az égen: indiai cinegék, sárga-fekete sármányok, közép-ázsiai harkályok és az a fajta kék kismadár, amelyet *blue jeans*nek neveztünk, és amely felől biztos voltam, hogy ez a kismadár hagyta ott lábnyomát apám hamvain.

Mialatt Ma a Port of Spainben levő kórházban volt, valaki adott neki egy Bibliát, amelyet hazahozott magával. Megszerette ezt a tiltott könyvet, különösen a zsoltárokat. Mikor Nana fölfedezte, hogy titokban olvassa gyermekeinek, vak düh ébredt benne.

„Majd megtanítalak, hogy ne hozzád keresztyén hazugságokat az én házamba!” – ordította hindiül. Lecsatolta vastag bőrvét, és teljes erejéből megverte, nagy hurkákat okozva a hátán és a vállain. Majd erős kezével felemelte Mát, kivitte a verandára, és ledobta a hosszú lépcsősoron. Míg Ma fájdalomtól nyöszörögve feküdt ott, Nana miszlikbe tépte a gyűlölt könyvet, és kidobta a szemébe. Mikor Ma valamilyen módon újra Bibliához jutott, férje ismét brutálisan megverte, és ledobta őt a lépcsőn. Más okokból ugyan, de Nana második felesége sem járt jobban, elkergette otthonról. De Nanee túl nyomorék volt ahhoz, hogy elmeneküljön, türelemmel viselte a kegyetlen bánásmódot, karmaként fogadva el azt.

Hogy olvashatta ezt a gyűlölt keresztyén könyvet? – felfoghatatlan volt számomra. Mikor egy általam ismert pandit egyszer idézte a Bibliát, dühöm nem ismert határt. A pandit Rámakrisna tisztelője volt, Káli híres rajongójáé, Vivekananda tanítójáé, aki a Védanta Társaság alapítója volt. Mához hasonlóan ő is hitt abban, hogy minden vallás hordoz bizonyos igazságelemeket,

amelyek követőiket végül Brahmanhoz vezetik. Én már akkor túl fanatikus hindu voltam ahhoz, hogy ezt elfogadjam. Mikor azt olvastam a *Bhagavad-gítában*, hogy Krisna urunk azt mondta, minden út hozzá vezet, nagyon kiábrándultam. El kellett fogadnom, mivel a *gíta* mondta, de vigasztalásomra szolgált az emlékeztetés, hogy az én vallásom a *legjobb* út. Mának az a vágya, hogy vallását összekeverje a keresztyénséggel, volt az egyetlen pont, ahol nem értettünk egyet, de soha nem beszéltünk róla.

Revati néném nagyon szigorú hindu volt. Nála aztán nem volt szó biblia-olvasásról! – Olvasd a *Bhagavad-gítát* újra meg újra – buzdított engem gyakran. Becsültem őt azért a vallásos életmódért, amelyet folytatott. Megpróbálta pótolni anyámat, és sok dologra tanított a Védákból, különösen a *védantából*, amely a kedvence volt.

Elfogadtam bármit, amit a szent írások mondtak, bár sok minden nehezen volt érthető és ellentmondásosnak tűnt. Mindig határozottan tudatában voltam annak, hogy Isten mindig létezett és ő teremtett mindent. A Védák mégis azt mondták, hogy volt idő, mikor semmi sem létezett – és Brahman a semmiből származott. Még Gosine sem tudta összhangba hozni ezt Krisnának a *gítában* tett következő kijelentésével: „Az ami nincs, az sohasem létezhet.” Ez rejtély maradt.

Az az istenfogalom, amelyet a hinduizmusban tanultam – hogy a levél, a bogár, a csillag isten, hogy Brahman minden és minden Brahman –, nem egyezett az Istenről bennem élő tudattal, hogy tudniillik ő nem része a világegyetemnek, hanem Teremtője, valaki más, és sokkal nagyobb, mint én, és nem bennem van, ahogyan tanítottak. Revati néni és Gosine mindketten elmagyarázták, hogy én, a többi emberhez hasonlóan, a maya foglya vagyok, a valóságról alkotott hibás elképzelésé, amely mindazokat becsapja, akik még nincsenek megvilágosítva. Elhatároztam, hogy megszabadulok ettől a tudatlanságtól. Apám megbirkózott a Brahmantól való elszakíthatóság illúziójával, és győzött. Én is győzni fogok!

Apám titokzatos halála után kedvenc alanyává lettem a tenyérjósoknak, asztrológusoknak és szerencse-jövendölőknek, akik gyakran megálltak házunknál. Családunk aligha hozott volna lényeges döntést anélkül, hogy egy asztrológust meg ne kérdezett volna, ezért létfontosságú volt, hogy jövőmet is megtudakolják ilyen módon. Soha nem törekedhettem volna valamire, amit a csillagok nem rendeltek ki. Bátorító volt, hogy tenyerem vonalai, a bolygók és a csillagok – azok szerint, akik értelmezték őket – mind arra utaltak, hogy nagy hindu vezetővé válok. Jógi, guru, pandit, *sanyasi*, azaz templomi főpap, ezek a kilátások megszédítették fiatal elmémet.

Élt egy különösen tehetséges tenyérjós a Mayo nevű kis faluban, körülbelül hét mérföldnyire tőlünk. Özönlöttek az emberek az egész szigetről, hogy

megkérdezzék a jövő felől ezt a vonzó leányt, aki egy brahmin pap gyermeke volt. Különösen népszerű volt a panditok között, akik gyakran tanácskoztak vele. Egy nap, amikor meglátogatta házunkat, megvizsgálta tenyeremet, és kijelentette: – Nagyon beteg leszel 20 éves korodban, de utána sokáig fogsz élni. Híres hindu jógi leszel, elveszel egy 25 éves gyönyörű hindu lányt, négy gyereked lesz, és gazdag leszel. – Ki kívánhatna ennél többet? Az istenek valóban rám mosolyogtak.

A sziget másik, pszichikus erővel megáldott kedvelt személyisége, a híres brahmin, aki kobraikat látott maga mellett mikor mély meditációs állapotba került, ugyancsak gyakran meglátogatta házunkat. Szerelmes volt Revati nénibe, és remélte, hogy majd elveheti feleségül. Jövőmre vonatkozó jóslatai – hogy híres és gazdag pandit leszek – ugyancsak fényesek voltak. Mivel csodás képességekkel rendelkező ember volt, aki sokakat súlyos betegségekből gyógyított meg – bár Mát nem tudta meggyógyítani –, jóslatait csalhatatlannak tekintették. Ilyen sok egybecsengő jóslattól megerősítve ki kételkedhetett sorsomban vagy abban, hogy nagyon *különleges* vagyok, ahogy Baba Jankhi oly gyakran mondogatta?

Minden alkalommal, mikor szerencsémét megjósolták, nőtt az a meggyőződés, hogy magasrendű hindu elhívás részese vagyok. Nem volt véletlen, hogy egy híres hindu jógi fiaként születtem, akit sokan avatarként tiszteltek. Ez volt a végzetem. Ahogy a karmával kapcsolatos ismeretem nőtt, ez is a végső döntésemet befolyásoló tényezővé vált. Bizonyára előző életemnek felhalmozódott hatásaként elkerülhetetlenné vált, hogy jelen megtestesülésemben hamarosan megkezdjem komoly felkészülésemet a hindu papságra.

Mikor bejelentettem, hogy a következő nyári szünidőt egy templomban tanulással akarom eltölteni, senki nem volt boldogabb, mint apám féltésvére, Phoowa Mohanee. Mélyen vallásos volt, gyakran tartott beszédeket nagy szertartások alkalmával – mindig hindiül. Becsültem bölcsességét, és gondosan meghallgattam tanácsait. Apám halála óta engem árasztott el azzal hódolattal, amelyet azelőtt iránta tanúsított. Gyakori látogatásai alkalmával mindig hozott nekem valami ajándékot: édességet, ruhát vagy pénzt. Egy brahminnak adott ilyen ajándék az isteneknek tetsző volt, és jó karmát gyűjtött az adakozó számára. Mihely értesült döntésemről, Phoowa nem vesztegette az időt, átjött és gratulált.

– Rabi – kiáltotta megölelve engem –, apád büszke lenne rád! Melyik templomba mész?

– Olyan a templomba, ahol van egy swami Indiából – válaszoltam.

– Akkor az az asrám, amelyik Drugában van, pont jó hely lesz számodra! – kiáltotta Ajee, apám anyja. Ajee megvakult, mikor egy pandit otthon próbált segíteni rajta, és apám apja, Ajah másik feleséget vett. Mint oly sok In-

diából érkezett módosabb asszony, Ajee is egy két lábon járó ékszerüzlet volt. Mindkét karja, csuklójától a könyökéig el volt borítva ezüst és arany karkötőkkel. Nyaka körül egy tömör arany nyakék, tele arany érmekkel, kilyukasztott orra egyik oldalán aranyvirág függött. Meztelen lábán mindkét bokája fölött több ezüst és arany karika gyűrűzött. Teljes ellentéte volt kedves Naneemnek, akin csak időnként volt egy karperec.

– Igazad van. Természetesen! – értett egyet Phoowa. – Igen, az a swami, aki azt a templomot alapította, tényleg jó ember volt. – Szeme csillogott a lelkesedéstől. – Amikor kisfiú voltál, akkor jött Indiából, és te mamával és Revatival végig követtétek őt, hogy részt vegyetek az összes *pujában*. Valóban jó munkát végzett a templomban. Aki most van ott, az is jó ember! Ő aztán nem fog félrebeszélni.

Kezét fejemre tette, és a szemembe nézett. Mélységes büszkeség volt a szemében, és valami, még a büszkeségénél is több a hangjában – olyan próféta tekintély, amitől borzongás fogott el. – Nagy jógi leszel, nagyobb, mint bárki gondolná! – szólt ünnepélyesen. És én teljes szívemből hittem neki. Kétségtelenül ez volt a karmám.

Kitüntető tisztességet jelentett, hogy tanítványként befogadtak a durgai templomba a templom felügyeletével megbízott híres brahmacharya védőszárnyai alá. A hírem mindenestre már elterjedt a sziget felénk eső részén. A legtöbb pandit ismerte és tisztelte apámat, és nagy jövőt jósoltak nekem, nemcsak azért, mert apám kiváló hindu volt, hanem azért is, mert én magam is bizonyítottam ezt fegyelmezett vallásos életemmel. Mindenki emlékezett rá, hogy 12 nappal születésem után a panditok nagy *barahit* rendeztek.

A Védáknak és Manu törvényeinek való teljes engedelmességben szigorúan követtem a kétszer születettek napi öt kötelességét: áldozatot mutattam be az isteneknek és a látóknak, az atyáknak, az alacsonyabbrendű állatoknak és az emberiségnek mindezt, a napi vallásos gyakorlat részeként, amelyeket korra hajnalban kezdtem és naplemente után fejeztem be. Bár néhány vallásos hindu hordott bőrvet vagy szandált, számomra visszataszító volt bármilyen lény bőrének viselése, különösen a szarvasmarháé. Egyik őszám, akár közeli hozzátartozóm bőre is lehetett volna! Vallásommal kapcsolatban nem voltam hajlandó semmiféle kompromisszumra, és hírem, mint leendő pandité, messze túlterjedt városunk határain.

Korán reggel felkelve azonnal elmondtam a megfelelő mantrát Visnunak és tiszteletemet nyilvánítottam családi gurunk iránt. A lehető legkomolyabban végigmondtam a visszaemlékezés imáját, azzal az elhatározással, hogy napi munkámat Visnu urunk irányítása alatt végzem, megerősítve magam a tudattal, hogy egy vagyok a Brahmannal: „Én vagyok ő, semmilyen értelemben nem különbözöm tőle, a Brahmantól, nem szenvedek semmilyen hiá-

nyosságban, mint a szenvedés vagy a gyötrelem. Én vagyok a lét, a tudás és az üdvösség, örökre szabad. Ó, világ ura, tudás teljessége, legfelső istenség, Laksmi hitvese, ó Visnu, kora reggel felébredvén földi létem kötelességeinek megfelelően fogok élni... Ó, Hrishikesa urunk, aki uralod érzedi lényemet, veled a szívemben, küldöttként fogok cselekedni.”

Ezután jött a napkelte előtti rituális fürdő, a megtisztulási aktus, amely felkészített az ezután következő imádásra. Akkor elmondtam a Gayatri mantrát, amely a három világ nevével kezdődik: „OM, Bhuh, Bhuvah, Svah – a ragyogó életadóból, Davitarból kiáramló fényességről elmélkedünk; ő világosítsa meg értelmünket.” Ezt tartották a mantrák mantrájának, azon szellemi hatalom lényegének, amelyet egy brahmin elnyerhet, ezért minden nap több százszor elmondtam ezt a *Rigvédából* származó naphimnusz, mindig szanszkritül, az istenek nyelvén. Az érték az ismétlésben volt, minél többször, annál jobb, és én gyorsan, több ezerszer elismételtem már kisgyermekként, mielőtt még megérthettem volna, hogy mit jelent. De a megértésnél is fontosabb volt a szanszkrit hangok megfelelő kiejtése. Egyedül ez biztosította a mantra hatékonyságát. Szilárdan hittem, mint minden ortodox hindu, hogy a mantra magát az istenséget hordozza magában, és létrehozza, amit kifejez, és hogy a Gayatri mantra megfelelő ismétlése és az imádat tartotta magát a Napot a maga helyén.

Ezután következett a reggeli imádat az imaszobában. Ünnepelesen, elmélkedve, félelemmel vegyes tisztelettel meggyújtottam először egy gyufát, majd azzal a *deya* gheével (bivalytejéből készült vaj) átitatott vászon kanócat. Teljes figyelmemet a pislogó lángra fordítottam, amely maga is isten volt. Tisztelettel, mégis saját szentségem tudatában, hogy ilyen tisztességben van részem, vettem a szantálfapasztát, és friss *chanan* jelet tettem minden isten homlokára és a Siva lingamra (indiai fallosz-jelkép). Az imaszobát betöltő szantálfailat és az istenekkel való meghitt együttlét tudatának hatására az izgalom hulláma futott végig rajtam – valósággal érzedi gyönyört okozva.

Ezután arccal keletre lótuszülésbe helyezkedtem, vizet hörpintettem, és szétpermeteztem magamon és magam körül rituális megtisztítás céljából, a jóga szerinti légzésgyakorlatokat végeztem, majd az éppen imádot istent szólítottam a *nyasa* révén, megérintve magamat a homlokomon, felkaromon, mellkasomon, combomon, mintegy szimbolikusan testembe helyezve az istent. Titokzatosan egyesültem az istennel, akit imádtam. Az oltár előtt ülve egy órát töltöttem mély meditációban, minden figyelmemet az orrom hegyére fordítva, amíg el nem veszítettem kapcsolatomat az engem körülvevő világgal és el nem kezdtem felfogni egységemet az Egyetlen Valósággal, aki a világegyetem mögött állt. Egy rövid vízáldozattal és tiszteletadással elbocsátottam az istenséget, majd kimentem, és újabb egy óráig imádtam a napot,

gyakran mindkét szememet nyitva tartva hosszú ideig bámultam, megint csak több százszor elismételve a Gayatri mantrát, abban a hiszemben, mint ahogy tanítottak rá, hogy hatalma van megváltani a teljesen neki szentelt lelket. Szerettem a vallásomat. És ahogy imádtam apám emlékét, tudtam, hogy ez megörvendezteti őt.

Bár bensőmet eltöltötte a várakozás izgalma, szomorúság is volt szívemben azon a reggelen, mikor Kumar bácsi elvitt engem és kis táskámat nagy, sárga, felnyitható tetejű sportkocsiján – mely az egyetlen ilyen típusú kocsi volt az egész szigeten – a drugai templomba. Hiányozni fog kedves barátom, Gosine, aki mintha megöregedett volna azon a napon. Amint a megszokott utat követtük a kapun és egy keskeny ösvényen keresztül, láttam őt, amint ott ült a napon és lágyan ismételte reggeli mantráit. Ahogy hallotta, hogy közeledem, abbahagyta imáját, hogy üdvözöljön engem.

– Szóval, ma elmész – mondta, miután mindketten fejet hajtottunk egymásnak. – Rád gondoltam ma kora reggel, mikor felébredtem, és mikor eszembe jutott a te Ajahod. Ez jó jel, jó jel! Ne is törődj azzal, hogy utolsó napjaiban sokat ivott, mert nagy pandit volt. Jó jel, fiam! Nem gondoltam rá már hosszú ideje!

– Bárcsak élne még! – mondtam vágyakozva. – Azt mondják, nagyon derék indiai volt. – Nagyon jól emlékeztem rá: magas, finom bőrű, szürke szemű, majdnem, mint egy fehér ember, de minden ízében brahmin.

– Adjuk meg mindenkinek az elismerést, amit megszolgált – mondta Gosine ünnepélyesen, mintha csak bíró volna, aki gondosan mérlegeli a tényeket. – Neki nem úgy *kell*t elhagynia Indiát és idejönnie ... mikor itt még alig volt pandit. Jól emlékszem még arra az időre, igen. De eljött, és mesteri munkát végzett, sokat segített nekünk, indiaiaknak. Az én nemzedékemhez tartozó indiaiak nagy hasznát vették. És ő is jó hasznát vette a *dakshinának* – tette hozzá hamiskásan kacintva a szemével.

– Akkor ismerted őt? – Természetesen tudtam a választ kérdésemre, de udvariatlanság lett volna nem megkérdezni.

– Hogy *ismertem-e?* Ezt kérde az öreg Gosinétől? Az emberek tonnaszámra adtak neki mindenfélét. Halomra volt nála ghee, vaj, rizs és liszt. És ugyanígy összegyűjtött egy csomó dhotit is. De biztos vagyok benne, hogy jobb dolga volt neki Indiában.

Leeresztve a hangját, bizalmas, majnem titkolódzó hangot ütött meg és közelebb hajolt hozzám.

– Ő igaz barát volt. *Gazdag* volt, fiam – nem úgy, mint a végén, mikor a rum végzett vele. Én sosem voltam más, mint szegény. Ez az én karmám. De ő mégis jó barátja volt Gosinének. Jó hindu volt, és nagy pandit. Végigcsinálta az igazi *puját*, nem rövidítette le. Igazi titok, mitől lett olyan boldogtalan, és mitől kezdett el olyan sokat inni. Képzeld el, hogy ma rá gondoltam, épp csak eszembe jutott. Nagyon-nagyon jó jel! – Megveregette a vállamat. – Megfelelő idő arra, hogy a drugai *mandir*ba menjél. Nagy pandit leszel, és nagy jógi. *Bhai*, én mondom neked, hogy igaz fia vagy apádnak!

Szemembe könny szökött, és integettem neki az autóból, mikor kikanyarodtunk a főútra. Mát kivitték egy utca felőli ablakhoz, és onnan intett búcsút. Unokatestvéreim fel-le ugráltak lenn az üzlet előtt, és búcsúszavakat kiabáltak. Nem volt könnyű őket mind otthagyni, mégis tudtam, hogy döntésem helyes volt. *Bárcsak apám élne még!* – gondoltam. – Hogy örülne! Revati néni írt anyámnak, hogy tudassa vele a hírt. Örömet éreztem, büszke voltam, hogy követem apám nyomdokait. Gosine szavai visszhangoztak a fülemben, és növekvő izgalmat éreztem. Karmám jó volt, hívott a sorsom.

5.

JI PANDIT

A drugai *mandir*, amelyet Visnunak, Laksmí hitvesének szenteltek, első látásra hasonlónak tűnt a többi trinidadai kisvárosi templomhoz. Fehérre festett, de csúnyán összemaszatolt falaival, döngölt földpadlójával, bádogfedelével (zászlókkal és szentélyekkel a kis belső udvarban) kevésbé volt hivalkodó, mint a nagyobb városokban található templomok, hiányoztak a magas falak és a fenséges, gazdagon faragott bejárat, ami a régebbi indiai építményekre jellemző. Az ilyen külső ékesítés nagyon fontos a hindu gondolkodás számára. De a valóságban a templom szíve a belső szentély, az ember szívének hasonmása, ahol az isten a képmása formájában lakozik. A kis udvart Visnu szobra uralta, őrt állva a főbejáratnál. Ezen át be lehetett látni a nyilvános szentély végénél a szenthelyre, amely alacsony rácsozattal volt leválasztva.

Mikor az udvarba érkeztem, egy üzletember – cipőjét a külső kapunál hagyva, táskája mögöttes a földön – földre borulva imádta a nagy Siva lingamot. Számos további hívő keringett egy szentély körül, amelyben a kedvelt

istenek álltak, közvetlenül az udvart körülvevő alacsony falakon belül. Az ilyesfajta teljesítménnyel meg lehetett nyerni az istenek kegyét.

Egyszerű megjelenése ellenére a drugai templomot az egyik legjobbként tartották számon a szigeten, mert főpapja egy briliáns, nagy tiszteletnek örvendő, alapos hindu vallási képzettséggel rendelkező fiatal brahmin volt. A harmincas éveinek közepén járó, igen csinos, atléta külsejű és vonzó személyiséggel rendelkező fiatal swami minden brahmin ideálja volt. Brahmacharya volt, nőtlenségi fogadalmat tett. Nagy kiváltságnak tartottam, hogy ilyen érdemes hindu keze alatt tanulhatok. Úgy tűnt, ő is éppúgy örül annak, hogy ott vagyok nála.

A szoba, amelyet egy, a tízes évei végén járó fiúval osztottam meg, nagyon egyszerű volt, csupasz falakkal és padlóval, nyitott bejárattal, amely kizárt minden magánéletet. Mindannyiunknak ősi, rendkívül keskeny, falécekből összetákolt ágyunk volt. Szobatársam, bár korához képest rendkívül vallásos volt, nem volt brahmin, ezért nem részesülhetett abban a képzésben, mint én.

Nagyon korán kezdtük a napot. Az éjszaka utolsó nyolcadában a jót ígérő lámpaszertartást kellett elvégezni Visnu felébresztésére, aki a templom istene volt. Miután a szobrot megmosdattuk és imádtuk, reggel körülbelül 1/2 6-kor mindnyájan összegyűltünk, hogy hallgassuk a hindi nyelven felolvasott Védákat; majd két-három órát töltöttünk meditációval. Az első, számomra kijelölt mantra a *Hari OM Tat Sat* volt. A brahmacharya meditációját mindig az egyetlen OM szótag ismétlésével kezdte. A legrezgőbb, legnehezebben kiejthető OM mantrát, akárcsak a többit, gurunak kellett tanítania. A Védákban ez áll: „...a lótuszon ülve ... Brahma elkezdett gondolkodni: – Melyik az az egyetlen szótag, amellyel képes lehetnék minden vágy, minden világ ... isten ... Véda ... jutalom élvezetére? – Úgy látta, hogy ez az OM ... mindent átható, mindenütt jelenlévő ... a Brahman saját szimbolikus szótagja ... Ezzel élvezhette minden világ kívánságát, minden istent, minden Védát, ... minden jutalmat és minden lényt ... Ezért a brahmin, ha bármit kíván, amit csak akar, böjtöljön három éjszaka, üljön a szent fűre arccal keletnek, és ismétlje ezt az elpusztíthatatlan OM szótagot. Így számára bármely tárgy megjelenik, és minden cselekedete sikeres lesz.

Semmi nem volt fontosabb a naponkénti transzcendens meditációnknál, ami a jóga középpontja, s amelyet Krisna úgy ajánlott, mint az örök üdvösséghez vezető legbiztosabb utat. De veszélyes is lehetett. A vigyázatlan meditálóra rémületes pszichikai élmények vártak, amelyek egy rossz kábítószeres „utazásra” emlékeztettek. Ismert volt, hogy egyes jógikát a Védákban leírt démonok kerítették hatalmukba. A *kundalini* energia, amelyről azt mondták, hogy kígyóként összetekeredve nyugszik a gerincoszlop alatt, mikor a

mély meditációban felébred, eksztatikus élményeket produkálhat, vagy ha nincs megfelelő ellenőrzés alatt, elmekárosodást vagy akár testi károsodást okozhat. Az eksztázis és a borzalom közti határvonal rendkívül keskeny. Emiatt a brahmacharya és segédje szoros felügyelet alatt tartott bennünket, újoncokat.

A napi meditációk során elkezdtem pszichedelikus színeket látni, földön-túli muzsikát hallani, különös bolygókon jártam, ahol az istenek beszéltek velem, és arra bíztattak, hogy még magasabb tudatállapotokat érjek el. Néha a transz során találkoztam ugyanazokkal a borzalmas démoni teremtményekkel, amelyeket hindu, buddhista, sintoista és más vallású templomokban ábrázolnak. Ezek rémítő élmények voltak, de a brahmacharya elmagyarázta, hogy ez normális jelenség, és arra biztatott, hogy folytassam tovább az önmegvalósításért folytatott harcot. Néha megtapasztaltam a világegyetemmel való egységet. Én voltam a világegyetem, mindenek ura, mindenható és mindenütt jelen levő. Tanítóim ettől izgattak lettek. Nyilvánvalóan választott edény voltam, arra szánva, hogy korán sikert érjek el a Brahmannel való egyesülésben. Azok az erők, amelyek apámat vezették, most vezettek engem is.

Addig is kisétkű voltam, de háromhónapos gyakorlatom során a templomban még többet tanultam meg az önmegtágadásból. Napi egyszeri étkezésemet egy gazdag hindu családnál költöttem el, akik egy közeli tejboltot üzemeltettek. Örültek, hogy egy brahmint láthatnak vendégül ebédre asztaluknál. Egy brahmint élelmezni garantáltan növeli a jó karmát. Viszonzásként én is izgattott voltam az örömtől, hogy egy egész csordára való tehenet imádhatok.

Nagy meglepetésemre fölfedeztem, hogy azok, akik az élet bizonyos területén önmegtartóztatást gyakorolnak, más területeken többet engednek meg maguknak. Volt a templomban például egy körülbelül 30 éves fiatalember, aki önfegyellemmel szent emberré akart válni, s – számomra legalábbis úgy tűnt –, hogy túl sokat törődött külső megjelenésével, sok időt töltött hosszú hajának elrendezésével és ruhája igazgatásával. Megjelenésének egyetlen pontja, amit elhanyagolt, a pocakja volt, ami folytonosan nőtt túl bőséges étkezése miatt. Megütköztem azon, hogy milyen viszonyban volt a lányokkal, akik látogatták a templomot.

– Hé, öcskös, mit gondolsz Shamáról? Csinos, mi? – kérdezte tőlem egy napon. Shama körülbelül 12 éves volt, csinos arcú és hosszú, koromfekete, hullámos hajú: egyike azoknak a lányoknak, akik állandóan a templom körül lődörögtek, de kevés időt töltöttek komoly istentisztelettel. – Szerelmes beléd! Itt van ez a tészta, neked csinálta.

Éreztem, hogy elpirulok. – Én nem vagyok szerelmes belé – és senki másba sem! – válaszoltam igazságom tudatában felháborodva.

Zavartalanul hunyorított egyet, és ravaszul vigyorgott. – Tudok egy jó kis helyet, ahol egyedül maradhatsz vele – és senki nem fog tudni róla!

Most már az egész arcom lángolt. – Hagyd abba! Nem akarok ilyen dolgokról beszélni!

– Engem nem tudsz becsapni. Azt hiszed, nem látom, hogy nézegeted a lányokat?

– Nem igaz! Sose fogok megnősülni! Olyan leszek, mint a brahmacharya!

Hátravetette a fejét és nevetett. – Gondolod, hogy ő brahmacharya? Jól hallgass ide, mit mondok neked... – Az átjáróban léptek hallatszottak, mire gyorsan befogta a száját. Megpróbálva visszatartani haragomat, kivonultam a szobából, és szinte beleszaladtam a brahmacharyába, aki épp kint állt az ajtó előtt. Zavarban voltam, hátha meghallotta, hogy róla szóló pletykákat hallgatom, de úgy látszik nem hallott semmit.

– Úgy tűnik, mintha sürgős dolgod lenne – mondta mosolyogva, és folytatta útját a szobája felé.

Pár nappal később, mikor a lámpaszertartás után (mikor az istenséget nyugalomba helyeztük éjszakára) csöndesen ballagtam a hálók felé, meghallottam, hogy az egyik beavatásra váró újonc sír a szobájában. Kíváncsi lévén, megálltam közvetlenül az ajtaja előtt, és megfagyott bennem a vér, amikor meghallottam a brahmacharya elfojtott haraggal sziszegő hangját: – Te mondtál rólam valamit odakint! Ne is próbáld tagadni! – Majd nyugodtabb hangnemben folytatta: – Természetesen, lányok mindig vannak, *minden* templomban. Ugyanannyi joguk van itt lenni, mint bárki másnak. Nekem pedig jogom van annyi időt tölteni bármelyikükkel, amennyit akarok. Ha még egy történetedet meghallom, el kell menned innen!

Nem tudtam elképzelni, milyen történetekről lehetett szó. Kétségkívül hazugságok. Szimpátiám és hűségem a swamié volt. Sosem kételkedtem volna a szentségében. Természetesen, szokásban volt, hogy lányok és asszonyok voltak a templom körül, akárcsak máshol. Ezután azonban elkezdtem figyelni arra, hogy egy sudár termetű, huszas éveivel végén járó lánynak – hívjuk őt Parbathinak – láthatóan viszonya volt a brahmacharyával. Vonakodva bár, de el kellett ismernem, hogy egy szerető gyöngédségével bánt vele, bár vigyázva, ha más is jelen volt. Különös, hogy nem figyeltem föl erre előbb. Parbathi, ez a kivételes szépségű lány, hosszú időt töltött vele kettesben a szobájában – feltehetően elkészítette és felszolgáltatta számára az ételt, amelyet mindennap hozott neki, de az aligha tartott ennyi ideig. Bár fiatal értelmemmel nem értettem meg ezt teljesen, de viselkedése semmiképpen nem felelt meg egy olyan ember viselkedésének, aki nőtlenségi fogadalmat tett. Mint-hogy csodáltam ezt a tehetséges fiatal brahmint, most keservesen csalódtam benne, és nagy bajban voltam.

Egy nap kihallgattam néhány rendszeresen odajáró hívőt, akik erről az ügyről beszélgettek hindiül, miközben kis csoportban guggoltak az udvar döngölt talaján. – Magánügy, jobb ha nem árjuk bele magunkat – mondta egy jóképű, negyvenes férfi.

Egy idősebb, ősz hajú, hosszú szakálú férfi, akit gyakran láttam a templomban, komolyan bólintott: – Természetesen, ez karma. Van valami az előző életükből, amitől együtt kell megszabadulniuk. – Egyetértő hangok hallatszottak, és az egyetértés jeléül bólintottak. Ettől jobban éreztem magam.

Napjaim túl zsúfoltak voltak ahhoz, hogy a brahmacharya hibáival foglalkozzam. A karma végül elvégez mindent. Nem kételkedhettem benne. Még egyik szomszédunk kutyája is, akit éveken át figyelhettem, a karma és az új-jászületés élő bizonyítékának tűnt. Kedvesen Jóginak nevezték ezt a sovány, fekete kutyát, amelynek lengő fehér szakállja volt. Szigorú vegetáriánusként nemcsak hogy a húshoz és a csontokhoz, de még a tojáshoz sem nyúlt hozzá. Bár gazdája muzulmán volt, a kutya határozottan hindu meggyőződésűnek tűnt, hűségesen látogatta az összes vallásos rendezvényt. Most bizonyára jó karmát gyűjtött, miután előző életében kemény leckét tanult meg. Az a tény, hogy gyakran hangoskodott és veszekedett más kutyákkal, arról győzött meg, hogy egy rossz karmába esett jógi újramegtesztelése volt. Valóban, ismertem is egy panditot, aki pont úgy viselkedett, mint Jógi. Annyira dühített, hogy sok hindu milyen rosszul bánik a kutyákkal. Hogyan hihettek a lélekvándorlásban és bánhattak egy állattal rosszabbul, mint egy emberrel? Mikor fölfedeztük, hogy Jógi azért jött a szertartásokra, mert szerette az utána felszolgált ételt, ez csak növelte hitemet a lélekvándorlásban. Számos olyan panditot ismertem, aki nem kevésbé lelkesedett ugyanezekért a deszertekért, és sok hindu nyilvánvalóan sokkal jobban élvezte az ételt a vallásos szertartásnál.

Mikor a nyár végén hazatértem, fölfedeztem, hogy templomi képzésem hatására jelentősen megnöttem a vallásos hinduk szemében. Mikor iskolába menet végigmentem a falun, áhítatos figyelem középpontjába kerültem.

– Sita-ram, Ji pandit – mondták az emberek, és siettek meghajolni előttem. Ezt nagyon szerettem. Különösen jólesett az az elismerés, amit a panditoktól kaptam.

Bhajan pandit, aki nagy, testes ember volt, hosszú fekete hajjal, amit hátul csomóba kötött, gyakran éppen a kertjében volt, mikor iskolába menet elmentem otthona előtt. Virágokat gyűjtött a napi *pujához*, és szokásos menetrendje szerint elmenni készült. Mikor meglátta, hogy közeledem, tapsolt a kezével maga előtt, mélyen meghajolt, és így szólt: – Maharaj pandit, *namahste Ji*.

– *Namahste Ji*, Bhajan pandit – válaszoltam ünnepélyesen, és jó érzés töltött el.

Bár nem gondoltam magamról, hogy elértem volna a teljes önmegvalósítást, éreztem, hogy nagyon közel vagyok a *jivanmukti*hoz, a *Bhagavad-gítá*-ban az ember elé állított legmagasabb ideálhoz. Ha még testemben elérem a szabadulást az eredendő tudatlanságból, az biztosítja számomra, hogy sohasem kell újjászületnem, hanem örökre egyesülök Brahmannel, igazi Énemmél. Meg voltam győződve róla, hogy ez volt az az állapot, melyet apám elért, és én ugyanúgy kerestem a szabadulást az egyéni lét illúziójából. Én voltam az egyetlen és egyedüli Brahman, a tiszta lét-tudat-üdvösség; ezért elvárható volt, hogy más emberek, akik rájöttek, hogy milyen mértékben valószínűsíthető meg ezt a legmagasabb ideált, meghajoljanak előttem és imádjának.

Valóban, magam is leültem a tükör elé és imádtam saját magamat. Miért is ne? *Isten voltam*. Krisna az értékes és gyönyörű *Bhagavad-gítá*-ban megígérte ezt az isteni ismeretet azoknak, akik a jógát gyakorolják. Ez volt az a nektár, amelyet a meditátorok ittak. Nem az volt a kérdés, hogy istenné váltam-e, hanem egyszerűen rájöttem arra, hogy ki voltam valójában mindig is. Ahogy az utcán sétáltam, úgy éreztem, hogy valóban én vagyok a világegyetem ura, és hogy teremtményeim meghajolnak előttem.

Bár nem volt könnyű kegyesen fogadni a hódolatot, fokozatosan megtanultam, hogyan tűnjek szerénynek anélkül, hogy istenségemet kompromittálnám. Csak arra kellett visszaemlékezni, hogy minden ember ugyanabból a Lényegből van – kivéve természetesen azokat, akik nem tartoznak a hindu kasztok közé. Nagy ambíciómmá lett, hogy az arra megfelelő hindukat megtanítsam az igazságra lényegi istenségüket illetően, megszabadítsam őket a tudatlanság láncaitól. Guruvá leszek, mert a guru tanító, és segítségére nélkül a hindunak nincs reménye arra, hogy kiszabadul az újjászületés körforgásából.

Az idő tájt a trinidadiak között az egyik legnépszerűbb guru Őszentsége Swami Sivananda volt. Rendszeresen kaptuk a róla szóló újságokat Indiából, amelyek leírták a nagy *pujákat* és egyéb eseményeket templomában, reklámozták könyveit – egyiknek a címe az volt, hogy *Sivananda az én istenem* –, elmagyarázták tanításait, és számos tanúságtevő levelet is tartalmaztak népes követői tollából. Volt mindig sok képe is az újságban, hogy jobban imádhassuk őt. Sivananda egyik nagy fényképe előkelő helyet foglalt el otlárunkon, mindig friss *chanan* jelet raktunk a homlokára. Nagy borzongást okozott az egész családban, mikor levelet kaptunk anyámtól, melyben leírta látogatását Sivananda asrámjában. Anyámat lenyűgözte az ő isteni jelenléte, és biztosított minket afelől, hogy Sivananda igen szent ember, önmagát megvalósított

mester. Elhatároztam, hogy magam is ilyené leszek. Rák-okozta hirtelen halála után úgy imádtuk őt, mint az Eltávozott Mesterek egyikét a guruknak a Rishik idejéig visszanyúló sorából.

Annak ellenére, hogy kegyességem miatt egyre nőtt az elismertségem és áhítatos tiszteletben volt részem, sok volt még bennem a kisfiúból. A karácsonyi ajándékok várása és a Téalapó által megtöltött zoknik éppúgy izgattak, mint mindig. Mint brit gyarmat, Trinidad hetekig tele volt a „Jingle bells...” és más karácsonyi dalok dallamával. A hindu és buddhista kereskedők lelkiismeretfurdalás nélkül kihasználták az ünnepeket. Ez extraprofitot jelentett, és az ember vallásos meggyőződése ilyen fontos dologgal nem ütközhet. Még a muzulmánok is csatlakoztak az évenkénti ünnepléshez. A Mikulás mindenki védőszentje volt az évnek ebben a részében, minden isten közül a legkedveltebb pillanatnyilag.

A kisgyerekeknek karácsony előestéjén hamar ágyba kellett menniük, míg a felnőttek buzgón végezték utolsó ünnepi előkészületeiket, vagy egyszerűen csak berúgtak. A nagyobb gyerekek sípokat fújtak, verték a serpenyőket és a dobokat, petárdákat lőttek ki, és csillagszórókkal integettek. Túl zajos volt mindez ahhoz, hogy a kisgyerekektől el lehessen várni, hogy elaludjanak, de tudtuk, hogy a Mikulás addig nem száll le rénszarvas szánjáról és nem hozza az ajándékokat, amíg csak „egy teremtet lélek is megzavarja”. Ezen a karácsonyestén azonban elhatároztam, hogy meglessem a Téalapót, még ha egész éjszaka ébren kell is maradnom. Gondos előkészületeket tettem, hogy észre ne vegye, hogy megfigyelem.

– Hé te! Miért csinálsz ezt? – kérdezte Ananda, egyik fiatalabb unokatestvérem, akivel egy nagy kettős ágyat osztottunk meg, mióta anyám elment Indiába. Nanee ollójával kis kémlelőlyukakat vágtam a lepedőbe. A trópusi éghajlaton takarót ritkán használtunk, de lepedőre szükség volt, már csak a szúnyogok elleni védekezésül is.

– Csitt! – ez volt az egyetlen válasz, amelyet adtam neki. – Csitt!

– Miért nem alszol? – kérdezte újra, mikor érezte az ágy ingását, miközben megpróbáltam olyan kényelmes pozíciót felvenni, hogy a lepedő eltakarjon, de jól kilássak a két kis kémlelőnyíláson.

– Csitt, már aludnod kéne!

– Neked is!

– Ki tudna ilyen zajban elaludni, mint amelyet te csapsz?

– Te csinálsz zajt. Ne rángasd már az ágyat!

– Csitt!

Végül Ananda – halk horkolásából ítélve – mégiscsak elszenderedett. Küszködtem az álomossággal, teljes erőmmel az ablakra koncentráltam, ahol a Mikulás évente belép a szobánkba. Karácsony reggelre az ágy végénél lé-

vő zoknim tele lesz almával, dióval,ogyoróval és mandulával, mint minden évben. Ez alkalommal azonban látni fogom a Mikulást, amint megtölti. Az idő lassan vánszorgott. Már úgy tűnt számomra, hogy egy perccel sem bírok tovább fönnmaradni, mikor zajt hallottam a szobában. Csak éppen nem az ablak irányából jött, hanem mögülem! Meglepetésemben majdnem megfordultam, de aztán visszafogtam magam, és óvatosan megfordítottam a fejem, a lyukakat szemem előtt tartva. Halványan láttam, amint Kumar bácsi lábujjhegyen az ágyunk végébe megy. Az ajándékokat letéve, egy zsákból diót és almát vett elő, és megtöltötte zoknijainkat. Végül csöndesen távozott, még egy utolsó pillantást vetve az ágyban fekvő két mozdulatlan alakra, hogy megbizonyosodjon róla, munkáját nem fedezték fel.

Bár majd szétvetett az élmény, mégis reggeli utánig várnom kellett, amíg elmondhattam a megdöbbentő hírt Krishnának és Shantinak, legidősebb unokatestvéreimnek, mikor egyedül maradtam velük.

– Nincs is Mikulás! – jelentettem be drámaian.

– Micsoda? – kiáltott Shanti a hitetlenségtől tágra nyílt szemekkel.

– Nincs Mikulás – ismételtem meg –, hacsak Kumar bácsit nem akarod Mikulásnak hívni.

– Viccelsz, vagy mi? – kérdezte Krishna az idősebbek és okosabbak felsőbbrendűségével a hangjában. – Mit gondolsz, honnan jönnek akkor az ajándékok? Ha tudni akarod, a Mikulás hozza őket egyenesen az Északi-sarkról!

– Nem, nem a Mikulás hozza őket – jelentettem ki mindentudó hangon –, hanem Kumar bácsi. Ő a Mikulás!

– Miért bolondítasz bennünket? – kiáltott fel Shanti, aki közel állt ahhoz, hogy sírva fakadjon, és csalódottság ült ki az arcára.

– Jó heccet csináltam az elmúlt éjjel ... és láttam őt tulajdon két szememmel!

– *Kit* láttál?

– Kumar bácsit, amint éppen töltötte a zoknikat. Ezt próbáltam meg elmondani nektek.

A romboló hír gyorsan elterjedt a családukban élő gyerekek között, majd a szomszédságban is. Filozofikus hangulatba kerülve megállapítottam, hogy ezen végül is nincs semmi csodálnivaló. A keresztyének istenei természetesen csak legendák – nem olyan valóságosak, mint azok az istenek, akiket mi hinduk imádunk, akik a meditációban és néha szellemek alakjában láthatóvá válnak. Nem tudtunk semmit az ilyen jelenségek parapszichológusok és más tudósok általi gondos bizonyításáról, sem arról, hogy ilyen jelenségek következtek olyan híres és nem érzelmek által vezérelt személyeket is, mint Dr. Carl Jung. Mi csak azt ismertük, amit tapasztaltunk, és az nagyon valóságos volt.

– Hé, Revati, hé! Oda nézz!

Felültem ágyamban és riadtan dörzsöltem szemeimet, miközben látni próbáltam valamit a sötétben. Sietős léptek haladtak el szobám előtt. Visszafojtott, izgatott hangok hallatszottak, amint Nanee tovább sikoltozott Revati néni után hindiül.

Amikor fények gyúltak a házban, kezdett összegyűlni a bátorságom ahhoz, hogy kimásszak a lepedőm alól és Nanee hálószobája felé rohanjak, ahol a hangok izgatott hangzavarrá egyesültek.

– Épp most láttam ... épp most láttam Nanát! – mondta éppen Ma rémült hangon hindiül, mikor beszaladtam a szobájába. A fél ház összegyűlt ágya körül, és figyelmesen hallgatta. – Nana volt, biztos vagyok benne ... de nem volt feje! – Ma reszketve és sápadtan mutatott az ablak felé. – Fölébredtem, és valami furcsát éreztem ... és ott volt ő! Láttam őt az ablakon átszűrődő holdfényben.

– Biztos vagyok benne, hogy nem álmodtál? – kérdezte Revati néni.

– *Nehi ji!* Teljesen ébren voltam. Megindult felém, és akkor felsikoltottam. Nem is tudom, hogy sikolthattam olyan hangosat.

– Nem mondhatod, hogy *biztosan* Nana szelleme volt – mondta reggel Gosine elgondolkodva, mikor elbeszélgettünk a dologról kunyhója előtt. – Sok szellem van körülöttünk. Mindenütt.

– De Nanee azt mondja, hogy Nanát látta!

– Ez nem ilyen egyszerű – ismételte meg Gosine. Többször megütögette az állát, majd rám nézett a szeme sarkából. – Néhány pandit szellemeket használ. Van itt egy az út mentén is, tudod, kire gondolok. Nekik a szellemek azt teszik, amit mondanak nekik. Néha rossz dolgokat, néha jó dolgokat.

– Úgy érted, hogy nekem is szellemeket kell használnom, ha pandit leszek?

Gosine csak vállat vont, és félrenézett. – Nem azt mondom, hogy *mindenki* használja őket. Néhányan közülük koponya nélkül is tudnak dolgozni.

– És hogy bírja rá a szellemeket, hogy neki dolgozzanak?

– *Bhai*, mindenki tudja, hogy kimegy a temetőbe és kiássa valakinek a koponyáját. Ha megszerzed a személy koponyáját, a szellemét rákényszerítheted, hogy neked dolgozzék.

– Úgy érted, hogy valaki megszerezte Nana koponyáját? És ezért nem volt feje annak ... annak a *dolognak*, amit Ma látott? De hisz Nana sírja mellett őr van.

Gosine láthatóan kellemetlenül érezte magát. Megint megvonta a vállát, nagy nehezen feltápáskodott, és gyanakodva pillantott az égre. Viharfelhők gyülekeztek az öböl felett. – Azt hiszem, hamarosan esőt kapunk. – Ide-oda csóválva a fejét, rémült kifejezéssel arcán megfordult, hogy belépjen kunyhójába. – Én nem játszom ezekkel a szellemekkel – mondta, ahogy lehajolt az alacsony szemöldökfa alá –, ez pokoli dolog.

Villámok cikáztak végig az égen és sugárban zuhogott az eső, ahogy szaladtam hazafelé. A mennydörgés félelmetes volt. Talán az istenek megharagudtak.

6.

A FIATAL GURU

A nyitott ablakokon keresztül dobok dörömbölő hangja szűrődött be az osztályba, nyugtalanságot keltve a diákok között. Mahabir faluban (otthonomtól körülbelül egy mérföldre), ahol az iskola volt, az aznap esti Ramleela fesztiválra hangolták fel és vették elő ezeket az óriási dobokat, amelyek hangját mérföldekre el lehetett hallani. Az egyhetes látványosság az egész *Rámájana* eposzt megjelenítette. Indiáról álmodoztam, megpróbáltam elképzelni azt a falut, ahol a pandit szerint előző életemben éltem. Most a dobok ritmikus dübörgése új impulzust adott képzeletemnek. Először Rámának láttam magam, majd Hanumánnak, a majomistennek, aki a gonosz Rávana ellen harcol. Ezzel ellentétben az iskola olyan unalmasnak tűnt. Miért kellett nekem, a világegyetem urának, aki egy Brahmannal és az ő lényegével, elszenvednem még egy angol nyelvtanórát? Alig hallottam egy szót is abból, amit a tanár mondott.

Még csak 11 éves voltam, de már sok ember meghajolt előttem, lábamhoz pénzt, szöveteket és más kincseket helyezve, és a templomi ünnepeken nyakam köré virágfüzért akasztottak. Hagyjam ott az iskolát és menjek vissza a templomba további, még intenzívebb vallási képzésre? Nanee és Revati néni is lebeszéltek erről, de a kísértés erős volt, különösen olyan forró délutánon, mint amilyen ez volt, a fojtogató levegőjú osztályteremben. A meditációban és más vallási gyakorlatokban eltöltött órák kevés energiámat hagyták meg a tanulásra.

Mikor az utolsó csengetés is elhangzott, örömmel szaladtam ki az osztályból. Számos csodálomtól kísérve rohantam a vásártérre, hogy elérjem az ünnepek színhelyét. A dobok dübörgése egyre hangosodott, ahogy szaladtunk.

– Azt akarom, hogy te légy a gurum, Rabi! – Ez az őszinte megnyilatkozás Ramjittól származott, akinek szülei a ksatrija kasztból származtak, akár csak Nana. Apja előljáró volt a cukornádmezőkön, és büszkeséggel viselte a felügyelők khaki színű parafasisakját.

– Az enyém is! – tette hozzá Mohan, egy nagyon vallásos fiú, aki rendszeresen látogatta a *sandhya* csoportot, amelyben én is odaadón részt vettem, és segítettem a fiatal hinduk oktatásában vallási kötelességeikre. Mohan apja vaisja volt és cukornagykereskedő a közeli gyárból, ahol valamikor apám is technikusként dolgozott, még mielőtt megházasodott volna.

Mosolyogtam, örültem lelkesedésüknek. – Nem tudok egyszerre erről beszélni és ilyen gyorsan rohanni – mondtam a mély lélegzetek között. Az utóbbi időben fáj a mellkasom, és tudtam, hogy ez erős dohányzásom következménye. – Majd beszélünk róla, ha odaértünk – tettem hozzá levegő után kapkodva. Már városunkban is sokan kerestek engem vallási segítségért. Egy napon ezrek guruja leszek.

Mahabir falu keskeny, kerékszábdalta utcái – amelyeket a cukornádmezők munkásainak kicsiny vályogházikói és döngölt padlójú bódéi szegélyeztek – már teli voltak emberekkel. Végigsiettünk a gyönyörűen díszített üzletek mellett a falu központjában levő nagy, üres térre. Itt minden este a *Rámájána* egy-egy részének dramatizált előadására került sor. Utcai árusok kínálgatták portékáikat a zajos, tülekedő tömegnek, árulták italaikat, édességeiket és fűszeres ételeiket ideiglenes bódékból, targoncákról, biciklik csomagtartójáról – vagy nagy tálakból és tálkákról, amelyek a földre voltak téve és megtöltve *barával*, mangós chutney-vel, currys *channával*, sült *channával* és különböző indiai édességekkel, mint a *jilabhi*. Itt-ott jövendőmondók és tenyérjósok guggoltak a tömeg szélén, kiterítve kártyáikat vagy tenyér-térképeiket, hogy maguk köré vonzzák a megrendelőket és az érdeklődőket.

Sok volt az elkölteni való pénzem. Otthon egy lezárt ládában gyűjtöttem az imádóim által lábam elé helyezett adományokból származó pénzt. Néhány pandit a leggazdagabb hinduk közé tartozott, és már én is megtanultam, milyen gyorsan és erőlködés nélkül tud összegyűlni a pénz. A szegényebb emberek vagy az alacsonyabb kaszthoz tartozók voltak gyakran a panditok legnagyobb jövedelemforrásai. Ismertem egy panditot, aki jó szerencsét hozó *pujákra* specializálódott, lottó vagy lóverseny megnyerésére, vagyongyűjtés elősegítésére. A szegények, akik rendszeresen megfizették szolgáltatásait, szegények maradtak, ő pedig meggazdagodott, és így mindig saját magára hivatkozhatott mágikus erői hatékonyságának bizonyítékaként.

A nézők legelső sora előtt a pandit nagyot és mélyet fújta a kagylókürtbe, és áldást hirdetett, jelt adva az ünnepségek kezdetére. A szembenálló seregek, akiket magas kasztokba tartozó férfiak alakítottak, már felsorakoztak

látványosan színes kosztümjeikben a mező két szélén, és most táncolva kezdték megközelíteni egymást a dobok mély dübörgése közepette. A gonosz Rávana elrabolta Ráma feleségét, Sitát, akit ragyogó száríba öltöztetett fiatalember játszott, mert nők nem vehettek részt a játékban. Hanumán, a majomkirály, a történet igazi hőse, fölfedezte, hogy hol tartják fogva Sitát. Ráma, bátyjaival és támogatóival, akikhez Hanumán és majomserege is csatlakozott, szembeszállt Rávana és gonosz csapatai hatalmával. Milyen mély benyomást keltett a színes látvány, ahogy előre-hátra sodródtak harc közben, a harci dobok dübörgésétől és a nézők metsző kiáltásaitól kísérve. Szerettem minden percét, és könnyedén elfeledkeztem róla, hogy az iskolában a fiatal Mahatma Gandhit játszottam, békéltetve a hindukat és muzulmánokat, akik különben hajlamosak voltak a szó- és ökölpárbajokra. „Az erőszakmentesség minden kaszt kötelessége!” – intettem gyakran a hindu fiúkat, és ők általában engedelmeskedtek is nekem, mint szellemi vezetőjüknek. De a Ramleela fesztivál alkalmával én és sok más, erőszakmentességet valló vegetáriánus, megmámorosodtunk Hanumán és Ráma harci cselekedeteitől a csatatéren, és minél erőszakosabbra sikerült a jelenet, annál jobban szerettük.

Anyám gondosan megtanította nekem az eposz szellemi jelentőségét: Ráma képviselte a jót, Rávana pedig a rosszat. Az általuk vívott harc minden ember szívében a jó és rossz között dülő harcot szimbolizálta. Az ünnepi légkörben és a dobok ígézetében elfeledkezhettem erről néhány percre, de mikor aznap késő este Shantival, Anandával és Amarral hazatértünk, ismét szembe kellett néznem a jó és gonosz között a saját szívemben zajló háborúval. Miért érzékelem ezt az ellentétet a jó és a rossz között, mikor minden Egy? Ez zavart engem. Brahman volt az egyetlen valóság, minden más illúzió. Akkor nyilván a gonosz Rávana éppúgy Brahman volt, mint ahogy Ráma, az avatár, ugyancsak Brahman volt. És az voltam én is. A jógában elért transz-állapotban én voltam a világegyetem ura, problémák, nyugtalanság és bizonytalanság nélkül. A titok abban állt, hogyan tartsam meg ezt a transzcendens tudatot, mikor nem meditálok. Az egyetlen reményt az jelentette volna, ha azt teszem, amit apám tett – vagyis ha teljesen visszavonulok az illúzióknak ebből a világából. De akkor hogy lehetek guru és hogyan taníthatok másokat?

Revati néni legfiatalabb gyermeke, Amar volt egyik legjobb tanítványom. Még csak ötéves volt, és gyakran saját magamra emlékeztetett ennyi idős koromban, talán emiatt is szerettem őt annyira. Már maga végezte saját *pujáját*, minden reggel áldozatot mutatott be a napnak, és a vallásos buzgalom szokatlan jeleit mutatta. Gyakorlatoztattam őt a meditációban és különleges mantrákra tanítottam, ő pedig cserébe a lehető legnagyobb megbecsülésben részesített.

– Nem valami jól nézel ki mostanában, Rabi! Úgy aggódok az egészségedért! – mondta nekem komolyan Ma másnap reggel, mikor leültem, hogy elbeszélgessek vele egy kicsit, mielőtt elindultam volna az iskolába. – Olyan sápadt vagy, és olyan sokat köhögsz.

– Nincs semmi bajom, Ma – erősítgettem –, teljesen rendben vagyok – és itt olyan köhögési roham fogott el, hogy kétrét görnyedtem tőle.

– Rabi! Kumar bátyádnak el kellene vinnie orvoshoz, mielőtt még visszamegy Angliába!

– Semmi baj, Ma – sikerült kinyögnöm levegő után kapkodva. Pedig hogy fáj a mellkasom, különösen a szívem táján! – Meglásd, rendbe jövök.

– Már hetek óta olyan sokat köhögsz. Hallom minden éjjel.

– Semmit sem jelent. Ne izgulj, Ma. Mindenki köhög. És *te* hogy érzed magad? – elszégyellve magamat megpróbáltam témát változtatni, félve, hogy megsejti az igazságot. Titokban már hónapok óta erősen dohányoztam, és bizonyos volt, hogy Ma, nagynénéim és nagybátyáim erősen ellenezték volna, ha megtudják. És ezen a szokásomon már nem voltam képes változtatni. Gyakran elgondolkodtam rajta, milyen különös, hogy még olyan szigorú voltam a vegetarianizmus kérdésében – nem vettem volna még sajtot sem a boltban, ha olyan késsel vágták, amelyet azelőtt kolbász vagy más hús vágására használtak – nem voltam képes abbahagyni a dohányzást, bár tudtam, hogy tönkreteszi a tüdőmet. Kint a mezőkön egyik cigarettára gyújtottam a másik után, és jól leszívtam minden szippantást. Ami pedig mindennél rosszabb volt, mivel nem akartam, hogy bárki tudomást szerezzen titkos szokásomról, bár sok pénzem volt, *lopnom* kellett a cigarettát, és ez nagyon megterhelte a lekiismertemet. Valóban, Rávana és Ráma küzdelme dúlt a saját lelkemben, és úgy tűnt, hogy nem vagyok képes befolyásolni a harc kimenetelét. Rávana győzött, Hanumánhoz való buzgó könyörgésem ellenére.

Az első alkalommal történt aznap reggel iskolába menet, hogy ürességet éreztem magamban, mikor csodálóiimtól hallottam a köszöntést, hogy: „Sita Ram, Ji pandit”. Nem annyira az zavart, amit Mával beszéltem aznap reggel, és hogy hazudtam neki. Azzal az elkésérítő élménnyel voltam elfoglalva, ami aznap reggel korábban esett meg velem.

Egyik kezemben kis bronzcsészével, a lotával, benne a tisztító szertartáshoz szükséges szentelt vízzel éppen elhelyeztem egy friss hibiszkuszvirágot tehenünk fején – amit minden reggel megtettem –, és lehajoltam, hogy imádjam őt, mikor hirtelen, egy figyelmeztető horkantás után a nagy fekete állat lehajtotta a fejét és öklelt. Hátraugrottam, éppen hogy elkerülve az öklelő szarvakat, majd megfordulva szaladni kezdtem, leejtve a lotát és az ima-

gyöngyöket. Az istenem kerget! Szerencsémre még nem oldoztam el a tehenet. A kötél éppen akkor fogta vissza, mikor már azt hittem, hogy szarvaival felnyársal. Izgatottan és elakadt lélegzettel pillantottam a letaposott lotárról, a gyöngyökről és a mérgesen kapáló mancsokról fel az izzó gyűlölettel rám meredő nagy barna szemekbe. *Megtámadott az istenem!* Pedig én éveken keresztül nap mint nap hűségesen imádtam egy óra hosszat!

Úton az iskolába, két órával azután, hogy ez megtörtént, belül még mindig reszkettem – már nem a félelemtől, hanem a zavart fájdalomtól. *Miért?* Bár Siva, Káli és még sok más isten gyakran megrémített engem, a tehen az az isten volt, amelyet mindig imádtam. Legeltetése és a róla való gondoskodás volt az egyetlen házimunka, amelyben mindig örömet találtam. A tehénnel és más állatokkal mindig a legnagyobb gyengédséggel bántam. De akkor *miért* támad meg *engem* ez az isten? Ez a kérdés többször előjött bennem a későbbi időkben is. Erre Gosine sem tudott választ adni.

---

7. SIVA ÉS ÉN

A harmincas évek elején Nana jelentős összeg ellenében elkészíttette port-réját a sziget legjobb fényképésznél, aki Nanát nehezen kielégíthető embernek találta, és ennek megfelelően szabta meg az árat is. A fényképész végül úgy döntött, hogy Nanát patriarchális pózban ábrázolja, szúrós tekintettel. A képet egy megfelelően nagy és drága keretbe helyezték és feltűnő helyre, a nappaliban akasztották fel. Bárhonnán is lépett az ember abba a szobába – és át kellett mennie rajta, bárhová is igyekezett az ember a házban –, azonnal találkozott Nana tekintetével. Úgy tűnt, mintha szemei követnének bennünket, bárhová megyünk is, mintha Nana szelleme nézne rajtuk keresztül, hogy megfigyelje, mi történik halála után abban a házban, amelyet ismeretlen forrásból származó pénzből építtetett. Félttem belenézni ezekbe a szemekbe. Mindig kísértettek engem.

Ugyanígy éreztem Sivával kapcsolatban is, azzal az istennel kapcsolatban, akitől a legjobban félttem, és akit leginkább elhalmoztam vallásos tisztelettel, hogy kiengeszteljem. De Nana szellemét nem lehetett kiengesztelni. Továbbra is rémítgetett bennünket vadul rohanó vagy dobogó lépteivel és a velük járó kellemetlen szaggal, amely ott lengett még később is, és a szek-

rényekből vagy asztalokról – néha csodálkozó szemünk láttára – levert vagy letaszított tárgyakkal.

Siva megbékítésére tett erőfeszítéseim ellenére egyre növekvő mértékben éreztem, hogy elégedetlen velem. Hiába próbálkoztam mantrákkal, szertartásokkal és imádatokkal, nem találtam békességet ezzel a félelmetes és rombolóként ismert istenséggel való kapcsolatomban. Mély meditációmban gyakran találtam magam egy másik világban egyedül Sivával, és viselkedése mindig fenyegető volt. Egy nap átszaladtam Sumintra néni udvarán és egy szög megszúrta meztelen lábamat. Ahogy a fertőzéstől lázasan az ágyban feküdtem, nem tudtam magamtól elhessegetni azt a gondolatot, hogy Siva helyezte oda azt a nagy szöveget és ő vezérelte rá lábamat. Próbáltam szabadulni ettől az érzéstől, mint pusztában babonától, de mikor megemlítettem a dolgot Krishna unokabátyámnak, megérett pillantás csillant szemében. Elmondta nekem, hogy neki is volt olyan benyomása, hogy Siva támadja meg. Egy éjszaka, mikor későig tanult, egy láthatatlan kéz olyan erősen megütötte, hogy a földre esett. Az ütés nyomai még mindig arcán voltak, mindnyájan láthattuk. Egy másik éjszaka láthatatlan kezek fojtogatták az ágyán, és megint csak úgy érezte, hogy Sivával van dolga. Én magam is megtapasztaltam számos más támadást, amelyekről úgy éreztem, hogy Sivától erednek, de sem Krishna, sem én nem értettük, hogy miért történnek ezek a dolgok velünk. Gosine sem segített. Nem szerettem ilyen dolgokról beszélni, és én tudtam, hogy miért.

A titokzatos fizikai támadások, amelyek Nana szelleme révén újra meg újra jelentkeztek a házban, mindnyájunkban erősödő idegességet váltottak ki. A felszín alatt ott izzott a feszültség, amely akaratlanul is befolyásolta személyes kapcsolatainkat. Ez különösen érvényes volt a köztem és Revati néni között fennálló kapcsolatra. Bár valamikor igen közel voltunk egymáshoz, most alig tudtunk egymás mellett létezni, és néha még a családi *puja* alatt is veszekedtünk. Anyám már jó hat éve Indiában volt, és belefáradtam abba, hogy úgy kezeljenek, mint Revati néni egyik gyerekeit. Kerek arcával és szívből jövő nevetésével ingatag személyiség volt, szélsőséges hangulatokkal – egyik percben édességgel tömte gyermekeit, a másikon pedig elnápángolta őket. Időnként arra gyanakodtam, hogy könnyed természetének lepelle alatt – amely oly sok barátot vonzott a házhoz – igen boldogtalan lélek lakott –, és erre oka is volt azok után, amit elidegenedett férjétől elszenvedett. Arra gondoltam, hogy előző életében férfi lehetett és verte a feleségét, ebben az életben pedig a karma hasonló sorssal fizet neki.

Revati néni volt a házban a vallási vezető, amíg fiatalabb voltam, de most már ketten voltunk, akik igényt tartottunk a szellemi tekintélyre. Ez növekvő feszültséget keltett köztünk, és gyanúm szerint nem kis féltékenység alakult ki benne irántam, ahogy nőtem. Az imaszobában a *pujával*, a meditációval,

valamint a nap és a tehén imádatával eltöltött hosszú órák bőven elegendőek voltak arra, hogy lemaradjon háztartásbeli kötelezettségeivel. Ez zaklatottá tette, és idegességét gyakran rajtunk, a többiekén töltötte ki, különösen énrajtam. Én viszont ellenálltam, ha megpróbált bevonni a házimunkába, amit lealacsonyítónak éreztem magasztos hivatásomhoz képest. Méltatlannak találtam időt elvenni vallási kötelezettségeimtől olyan alantas tevékenységekre, amelyeket más is elvégezhetett. Az egyetlen dolog, amelyre önként hajlandó voltam, az a tehén legeltetése volt – az ezzel a legszentebb állattal való törődés jó hatással volt az ember karmájára –, de mióta megtámadott, még az ezzel a munkával kapcsolatos lelkesedésemet is elvesztettem. Tehénimádatom ugyancsak megszűnt.

Mélységesen zavart, amikor azt láttam, hogy a meditációban elért menyeyei békességem milyen hamar összeomlik nagynéném pörlekedése hatására, amikor azzal vádolt, hogy lusta vagyok, vagy nem veszem ki eléggé részemet a háztartásból. Általában békés természetű voltam, de ilyenkor elvesztettem a fejemet és éles hangon védelmeztem magam. Néha már majdnem arra gyanakodtam, hogy Nana mérges szelleme vett időlegesen birtokába. Voltak alkalmak, mikor éppúgy tettem, mint ő: addig ütöttem a verandát alátámasztó oszlopot egy indás növény korbácsszerű ágával, amíg csak ott nem álltam kimerülten, rámeredve a zezugos vonalakra, amelyeket a fehérre meszelt cementen létrehoztam, és azon gondolkodtam, hogy vajon mi történt velem. Egyszer felragadtam Nana öreg bőrszóját, amellyel oly gyakran ütötte a családját, és többször végigvágtam vele unokahúgaim hátán, majd zavartan és megszégyenülten visszavonultam. A jelenet kísértetiesen emlékeztetett Nana vad dühkitöréseire. Az ilyen jelenetek után mintha Nana szemei az arcképen kacscintottak volna – ha elkövettem azt a hibát, hogy rájuk néztem –, mintha csak valami titkot tudtak volna. Összerázkódtam és gyorsan elfordultam, de az emlék velem maradt. Minden bizonnyal látogatott bennünket, nem csak lépéseinek zajával, de rajtam keresztül is. Miért éppen én – a legvallásosabb az egész házban – válok eszközévé szellemének, hogy továbbra is gonoszul bánjon családjával, még hosszú idővel halála után is? Ezzel a kérdéssel nem nagyon tudtam szembenézni, mert úgy tűnt, hogy összefüggésben áll mindazzal, amiben csak hittem.

Megpróbálván elfelejteni ezeket az incidenseket, csak a vallási szertartásokért éltem – a nyilvánosakért a templomban és az egyéniekért otthonunkban és mások otthonaiban, ahol barátok és rokonok gyűltek össze. Ott én voltam a figyelem középpontjában, mindenki csodált. Szerettem végigmenni a hallgatóság között, szentelt vizet szórva az imádkozókra, vagy megjelölni homlokukat a szent fehér szantálfapasztával, vagy összegyűjteni a felajánlásokat, amíg csak a bronztálon, amit vittem, kupacba nem gyűlt a sok külön-

böző kék, vörös, és zöld bankó, amely úgy festett, mint egy nagy pénzvirágcsozor. Legjobban azt szerettem, ha közvetlenül az oltár és a szertartást vezető pandit mellett ülhettem, csodáló szemük előtt. Mennyire élveztem ilyenkor a nyakamban függő virágfüzerek átható illatát is, valamint azt, hogy a résztvevők a szertartás után mélyen meghajoltak előttem, és otthagyták lábaimnál áldozataikat!

A meditációban elért békesség könnyen elhagyott, viszont azok az okkult erők, amelyeket jogagyakorlataim kifejlesztettek és felébresztettek, továbbra is kísértek, és lassan kezdtek nyilvánosan is jelentkezni. Tudván azt, hogy a természetfölötti erők ilyenfajta megnyilvánulásai nélkül követőim sohasem lesznek sokan, még örültem is növekvő szellemi erőmnek. Azok, akik meghajoltak előttem, gyakran ragyogást és egyfajta belső megvilágosodást tapasztaltak, mikor homlokukat megérintettem az áldásosztás folyamán. Még csak 13 éves voltam, és már ki tudtam szolgáltatni a guruk között ismert ún. „Sakti pat”-ot, ami elhívásom igazi jele volt. Sakti egyik neve Kálinak, Siva gyilkos, vérivó hitvesének, a hatalom anyaistennőjének, aki a világegyetem szívéből áramló őserőt osztogatja. Milyen izgatottá tett, hogy az ő erejének csatornájává lehettem!

Gyakran, mikor a mély meditáció állapotában voltam, az istenek láthatóvá váltak, és beszéltek velem. Időnként úgy tűnt, mintha asztrális kivetítés révén távoli bolygókra vagy más dimenziókban levő világokba kerültem volna. Évekbe telt, míg megtudtam, hogy ilyen élmények megismétlődnek a laboratóriumokban is parapszichológusok figyelő szemei előtt hipnózis, vagy LSD használata nyomán. A jóga-transzállapotokban gyakran voltam egyedül Sivával, a Rombolóval szemben. Reszketve ültem lábainál, a nyakára tekeredő hatalmas kobra rám bámult, sziszegett és fenyegetően nyújtogatta a nyelvét. Néha csodálkoztam azon, hogy miért nem tűnt kedvesnek és szeretetteljesnek soha egyik isten sem, akivel csak valaha találkoztam. De ők legalább valóságosaknak tüntek – efelől nem voltak kétségeim –, és nem pusztá mítoszoknak, mint a Mikulás, a keresztyén isten.

Nagyon vidám volt számomra az a nap, mikor Deonarine bácsikám, Nana legidősebb fia végre visszatért Angliából, miután kitüntetéssel végzett a londoni egyetemen. Mikor Kumar bácsikám néhány hónappal korábban elment Londonba, Revati néni matriarchális és tekintélyelvű uralma csak nőtt a házban. Most, Deonarine visszatéréssel legalább újra *férfi* állt a család élén. Deonarine állt számomra a legközelebb egy valódi apához azok közül, akiket csak ismertem. Talán az ő visszatérése anyámat is hazatérésre fogja biz-

tatni. Még most is írt két-három havonta, de most már nem említette, hogy „jövőre” hazajön.

Röviddel hazatérte után Deonarine bácsi csöndesen félrevont.

– Épp most vettem egy új autót, Rabi, és szeretném, ha megáldanád – mondta őszintén. – Schová nem mennék vele a te áldásod nélkül!

Valósággal sugárzottam. És még azt gondoltam, hogy mire visszatér Londonból, elhagyja a hinduizmust! Deonarine éveken keresztül kevés érdeklődést mutatott a vallás iránt, de most végre szilárd hindunak tűnt. – Várj egy percet – mondtam, s megpróbáltam helyes angolsággal beszélni –, összeszedek néhány dolgot. Mindjárt visszajövök.

Alapos áldásban részesítettem a kocsit, elűztem minden gonosz szellemet, és kértem rá a leghatalmasabb istenek védelmét. Deonarine bácsi csinos fizetséget is adott érte, bár tiltakoztam, hogy erre nincs szükség. Végül beleegyeztem, nem akarván őt megfosztani attól az előnytől, amelyet az nyer, aki egy brahminnak ajándékot ad.

– Tovább kell menned középiskolába, Rabi! – ragaszkodott véleményéhez Deonarine egy reggel, mikor együtt beszélgettünk Mával. Közel voltam már ahhoz, hogy befejezzem az iskolát Mahabir faluban, és arról beszéltem, hogy visszamegyek a drugai templomba, vagy talán a Port of Spainbeli nagy templomba.

– Rabi, neked magasabb képzésben *kell* részesülnöd – folytatta komolyan, miközben Ma nyomatékosan bólintott. – Úgy értem, hogy egyetemiben is. Erre szükség van, hogy gondolataidat jól tudd közölni. Függetlenül attól, hogy te a megvilágosodás milyen fokát érted el, hogyan lehetsz jó tanár, ha nem tudod a dolgokat tisztán elmagyarázni másoknak? A Védák alapos ismerete mellett *általános* műveltségre is szükséged van!

– Nos, biztosan igazad van – egyeztem bele vonakodva, lehorgaszva a fejemet kiábrándultságomban. Alig vártam, hogy már véget érjenek az iskola gyötrelmei, de nem tagadhattam annak logikáját, amit mondott. Úgy döntöttem, hogy felvételizek abba a középiskolába, ahová Krishna unokaöccsém járt délen. Akkor Ramchand bácsikámnál lakhatnék, akit annyira tiszteltem. Háza közel volt az iskolához.

– Rabi jön! Rabi jön! – Daadi hangja jelentette be érkezésemet már messziről, mint mindig.

Kezemben egy kis útitáskával, a hőségtől és a párától izzadva vánszorogtam fel a buszpályaudvartól Ramchand Maharajnak, apám bátyjának a sziget déli részén levő házához. Élveztem a náluk rendszeresen tett látogatásokat.

Felesége, Daadi, erősen érzelmi beállítottságú, izgatott személyiség volt, aki mindig boldog sikoltásokkal üdvözölt, mihelyt meglátott a távolban. De ez alkalommal figyelmeztető mellézköngét is éreztem a hangjában, és hamarosan azt is felfedeztem, hogy miért. Ahogy beléptem a házba, megütötte az orromat a currys kecskehús elszomorító szaga. Sohasem gyanítottam, hogy húst esznek. Milyen megrázó kiábrándulás!

– Nem tudtuk, hogy ma jössz – Ramchand bácsin látszott, hogy keresi a szavakat zavara elleplezésére.

– Mindnyájatokat meg akartalak lepni! – válaszoltam csendesen, és nem tudtam hová néztek, érezvén kínos zavarát. Micsoda szégyen! Egy brahmin húst eszik! Méghozzá egy ilyen jó és vallásos brahmin!

Bácsikám megpróbált bevonni az általános társalgásba Ma egészségéről, és más, a családtagokkal kapcsolatos hírekről, de én hidegen válaszoltam, nem is próbáltam meg elrejtetni elégedetlenségemet. Végül a társalgás elhalt. Tudva, hogy mit gondolok, Ramchand bácsi megpróbálta igazolni magát. – Tudod, hogy a keresztyének miért esznek húst, Rabi? – kérdezte.

Különös kérdésnek tűnt ez számomra. Mít számított az, hogy a keresztyének milyen kifogást találnak maguk számára istenemmel, a téhénnel szemben elkövetett bűnükre? Megráztam a fejemet, mert olyan hányingert éreztem, hogy válaszolni is alig tudtam. Kívántam, hogy bárcsak ne akartam volna meglepni őket a váratlan látogatással.

– Isten egy nagy-nagy lepedőt eresztett le az égből, amely tele volt mindenféle állattal...

– Ezt meg honnan veszed? – kérdeztem.

– Ej, ember, hát a Bibliából, a keresztyének könyvéből!

– Úgy érted, hogy te *azt* olvasod?

– Én magam nem olvasom, de hallok róla.

– És mi van azzal a nagy-nagy lepedővel? – mind dühösebbé és kiábrándultabbá váltam. Ez volt az a könyv, aminek olvasása miatt Nana ledobta Mát a lépcsőről. A keresztyének – a téhénevők könyve! És ez az én apám testvére!

– Ebben volt mindenféle állat – és tudod, mit mondott Isten Péternek? Azt mondta neki, hogy ölje és egyék belőle, amennyit csak akar! – Arcára kiült a diadalérzet, mintha csak minden kétséget kizáróan igazolta volna az erőszaknak és a halálnak azt a borzasztó illatát a házában.

– Lehet – válaszoltam élesen –, de neked nem mondta!

– De mi ezt Káli nevében tesszük – tette hozzá Ramchand. – A templomi papok minden reggel 16 kecskét ölnek meg Káli híres templomában Kalkuttában. – Nénikém a konyhából bólogatott, ahol menedéket keresett haragom elől.

– De a brahminok nem *eszik* meg őket! – emlékeztettem szigorúan.

Aznap semmit nem érintettem, ami asztalukról származott. A hús szaga önmagában beszennyezte az egész házat. Az emberek tiszteltek az elveimért és azért a tényért, hogy ragaszkodtam is hozzájuk. Otthon megvolt a saját tányérom, evőeszközeim, saját párnám és takaróim – senki sem merete használni őket. Nem ettem olyan kenyeret vagy süteményt, amiben tojás van. Ramchand tudta ezt. A múltban annyi minden volt, amiről boldogan beszélgettünk egymással. Most kényelmetlen csöndben ültünk egymás mellett, amit csak néha szakított meg egy-egy félszeg mondat. Nénikém látótávolságon kívül maradt, akárcsak unokatestvéreim. Végül bácsikám azt javasolta, hogy sétáljunk le a közeli kikötőbe, hogy megnézzük azt a nagy holland tankhajót, amelyik épp az előző napon érkezett. Beleegyeztem, és örültem, hogy jó ürügyem van kimenni a házból és magam mögött hagyni ezt a mocskos szagot.

A holland hajó gyönyörű volt, sima és hosszú, nagyobb, mint bármelyik tankhajó, amit eddig csak láttam. Szinte látni lehetett, amint egyre mélyebbre süllyed a vízben, ahogy az ide-oda ingázó uszályokból nagy csöveken keresztül a fekete arany folyamatos árama beömlik a parttól távolabb álló hajóba. Mellettünk a rakparton egy teherautót pakoltak, darukarok lógtak ki a dokk fölé, csörlők csikorogtak, ahogy hatalmas súlyok emelkedtek a levegőbe. A szorgoskodó, derékig levetkőzött rakodómunkások erősen izzadtak a szünet nélkül tűző napon. Míndig szerettem ellátogatni a kikötőbe. A nyüzsgő tevékenység kellemes izgalmat keltett bennem, és a különböző furcsa hajónevek erős vágyat keltettek bennem a távoli, egzotikus helyek meglátogatására. Ramchand éppúgy szerette a kikötőt, mint én. Anélkül, hogy észrevettük volna, a köztünk levő feszültség fokozatosan megenyhült, és elkezdtünk kellemesen beszélgetni terveimről, hogy ősszel a közeli iskolába megyek, ami lehetővé fogja tenni, hogy gyakrabban meglátogassam. Úgy tűnt, örül neki, és biztosított afelől, hogy helyes döntést hoztam, amibe apám is beleegyezett volna.

– De hogy lehet, hogy ezen a hajón senki sem dolgozik? – kérdeztem, ahogy elmentünk egy teherszállító mellett, amely elhagyatottnak tűnt.

– Ez valóban különös – válaszolta bácsikám elgondolkodva, miközben végigjáratta szemeit a hajón.

– Ezt nézd meg! – kiáltottam, megragadva egy nagy kötelet, amely egy kiugró darukarról lógott le néhány lépésnyire a dokkon. Kipróbáltam testem teljes súlyával. Úgy tűnt, hogy tonnákat is képes lenne megtartani. – Nézz csak ide! Tarzan vagyok! – kiáltottam egyet, gyorsan futottam egy pár lépést, és a levegőbe emelkedtem. Nagy ívben lengtem előre-hátra, kapaszkodtam a lengő kötélbe, messze kirepülve a dokk fölé, majd elúgтам bácsikám

mellett, aki nevetett és élvezte örömeimet. Akkor megtörtént a baj. Amint az ív felső végpontján tartottam, mintha csak valaki késsel vágta volna el, a kötélen hirtelen lejött a daruról messze a fejem felett.

– Vigyázz Rabi!

Már akkor hallottam bácsikám hangját, mielőtt még megérthettem volna, hogy mi történik. Ahogy lefelé estem, borzadva láttam, hogy nyílegyenesen a hajó és a dokk között levő szűk nyílás felé tartok. Hadonászó kezeimmel elkaptam a rakpart szélét, ahol bizonytalanul, félig elkábultan csüngtem. Egyik kezemenél megragadva Ramchand kimentett, biztos helyre, éppen amikor a hajó a víz lassú mozgásától a rakparthoz csapódott.

– Na fiam, te aztán nem tagadhatod, hogy szerencsés vagy! – kiáltotta. – Palacsintává lapulhattál volna. – Ajkai remegtek, és minden vér kiszaladt az arcából.

Még majdnem ahhoz is gyenge voltam, hogy talpon maradjak. Mindketten elképedve meredtünk a rakparton kígyózó meglazult kötéltre, majd fel, a magasan a fejünk fölött levő darukarra. Úgy tűnt, hogy nincs magyarázat. Az egyik pillanatban a kötélen biztonságos volt, a másikban már nem, mintha csak valami láthatatlan kéz kioldozta volna. Önkéntelen borzongás futott végig a gerincemen, ahogy egy seregnyi emlék árasztotta el tudatomat: egyszer láthatatlan kezek löktek le egy mozgó teherautóról, és komolyan megsebesültem; egy feledhetetlen délután, amikor *valami* láthatatlan erő nem engedte el a lábamat és nem tudtam félrehúzni egy nehéz henger elől, ami összehéberelte ... és más hasonló „balesetek”. Most ennek a különös, elhagyott hajónak az árnyékában újból éreztem Siva fenyegető jelenlétét, amelyet olyan jól ismertem. Ő oldozta volna ki a kötelet? Próbáltam elhessegetni magamtól a szentségtörő gondolatot, félve Siva haragjától, de jelenlétének érzése továbbra is kísértett. Miért? Nem én voltam a húsevő!

Elkomorodva és ünnepélyesen sétáltunk vissza lassan a házhoz, csendben, mindketten gondolatainkba merülve. Ha ez előző életem karmájának a hatása, akkor borzasztóan igazságtalannak éreztem. Miért büntetnek egy múltbeli bűnömért, amire még csak nem is emlékezem?

8.

SZENT TEHÉN.

– Izgalmas újság van, Rabi! A Queen's Royal College-ban fogok tanítani Port of Spainben! Miért nem mégy inkább oda a távoli dél helyett? – Deonarine bácsi megmutatta a levelet, amelyben éppen megkapta kinevezését.

– Komolyan úgy gondolod, hogy oda kéne mennem? – Rémítőnek tűnt számomra, hogy egy ilyen hatalmas, nagy hírű iskolába járjak.

– Természetesen! Mindennap együtt mehetnénk a kocsival az iskolába – legalább társaság lennél számomra! Mit szólsz hozzá?

Rendkívül szerettem Deonarine bácsit. Olyan jó lenne mindennap vele autózni! Ez lehetőséget nyújtana arra, hogy sok mindentről beszéljünk ... Így beleegyeztem. Csoda izgalmas volt első nap végighajtani Port of Spain széles utcáin, amelyek mentén végig tömött boltok és nagy, piros tetős házak álltak, el a hatalmas parkok, zöld pázsittal borított futballpályák és krikettklubok mellett, majd megérkezni a Queen's Royal College impozáns épületei elé! Deonarine bácsi éppúgy örült, mint én, és azonnal többeknek bemutatott tanártársai közül, mint az ő „kis brahmin unokaöccsét”.

Először mindenki összegyűlt egy nagy előadóteremben, ahol az igazgató hosszú és (számomra legalábbis) teljességgel érthetetlen beszédet tartott. Azelőtt kevés angolt hallottam beszélni, egyiküket sem értettem tisztán, de ez a legnehezebbek közé tartozott. Alig értettem belőle egy szót is.

– Hé, mit mond? – súgtam a mellettem levő diáknak, mikor az egész véget ért. Tolmácsra lenne szükségem, hogy ebbe az iskolába járhassak!

Meglepődve nézett rám. – *Süket* vagy? – kérdezte hangosan.

– Nem, nem vagyok *süket*, de miről beszélsz?

– Ó, csak valami szabályokról és ehhez hasonlókról. Ugye, te délről jöttél ...valahonnan vidékről?

Bólintottam, és kezdtem azt kívánni, hogy bár a másik iskolába mentem volna Krishnával. Mire a nap véget ért, még hevesebben vágytam rá, hogy bárcsak sose hallottam volna a Queen's Royal College-ról. A szigetnek azon a részén, ahol éltem, majdnem az egész népesség kelet-indiai volt, de Port of Spainben a túlnyomó többség néger, ami azonnal konfliktust okozott bennem. Egész addigi életemben mély gyűlöletet tápláltam a feketék iránt, mert megették istenemet, a tehenet. Alacsonyabbra értékeltem őket, mint a legalacsonyabb kasztokat. Hogy ülhetnék melléjük az osztályteremben, hogy érintkezhetnék velük a középiskola zsúfolt folyosóin, és hogyan is fociizhatnék

velük? Büszkeségem és előítéleteim már az első napon számos fájó sebet kaptak. Vidéken az eddig általam ismert feketék többsége viszonylag szegény volt. Függetlenül azonban attól, hogy fehérek, feketék vagy barnák voltak, ennek az iskolának sok tanulója gazdagabb családokból jött és jobban beszélt angolul, mint én. Jót mulatva dűnnyögő vidéki beszédemen, rossz kiejtésen és nyelvtani hibáimon, a többi diák könyve mögé bújt, mikor rám került a felelés sora. Nagy erőfeszítéssel próbáltam helyesebben beszélni, hogy ne legyek nevetséges.

A következő hetekben naponkénti érintkezésem a sok néger, keleti, angol és más népcsoportokhoz tarozó fiatallal komoly kihívást jelentett vallásos hitem számára. A kasztrendszer a hinduizmus alapja. Brahma maga hozta létre a négy kasztot tulajdon testéből – és semmilyen kormányhatározat nem változtathatta meg a Védák ezen kijelentését –, ezért rajtuk kívül senki más létezésének a világon nem volt alapja. Mégis a világ *tele volt* olyan emberi lényekkel, akik kívül álltak a kasztrendszeren. Hogyan jöttek *ők* létre? Számukra miért nem említettek a hindu írások megváltáshoz vezető utat a jógán és az újjászületéseken keresztül? Helyzetük kétségkívül reménytelen volt vallásom szerint. Mégis, semmilyen szempontból nem voltak alacsonyabb értékűek nálam. Sőt, nehéznek bizonyult számomra, hogy némelyikükkel versenyezzem az osztályban. A szigetnek azon a részén, ahol éltem, felnéztek rám és istenítték. Valóban, bizonyos is voltam abban, hogy *isten* vagyok. De ezek a szellemileg meg nem világosodott fiúk a Queen's Royal College-ban csupán mint magukkal egyenlőt kezeltek, néha még úgy sem. A kérdések pedig, amelyeket feltettek – néha csak tréfából, néha komolyan –, kikezdték hitem rendszerének alapjait.

– Igaz az, hogy a hinduk hite szerint *minden* isten?

Bólintottam, kényelmetlenül pislantgatva a kérdezőről a minket körülvevő különböző fajtájú és vallású fiúkra, akik azért gyűltek össze, hogy belém kössenek. Ez rendszeres szokásukká vált – és a többi hindu fiú még a látszatát is elkerülte annak, hogy segítsen nekem, mintha szégyellték volna, vagy félték volna.

– Úgy érted, hogy a légy isten, vagy a hangya, vagy a *poloska*? – A nevetés hulláma futott végig a körülöttem álló kis csoporton.

– Azért nevettek, mert nem értitek – mondtam szilárdan. – Csak az illúziót látjátok és nem az egyetlen valóságot – Brahmant.

– *Te* is isten vagy? – kérdezte egy portugál fiú hitetlenkedve.

Nem mertem habozni vagy kitérni a válaszadás elől, akkor csak még jobban kinevettek volna. – Igen – válaszoltam szilárdan –, mint minden hindu. Csak *fel kell ismerni* ezt.

– Hogy akarod felismerni azt, ami nem igaz? – vágott vissza gúnyos horkantással. – Nem *te* teremtetted a világot!

Egy angol fiú látszólag elég sokat tudott a hinduizmusról. – Úgy hallom, hogy vegetáriánus vagy – úgy gondolod, hogy nem szabad életet elvenni...

– Hiszek az erőszakmentességben. Mint Gandhi. Őt mindenki tiszteli. Nagy hindu volt! Rossz dolog elvenni az életet.

– *Bármilyen* életet? – Nem vettem észre hangjában a hangsúlyt, amely pedig figyelmeztetett volna arra, hogy csapdát készül állítani nekem.

Szenvedélyesen bólintottam: – *Minden* élet szent. A Védák ezt mondják. – Segélykérően néztem a csoportban levő kínai fiúkra, akikről tudtam, hogy buddhisták. Ők is hittek ugyanebben a dologban, miért nem vallották meg? Tudtam, hogy bajban vagyok, és szerettem volna, ha segítenek ezen a ponton, bár számos más vallási kérdésben ellenségük voltam. Már biológiaórán megtanultam, hogy az élet hét jellemzője a légzés, az emésztés, a kiválasztás, az érzékelés, a növekedés, a szaporodás és a mozgás. És azt is jól tudtam, hogy még a növények is rendelkeznek ezen jellemzők mindegyikével. Akkor is életet vettem el, ha leszakítottam egy banánt vagy egy mangót és megettem. Nem tagadhattam, hogy a vegetáriánusok is elvesznek életet, de elhatároztam, hogy védem a különbözőséget a növényi és az állati élet között.

Ellenfelem ráhunyorított barátaira. – Nem tudod, hogy a növények is rendelkeznek az élet hét jellemző tulajdonságával? – kérdezte. – A vegetáriánusok is vesznek el életet.

Kinyitottam a számat, hogy megpróbáljak különbséget tenni a növényi és az állati élet között, de már valaki más beszélt. – Mi van akkor, ha vizet forral a teájához? – szólít egy hang a hátam mögött. – Gondolj a milliárdnyi baktériumra, amiket akkor megöl! Szegény, menthetetlen kis *állatok* – mert azok. Tudod, hogy ezek fejlődnek és újjászületnek, mind feljebb és feljebb – végül tehát vagy ember lesz belőlük!

Ezen mindenki jót nevetett. – Hű, ez egy szabályos gyilkos! – kiáltotta egy hang balról. – Nem csoda, hogy olyan sovány! – tette hozzá valaki. – Csak növényt enni! Ember, neked húst kellene enned!

– Egyszerűen nem értitek! – tiltakoztam bátran. Égett az arcom, belül zavart és letört voltam.

– Ne próbáld a hinduizmust logikussá vagy tudományossá tenni – tanácsolta Deonarine bácsi aznap este, mikor hazahajtottunk. – Ez vallás, amelyet választanod kell, hogy higgy benne, nem pedig olyan valami, amit bizonyítani kell.

– De az igazság az igazság! – ragaszkodtam véleményemhez. – A hindu iratoké az igazság!

– Sok minden abból, amit mondanak, tiszta mitológia – mondta Deonarine atyai hangon. – Krisna sohasem létezett; Ráma sem. A *Bhagavad-gíta* és a *Rámájana* csak mítoszok, csodálatos történetek.

Láttam, hogy nincs értelme vitatkozni Deonarine bácsival. Sohasem érdekelte annyira a vallás, hogy gyakorolja a jógát, ezért nem érthette azt, amit én tudtam. Ő nem találkozott az istenekkel, mint én. Talán az volt a karmája, hogy ebben az életben ne értse meg. Sok további élete van még, hogy megtanulja az igazságot, ha kész lesz rá.

Aznap este, amint legeltettem a tehenet a kókuszpálmák alatt Gosine kunyhója mögött, gondosan figyeltem rá, mint mindig azóta, hogy megtámadott. Értelmetlen lett volna nem megbízni egy ilyen hatalmas istenben, de az embernek gyakorlatiasnak kell lennie. Ez volt azon dolgok egyike, amit megtanultam a középiskolában: gyakorlatiasnak lenni. Nyilvánvalóan nem szabad az embernek a vallását túlságosan szó szerint követnie a valós életben. Gyakorlati okokból abbahagytam a tehén imádását. Nem volt lehetséges egyszerre védekezni egy esetleges támadás ellen és imádni az állatot. De nem szűntem meg hinni a tehénben, mint nagy és szent istenben. Tulajdonképpen biztos voltam benne, hogy nagy lépést jelentene a Brahmannel való egyesülésem szempontjából, ha tehénné válnék következő életemben, amennyiben nem sikerül elérnem a *mokshát*.

– Te isten vagy, ugye? – kérdeztem igen komolyan a tehéntől.

Tovább tépte tele szájjal a nedvdús fűvet, majd lassan, mélységes elégedettséggel megrágta. Valóban nehéz volt elképzelni, hogy ez a tehén oly hevesen megtámadott, de az emlék még igen friss és eleven volt.

– Természetesen isten vagy! Tudom, hogy az vagy. Ugye?

Fejét felemelve rám meredt álmos szemével, és továbbra is lassan, békésen kérődzött. – Mú! – nyilatkozta ki ünnepélyesen. – Mú, mú!

9.

GAZDAG EMBER, SZEGÉNY EMBER

– Hogy lett Nana olyan gazdag? – kérdeztem Deonarine bácsitól egyik este. Az erre vonatkozó feltételezések továbbra is foglalkoztattak engem és sokan másokat, de soha nem hallottam Deonarinét erről beszélni. A ház utca felőli verandáján álltunk, és élveztük a ragyogóan kivilágított házak látványát szerte a városban. Mintha minden hindu család versenyzett volna szomszédjával, ki tudja kiállítani a legtöbb *deyát* az évenkénti Divali fesztivál alkalmával.

– A panditok azt mondják, hogy a szellemek adták neki az aranyat. – Deonarine kelleetlenül vállat vont. – Valóban nincs rá logikus magyarázat – tette hozzá elgondolkodva. – Természetesen Nana keményen dolgozott. Bár magas kasztriból származó ksatrija volt, farmon dolgozó kisfiúként indult, ahol füvet vágott tíz centért naponta. Valahogy vásárolt egy vityillót egy kínaitól 50 dollárért, és elkezdett ott ékszereket gyártani. Egy nap a ház titokzatos körülmények között leégett ... ezután pedig milliomos lett, bár a családon kívül kevesen tudták ezt róla.

Ahogy a szürkület átment a sötétségbe, a szent lángok körülöttünk még ragyogóbbnak tűntek. Milyen csodálatos látvány! Divali volt a kedvenc nemzeti ünnepem. Lelkesítő volt számomra látni, hogy sokkal fényesebben ragyog minden hindu ház, mint a keresztyén otthonok karácsonykor – és nem villanykörtektől, hanem a gheevel átitatott kanócok élő lángjától. Ragyogó gyertyákként pislogtak a *deya*-lángok az ablakdeszkákon, asztalokon, bejárati kerítéseken és a lépcsőkön – az aljuktól a tetejükig –, mind Laksmí, a gazdagság és a siker úrnője tiszteletére.

Deonarine bácsi egy különösen jól kivilágított ház felé integetett. – Nana a Divali idején mindig naponta kétszer végezte el különleges *pujáját* Laksmínak, egyedül, nagy páncélszekrénye előtt. Más misztikus szertartások is zajlottak abban a szobában, de soha senkinek nem engedték meg, hogy megtekintse őket.

– Mit gondolsz? Laksmí tette gazdaggá, vagy a szellemek? – kérdeztem. Családi panditunk időről időre végigment a ház minden szobáján égő *deyá*-val, és imádkozta a házat, valamint a benne levő szellemeket, különösen Nanáét, aki építtette. Ünnepelesen háromszor körbeforgatta az órajárás irányában

a *deya*-lángot Nanának a nappaliban elhelyezett nagy fényképe körül. A szellemeket éppúgy tiszteltük, mint az isteneket, néha szinte az azonosságig összekevertük őket.

– Számít az, hogy minek hívod? Nem csak egy Erő van a világegyetemben?

Ünnepélyesen bólintottam: – Csak egy Valóság van – Brahman. Minden más illúzió, Mája.

Csőndben figyeltük a fényeket. Majdhogynem érezni lehetett Laksmí jelenlétét, és azt, hogy elégedett. De volt még egy kérdés, amelyet fel kellett tennem, úgyszólván végül megtörtem a csendet.

– Egyesek azt mondják, hogy ugyanazok a szellemek, akik őrizték vagyonát, megölték Nanát, mielőtt még elkölthette volna. Ezt nem értem. Mit gondolsz?

Deonarine bácsi percekig nem válaszolt. Türelmetlenül vártam. Mikor végül megszólalt, kellemetlen volt a hangja. – Nem tudom. Ahányszor csak eljön a Divali, apám gazdagságára gondolok, amelyet titokzatos módon szerzett meg, és amely titokzatos módon el van rejtve mindannyiunk elől ... és korai halálára. – Idegesen köhögött, és megfordult, hogy visszamenjen a házba. – Nem szeretek ilyen dolgokról beszélni – tette hozzá szelíden a vállá fölé.

Sokáig ott maradtam egyedül, gyönyörködve a csodálatos látványban, csodálva, hogy mennyi *deya* van kint, és elgondolkodva a sok isten és szellem, valamint az egyetlen Valóság rejtélyén.

– A lángokat Laksmínak gyűjtják, és különleges *puják*at mondanak neki. Ő a gazdagság és a jólét istennője – magyaráztam egy muzulmán fiúnak a Divali ünnep jelentőségét, amint az ebédnél egymás mellett ültünk. Úgy tűnt, hogy érdekli a dolog, de szokás szerint egy csomó heccelő gyűlt össze.

– Ha Laksmí a gazdagság és a jólét istennője, hogy lehet, hogy a legtöbb hindu olyan szegény? – kérdezte egy magas fekete fiú. – Kárba veszett időt imádni!

– Nem érted a karmát és a lélekvándorlást! – vágtam vissza élesen. – Az ember lehet szegény egyik életében és gazdag a másikban.

– Hány újjászületésre van ehhez szükség? Nézz csak körül! A legtöbb kelet-indiai cukornádvágó, és szegényes házakban lakik.

– Az én családom nem szegény.

– Ő az indiaiakra gondolt általában! – ragaszkodott a gondolathoz egy aprócska angol fiú. – Nézd csak meg Indiát – a legszerencsétlenebb ország a világon!

– Ki mondja ezt?

– Az apám. Ő ott élt, mielőtt én megszülettem. Több a patkány, mint az ember, nagy a szegénység és sok a betegség!

– Talán mikor az angolok uralkodtak, de nem a Függetlenség óta! – Egy pillanatra helyeslő mormolás futott végig a körülöttünk tülekedő tömegen. Trinidad az angol uralom alóli felszabadulásra törekedett, ezért a függetlenség olyan szó volt, amely minden hazafi szívében tüzet gyújtott.

– Az emberek éheznek Indiában, a patkányok pedig meghíznak, és a szent tehenek végelgyengülésben pusztulnak el! – jelentette ki egy másik fiú, aki hirtelen szállt be a vitába. – Ezt tették Indiával az istenei és a lélekvándorlás. Én ateista vagyok. Én nem tartanék ilyen isteneket!

– Ez nem igaz! Anyám ott él, és sohasem ír ilyen dolgokról!

Tudtam, hogy ellenfeleimnek igazuk van, de túl sokba került volna elismernem ezt. India szegénysége olyan téma volt, amelyet anyám gondosan elkerült leveleiben. Leírta a kerteket, a ragyogó tollazatú madarakat és a különleges állatokat, a templomokat és az ünnepeket. Minden elmondott a gurujáról, de semmit az emberek életkörülményeiről. Bizonyos könyvek azonban, amelyeket olvastam, semmi kétséget nem hagytak bennem afelől, hogy vallásom földje rendkívül szegény. Hogy lehet, hogy ez az eredménye a több ezer évnyi jógázásnak, a javuló karmának, a Brahmannel való egyesülés felé irányuló lélekvándorlásnak? Miért kerültek az általam látott indiai filmek, hogy őszinte képet adjanak az országról? És miért vitatkozom én állandóan a fiúkkal az iskolában sok olyan kérdésről, amelyben nyilvánvalóan nincs igazam? Félek az igazságtól? Ezt sohasem ismertem volna el, túl sokba került volna!

– Miből gondolod, hogy ez a világ az egyetlen? – kérdezte Gosine, mikor nagyon óvatosan feltettem neki a kérdést, hogy miért olyan szegény sok hindu, és miért szenvednek? Rendszeresen égette a *deya*-lángot Laksmínak Divali idején éjjel és nappal a sárkunyhójában, miközben azt mondta nekem, hogy az ő karmája az, hogy szegény legyen. – A Védák azt mondják, hogy sok világ van. Lehet, hogy ebben a világban csak szegény hinduk vannak. Amikor jobb karmát kapnak, elmennek egy jobb világba.

– Igen, de nincsenek itt is gazdag hinduk, mint Nana vagy a panditok?

Gosine ünnepélyesen bólintott. – Amit mondok, talán nem érvényes mindenkire ... de lehet, hogy más világokban csak gazdagok vannak.

– Igen, de a *gítában* Krisna azt mondja, hogy ha a karma elvégezte feladatát a másik világban, akkor újra visszajössz ide.

– Vannak dolgok, amiket nem könnyű felfogni... – Talán futó kétely jelent meg Gosine szemében? Gyorsan összeszedte magát. – A jógi számára a gazdag és szegény ugyanaz. Az olyan jógik, mint apád, nem jönnek vissza ebbe a világba soha. Az *upanisádokban* az áll, hogy minden tudatlanság eltűnik,

ha a Brahmanról elmélkednek. Megtalálják az *OM*-ot. Csak a jógik érik el a megvilágosodottságnak ezt a fokát.

A *védántára* hivatkozva Gosine jól kifejezte legvégső célomat. Egyik legértékesebb tulajdonom egy jógáról szóló könyv volt, amelyet anyám küldött nekem Indiából. Ez haladó technikákat tartalmazott, amelyeket alkalmazni tudtam a templomban tanult alapokra építve. Krisna urunk arra tanította Arjunát, hogy nincs fontosabb dolog a jóga szorgalmas gyakorlásánál. Ennek az „istení tutajnak” a segítségével az ember átjuthatott a tudatlanság és a legutálatosabb tettek fölött az örök üdvösségbe. Már tízéves korom előtt napi meditációim mellett gyakoroltam a jógát – a helyzeteket, a légzési gyakorlatokat és a meditációt – a verandán, szobám előtt éjfél-től hajnali 1/2 2-ig, mikor mindenki más aludt. Vagy a Brumadhya Drishtit vagy a Madhyama Drishtit végeztem. Ezek a koncentrációs technikák a megfelelő légzési technikával kombinálva a tudat olyan területeire repítettek, amelyeknek semmi közük nem volt az engem körülvevő világhoz. A jóga révén egyre növekvő mértékben megtapasztaltam szellemi lények jelenlétét, akik vezettek és pszichikus erőket ajándékoztak nekem. Az istenek *valóságosak* voltak! Ezen az iskolatársak érvei sem változtathattak. Néha ezek a tapasztalatok túlságosan felizgattak, semhogy aludni tudjak, mikor végre ágyba mentem. Bárcsak rá tudnám venni Deonarinet és más hindukat, hogy gyakorolják a jógát és a meditációt – akkor ismernék igazán a vallásukat! Nem szabad egyedül belépnem a nirvánába. A guru olyan tanító, aki másokat az örök üdvösségre vezet.

– Rabi Rabi!

Egyedül voltam az imaszobában, Krisna urunk kis szobra előtt ültem. Mélyen, ritmikusan lélegeztem, és megpróbáltam utánózni Krisna mosolyát. Revati néni és én csúnyán összevesztünk aznap reggel, és mégsem tudtam arra visszaemlékezni, hogyan is kezdődött. Reméltem, hogy a meditáció révén helyreállítom a belső béke érzését, ami az utóbbi időben olyan tűnékenynek bizonyult. De Mával egyedül voltunk otthon, és senki más nem válaszolhatott helyettem, mikor szólítottak.

– Mi van, Ma? – kiáltottam vissza.

– Valaki szól letről. Nézd meg, ki az!

A család elment a tengerpartra az éves Kartiknahan ünnepre. A legtöbb trinidad-i hindu megfürdött a folyókban, öblökben és partokon a szellemi tisztulás reményében. Nem volt nagyobb, elfoglaltabb és több hasznot hozó nap a panditok számára. Sietve végezték az egyik *puját* a másik után a für-

dőzők részére, begyűjtve a fizetséget és az ajándékot, valamint élvezve a táplálékot, amelyet mindenki megosztott velük. Nagy lehetőség volt ez a nap arra, hogy valaki jó karmát gyűjtsön azzal, hogy brahminokat etet. Kezdtém kételkedni az ilyen szertartások hasznában. Semmi sem változtathatja meg az ember karmáját – a Kartiknahakor végzett fürdés biztosan nem. Alighogy megszártkoztak, sokan elmentek, hogy rögtön húst egyenek, mások pedig verték feleségüket, vagy más módon részesítették őket rossz bánásmódban. Az ilyen ünnepeknek megvolt a maguk helye, de mint Krisna megmondta, a jóginak minden más jelentéktelen. Én a jobb utat választottam drága időm eltöltésére.

– Rendben, Ma – szoltam. Vonakodva, de gondosan becsomagoltam Krisna urunkat a szent kendőbe és eltettem. Ahogy kísértáltam a verandára, hallottam, hogy valaki kopog a bejárati lépcsőnél. A kerítésnek támaszkodva egy öreg indiai koldust láttam, aki merőn nézett rám.

– Mit akarsz? – szoltam le neki.

– *Roti*, Baba, *Roti!* – válaszolta, kérőn nyújtva felém a kezét. Megbecsült engem a „Baba” kifejezéssel, vagy csak szegény hinduként hízelgett a gazdagnak? Elhessegettem magamtól a kérdést.

Bár az ember általában nem hívott be koldust magához, ez olyan nyomorultnak tűnt, hogy megtettem. – Gyere fel – kiáltottam, kezemmel intve. – Megnézem, mit adhatok. – A koldulás végül is becsületes módja volt annak, hogy a hindukat jó karma gyűjtéséhez segítse.

Fejét rázva meztelen lábára mutatott: – Én nem tudok oda felkapaszkodni!

– Jól van, akkor gyere körbe a másik kapuhoz! – megmutattam az utat, majd megfordultam, hogy belépjek a házba.

Chamarnak tűnt, azaz érinthetetlennek; igen sötét bőré volt, olyan valaki, akit nem engedhetek a magam közelébe – ez beszennyezne egy brahmint. De ahogy láttam, milyen fájdalmasan vánszorog, erősen támaszkodva a botjára, imbolyogva és botladozva, egyre növekvő szimpátiát éreztem az öreg koldus iránt. Ő is emberi lény. Jó érzésem támadt már ennek elismerésétől is. Lesiettem a hátsó lépcsőn, és kinyitottam a kaput. Meleg mosollyal üdvözöltem, majd lassan átvezettem a ház hátsó részébe, a konyha alatt levő kis udvarba.

– Gyere, ülj le ide – mondtam, rámutatva az egyik székre az asztal mellett. Hidegen nézett vissza rám nagy, kerek, rezzenéstelen szemével. Zihálva, nagy puffanással esett bele a székbe. Tudomást sem vett a vizről, amelyet azért adtam, hogy megmossa a kezét. Láthatóan nem érdekelte. – Hozok neked valamit enni – mondtam kedvesen.

Körülnéztem a konyhában, és találtam egy kis maradékot reggelről: vékony, palacsintaszerű *rotit*, és egy kevés főtt spenótot erős fűszerekkel ösz-

szekeverve, amit *bhajin*ak neveznek. Az ételt elé tettem, majd leültem és nagy érdeklődéssel figyeltem. Egyike volt azoknak az utazó szent embereknek, akik meglehetősen gyakran előfordultak a sziget felénk eső részén, s akik minden vagyonukról lemondtak. Bár a legtöbbször nemigen volt miről lemondania. Hosszú, ősz haja fésületlen volt, és összetapadt a pizsoktól, szakállában ott voltak a nemrég koldult ételek maradványai a bozontos szőrszálak közé akadva. A dhoti, amelyet hordott, s amely valamikor feltehetőleg fehér volt, most szürke volt és penészes, elől számos curry- és egyéb szósfolt díszítette. Távolabb kellett húzni a széket: a szag, amely belőle áradt, elviselhetetlen volt. Mégis növekvő együttérzést éreztem ez iránt a visszataszító alak iránt, ami jó érzéssel töltött el. Ez segíti a karmámat.

– Messziről jössz ma? – kérdeztem, remélve, hogy szóra bírhatom.

Telhetetlenül rágott, és az egyetlen válasz, amit kaptam tőle, egy komor pillantás volt. Darabokat tépett a *rotiból*, és nagy falatokat mártogatott ki a *bhajiból*, lenyalva ujjait, nyilván élvezett minden falatot. Biztos voltam benne, hogy túl sokat hoztam – de megette az egészet, tisztára törölte a tányért. Nagyon ivott, hátradőlt a széken, metsző tekintettel bámult rám, és hangosat bőfögött. Megtörölte a száját dhotija elejével, újabb színfoltot szerezve ezzel a régebbiek mellé.

– Árnyékszék! – dörmögte hirtelen, kétségbeesetten jártatva körbe nagy szemeit, mintha gyorsan oda kellene találnia. Odaugrottam, hogy segítsék neki, mire megragadta a vállamat, hogy felhúzza magát a székből. Félig rám, félig nagy botjára támaszkodva csoszogott, ahogy a hátsó udvarban lévő külön árnyékszék felé vezettem. Mikor nagy nehezen bement, megparancsolta, hogy várjak. Majd hirtelen hallottam, amint a helyi trinidad-i hindu dialektusban megszólal: – Ahwah! Ahwah! – Hangja kétségbeesettnek tűnt.

– Nos, mit akarsz? – kérdeztem bizonytalanul.

– Gyere ide!

Habozva nyitottam ki az ajtót. Nem tudott felkelni az ülőkéről. A hideg szemek mintha gúnyolódtak volna. Odatámaszkodtam, igyekeztem nem lélegzetet venni, megragadtam a hónaljánál, és teljes erőmből megpróbáltam felhúzni, miközben hangosan dörmögött, de alig segített. Végül újra lábra állt, bizonytalanul imbolyogva, botja után kutatva. Úgy látszott, hogy képtelen megszólalni. Mutogatva és motyogva értésemre adta, hogy nem tud eléggé lehajolni. Zavartan lehajoltam, és felhúztam dhotiját. Már rég túljutottam azon az időn, ameddig vissza tudtam tartani a lélegzetemet, és kénytelen voltam mély lélegzetet venni a borzalmas szag ellenére. Hónapok óta nem fürödhettem. De emberi lény volt, úgyhogy hideg tekintete és barátságatlansága ellenére segíteni akartam neki. Jó érzés volt, hogy ezt teszem, olyan, amit már rég nem tapasztaltam.

Egy vízcsap felé vezettem, gondolván, hogy meg akar mosakodni, de ez nem érdekelt. Méltatlankodva dörmögött, és hideg szemeiben kigyulladt az a gyűlölet, amely – már rég észre kellett volna vennem – mindvégig ott izzott a felszín alatt. Taszított egyet rajtam, és a kapu felé sántikált, botjára támaszkodva, bicegve és sántikálva, mint egy sebesült vadállat.

Én értem először a kapuhoz, és szélesre tártam előtte. Átsántikált rajta, majd megfordult, és a lábam elé köpött. Bár idáig szótlán volt, most hirtelen az elképzelhető legmocskosabb hindi és angol nyelven valóságos szózuhatagot okádott ki magából, amelyben gyűlöletét fejezte ki amiatt, hogy én birtokában vagyok mindannak, amiről ő lemondott. Valójában kellett neki az, ami nekem volt? Azért gyűlölt engem, mert úgy gondolta, hogy én gazdag vagyok, ő meg szegény? Zavart és döbönt voltam. Még csak köszönetet sem mond azért, amit tettem?

Gépiesen becsuktam és bezártam a kaput, majd alig tudva, hogy mit teszek, elszaladtam és alaposan megmosakodtam, aztán kábultan fölmentem a lépcsőn a verandára. Dermedten és felzaklatva már nem tértem vissza az imaszobába elmélkedni. Krisna üdvözült mosolyát elfeledtem. A szobámban szerencsétlenül, lehajtott fővel roskadtam le ágyam szélére. A koldusnak igaza volt – a szegénység szellemibb dolog, mert a gazdagság a tudatlanság illúziójához tartozik. De miért volt Laksmí istennője a gazdagságnak és a jólétnek, ha a birtoklás rossz, vagy egyszerűen csak Májja? Miért jutalmazta Nanát milliókkal? És hol van most az az arany? Talán az istenek maguk is, akárcsak a tiszteletükre emelt templomok, a nagy illúzió részei?

Csöndben ültem az ágyamon, fejemet kezembe temetve újra átéltem ezt a rémálmot, és nem tudtam szembenézni azokkal a romboló kérdésekkel, amelyek felvetett bennem... miközben családom többi tagja könnyű szívvel tért vissza a parton tett lélektisztító kirándulásukról.

10.

AZ ISMERETLEN ISTEN

Mikor a Queen's Royal College-ban eltöltött második iskolaév befejeződött, szokás szerint több hetes vakációra mentem Sumintra nagynéném farmjára, Guara Caránál, a sziget középső részén levő fennsíkron. Mindig szerettem meglátogatni a családjukat – úgy kezeltek engem, mint egy herceget. Nem volt semmi, amit Sumintra néni meg ne tett volna nekem. Férje, bár

erősen ivott, komoly és igen szorgalmas ember volt. Nagy kakaóültetvényük és bányájuk igazgatásával foglalkozott. Fiuk, Sharma, aki egy évvel volt idősebb nálam és az iskolaidő alatt nálunk lakott, igen jó barátom volt.

Szerettem együtt lenni nyolc unokatestvéremmel, de még inkább szerettem a hegyek békéjét és szépségét. Jó volt távolabb kerülni a kintornák, motorbiciklik és autókürtök zajától, amelyek oly gyakran zavarták meg nyugalmamat Port of Spainben. Ó, mennyire szerettem a természetet! A világegyetemmel való egység átérzése misztikus egységtudatra vezetett minden egyes élőlényrel: a sok ragyogó vadvirággal, a csacsogó madarak számtalan fajtájával, a dzsungelben a záporosó után csillogó levelekkel. Egy voltam ezekkel, és minden teremtménnyel, amely csak az erdő ösvényein járt. Mind-egyik saját testemként létezett, és én voltam az ő magasabbrendű tudatuk. A mindennapi hosszú séták ebben a paradicsomban újra felfrissítettek. Én voltam Brahman, és ez az én világom volt, amelyet gondolataim alkottak.

Mint rendszerint, mikor a hosszú, fullasztóan meleg autózás után megérkeztünk, most is csendes sétára indultam. A csodálatos hely feletti örömben elmerültem a szokatlan változatosságú flóra és fauna közeli megfigyelésében. Kértem egy kiugró szikla szélére, mélyen a dzsungelben, és megálltam, lenézve a vörös és sárga minden árnyalatában pompázó szalmavirágok rengetegére, amelyek kiterjesztették királyi baldachinjukat az alattam fekvő völgyben levő kakaófák fölé. A távolban, az ültetvény túlsó szélén magas bambusznádak ringtak a szélben; messze túl a párától alig látható, hajladozó cukornádültetvények úgy nyújtózkodtak, mint valami zöld szőnyeg, hogy találkozzanak a horizonton elterülő kék tengerrel. A hátam mögött papagájok, indiai cinegék, törpepapagájok, sármányok és más színes madárfajok röpködtek ide-oda a fák csúcán, csivitelve és veszekedve.

Úgy tűnt számomra, mintha az egész világegyetem ugyanazt az éneket énekelné, amely egyazon élettől lüktet, és ugyanazt a Lényeket fejezi ki. Mindennek minden atomja, kezdve a legkisebb baktériumtól a legnagyobb napig és a legtávolabbi csillagig ugyanannak a Forrásnak a kisugárzása volt. Mind ugyanannak a nagy és egyetlen Valóságnak a részei voltak. Egy voltam mindennel – mi mindannyian a Brahman kifejeződései voltunk. A természet volt az istenem és a barátom. Extázisba estem az örömtől, minden dolog és élőlény testvériségének örömétől.

Miközben énekeltem az „*OM namah Shivaya*”-t – az ember sohasem fedelkezhetik meg a Pusztítóval szembeni kötelezettségeiről –, egy skorpiószerű orchideát forgattam ujjaim között, csodálva halvány, finom mintázatát és színezésének hihetetlen mélységét, mintha egy más világegyetembe táruló ajtó lett volna. Felriadvá egy baljós zizegő hangtól hátam mögött az aljnővényzetben, hirtelen hátrafordultam. Rémületemre egy nagy, vastag testű kí-

gyó tartott egyenesen felém, üveges tekintetét szándékosan az enyémbe fúrta. Úgy éreztem magam, mint egy hipnotizált; megbénultam, nagyon szerettem volna elfutni, de nem tudtam. Nem volt menekvés: mögöttem a mélység, előttem a kígyó. Bár a rusnya hüllőnek nem volt csuklyája, mint a kobrának, meglepett, hogy mennyire hasonlít arra a hatalmas kígyóra, amelyet Siva mindig a nyaka körül hord. Ugyanazt a jelenléte éreztem, mint amit oly gyakran mély meditációim során, amikor egy különös világban találtam magam Siva lábainál ülve, és kobrája fenyegetően sziszegett felém a nyelvét nyújtogatva. Az a helyzet, amivel most kellett szembenézniem, mintha csak ezeknek a vízióknak a beteljesülése lett volna. Ez alkalommal nem fogok megmenekülni a Pusztító elől!

Mikor már olyan közel volt, hogy megérinthettem volna, a kígyó felemelte széles, ékalakú fejét a fű fölé, és hátrahúzta, hogy lesújtson. A dermedt rémületnek abban a percében a fülemben csengett anyám szava, mintha csak ott állna, és megismételné a rég elfelejtett szavakat: „Rabi, ha valaha igazi veszélybe kerülsz és úgy látszik, hogy semmi más nem segít, van egy másik isten is, akihez imádkozhatsz. A neve Jézus.”

– Jézus! Segíts! – próbáltam kiáltani, de a kétségbeesett kiáltás elfulladt, alig lehetett hallani.

Legnagyobb csodálkozásomra a kígyó leejtette fejét a földre, nehézkesen megfordult, és nagy sebességgel eltűnt az aljnövényzetben. Remegő lábakkal, amelyek kis híján összezcsuklottak alattam, nagy körben elkerültem a helyet, ahol a kígyó eltűnt, és átbtladoztam a sűrű dzsungelen, vissza a házhoz vezető ösvényre. Akadozó lélegzettel és még mindig remegve, csodálkozó hálával teltem el ez iránt a bámulatos Isten, Jézus iránt, de a nevét félttem megemlíteni, amikor elmondtam meglepett unokatestvéremnek, Sharmának csodálatos megmenekülésem történetét.

Gondolataim gyakran visszatértek arra a rejtélyes kérdésre, hogy ki is tulajdonképpen ez a Jézus. Emlékeztem rá, hogy hallottam róla a rádióban karácsony környékén, és tudtam, hogy a keresztyén istenek egyike. De csodálkoztam azon, hogy bár egy keresztyén felekezet által fenntartott iskolába jártam, miért nem hallottam szinte semmit erről a Jézusról, legalábbis semmi olyasmit, amire vissza tudtam volna emlékezni. Talán nem figyeltem oda. Valamilyen okból az egyetlen dolog, amire a keresztyénséggel kapcsolatban emlékeztem, az volt, hogy az első emberpárt Ádámnak és Évának hívták, és valaki, akit Káinnak hívtak, megölte fivérét, Ábelt.

Napokig töprengtem élményem felett. Jézus hatalmas és csodálatos Isten. Milyen gyorsan válaszolt! De minek az istene? A védelemé? Vajon anyám – vagy a swami a templomban – miért nem tanított többet róla? Megkérdeztem Gosinet Jézusról, de szinte semmit nem tudott róla, és láthatóan kényelmetlenül érezte magát kérdésem hatására.

11.

ÉS EZ TE VAGY!

A középiskolában eltöltött harmadik év folyamán egyre mélyülő belső konfliktust éltem át. Istenről mint teremtőről való tudatom – aki független és különálló a világegyetemről, amelyet teremtett – már kislúkorom óta élt bennem, de ellentmondott annak a hinduizmus által nyújtott képnek, hogy Isten minden, hogy a Teremtő és a teremtés egy és ugyanaz. Úgy éreztem, kettészakadok ezek között az összeegyeztethetetlen nézetek között. Amit a meditációban észleltem, az megegyezett a védikus tanítással a Brahmanról, de az életről való tapasztalataim máskor ellentmondtak ennek. A jóga által létrehozott transzban egységet éreztem az egész világegyetemmel; nem különböztem a bogártól, a tehéntől vagy a távoli csillagtól. Mindannyian ugyanabból a Lényegből részesedtünk. Minden Brahman volt, és Brahman volt minden. „És ez Te vagy!” – mondták a Védák, azt állítva, hogy a Brahman a valódi Énem, a bennem levő isten, akit a tükör előtt ülve imádtam.

Nehéz volt szembenézni a mindennapi élettel a transzban töltött órák után. A két világ közti ellentét és konfliktus feloldhatatlannak látszott. A meditációban észlelt magasabb tudatállapotokról feltételeztem, hogy a valóságot úgy közelítik meg, amilyen az valójában. Mégis, az örömök és bánatok mindennapi világa a fájdalommal és a gyönyörűséggel, a születéssel és a halállal, félelemmel és kudarcokkal; a keserű veszekedésekkel Revati néni és énköztem, az osztálytársaim által feltett megválaszolhatatlan kérdésekkel a Queen's Royal College-ban; a szent emberrel, aki búzlott és átkozódott, a brahmacharyákkal, akik szerelembe estek – ez volt az a világ, amely elfoglalt, amelyet nem mertem figyelmen kívül hagyni mint illúziót, hacsak az örültséget nem akartam valódi megvilágosodásnak nevezni. Vallásom csodálatos elméletet alkotott, de komoly nehézségeim voltak a hétköznapi életre való alkalmazásával.

Nemcsak az öt érzésem és a belső látásom közti ellentétről volt szó. Ez logikai probléma is volt. Az igazi ellentét az Istenről alkotott kétféle nézet között feszült: Isten azonos-e mindennel, ami csak van, vagy Ő teremthetett egy sziklát vagy egy embert anélkül, hogy az része lett volna neki? Ha csak egyetlen Valóság van, akkor a Brahman egymaga volt a jó és a rossz, a halál és az élet, a gyűlölet és a szeretet. Ez *mindent* értelmetlenné tett, az egész életet egyetlen abszurdummá. Nem volt könnyű az embernek megtartani ép esztét és egyidejűleg azt a nézetet, hogy a jó és rossz, a szeretet és a gyűlölet,

az élet és a halál ugyanaz az egy Valóság. Ráadásul, ha a jó és a rossz ugyanaz, akkor minden karma is ugyanaz, semmi nem számít, és akkor minek vallásosnak lenni? Ez értelmetlennek látszott, de Gosine figyelmeztetett, hogy az értelemben nem lehet bízni – az is része az illúzióknak.

Ha az értelem is mája – ahogy a Védák tanították, – akkor hogy bízhatok bármilyen elgondolásban, beleértve azt is, hogy minden mája és csak a Brahman valóság? Hogy lehettem biztos abban, hogy az üdvösség, amit keresek, ugyancsak nem illúzió, ha nem bízhattam semmi érzetemben vagy érvelésemben? Ahhoz, hogy elfogadjam, amit a vallásom mond, meg kellett tagadnom, amit az értelmem mondott. És mi van a többi vallással? Ha minden Egy, akkor azok is mind azonosak. Úgy tűnt, mintha a zavart isteníténék mint Végső Valóságot. Össze voltam zavarodva.

Egyetlen reményem a jóga volt, amelyről Krisna a *gítában* azt ígérte, hogy kiűz minden tudatlanságot azáltal, hogy belátom: nem vagyok más, mint Isten maga. Időnként ez a belső látás elkápráztatott és felizgatott – úgy éreztem, hogy olyan közel vagyok az önmegvalósításhoz, hogy majdnem láttam magamat, mint Brahmant, mindenek Urát. Majdnem, de nem egészen. Azt mondtam magamnak, hogy ez valóság és tettem, hogy én vagyok az Isten; de mindig megmaradt egy belső konfliktus, ami figyelmeztetett arra, hogy ez illúzió. Küzdöttem ellene, mint az ősi tudatlanság maradványa ellen, és időnként úgy éreztem, hogy a határán vagyok a belső illúzió legyőzésének, akárcsak apám. De sosem voltam teljesen képes arra, hogy áthidaljam azt a feneketlen szakadékot, ami köztem, valamint az egész teremtés és a Teremtő között feszült.

Elkezdttem úgy gondolni a Teremtőre, mint az igazi Istenre, ellentétben az én sok hindu istenemmel, akik közül némelyeket – mint meg voltam róla győződve – láttam transzállapotaimban. Egyre jobban éreztem az éles ellentétet a között a borzalom között, amit ők keltettek a szívemben és a között az ösztönös érzés között, amely bennem élt arról, hogy az igazi Isten szeretetteljes és kedves. Nem volt a hindu istenek között egy sem, akivel kapcsolatban úgy éreztem volna, hogy megbízhatom benne – egy sem, amelyik szeretett volna. Egyre növekvő éhséget éreztem a Teremtő ismeretére, de nem ismertem a neki elmondandó mantrát, és volt egy olyan kellemetlen érzésem, hogy az önmegvalósításra irányuló igyekezetem nem hogy nem visz hozzá közelebb, de távolabb visz tőle. Az is zavart, hogy arra irányuló próbálkozásaim ellenére, hogy belássam: én vagyok Brahman, a meditációban elért békesség sohasem tartott sokáig a mindennapok világában – különösen nem, ha Revati nénival találkoztam.

– Rabi Maharaj! Hol voltál? – kiáltotta Revati néni abban a számonkérő, éles hangnemben, amelyet az utóbbi időben olyan gyakran használt velem

szemben. – Kértelek, hogy seperd le a lépcsőket! – Ott állt a konyha ajtajában, ahogy elvonultam mellette az imaszobából jövet, ahol éppen két órát töltöttem meditációval. A belső béke üdvös érzését, amelyet a rövid egyedüllét alatt élveztem, szétrombolta ez a hang.

Bár ilyen hétköznapi munka elképzelhetetlen volt egy brahmin számára, így válaszoltam: – Megcsinálom – ne kiabálj velem!

– Másképp meg sem hallod! Mindig álmodozol, és egy másik világban jársz!

– Az is jobb, mint a *te* világodban lenni! – mormoltam épp elég hangosan ahhoz, hogy meghallja.

– Vigyázz a szádra!

– És a tiédde mi van? – válaszoltam, ez alkalommal alig hallhatóan.

Ahogy kint a lépcsőket sepertem, ezt gondoltam magamban: *Te vagy a világegyetem ura, a Brahman! Ez olyan valóságosnak tűnik, amikor meditálok, de seprűvel a kezemben...?*

– Hé, Rabi! Kimegyünk a strandra ebéd után. Akarsz velünk jönni? – Krishna unokatestvérem, akivel ugyancsak nem jöttünk ki valami jól – anynyira ragaszkodott az anyjához –, sikálta az asztalt és a székeket a kis udvaron, ahol hetekkel azelőtt a koldust ettettem. Seprűmet vállamra véve ballagtam felé.

– Lehet – válaszoltam minden lelkesedés nélkül. – Hacsak királyi offensége nem akarja, hogy még a tetőt is leseperjem!

– Ide figyelj! Jobb, ha vigyázol a szádra, igen?! – Revati néni lejött a lépcsőn, hogy megszemlélje a munkámat, és csöndben mögöttem lépkedett. – Mellesleg jobb lenne, ha visszamennél és még egyszer lesöpörnéd a lépcsőt – még mindig fekete a portól!

– Nem tarthatom vissza a szelet, hogy ne fújja vissza a port! – válaszoltam dühösen. A szelíd tengeri szél rögtön visszafújta a közeli cukorgyárból jövő kormot a lépcsőkre, ahogy lesöpörtem. Ez nem az én hibám volt. Miért nem tud békén hagyni?

– Te lustaság! – perelt. – Épp olyan lusta vagy, mint az apád.

Mint az apám?! Fájdalmas kiáltást hallattam, amely engem is meglepett. *Róla* senki nem beszélhet ilyen hangon! Az évekig bennem parázsló gyűlölet vulkánként tört ki belőlem. Hirtelen észrevettem egy súlyzókészletet, amellyel Nana szokott valamikor gyakorlatozni, most is ott volt, egy lépésre tőlem. A dühtől elvakultan, alig tudva, hogy mit teszek, lehajoltam... és amikor felegyenesedtem, egyik végénél fogva felemeltem a készletet tartó rudat, mintha csak egy krikettütő lett volna. Meglengtettem a vállam fölött az egész súlyzókészletet, és megcéloztam vele nénikém fejét. Ahogy a súlyok föl-emelkedtek, Krishna mögülem előrelendült, és kétségbeesetten megragadta a

másik végét. Mintha csak megtört volna a varázs, emberfeletti erőm eltűnt, és a súlyzók tompa puffanással lezuhantak, szétzúzva a vastag betont.

Mintha egy örökkévalóságig tartott volna, amíg ott álltam, belebámulva nénikém hamuszürke arcába. Szája félig nyitva megmerevedett, szótlán kiáltást formálva. Reszkettem, mint a nyárfalevél. Tekintetem a betonba mélyedt súlyokra esett, majd Krishnára, aki némán állt mögöttem, nehezen lélegezve, szemeiben rémülettel, majd nénikém döbrent arkifejezésére. A következő dolog, amiről tudtam, hogy szaladok fel a lépcsőn és hangos zihálással zokogok.

Szobámat elérve bevágtam magam után az ajtót, és bezártam. Ágyamra zuhantam. Úgy tűnt, mintha órákat töltöttem volna ott, csöndben zokogva, nem lévén képes elhinni, ami történt. Világom hirtelen összeomlott. Soha nem tudok többé nénikém szemébe nézni! Se más emberébe! Soha!

Hittem az erőszakmentességben, és hirdettem azt fiatal hindu barátaimnak, mint Gandhi. Én voltam a legszigorúbb vegetáriánus, mivel soha nem vettem volna el senki életét, és gondosan elkerültem még azt is, hogy egy hangyára vagy egy bogárra rálépjek. Akkor hogy lehet, hogy *én* felemeltem azokat a súlyzókat, mint egy furkósbotot, meglengtettem fejem fölött, mintha nem lett volna súlyuk, és fejbe akartam velük vágni a nénikémet.

Éjfél után, mikor már mindenki elaludt, és nekem kint kellett volna lennem a verandán, keresni az üdvöt a jóga révén, csöndben kiosontam a szobából, át a kerten, le a lépcsőkön az udvarra. A sötétségben botorkálva a fal mentén, megtaláltam a súlyzókat, amelyek még mindig ott feküdtek, ahová ejtettem őket. Valamiről meg kellett bizonyosodnom. Lehajolva mindkét kezemmel megragadtam a tartórudat – ez alkalommal középen –, meghajlítottam a hátam, és teljes erőmből meghúztam. Nem tudtam megmozdítani a súlyzókat még egy hüvelyknyire sem! Görcsös zokogással fordultam vissza a lépcsők felé.

Mikor ismét a szobámban voltam, még egyszer ágyamra estem, és csöndben sírtam, arcomat a párnába fúrva. Honnan jött az a hihetetlen erő, amelytől úgy bántam azokkal a nehéz súlyokkal, mint valami tollpíhével? A düh egymagában, még a legvadabb sem magyarázza meg ezt. Valamilyik szellem vett birtokába azok közül, amelyekkel a meditációban találkoztam? Ami felemelte azokat a súlyokat, bármi volt is, gonosz volt, efelől nem volt kétségem. De én a Brahmannel való egységet kerestem. Nem Ő volt a rossz és a jó, a halál és az élet, mivel Ő volt Minden? Megbizonyosodtam róla végre? Ez lett volna igazi Énem, ez a nagy hatalmú gonosz lény, aki egy pillanatra lerázta magáról vallásos burkát? Ezt jelentette volna az „*Ez vagy te*”? Nem! Ebben nem hittem! Borzalommal töltött el, ami történt. De hogy lehettem biztos abban, hogy ez a gonosz erő hirtelen nem kerít ismét hatalmába – legközelebb talán tragikusabb következményekkel?

Ez a kérdés kínozott. Kik ezek az istenek, szellemek és erők, amelyeket arra bízattam, hogy belém költözzenek a *nyasán*, a *jógán* és a meditáción keresztül? Gonoszak voltak, vagy jók, esetleg mindkettő – vagy minden csak maja volt, és én voltam az örült, hogy értelmes rendet próbáltam teremteni köztük? Több napon át a szobámban maradtam, és visszautasítottam minden próbálkozást, hogy kicsalogassanak enni vagy akár csak inni is. Mikor végül ismét rászántam magam arra, hogy szembenézzek a világgal – az illúzióknak azzal a világával, amelyről feltételezték, hogy nem valóságos, nekem mégis annyi gondot okozott –, alig mertem bárkinek is a szemébe nézni. Alig szóltam az emberekhez. Revati nénivel kerültük egymást. Nem kaptam több személyre szóló parancsot a ház körüli munkákkal kapcsolatban. Reggeli látogatásaim Mánál rövidek és feszültek voltak.

Végül azonban, ahogy reméltem is, úgy látszott, hogy az idő fátylat borított életemnek erre a szörnyű epizódjára is, a távolság tompító érzésével. Revati néni és én még mindig kerültük egymást, amennyire csak lehetett, de mikor az alkalom úgy hozta, képes voltam ránézni és éppen azt mondani neki, amit a helyzet megkívánt, méghozzá elég kedves hangon, és úgy tűnt, hogy ő sem tart haragot, legalábbis külsőleg nem. A legzavaróbb maradandó hatás az volt, hogy egyre nehezebb volt meggyőzni magamat arról, hogy Brahman vagyok ... és egy mély, feloldhatatlan bizonytalanság azzal kapcsolatban, hogy Brahman és az a sok isten, akiket imádom, kit, vagy mit képviselnek, kicsodák egyáltalán? *És ki vagyok én?*

Céлом, az önmegvalósítás, nagyon messze került tőlem.

12.

GURU PUJA

– Túl sok a képmutató! Ez a sok beszéd az önmegvalósításról ... és közben csak egyre önzőbbek lesznek!

Habozva álltam Ma szobájának ajtaja előtt. Megütköztem Deonarine bácsi dühös szavain, amelyek annyira nem rá vallottak. Soha nem beszélt így a jelenlétemben. Talán *rám* gondolt?

– Van sok jó pandit is. És a Baba? – válaszolt Ma csendesen.

– Honnan tudhatnám, hogy ő is nem képmutató-e? Ez üzlet *mindannyiuk* számára – semmit sem tesznek fizetség nélkül. *Semmit!* – A bácsikám szavából áradó düh késszúrásaként hatott rám. Sohasem gondoltam volna, hogy

benne ilyen mély sértődöttség lakik. Miért kért meg rá, hogy áldjam meg a kocsiját – és miért ragaszkodott hozzá, hogy megfizessen érte?

– Titeket is fizetnek a tanításért az iskolában. Miért dolgoznának a panditok ingyen?

– De néhány pandit igen *gazdag*! Nagyon sok pénzt kapnak – és főként a szegényektől. Hány száz jószerencse-*puját* mondanak el lóversenyeknél, de hányan nyernek valóban? A panditok tudják, hogy mindenki nem nyerhet, mégis mindenkitől elfogadják a pénzt. Ha ezt nem a vallás nevében tennék, ezeket a képmutatókat mind börtönbe zárnák csalásért!

– De szegény panditok, mit csináljanak? – kérdezte Ma. – Az emberek megkérik őket, hogy végezzék el a *puját*, ők pedig megcsinálják.

– Természetesen. Ez a dolguk. De a legtöbb ember nem nyer – ez véletlen dolog –, és a panditok azt mondják, hogy ez az ő karmájuk, valaminek a következménye, amit utolsó *janmájukban* rosszul tettek. Ha Baba *pujáira* hagyatkozol, akkor annak valószínűsége, hogy a mennybe kerülsz, ugyanannyi, mint hogy nyersz a következő lóversenyen.

– Csitt! Túl hangosan beszélsz. Valaki meghallja.

– Talán az egész világnak meg kellene hallania! – válaszolt halkabban.

Meghökkentem bácsikám támadásán vallásom lényege ellen, ezért lábujjhegyen elosontam. Előzőleg azt gondoltam, hogy Deonarine bácsi ismét a hinduizmus felé fordul. Mindenesetre a legcsekélyebb jelét sem adta annak, hogy így érez. Túl logikus próbált lenni, pont amitől engem óvott. Az ember nem csinálhat tudományt a vallásából. Rá kell beszélnem, hogy kezdje meg a mindennapi meditációs gyakorlatokat. Ez az egyetlen kivezető út. Krisna urunknak természetesen igaza volt. Ha valaki valóban gyakorolja a jógát, annak semmi más nem számít.

Aznap reggel azonban, az iskolába menet, Deonarine bácsi tele volt utópisztikus gondolatokkal azzal a csodálatos átalakulással kapcsolatban, amit a haladó művelődési rendszer létre fog hozni Trinidadon. Ez volt az a fajta felvilágosodás, amiben ő hitt. Lehetetlen volt a jógára fordítanom a szót. Tisztábban láttam, mint valaha, hogy ő és én két ellentétes pólust képviselünk. Ő felvette a harcot népünk problémáival, amelyet én mayának láttam – olyan problémákkal, amelyeket a Védák szerint csak úgy lehet megoldani, ha tagadjuk létüket és pusztá illúzióként kezeljük őket. Lelkesen tanácsolta, hogy a tömeget nyugati tudományra és technológiára kell tanítani, mert ez az egyetlen lehetőség Trinidad prosperitásának biztosítására, ha egyszer a függetlenséget elérjük. Hogy beszélhetnék egy ilyen emberrel arról a belső megvilágosodásról, amelyet egy gurunak kell elérnie először önmagában, azután továbbadnia követőinek? A feszültség a mély meditációban észlelt világ és a között a külső világ között, amellyel szembe kellett néznem, mintha az-

nap reggel elérte volna a szakadási határt. Semmi módon nem oszthattam meg belső konfliktusomat Deonarine bácsival – legalábbis akkor nem –, ezért inkább csöndben hallgattam, és gondolkodtam azon, amit mondott.

Az iskolában eltöltött órák alatt, amíg a mindenféle fajtájú és vallású fiúkkal voltam együtt, rövid időre majdnem elfeledkeztem mély belső konfliktusomról. Külsőleg vidám voltam az iskolában, ahol most már sok barátom volt. A fiúk már nem akartak lépre csalni fogós vallási kérdésekkel. Mint minden más trinidadi, én is szerettem a krikettet és a focit, és lelkesen csatlakoztam a mindennapi játékokhoz, bár az ilyenfajta versenyzés közvetlen érintkezésbe hozott nem-hindukkal, akik a Védák szerint nem is létező embercsoportot alkottak, és még az érinthetetleneknél is alacsonyabbrendűek voltak. A szokásos zúzóadások és horzsolódások iskolatársaim révén itt is megestek, akárcsak minden hasonló sportban. Az egyik délután azonban valami váratlan dolog történt. Egy szokásos focimeccs közepén, amikor lelkesen kergettem a labdát a pályán, hirtelen a gyepen találtam magam, kínokban vergődve; forró, perzselő fájdalom járt át alhasi tájékon. Osztálytársaim és az ügyeletes tanár gyorsan körém gyűltek.

– Senki sem rúgta meg, hogy került a földre? Mi van vele? – kérdezte egy hang. Csak nyöszörgéssel tudtam válaszolni.

– Vigyétek az árnyékba – mondta a tanár. A fájdalom tengerében elmerülve csak annyit éreztem, hogy kezek emelnek föl, majd minden elsötétült előttem.

A Deonarine bácsi kocsiján megtett út álomszerű utazás és kínlódás ködszerű keveréke volt számomra. Az orvosi szobában időérzékemet is elvesztettem, és hangokat sem hallottam már. Az utolsó, amit hallottam, az volt, hogy a doktor valami olyasmit mond, hogy „még egy perc, és a vakbél perforálódott volna.” Órákkal később tértem magamhoz tiszta fehér lepedők alatt egy kórteremben, beleim egy rövid nyúlványával szegényebben. Oldalamban a fájdalom még mindig megvolt ugyan, de kevésbé lüktetett.

– Szerencséd volt, Rabi! – kiáltotta Deonarine bácsi nyilvánvaló megkönnyebbüléssel a hangjában, mikor másnap bejött meglátogatni. – Az orvos azt mondja, hogy nagyon veszélyes volt.

A harmadik napon sokkal jobban éreztem magamat, és megengedték, hogy egyedül fölkeljek és kimenjek a WC-re. Mikor kinyitottam az ajtót, hogy visszatérjek az ágyamba, borzalmas fájdalom nyilallott a jobb oldalamba. A szoba elkezdett forogni körülöttem, és minden elsötétült. Küzdve tudatom elvesztése ellen, kétségbeesetten kerestem a kilincset, de nem találtam. Ismét eszembe jutott a kis dzsungelbeli tisztás ködös emlékképe a szikla szélén, és amit anyám mondott még évekkkel ezelőtt.

– Jézus, segíts! – kiáltottam.

Éreztem, hogy egy kéz megragad és felállít, bár rajtam kívül senki nem volt a fürdőben. A sötétség eloszlott. A szoba mozgása megszűnt. Ismét élesen láttam. A fájdalom minden nyilallása eltűnt, helyette a nyugalom és az erő kellemes érzése járt át.

Mikor visszaértem az ágyamba, órákig mozdulatlanul feküdtem és megpróbáltam megérteni, hogy mi történt. Nehéz volt elhinni, mégis igaz volt. Különös nyugalom szállt a szobára. Mély álomba estem. Mikor felébredtem, megláttam, hogy valaki egy keresztyén traktátust hagyott a mellettem levő asztalon, az elsőt, amit valaha láttam. Valami Oswald J. Smith írta (akiről természetesen azelőtt soha nem hallottam), egy fiatalemberről szólt, aki Krisztus követője lett. Mélyen megindított, de gondolataim túlságosan tele voltak a hinduizmus világképével ahhoz, hogy igazán megérthessem. Jézust hamarosan újra elfeledtem. Máris túl sok istenem volt, akiket megfelelő rend szerint tisztelnem kellett, ezért még egyet csatolni a listához csak fölöslegesen növelte volna a terheimet. Valóban, gyakran küszködtem azzal a problémával, hogy melyik istent kellene a legjobban imádnom. Mindegyiket féltem, de a legtöbb figyelmet Sivának és Krisnának szenteltem.

Minden este, miután hazaértem az iskolából, visszavonultam az imaszobába – az én szent helyemre. Pontosán délután 6 órakor, mély érzéssel, mintha csak életet teremtenék, ünnepélyesen meggyújtottam a szent *deya*-lámpát a második lépcsőn, az oltár közepén. Mielőtt lótuszülésben elhelyezkedtem volna a padlón, hogy meditáljak és az istenekről elmélkedjem, elvégeztem *artimat*. Bal kezemben kis csengővel csilingelve, jobb kezemben nagy sárgaréztálcát egyensúlyozva közepén az égő *deya* lánggal, körülötte friss virágokkal, az órajárásnak megfelelő irányban minden isten körül három kört írtam le, miközben a megfelelő mantrát ismételtem. Az egyik este rettenetes dolog történt. Miközben az *artit* végeztem Siva körül, könyökömmel véletlenül levertem Krisnát, ezt a nagy istent az oltárról a földre.

Rémülten vettem föl gyorsan a kis sárgarézt szobrot. Kedvesen dédelgetve döböntően vettem észre, hogy az esés meggörbítette Krisna furulyáját és egyik kezét. Micsoda keserűség futott végig rajtam! Krisnát szorosan a szívemhez szorítva rendkívüli lelkiismeret-furdalást éreztem. Bocsánatot akartam kérni, de tudtam, hogy minden bocsánatkérés hiábavaló. A megbocsátás lehetetlen. A karma megváltozhatatlan törvénye lehetetlenné tette. Az ilyen utálatos bűnért való fizetség, amit elkövetkező életemben – vagy még ebben – megkapok, olyasmis volt, amit még elképzelni is alig mertem. A büntetés kétségtelenül szigorú lesz. Mégis, ha a kis sárgarézt figurának olyan nagy belső hatalma van, miért esett le olyan könnyen? A kis bálványok nyilvánvaló tehetetlensége olyan abszurdá tette a tőlük való nyomorúságos félelmemet.

A megválaszolhatatlan kérdések és az egyre jobban átérzett konfliktus el-
lenére, ébrenlétem minden pillanatát, amit nem az iskolában töltöttem, vagy
amikor nem házi feladataimat csináltam – és erre nem túl sok időt szántam –,
vallásos kötelességeim buzgó teljesítésére fordítottam. Csak reménykedhet-
tem benne, hogy kitartó hűségem elismerést és jutalmat nyer, bár az önmeg-
valósítás számomra most már inkább álom volt, mint remény. Éppen annyit
meditáltam, mint máskor, és még mindig észleltem a mennyei zenét, a pszi-
chedelikus színeket, az asztrális utazásokat és a szellemek megjelenéseit a
tranz állapotában. De az az érzés, hogy én vagyok Brahman, a világegye-
tem Ura, a nagy Szellem, amely sok formában megtestesült, s ami éveken át
izgalomban tartott, mostanában elkerült. A *moksha* elérhetetlen célnak tűnt
számomra ebben az életben. Attól tartottam, hogy ehhez még sok további re-
inkarnációra lesz szükségem – ki tudja, mennyire? Miért kell a jövőnek
ilyen bizonytalannak lennie?

Apám teljesítménye még félelmetesebbnek tűnt, mint valaha. Ő bizonyára
igazi avatár volt. És én nyilvánvalóan nem vagyok az. Elhatározott szándé-
kom, hogy nagy guru legyek, és sokak szemében már az is vagyok. De eb-
ben az életben nem fogom elérni a nirvánát. Másik célom – hogy tehát for-
májában szülessék újjá, amely a legszentebb teremtmény – szintén összeom-
lani látszott. Semmi nem volt biztos. De soha nem vallottam volna be kétsé-
geimet senkinek. Külsőleg éppolyan biztos voltam vallásomban, mint valaha,
és a hinduk megbecsülése irántam csak tovább nőtt.

A középiskola harmadik évének végén Ma és Revati néni sok szomszédot
és rokont meghívtak, hogy vegyenek részt nálunk egy különleges *puján*. A
vendégek odajöttek hozzám, hogy tiszteletteljes főhajtással üdvözöljenek, és
hogy egy kicsit emlékeztessenek apám nagyságára. A gyülekezés közben
elejtett megjegyzéseik csak megerősítették a csodálatot, amelyet ki lehetett
olvasni szemükből. Jógi voltam, aki hírnevet fog szerezni városunknak, gu-
ru, akinek egy napon sok-sok követője lesz. Belső konfliktusaim eltűntek az
imádat érzésének pusztá élvezetében. Bár nem voltam még egészen 15 éves,
tudtam, hogy a hinduk között olyan helyzetet élvezek, amelyet néhány pan-
dit is megirigyelt. Ez a becsületesség jó érzését biztosította számomra, hogy
nem tartozom azok közé a képmutatók közé, akiket Deonarine bácsikám
megvetett.

A mi Babánk végezte a bonyolult szertartást – Jankhi Prasad Sharma Ma-
haraj pandit, szellemi tanácsadóm és legfőbb ihletőm, aki elismert hindu ve-
zető volt egész Trinidadon. Büszkén segédkeztem. Nagy alkalom volt ez
számomra.

A nyakamban levő nagy, illatozó virágkoszorút babrálva, ott álltam az ol-
tár mellett, és üdvözöltem a vendégeket a szertartás után. Az egyik szom-

szédasszony sok pénzdarabot tett a lábam elé, egyiket a másik után, és meghajolt, hogy áldásomat fogadja – a *Sakti patot*, amelyre minden hívő vágyott természetfölötti hatása miatt. Tudtam róla, hogy szegény özvegy, aki hosszú órák kemény munkájával is száználmasan keveset keresett. Az az adomány, amit én egy szertartás alkalmával kaptam, messze meghaladta az ő havi jövedelmét. Az istenek nyilatkoztatták ki a brahminoknak való adakozás rendjét, és a Védák kijelentették, hogy ez nagy előnnyel jár az adakozóra nézve – miért lett volna hát büntudatom? Deonarine bácsi szavai, minden bennünk rejlő méreggel hirtelen teljes erővel feltörtek bennem: „*Ez üzlet mindnyájuk számára; semmit sem tesznek fizetség nélkül ... főleg a szegényektől*”. Kényelmetlen érzéssel néztem a szomszédasszony felajánlott pénzerméit.

Természetesen én is sok mindent adtam neki cserébe. Mikor kinyújtottam kezemet, hogy kiszolgáltassam neki az áldást, meglepett egy hang, amely félreérthetetlen, mindenható tekintéllyel szólt: „Te nem vagy Isten, Rabi!”. Karom hirtelen megbénuult a levegőben. „Te ... nem ... vagy ... Isten!” A szavak úgy csaptak le rám, mint a nádvágókés.

Ösztönösen tudtam, hogy a valódi Istentől, mindenek Teremtőjétől származnak ezek a szavak, és remegni kezdtem. Tulajdonképpen csalás volt, nyilvánvaló megtévesztés azt tettetnem, hogy megáldhatom ezt a hajlángó asszonyt. Visszahúztam a kezem, bár tudtam, hogy sok szem figyel, és csodálkoznak. Úgy éreztem, hogy térdre kell hullanom az igaz Isten lába előtt és bocsánatáért kell könyörögnöm, de ezt hogy magyarázhatnám meg ezeknek az embereknek! Hirtelen megfordultam, keresztültörtem a tömegben, otthagytam a zavartan utánam bámuló asszonyt. Szobámba érve bezártam az ajtót, remegő ujjakkal letéptem a virágkoszorút a nyakamból, a földre dobtam, és zokogva ágyamra estem.

Ma látta, amint eltávozom, és olyan együttérzéssel és kedvességgel nézett rám, amit nem érdemeltem meg. Már majdnem egy hónapja nem beszéltem vele. A maga kedves módján múltkoriban megintett, ha mégoly szelíden is, egy dühös veszekedésért a nénikémmel. A dolog nyilvánvalóan az én hibám volt, öngaz büszkeségem kinyilvánítása az egész család előtt. Visszautasítottam Ma tanácsát, hogy kérjek bocsánatot. Ehelyett kiviharzottam a szobájából, azt kiabálva, hogy soha többet nem szólok hozzá. Unokatestvéreimet egyenként küldte a szobámba gyümölcsökkel és más ajándékokkal, hogy kiegészítsen, de én gombán visszautasítottam minden ajánlatot. Most, hogy összetörve feküdtem az igaz Isten feddése alatt, fojtogatott ez a keserű emlék is. Bántott a lekiismeret, hogy elfogadtam azt az imádatot, amit csak Ő érdemel. Büszkeségem egész világa összeomlóban volt.

Megbánásomat akartam kifejezni Istennek azért, ahogy Mával, nagynénimmal és sok más emberrel bántam, és mindenekelőtt azért, ahogyan meg-

fosztottam Őt a csak neki járó imádattól azzal, hogy magamnak fogadtam el azt. De nem tudtam, hogyan szólítsam meg, és bizonyára amúgy sem számíthattam bocsánatára. A karma törvénye szerint megkapom, amit érdemeltem. Olyan bűn ez, amit elkövettem, amely szerencsétlenné tesz következő életemben. Lehet, hogy több ezer újjászületésre lesz szükségem, hogy visszajussak a brahmin kasztba – talán milliókra. Ki jósolhatja meg azt a szenvedésekkel teli utat, amit meg kell tennem, hogy ilyen messzire visszajussak?

Bármilyen borzalmasnak tűnt is a jövőm, még fájdalmasabb volt szembenézni a jelennel. Soha többet nem tudom elfogadni emberek imádatát, pedig ezt elvárják tőlem. Hogy tudnám elkerülni? És honnan lenne elég bátorságom, hogy közöljem azokkal, akik piederasztálra állítottak, hogy rabló vagyok, aki elrabolta azt a dicsőséget, ami csak Annak jár, aki mindannyiunk felett áll? Lehetetlennek tűnt, hogy kilépve szobámból, ismét szembenézzek a hindu közösséggel. Nem hinnének nekem, ha megpróbálnám elmagyarázni nekik, hogy egy ember sem isten és nem érdemel imádatot. És hogy mondhattam volna el nekik azt, amiről tudtam, hogy ez a rám vonatkozó szálmás igazság? A szégyen túl nagy lenne! De arra sem voltam képes, hogy továbbra is hazugságban járjak. Egyetlen menekülési lehetőség látszott – ha öngyilkos leszek. Újra meg újra visszatértem ehhez a szörnyű alternatívához, amely az egyetlen kivézető útnak tűnt számomra. Hogy ez hogyan befolyásolná következő életemet, azt csak találgathattam, de a jelentől még jobban féltem.

Egyik gyötrelmes nap múlt a másik után, és én a szobámban maradtam élen-szomjan, kezemet tördelve jártam fel-alá, majd kimerülten az ágyamra zuhantam néhány perces felületes alvásra, de csak azért, hogy utána újra felalá járkáljak, vagy ágyam szélén üljek, fejemet tenyerembe hajtva. Időnként sírtam, azt kívánva, hogy bár sohase születtem volna meg, elkezdtem sajnálni magamat. Annyi minden fordult rosszra körülöttem. Nélkülöznom kellett szüleim szeretetét és gondoskodását. Apám soha nem szólt hozzám, és meghalt, mikor még fiatal gyermek voltam. Nyolc éve nem láttam anyámat. Elvesztettem nagyszüleimet Nanee kivételével, és valaha még büszke voltam rá, hogy milyen jó a karmám! De miért kellett olyan rossznak lennie? Igazságtalan dolog büntetni olyan elmúlt életekért, amelyeknek egyikéből sem vagyok képes visszaemlékezni egy mozzanatra sem, bár megpróbáltam, és időnként még tettem is, hogy sikerült.

Ezek alatt a hosszú, magányos órák alatt végigmentem életemnek azon a szakaszán, amelyre vissza tudtam emlékezni, és csodálkoztam a vakságomon. Hogy lehet egy tehén, egy kígyó – vagy akár *magam* is – Isten? Hogy teremtheti meg a teremtés önmagát? Hogy állhat minden ugyanabból az isteni Lényegből? Ez tagadta azt a lényegbeli különbséget, ami a személy és a

dolog között fennállt, amelyről tudtam, hogy létezik, bármit mondjon is Krisna urunk és a Védák. Ha az én *lényegem* és a cukornádé között nincs különbség, akkor köztem és a cukornád között *lényegében* nincs különbség – és ez abszurdum.

A minden dolognak ilyesfajta egysége, amit a meditációban megtapasztaltam, most esztelenségnek tűnt. Egyedül a büszkeség tett vakká. Annyira kívántam a világegyetem Ura lenni, hogy hajlandó voltam elfogadni egy nyilvánvaló hazugságot. Mi lehet ennél bűnösebb dolog? Ez képmutatás volt, méghozzá a legrosszabb fajtájából!

Én, aki azt hittem magamról, hogy az önmegvalósítás határán vagyok, most nap nap után nyomorúságos önkárhozzátásban vergődtem. Eszembe jutott az összes ellopott cigaretta, a hazugságaim, a büszke és önző élet, amit éltem, a gyűlölet, ami szívemben élt nagynénémmel és másokkal szemben. Voltak idők, mikor a halálát kívántam, és közben erőszakmentességről prédikáltam. Nincs semmi mód rá, hogy jó cselekedeteim ellensúlyozzák a rosszakat józan megítélés szerint. Remegtem az újjászületés gondolatára, biztos lévén abban, hogy karmám a fejlődési sor legaljára vet vissza. Mennyire kívántam rátalálni az igaz Istenre, hogy elmondhassam neki, nagyon sajnálok mindent – de mégis, mi értelme lenne az egésznek, hiszen a karma nem változtatható meg! De talán ő kegyelmes lenne...

Most már féltém az asztrális utazásoktól és a szellemek látogatásától, amelyeknek egykor ujjongtam, de nem ismertem más, Istenhez vezető utat a jógán kívül. Vallásom, eddigi tanulmányaim, meditációs tapasztalataim mind arra tanítottak, hogy csak magamba tekintve találhatom meg az igazságot – így újra megpróbáltam. A belső keresés azonban hasztalannak bizonyult. Ahelyett, hogy Istent találtam volna meg, csak egy csomó gonosztságot kavartam fel magamban, ami még jobban tudatosította bennem szívem romlottságát. Nyomorult állapotom még inkább növekedett, bűnösségem és szégyenem érzése elviselhetetlen teherré vált.

Ha hamarosan nem találom meg ezt az Istent, öngyilkosnak kell lennem, bármilyen szigorú következményekkel is járjon ez a gyáva tett jövőmre nézve. Nélküle képtelen vagyok tovább élni.

Féltém azonban attól is, hogy elvegyem a saját életemet. Következő életem még rosszabb is lehet, mint a jelenlegi. A jövő csupa bizonytalanság és sötétség. Legalább a jelenben őrizzem meg valahogy az ép eszemet.

Az ötödik napon megfürödtem, ettem egy kevés reggelit, és visszatértem a szobámba anélkül, hogy beszéltem volna valakivel. De most először nyitva hagytam az ajtómat. Ez olyan gesztus volt, amelytől reméltem, hogy családom megérti, hogy ez a kiengesztelődés irányában tett lépés: tétova és gyenge, de a legtöbb, amire egy igen büszke és öngaz ember segítség nélkül képes.

13.

KARMA ÉS KEGYELEM

– Rabi, van itt valaki, aki hozzád jött. – Shanti állt szobám bejáratánál. Nem is hallottam a közeledtét.

– Ki az?

– Egy barátnőm az iskolából. Beszélni szeretne veled.

Egy körülbelül 18 éves, vonzó, fiatal nő ült az ebédlőben, rám várva. Habozva álltam az ajtóban, kérdően nézve rá. Mikor meglátott engem, felugrott, és arcán őszintének tűnő mosoly jelent meg. – *Nem sokat ért az életből* – gondoltam –, *különbem nem lenne ilyen boldog.*

– Szervusz Rabi, engem Mollinak hívnak – mondta melegen. – Sokat hallottam rólad, és szeretnék beszélni veled.

– Igen? Miről? – kérdeztem. – Foglaj helyet – tettem hozzá türelmetlenül, és leültem vele szemben az asztalhoz. Nincs időm rá. Mit akarhat tőlem? Miért nem Shanti beszél veled? Ő közben kiment a konyhába.

Molli jóindulatúan nevetett csodálkozó kérdésem. – Hallottam, milyen vallásos vagy, és találkozni akartam veled.

Saját magamról kérdezett, és arról, hogy kielégítőnek találom-e a vallásomat. Megpróbáltam elrejtetni belső ürességemet a hinduizmusról való alapos ismereteim és sok szó mögé. Azt hazudtam neki, hogy nagyon boldog vagyok, és az én vallásom az igazság. Türelmesen hallgatta fennhéjázó és időnként arrogáns kijelentéseimet. Anélkül hogy ellentmondott vagy vitakozott volna, udvariasan megfogalmazott kérdéseivel felfedte ürességemet.

Végül megkérdezte: – Van valami különleges célod a vallásoddal?

– Igen – válaszoltam –, közel akarok kerülni Istenhez.

– És ismered őt?

– Igen! – hazudtam, megpróbálva elrejtetni bizonytalanságomat. Tudtam, hogy létezik, de nem volt elképzelésem róla, nem ismertem mantrát a megszólítására, és nem találtam meg a jóga révén. – Te is vallásos hindu vagy? – kérdeztem, megpróbálva elterelni a figyelmet saját ürességemről. Bizonyára intenzíven imádja az isteneket, ha ilyen békessége van.

– Nem. Az voltam, de most keresztyén vagyok.

– *Mi* vagy? – Meg voltam döbbenve.

– Keresztyén. Rájöttem, hogy Jézus Krisztuson keresztül az ember megismerheti Istent és nagyon közel kerülhet hozzá.

– Én abban hiszek, hogy a saját vallásom révén kerülhetek közel Istenhez! – kiáltottam fel hevesen, szívemben tudva, hogy ez hazugság. Valójában arra jöttem rá, hogy minden lépés a hindu istenek felé egy lépéssel eltávolít az igazi Istentől, akit keresek. De ezt soha nem ismertem volna be, különösen nem egy keresztyénnek! Nem annyira a „Jézus Krisztus” név háborított fel, hanem maga a „keresztyén” szó, és az a gondolat, hogy most ő is egy lett közülük. Megeszik istenemet, a tehenet! A legtöbb ember azok közül, akiket ismertem, és akik keresztyénnek neveztek magukat, olyan életet élt, hogy nem kívántam, hogy bármi közöm legyen a vallásukhoz.

Fölemelkedtem a székemből, hogy távozásra szólítsam fel. Semmi értelme nem volt a beszélgetés folytatásának. De mondott még valamit, nagyon csöndesen, ami rábírt, hogy visszaüljek. – A Biblia azt tanítja, hogy Isten a szeretet Istene. Szeretném elmondani neked, hogy én hogyan ismertem meg őt.

Hinduként soha életemben nem hallottam a szeretet Istenéről! Kábultan hallgattam, ahogy folytatta. – Mivel szeret minket, közel akar vonni magához. – Ismét megtántorodtam. Hinduként én akartam megközelíteni Istent, de ez a lány most azt mondja nekem, hogy szeretetében Isten próbál engem magához vonni!

– A Biblia azt is tanítja, hogy a bűn gátolja nemcsak az Istenhez való közeljutást – folytatta Mollí –, hanem egyáltalán az ő megismerését is. Ezért küldte el Krisztust, hogy meghaljon a bűneinkért. És ha elfogadjuk bocsánatát, megismerhetjük őt...

– Várj egy percet! – szakítottam félbe. Engem próbál megtéríteni? Úgy éreztem, hogy vissza kell vágnom. – Én hiszek a karmában. Bármit vetsz, azt le is kell aratnod, ezen nem lehet változtatni. Egyáltalán nem hiszek a bűnbocsánatban. Ez lehetetlen! Ami megtörtént, az megtörtént!

– De Isten bármit megtehet – mondta Mollí magabiztosan. – Neki módja van megbocsátani nekünk. Jézus mondta: Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki sem mehet az Atyához, csak általam. Jézus az út. Mivel ő meghalt a bűneinkért, Isten megbocsáthat nekünk!

Ez dogma volt, aminek elfogadását visszautasítottam. Mindig ragaszkodtam ahhoz, hogy a hinduizmus az egyetlen út, de most azzal érveltem, hogy a *gíta* szerint minden út ugyanoda vezet, és bármit tesz is az ember (akár bármilyen vallás nélkül is), a karma és a lélekvándorlás végül eljuttatja Krisnához. De talán kevésbé dogmatikus volt azt állítani, hogy Krisna az egyetlen végcél, mint azt mondani, hogy Krisztus az egyedüli út? De Krisna volt az, akit én valójában kerestem? Nem. Szívemben tudtam, hogy ő nem az az igaz Isten, akit én meg akartam ismerni. De ahhoz túl büszke voltam, hogy ezt elismerjem, és tovább érveltem a hiduizmus sok ellentmondásos nézete

érdekében, hogy megőrizzem tekintélyemet. Türelme ellenére – vagy talán éppen azért – elvesztettem a türelmemet, és mérgesen gesztikuláltam, emelt hangon, elhatározva, hogy nem hagyom meggyőzni magam ettől a lánytól. De olyan nyugodt volt, és olyan biztos Istenhez fűződő kapcsolatában, hogy végül is meg kellett találnom a titkát.

– Mi tesz téged olyan boldoggá? – kérdeztem hirtelen. – Valószínűleg igen sok meditációs gyakorlatot végeztél!

– Valamikor igen – válaszolt Mollí –, de most már soha többet. Amióta az Úr Jézust az életembe fogadtam, ő teljesen megváltoztatott. Ő olyan békeséget és örömet adott nekem, amit soha azelőtt nem ismertem. – Majd egyenesen a szemembe nézett, és ezt mondta: – Rabi, te nem látszol valami boldognak. Vagy az vagy?

Gyorsan körülnéztem. A konyhából edényzörgés hallatszott. Halkabbra fogtam a hangom. – Nem vagyok boldog. Szeretném a te örömedet. – Én mondtam volna ezt? Korábban azt hittem, hogy képtelen lennék ezt a titkot akárcsak Mával is megosztani, most pedig elmondtam egy ismeretlennek. Hogyan segíthet ő rajtam? Amit én akartam, több volt az örömnél. Nekem meg kellett ismernem Istent!

– Az öröm nem olyasmi, amit létrehozatsz – mondta Mollí. – Ha nincs rá valódi ok, akkor az öröm sem igazi, és nem is tart sokáig. Az én örömöm abból származik, hogy bűneim meg vannak bocsátva, és ez megváltoztatta az egész életemet. A békesség és az öröm Krisztustól származik, az ő valódi megismeréséből.

– Ne beszélj már folyton Jézusról! – szakítottam félbe türelmetlenül. – Ő csak egy az istenek közül – több millió van belőlük –, és még hozzá *keresztényen* isten. Én az *igazi* Istent akarom megismerni, a világegyetem teremtőjét!

– De hát éppen ő Jézus. Ezért halhatott meg a bűneinkért – csak Isten egyenlíthette ki a tartozást. – Olyan nyugodt volt, és olyan csöndes meggyőződéssel beszélt. Az én hozzáállásom ennek éppen az ellentéte volt. Sose éreztem azt a meggyőződéssel teli bizalmat hindu isteneim iránt, mint amit ő ez iránt a Jézus Isten iránt. Úgy beszélt róla, mintha személyes jó barátja lenne, aki ott ül közvetlenül mellette.

Körülbelül fél napig beszélgettünk, észre sem véve, hogy múlik az idő. Vitatkoztam, időnként elvesztettem a türelmemet, és rákiabáltam. Az utóbbi hónapok folyamán egyre jobban elvesztettem lelki nyugalمامat. Ő nyugodt maradt, nem jött ki a sodrából. Felvonultattam előtte a hindu isteneket, felsorakoztattam az ősi bölcsék filozófiai nézeteit. Akartam Jézus békéjét és örömét, de egy szikrányit sem akartam feladni vallásomból. Ő erre nézve nem is mondott semmit, de beláttam, hogy ha elhiszem, hogy Jézus Isten, hogy ő

meghalt értem és megbocsáthatta a bűneimet, akkor mindaz, amiért hinduként éltem, értelmetlenné válik.

– Most már igazán el kell mennem – mondta végül, és felállt, hogy elmenjen.

Talpra ugrottam, és elhatároztam magamban, hogy mondok valamit, amiből kiderül, hogy nem változott meg a véleményem. Látogatása felháborító volt. Én, egy brahmin, leereszkedtem odáig, hogy beszéljek vele, a semmirekellővel, aki elhagyta a vallását – és még vette a bátorságot, hogy megkíséreljen *engem*, egy jógit, a keresztyénségre téríteni!

– Ó, én *gyűlölöm* a keresztyéneket! – jelentettem ki hangosan és mérgesen, hogy azok is hallhassák, akik a konyhában voltak. – Én *soha* nem leszek keresztyén – még a halálos ágyamon sem! Hinduként születtem, és úgy is fogok meghalni!

Együttérzően nézett rám. – Mielőtt lefekszel ma este, Rabi, kérlek, hogy térdelj le, és kérd Istent, mutassa meg neked az igazságot – én imádkozom érted! – Egy búcsúintéssel el is távozott.

Az ajtón át láttam a napot, amint lefelé süllyed az öböl fölött. Hamarosan lebukik Punta Penas mögé, Venezuela északi csücske mögé, és nemsokára besötétedik. Lenézve a kezemre, láttam, hogy ökölbe szorul, körmeim belemélyedtek a tenyerembe.

Mikor ismét magamra maradtam a szobában, fel-alá járkáltam és úgy éreztem, mintha két hadsereg ütközne meg bennem. Soha azelőtt nem éreztem ilyen mély konfliktust. Úgy tűnt, hogy az élet és a halál közti választással szembesültem, és szinte kettészakítottak azok az erők, amelyek mindkét irányba vontak. Mollival való beszélgetésem alatt az a meggyőződés alakult ki bennem, hogy ez az igaz Isten bizonyára szent és tiszta. Mit kezdhetne akkor velem? Milyen mélynek kellett megismernem szívem sötétségét! Végül be kellett vallanom önmagamnak, hogy ezen sem a szent fürdők, sem a *puják*, de még a jóga sem tudnának soha változtatni.

Valóban csodálatos lenne, gondoltam, ha az, amit Molli mondott Jézusról, hogy ő meghalt a bűneimért, igaz lenne, és így bocsánatot nyerhetnék és megtisztulhatnék, hogy közösségem lehetne ezzel a szent Istennel! El akartam ezt hinni – de Jézus keresztyén isten, és én *soha* nem lennék keresztyén. Ha az lennék, soha többet nem nézhetnék a családom szemébe. Az étellel sem tudok ugyan szembenézni, ha ezen az úton maradok, amin vagyok. Küzdöttem az önmegvalósításért, magamba néztem, megpróbáltam elhinni, hogy én vagyok az isten. De csak azt láttam be, hogy reménytelenül elvesztett ember vagyok.

„Az önmegvalósításról beszélnek ... de csak egyre önzőbbek lesznek!” Deonarine bácsikám szavai kísértettek. A rettenetes igazságot mondta ki! Nem

csoda, hogy Ajah kénytelen volt magát rummal elpusztítani, mert kiábrándult a hinduizmusból. Mindig visszautasítottam ennek a gondolatát, de végül megértettem. Már csak a halál utáni dolgoktól való félelmem tartott vissza az öngyilkosságtól.

Molli ragaszkodott a véleményéhez, hogy Isten szeret engem, és hogy tapasztalja Isten szeretetét. Ezért irigyeltem – de gyűlöltem azért, mert keresztény volt. A büszkeség azt diktálta volna, hogy utasítsak vissza mindent, amit csak mondott, de túl kétségbeesett voltam már ahhoz, hogy a tekintélyem megőrzésével foglalkozzam. Térdre ereszkedtem ágyam mellett, annak tudatában, hogy engedelmeskedem Molli kérésének. Talán éppen ebben a percben imádkozik értem?

– Isten, igaz Isten és Teremtő, kérlek, mutasd meg nekem az *igazságot!* Kérlek, Istenem! – Nem volt könnyű ezt mondani, de ez volt az utolsó reményem.

Valami megpattant bennem, mint egy hosszú bambusz a viharban. Életemben először éreztem úgy, hogy valóban imádkozom, és odajutok – nem valami személytelen Erőhöz, hanem az igaz Istenhez, aki szeret és törődik velem.

Túl fáradt voltam ahhoz, hogy tovább gondolkodjam, bemásztam az ágyamba, és szinte azonnal elaludtam. Utolsó tudatos gondolatom az volt, hogy Isten meghallotta imámat és válaszolni fog rá.

14.

MEGVILÁGOSODÁS

– Figyelj csak, Rabi! – szólt Krisna a konyhába lépve, ahol egyik fiatalabb nagynénémmel beszélgettem, amíg a vacsorát főzte. Beszédstílus a tekintete élesen elütött attól, amit megszoktam nála. Mintha örült volna, hogy rámtalált. – Tudad, hogy újjá kell születned, hogy bejuss a mennyországba? – kérdezte.

– Természetesen – akartam mondani –, tehénként fogok újjászületni. Ez az én mennyországom! – De Krisna őszinte arckifejezése láttán lenyeltem gúnyos megjegyzésem. – Miért mondd ezt? – kérdeztem gyanakodva. Észrevettem, hogy egy kis fekete könyv van a kezében és a lapokat forgatja, mintha keresne valamit.

– Ez áll a Bibliában. Hadd mutassam meg neked. – Lassan forgatta tovább a lapokat, mint amikor valaki ismeretlen területen kutat. – Márk... Lukács... János. Itt van, a 3. fejezetben. *Ezt* hallgasd meg! ‚Felele Jézus és monda néki: Bizony, bizony mondom néked: ha valaki újonnan nem születik, nem láthatja az Isten országát.‘ Erről mi a véleményed?

Nem tudtam, mi legyen. Lehet, hogy ez ugyanaz a Jézus, akiről anyám beszélt évekkel ezelőtt? Ugyanaz, akiről Molli azt állította, hogy ő az igaz Isten, aki meghalt a bűneimért? Ő kellett, hogy legyen!

– Hadd lássam! – mondtam most már izgatottan.

Krisna odatartotta nekem a könyvet, hogy magam is elolvashassam – és ahogy olvastam, végre megértettem, minek a megragadásáért küzdöttem már három hete, mióta Molli beszélt velem. Világom darabjaira hullott szét, de úgy látszott, most minden ismét összeáll. *Újjászületni!* Igen, erre van szükségem. Pontosán tudtam, miről beszél Jézus. Nem a reinkarnációról beszél, hanem egy szellemi születésről, amely Nikodémust belülről teszi új emberré, ahelyett, hogy pusztán egy új testet adna neki.

Most már valóban izgatott lettem. Miért nem értettem meg ezt soha ezelőtt? Mi haszna lenne akár ezer fizikai újjászületésnek is? A reinkarnációban kaphatnék ugyan egy új testet, de nem erre van szükségem. Fizikai születésből jobbat nem is tudok elképzelni a jelenleginél. A legmagasabb kasztba születtem, gazdag családba, jogi fia vagyok, élvezem a művelődéssel és a vallási képzéssel kapcsolatos összes előnyt, és mégis kudarcot vallottam. Őrülség lenne azt hinni, hogy megjavulnék csupán attól, ha más testekben újra és újra visszajönnék erre a világra.

Minden újévkor én is megtettem a magam újévi fogadalmait, mint mások. A dohányzásról való leszokás mindig a lista elején állt. Köhögésem egyre rosszabbá vált, mégsem tudtam a dohányzást abbahagyni. Minden januárban újra elhatároztam, hogy a most következő év jobb lesz, mint a múlt év. De január második napján már ismét visszatértem régi szokásaimhoz. És nem tartott sokkal tovább, hogy fékezhetetlen temperamentumom ismét előtörjön – gyakran közvetlenül azután, hogy egy vagy két órán keresztül kerestem a békességet a meditációban. Valami olyan hiba volt *bennem*, amit a test kicserélése sohasem oldhatott volna meg.

Bármilyen csodálatos is lenne, ha Isten valóban meg tudna bocsátani nekem, elkezdtem a megbocsátásnál is többre vágyani. Mióta arra kértem Istent, hogy mutassa meg nekem az igazságot, fokozatosan kezdtem magamat új fényben látni. Azelőtt a világ mindig *körülöttem* forgott. Mindenkitől elvártam, hogy életmódját az *én* kívánságaimhoz igazítsa, és *engem* istenként kezeljen. Elkényeztetett zsarnok voltam, de nyilván nem voltam isten! Soha nem is lehettem volna. Nagy megkönnyebbülés volt elismerni ezt. Többé

nem akartam isten lenni. De nem akartam abban a helyzetben sem maradni, amelyben most láttam magam. Új személyé szerettem volna lenni. Ha Krisztus nem tudna teljesen megváltoztatni, nem sokat törekednék bocsánatára sem.

Azelőtt a misztikus élményeket a hétköznapi életből való menekülés céljából kerestem, amelyet a hindu filozófia *májának*, illúzióknak nevez. Most arra az erőre vágytam, amivel szembenézhetek az étellel és azt az életet élhetem, amit Isten tervezett számomra. Mélységes változást akartam tapasztalni abban a tekintetben, hogy mi *vagyonok*, nem csupán azt a felületes békeességet akartam, amit meditáció közben *éreztem*, de amely azonnal elhagyott, mielőtt kijöttem a sodromból. Újjászületésre volt szükségem – de szellemi, és nem fizikai értelemben.

Aznap este a beszélgetés az asztalnál egy levél körül folyt, amely éppen akkor érkezett Lari bácsikámtól Montrealból, Kanadából, ahol filozófiát tanult a McGill Egyetem ösztöndíjából. Ő kapta a legmagasabb pontszámot az egész szigeten a cambridge-i felvételi vizsgákon. Mindnyájan büszkék voltunk rá, és tanulni akartunk sikeréből. Lariról a beszélgetés Krishna jövője felé fordult, és Deonarine bácsi arra biztatta, hogy kövesse Lari nyomdokait. Talán kaphatna egy ösztöndíjat a londoni egyetemen. Túlságosan el voltam foglalva a saját gondolataimmal ahhoz, hogy csatlakozzam a családi beszélgetéshez az asztalnál. Volt valami, amit meg kellett mondanom nekik, és kerestem a megfelelő szavakat. Jövő héten lesz a tizenötödik születésnapom. Milyen megfelelő alkalom az újjászületésre!

Mindenki felkelt az asztaltól, és én még mindig küzdöttem a szavakkal. Deonarine és Krisna már készültek visszavinni Mát a nappaliba. El kell nekik mondanom, méghozzá *most*; de féltem. Nos, nem kell nekik mindent tudniuk – legalábbis még most nem.

– Ma!

– Tessék, Rabi! – Kifejezése tele volt várakozással. Talán elfogadom békülési ajánlatait? Meglányultam? Nem is tudta, mennyire szerettem volna.

– Azt szeretném, ha nem ünnepeznétek meg a születésnapomat.

– Rabi! – tiltakozott Shanti. – Ezt nem gondold komolyan!

– Miért Rabi? – kérdezte Ma szelíden. – Tudod, hogy mindnyájan mennyire várjuk a születésnapodat minden évben. – Szemeiből szeretet és szimpátia áradt. Bizonyára azt gondolta, hogy kérésem a köztünk levő problémából fakad.

– Semmi olyan oka nincs, amire te gondolsz – mondtam. – Egyszerűen csak azt akarom, hogy ez évben *másképp* legyen. – És ezzel a dolog le is zárult. Szavam törvény volt ünnepek és vallási kérdések dolgában.

Nagyon lassan múltak a napok, de végül elérkezett a születésnapom. Nem mentem az imaszoba közelébe sem, ahol pedig a nap nagy részét töltöttem

kellott volna. A család bizonyára csodálkozott ezen, de féltem elmagyarázni az okát. Arra készültem, hogy Jézust az életembe hívjam és újonnan szülessék. Milyen csodálatos program a születésnapomra!

Elhatározásom ellenére hiányzott belőlem a bátorság a véghezvitelhez. Mit gondolna anyám, ha keresztyénné lennék? És mi lenne a panditokkal, akik bíztattak engem és tanítottak, és a hindukkal, akik imádtak engem, ajándékokat adtak nekem és bíztak bennem, hogy magasabb reinkarnáció felé vezetem őket? Hogy árulhatnám el mindnyájukat? Mit mondana Gosine, a sok szomszéd, akik úgy tekintettek rám, mint gyermekeik követendő példaképére?

Abban a percben, hogy megkérném Jézust, legyen Uram és Megváltóm, elvesztenék mindent: brahmin kasztomat, ifjú jógi mivoltomat, a hindu istenek áldását, családom jóindulatát. Automatikusan száműzve lennék a hindu közösségből, alábbvaló a legalábbvalóknál. És mi van akkor, ha Jézus mégsem tudja megbocsátani bűneimet és megváltoztatni az életemet? Tegyük fel, hogy mégsem ismerem meg Istent rajta keresztül? Hogy kockáztathattam volna annyit, mikor nem voltam biztos benne?

Így aztán a születésnapom jött és elmúlt: az a nap, amelyen terveim szerint újjá kellett volna születnem – és én még mindig féltem megnyitni szívemet Jézusnak. Mikor aznap este elaludtam, nyomorultabb állapotban voltam, mint valaha.

---

15. EGY GURU HALÁLA

– *Namashte, namashte*, Rabindra Maharaj Jógi!

Felnéztem a könyvből, amit olvastam – Bertrand Russell: *Miért nem vagyok keresztyén?* c. könyvéből –, és megláttam Bhaju Radhay Govinda magas, sovány alakját, amint meghajlik felém, majd elindul felfelé a hátsó lépcsőn. Jó, hogy a verandát, ahol ültem, csak a lakáson keresztül lehetett elérni. Ha oda belép, bizonyára beszélgetésbe elegyedik Mával vagy Revati nével, és soha nem ér el hozzám. Govinda a család régi barátja volt a közeli Kali-öbölből. Szeretett velem a hinduizmusról beszélgetni, amihez most nem volt hangulatom. Hosszú fehér hajával és szakállával, sáfrányszínű *dhotijá*-ban az öregúr maga volt a megtestesült hindu szent ember. Olyan szerep volt ez, amelyet teljes mértékben, kellő látványossággal el is játszott, bár valóban

komoly hindu is volt. Összetett kezekkel meghajoltam felé, és viszonztam a *namashtét* is, majd mosolyogva figyeltem, amint felfelé kapaszkodik a lépcsőkön, mindegyiket élesen megütve feltűnő sétatálcájával, amelyet inkább a hatás kedvéért hordott magával, semmint azért, mert szüksége lett volna rá. Govinda, szokása szerint, teljes hangerővel, hindiül énekelt, mikor belépett a házba.

A „*Miért nem vagyok keresztyén?*” csalódást okozott számomra. Az iskolai könyvtárból vettem ki abban a reményben, hogy segít hindunak maradnom. De Russell érvei gyöngék és mesterkéltek voltak, és minél többet olvastam arról, hogy miért nem lett ő keresztyén, annál jobban meggyőződtem arról, hogy miért kell *nekem* annak lennem – a valóságos érvek ezt követelték. Letettem a könyvet, és felnéztem a fehér felhőkkel bevont égre, mintegy szemeim pihentetésére, és mélyen elgondolkoztam. Meddig halogathatom még Krisztus elfogadását, mikor tudom, hogy valóban ő az igaz Isten, a Megváltó, aki meghalt a bűneimért? Nyomorult helyzetben voltam, visszatartott a félelem, hogy elveszthetem helyemet a hindu közösségben, családom jóindulatával együtt. De az igazság – és Istennel való kapcsolatom – nem fontosabb-e még ennél is? Igen, de még mindig féltem.

Krishna unoaköcsém jött ki a verandára. – Ó, itt vagy, Rabi! Téged keresztelek. Lesz egy gyűlés ma este Roueva-ban, amire el kellene jönnöd. – Hangja nagyon izgatottnak tűnt.

– Miről lesz szó?

– Egy kis keresztyén összejövétel lesz. A Bibliát fogják magyarázni.

Krishna az utóbbi időben egész másnak tűnt. Telve volt örömmel, könnyű volt vele kijönni. És most egy *keresztyén* összejövételre invitál! Gyanította vajon, mi játszódik le bennem? Hogy szerettem volna elmenni! De mi lesz, ha kellemetlen emberek meglátnak és pletykák terjednek el rólam?

– Nos, Rabi? Igazán jó lenne, ha el tudnál jönni. Én fél 7-kor indulok.

– Miért ne? – mondtam, magamat is meglepve. – Igen, miért ne?

Utunkon Roueva felé, Ramkair, Krishna egy új ismerőse csatlakozott hozzánk. Láttam már azelőtt is a város környékén, és úgy tűnt, hogy sokat tud rólam. – Tudsz valamit erről az összejövételről? – kérdeztem tőle kíváncsian, hogy némi előzetes információhoz jussak.

– Valamennyit – válaszolta. – Én is nemrég lettem keresztyén.

– Keresztyén? – nem akartam hinni a fülemnek. – Mondd csak – szóltam mohón –, tényleg megváltoztatta Jézus az életedet?

Ramkair szélesen mosolygott: – De még mennyire! *Minden másképp van most!*

– *Ismered Istent?* – kérdeztem.

– Igen, amióta megkértem Jézust, hogy jöjjön a szívembe.

– Ez tényleg így van, Rab! – tette hozzá Krishna lelkesen. – Én is keresztyén lettem – mindössze néhány napja. – Most hallottam először, hogy Rabnak szólít, mint a legközelebbi barátaim.

– Gondoltam! – kiáltottam föl. Meglepetéssel fedeztem fel, hogy örülök neki. Majd örömöm hirtelen rémületbe fordult. Mi történik mostanában a hindukkal? Mollí, Ramkair és most Krishna! Soha életemben nem hallottam ilyet! Én leszek a következő?

Egy órányi gyaloglás után elértük Roueva szélét, és befordultunk egy rövid, keskeny mellékutcába egy szegénynegyedben. Trinidad híres szuroktavából származó aszfaltot használnak az úttest burkolására szerte a világ nagyvárosaiban, ide azonban semmi nem jutott belőle hosszú éveken át. A megmaradt fekete burkolat tele volt repedésekkel, és a lyukakban burjándzott a gaz. Mindössze három építmény volt az egész utcában, figyelmemet azonnal a legszegényesebb ragadta meg. Magas gyommal körülvett, düledező épület volt; a durva deszkafalak, a rossz hullámbádogtető nyomát sem mutatták annak, hogy valaha is be lettek volna festve, a deszkalapok szürkék és penészesek voltak. Alig látható, tünező felirat hirdette, hogy a SZÍV ÉS KÉZ HÁZA, jobb napok emlékeként. Nem volt semmi jele, hogy összejövetelet tartanak ott, de nem is volt rá szükség. Hangos éneklés – kicsit hamis, de örvendező – hallatszott ki az ablakokon. Semmi kétség: ez az a hely, amit keresünk.

Miközben habozva lépkedtem fel a törött betonlépcsőkön, alig tudtam lepezni az izgatottságomat. Mikor beléptem, nem hittem a szememnek. Nem volt bent egy tucatsnál több ember, és a „zenekar”, amit már befelé menet hallottam, csak egy körülbelül hatéves kislány volt, (akiről később megtudtam, hogy a szolgáló testvér leánya). Ott állt elől, és egy olcsó tamburát pengetett. Ilyen kevés ember – de micsoda lelkesedés! Sohasem hallottam még ilyen éneklést. Megálltunk az ajtóban. Szemem körbejárt a poros padlón, a gerendákról lelógó nagy pókhálókön, a hiányos tető alatt itt-ott csoportokban csüngő alvó denevéreken, a festetlen falon, amelyen ott díszelgett néhány régi, olvashatatlan hirdetés. A keresztyének kis csoportja minden volt, csak nagyszerű nem: néhány idősebb kelet-indiai és néger egy maroknyi tizenévesssel és kisgyerekekkel.

Bár én senkit nem ismertem közülük, biztos voltam benne, hogy mindenki azonnal felismert engem. Rettegtem tőle, hogy mi történik, ha elmondják hindu szomszédaiknak, hogy eljöttem egy keresztyén összejövetele. Nem lehetett nem feltűnni ilyen kevés ember között. Elhatároztam, hogy bátor leszek, és bemasíroztam végig a poros, üres fapadok között Krishnától és Ramkairtól követve. Szemem sarkából láttam az utánam forduló fejeket, a

meglepődve egymást oldalba bökö embereket, de mentem tovább, egyenesen az első pad felé. Egy rövid kis dalt énekeltek újra meg újra nagy lelkesedéssel:

A Golgotán ott szenvedett, A bűnömért tett eleget,
Ott áldozott szent vérivel, Éltet adott gyötrelmivel.
Ó Golgota, gyásznak hegye, Hol Jézus értem vérezett,
Ó Golgota, áldás hegye, Hol megszerezte üdvömet.

Ez volt az első keresztyén ének, amelyre valaha is odafigyeltem. Úgy tűnt, hogy a „Golgota” az a hely, ahol Jézus meghalt a világ bűneiért, és az én bűneimért is. – *Tehát ez egy valóban létező hely!* – gondoltam. És ez a lelkesedés az énekükben! Nagyon kellett szeretniük Jézust, hogy meghalt értük.

A kislány félénken ránkmosolygott, és tovább verte tamburáját. A maroknyi hallgatóság újra meg újra elénekelte ezeket a szavakat. Meglepett, mikor észrevettem, hogy a lelkesedés elkapott bennünket hármunkat is és csatlakoztunk az énekléshez. Az éneklés a hindu szertartásokon sem volt szokatlan, de soha nem ezeknek a keresztyéneknek az örömeivel és ujjongásával.

A kis kórusvezető magasba emelte a tamburáját. Egy pillanatnyi szünet után kezével újra belecsapott, és egy új ének kezdődött. A szavakat újból és újból ismételték, így hamarosan ismét csatlakoztam. Nehéz volt nem lelkesedni, hiszen az ének mondanivalója igaz volt!

Jézus él, Jézus él, csodás, hű barát,
Kegyelme velem van minden vészen át,
Meváltott, meg is tart bűntől engemet,
Békességnek Fejedelme, áldom nevedet!

Még senki nem kezdett el prédikálni, de máris sokat tanultam. Milyen különbség volt a között a kapcsolat között, amelyet ezek a keresztyének Jézussal ápoltak, és a hindu istenek ceremóniákkal való kiengesztelése között! Soha senkitől nem hallottam azt, hogy egy hindu isten „csodálatos” vagy „kegyelmes”! Nyilván senki nem énekelne így Siváról vagy Káliról, vérszomjas feleségéről, vagy kedvenc fiukról, Ganesháról, aki félig elefánt és félig ember! Ezek meg Jézust a Békesség Fejedelmének nevezik! Nem csoda, ha Mollí azt mondta, hogy nincs már többé szüksége jogára, hogy elérje a békességet. Ennek a kis egyszerű dalnak a szavai szinte beleégték szívembe. Jézus nemcsak, hogy megváltott, de meg is tart minden bűnnel és szégyennel szemben. Micsoda jó hír! Ezek az emberek bizonyára megtapasztalták ezt, különben nem énekelnének ilyen lelkes örömmel.

Amíg néhány éneket végigénekelünk, még bejött néhány ember, ezzel a létszám körülbelül 15-re duzzadt. Végül a kislány leült, és előresétált egy fiatal ember, akit nem is vettem észre, mikor bejöttünk.

– Üdvözlünk mindnyájatokat, akik itt vagytok ezen a ma esti evangéliumi összejövetelen – mondta mosolyogva. – Keressétek meg a 10-ik éneket! – Ez volt az utolsó az énekeslapon.

Alig hittem a szememnek! Úgy emlékeztem rá, mint az egyik legnagyobb csirkefogóra iskolás koromból – aki még a tetejébe muzulmán is volt: nagyon utáltam. Milyen másnak tűnt most! A himnusz, amelyet énekeltetett velünk, elképesztett, különösen a refrén:

Napfényt a szívedbe, meleg sugarat
Jézus ad, mely búban világod marad
Ha érzed a fényét sugározni rád,
Fogadd be örömmel, mint a kis virág.
Napfényes az otthon, napfényes a ház,
Hol az Úr jelen van, ott bűt nem találsz ...

Milyen óriási hatást gyakoroltak rám ezek az egyszerű szavak! Miközben naponta egy óráig imádtam a napot az égen, belül sötét és hideg maradtam. De ezek az emberek a *lelkükben* levő napfényről énekeltek! És ez a szeretet napfénye volt! Alig tudtam leplezni csodálkozásomat és izgatottságomat. *Jézus szeretetének napfénye ez mibennünk!* Nos, nekem nem volt szeretetem, amiről énekeljek. Olyan sok embert gyűlöltem buzgó vallásgyakorlatom ellenére. Tudtam, hogy sok hindu szent ember ápol sértődöttséget és gyűlöletet a szívében. A panditok féltékenyek egymásra, gyakran szenvedélyesen gyűlölik egymást. A hinduk is gyűlölik a muzulmánokat, és százezerszámra gyilkolták meg őket Indiában a függetlenség előtt és után. Ezek a keresztyének pedig Jézus szeretetéről énekeltek, ami ott volt bennük tisztán, fényesen és valóságosan – nem csak mint idea, hanem mint a *lelkükben levő napfény*. Nos, én is akartam ezt a szeretetet a lelkembe!

Néhány további ének után a prédikátor, Abdul Hamid, előrejött, és körbe-küldtek egy tányért az adományok számára. Beleejtettem egy pennyt, és hallottam, hogy még néhány érme koccan, ahogy a tányér körbement a kisszámú hallgatóság között. Milyen szegényes, gondoltam, ahogy összehasonlíttam azokkal a hatalmas adományokkal, amiket a *puják* alkalmával szoktam összegyűjteni! A prédikátor méltatlankodni fog!

Mennyire tévedtem! Mikor azt a pár pénzdarabot előrevitték, Abdul Hamid behunyta a szemét, és imádkozni kezdett: – Köszönjük neked, mennyei Atyánk, teljes szívünkéből azt az ajándékot, amelyet hálásan tőled veszünk.

Add, hogy imádkozva és gondosan a te szolgálatodra és a te dicsőségedre használjuk fel. Jézus nevében kérünk. Ámen.

Majdnem nevettem arra a gondolatra, hogy ezt a pár pénzermét „imádkozva és gondosan” használják fel. Melyik pandit gondolt volna valaha is arra, hogy a *puja* alkalmával felajánlott adományt vagy bármely, neki járó fizetséget Hanumán vagy bármelyik isten dicsőségére fordítsa? Azt tette vele, amit csak akart. Milyen mohó és önző voltam azokkal az adományokkal, amiket lábam elé tettem! Ramkair odasúgta nekem és Krishnának, hogy a prédikátor, akinek felesége és három gyermeke van, feladta tanítói állását és jó fizetését, hogy fizetetlen szolgáló evangélista legyen. Ez meghaladta felfogóképességemet.

A prédikáció a 23. zsoltár alapján egyszerű volt, de igen megragadó. Olyan mély meggyőződéssel és olyan szellemi erővel hangzott, amivel addig soha nem találkoztam. Úgy tűnt, hogy minden szava személyesen nekem szól. Csodálkoztam, hogy honnan ismeri ez az ember belső küzdelmeimet, a kérdéseket, amelyek gyötörtek, sőt a gondolatokat is, amelyek fejemben jártak, és azokat a mély konfliktusokat, amelyeket átéltem. Nem tudhatta, hogy el fogok jönni!

„Az Úr az én pásztorom, nem szűkölködöm.” Valami megragadott ezekben a szavakban. Belső bizonyossággal tudtam, hogy az igaz Isten és Pásztor hív engem juhaim közé. De egy másik hang vitatkozott bennem: – Mindent elveszíthetsz – intett; majd emlékeztetett arra a presztizsre és megbecsülésre, amely enyém lehet, ha olyan nagy pandit leszek, mint amilyen Jankhi Prasad Sharma Maharaj volt. És anyám szíve megszakadna! És hogyan hozhatnék szegényt apám nevére? A két hang vitatkozott, csakhogy az a hang, amely Istenhez, a Pásztorhoz vont, szeretettel szólt, míg a másik hang keményen beszélt, ravasz volt, és fenyegetett. Minden bizonnyal ez a Pásztor, akit a zsoltáros leírt, ez az az igaz Isten, akit én keresek! Még ha minden mást elvesztek is, mit számít? Ha a Teremtő lehet a Pásztorom, mi mást akarhatnék még? Ha elég hatalmas volt ahhoz, hogy megteremtse az egész világegyetemet, akkor bizonyára rám is gondot tud viselni.

„Igaz ösvényen vezet az ő nevéért.” Milyen bűnösnek éreztem magam, és milyen hiábavalóak voltak erőfeszítéseim, hogy erkölcsileg megtisztítsam magam! Ezernyi szent fürdő után is bűnös maradtam. De ez az Isten azt ígéri nekem, hogy igazságban jár. Nem úgy, hogy büszke lehessen a saját jószágomra, nem is úgy, hogy javítja a karmámat, hogy legközelebbi reinkarnációm jobb legyen, hanem megbocsát nekem, hogy hozzá tartozhassam, bár erre nem szolgáltam rá. Majd segít nekem, hogy azt az életet élhessem, amit

ő tervezett nekem. Az ő saját igazsága az, amelyet ajándékol ad nekem, ha elfogadom. Így lassacskán kezdtem hinni Isten kegyelmének csodájában, amely annyira különbözött mindattól, amiről eddig hallottam.

„*Ha a halál árnyékának völgyében járok is, nem félek semmi bajtól, mert te velem vagy.*” A régies angolságú szöveg ellenére ez elég érthető volt. Megszabadulnék azoktól a félelmektől, amelyek bennem éltek egész életemben: félttem a családunkat kísérő szellemektől, az életemben működő gonosz erőktől, Sivatól és más istenektől, ha nem engeszteltem ki őket állandóan. Ha ez az Isten lenne a Pásztorom, nem kellene félnem, mert ő velem lenne, megvédene, és nekem adná békességét.

„*Bizony, jóságod és szereteted kísér életem minden napján, és az Úr házában lakom egész életemben.*” A prédikátor szerint ez azt jelenti, hogy az ember a mennyekben van, Isten jelenlétében. Nos, ez sokkal jobb volt az önmegvalósításnál.

– Az Úr Jézus a te Pásztorod akar lenni. Hallottad, amint hangja szívedhez szól? Feltámadása után Jézus azt mondta, hogy ‚Íme, az ajtó előtt állok, és zörgetek’ – ez a szíved ajtaja –, és ha valaki meghallja az én szómat, bemegyek ahhoz és vele vacsorálok’. Miért nem nyitod meg most a szíved? Ne várj holnapig, akkor már késő lehet! – Mintha egyenesen hozzám beszélt volna a prédikátor. Nem halogathattam tovább!

Eldöntve a bennem dúló csatát, felkeltem helyemről, és gyorsan előrementem, hogy letérdeljek. A prédikátor rámosolygott és megkérdezte, hogy még más is el akarja-e fogadni az Úr Jézust. Senki nem mozdult. Akkor megkérte a keresztyéneket, hogy jöjjenek előre és imádkozzanak velem. Sokan megtették, mellém térdelve. Éveken át előttem hajoltak meg a hinduk – de most én hajtottam fejet Krisztus előtt.

– Nem hozzám jössz – mondta –, hanem az Úr Jézushoz. Ő az egyetlen, aki megbocsáthat neked, megtisztíthat téged, megváltoztathatja az életedet, és élő kapcsolatba hozhat az élő Istennel. – Ezt megértettem minden további magyarázat nélkül. Ott térdeltem, hogy megmutassa nekem, hogyan fogadjam be ezt a Jézus Krisztust, akiről beszélt.

Bár elismételtem utána az imát, amellyel Jézust szívembe hívtam, azokat a szavakat nem, hogy „tégy keresztyénné.” Jézust igen, de *azt* nem. Akkor még nem értettem, hogy keresztyénné tett az, hogy Jézust a szívembe hívtam, és hogy senki sem válhat valódi keresztyénné semmi más módon.

Amikor Hamid kimondta az „Ámen”-t, megkérdezte, akarok-e saját szavaimmal imádkozni. Halkan, az érzelmektől elcsukló hangon elkezdtem: – Úr Jézus, soha nem tanulmányoztam a Bibliát, és nem tudom, hogy miről van benne szó, de hallottam, hogy meghaltál a bűneimért a Golgotán, hogy bocsánatot nyerjek és megbéküljek Istennel. Köszönöm, hogy meghaltál a bű-

neimért és a szívembe jöttél, és hogy megbocsátottál nekem! Új, megváltozott ember akarok lenni!

A megbánás könnyeit hullattam azért, ahogyan éltem: a haragért és a gyűlöletért, az önzésért és a büszkeségért, a bálványokért, amelyeket szolgáltam, azért, hogy elfogadtam az imádatot, amely egyedül Istennek jár, és azért, hogy úgy képzeltem, hogy ő tehénhez, csillaghoz vagy emberhez hasonlatos. Perceken át imádkoztam – és még mielőtt befejeztem, tudtam, hogy Jézus Krisztus nemcsak egy a sokmillió isten közül. Ő valójában az az egyetlen Isten, akire éheztem. Hit által talákoztam az Úr Jézussal, és felfedeztem, hogy ő maga a Teremtő. Mégis annyira szeretett, hogy emberré lett az én kedvemért és meghalt a bűneimért. Ahogy ezt beláttam, mintha tonnányi sötétség oszlott volna el rólam, és ragyogó világosság árasztotta el a lelkem. Az „Ő szeretetének napfénye” eljött, hogy ragyogjon az én szívemben is!

A más bolygókra vezető asztrális utazások, a földöntúli zene és a pszichedelikus színek, a jóga látomásai és a magasabb tudatállapotok a mély meditáció során – mindaz, ami egykor olyan izgató és felemelő volt, most porrá és hamuvá vált. Amit most átéltem, az nem egy újabb pszichikus utazás volt, ebben biztos voltam. Molli annak idején azt mondta, hogy Jézus Krisztus bizonyítani fog maga mellett. Végre tudtam, hogy mire gondolt. Eljött, hogy bennem éljen. Tudtam, hogy elvette a bűneimet. Tudtam, hogy belülről új emberré tett. Sohasem voltam ilyen valóságosan boldog. A megbánás könnyei örömkönyökké váltak. Először életemben tapasztaltam, milyen a valódi békesség. Az a nyomorult, boldogtalan, szánsalmas érzés elhagyott. Közösségben voltam Istennel, és tudtam ezt. Most már én is Isten gyermeke voltam. Újjászülettem.

A kis gyülekezet elkezdett énekelni: „Amint vagyok, sok bűn alatt, de mert hallom hívó szavad, s mert értem áldoztad magad, Bárány Jézus, jövök”. Térdemen maradtam, figyelve minden szóra, megteltem hálával Isten felé az ő könyörületességéért, csodálkozva, hogy ez az ének mennyire kifejezi érzéseimet. Az ének írója bizonyára ugyanezt a bűntől való szabadulást élte át. Abból a szóból, hogy „Bárány”, azonnal megértettem, hogy Jézus szelíd, kedves és szeretetteljes. Visszaemlékeztem arra, amit Molli mondott Jézus szeretetéről. Ez a szeretet most elárasztotta a lelkemet.

Minden büszkeségem, hogy brahmin vagyok, eltűnt. Nagy alázatot követelt, hogy én, magas kasztribeli hindu, letérdelek arra a poros padlóra ezek előtt a keresztyének előtt, de ez csak a kezdete volt annak, hogy belássam, milyen kicsi vagyok én, és milyen nagy az én Istenem. Felfedeztem, hogy az alázat nem megerőltető és nem önmegvetés. Egyszerűen azt jelenti, hogy elismerem azt az igazságot, hogy mindenben teljesen Teremtőtől függök. Ez az alapelv megnyitotta az ajtót egy teljesen új élet felé az Úr Jézusban.

Örömkönnnyekkel és boldog mosollyal özönlött körém a kis közösség, melegen megrázták a kezem, és üdvözöltek Isten családjában. Soha azelőtt nem tapasztaltam ilyen szeretetet és örömet más emberek részéről, sem ilyen összetartozási érzést, még rokonok között sem. Képzeljétek el örömeimet, mikor Shanti kirobbanó örömmel odajött, hogy üdvözöljön! Valamivel azután jött csak, hogy mi megérkeztünk, és én nem is tudtam, hogy ott volt.

– Rabi – mondta melegen –, olyan boldog vagyok, hogy befogadtad Jézust az életedbe! Ez a legjobb, amit csak tettél életedben! – Azelőtt is közeli barátok voltunk, de most új viszony kezdődött közöttünk. Ő is Isten családjának tagja volt!

Úton hazafelé, az út kétoldalán benyomuló magas cukornádak a halvány holdfényben csillámló leveleikkel, mintha csak táncoltak volna az óceán felől jövő szellőben. És a csillagok! Sohasem voltak ilyen fényesek! Mindig szerettem a természetet, de most tízszer olyan szépnek látszott, mint bármikor azelőtt. Valamikor imádtam az égitesteket, de most más fényben láttam őket. Az az Isten készítette őket, akit épp most ismertem meg, és most újjongtam a Teremtő hatalmát, művészi erejét és bölcsességét csodálva. Csak őt akartam egyfolytában imádni, és elmondani neki, hogy milyen hálás vagyok magáért az életért. Most már nem kívántam, hogy bár meg sem születtem volna. Örültem, hogy élek – még hozzá örökké! Mindhárman igen vidáman voltunk. Amíg gyalogoltunk, énekelgettük az aznap este tanult énekeket, és megbeszéltük a keresztyén kifejezések és bibliai versek jelentését, amelyek olyan újak voltak számomra.

Mikor végül hazaértünk Krishnával, az egész családot a nappaliban találtuk összegyűlve – kivéve Deonarine bácsit és feleségét. Ránk vártak, nyilván Shantitól hallották, hogy mi történt, aki már megérkezett a kocsival. Előtte félttem, hogy meglátnak az összejövetelem, de minden félelmem eltűnt, mikor Jézus a szívembe költözött. Ilyen jó hírt nem is tudtam megtartani magamban. Azt akartam, hogy mindenki ismerje meg az én Uramat.

– Ma este megkértem Jézust, hogy költözzék az életembe! – kiáltottam vidáman, ahogy az egyik csodálkozó arcra néztem. – Csodálatos! El sem mondhatom, mi mindent jelent számomra máris. Tudom, hogy új emberré teremtett.

– Nem akartam elhinni, Rabi, de most *tőled* hallom – mondta Revati néni elcsukló hangon. – „Mit fog szólni ehhez anyád? Meg lesz döbbenve. – Hirtelen kiment a szobából, de nem dühösen, mint vártam. Inkább megsértődve és zavartan.

Mennyire sajnáltam, hogy Revati néninek nem magyarázhattam meg: újfajta szeretetet érzek iránta, és szeretném, ha megismerné azt a békét, amit

én megtaláltam. És Ma – ő vajon mit szól hozzá? Tekintetem rá siklott, és meglepetésemre azt láttam, hogy sugárzik az örömtől.

– A legjobbbat tetted, Rabi! – kiáltotta boldogan. – Én is követni akarom Jézust!

Odarohantam Mához, és átöleltem. – Sajnálom, ahogyan bántam veled. Bocsáss meg, kérlek! – Bólintott, mint aki szólni sem tud a meghatottságtól.

Shanti sem tudta visszatartani a titkát: – Én is Jézusnak adtam a szívem, néhány nappal ezelőtt! – mondta nekünk, örömkönnyekeket törölve ki a szeméből.

Sokáig ott maradtunk beszélgetve, megosztva egymással azt a szeretetet, amelyet Jézusban éreztünk egymás iránt. Ma elmesélte nekem, hogy Shanti hogyan lopódzott ki a házból a rouevai találkozóra néhány napja, és hogy kapta el Revati néni, amint bemászott az egyik ablakon, mikor hazajött. Deonarine bácsi jól elverte. Elmeséltem Mának a prédikációt, mire ő elmondta, hogy a 23. zsoltár mindig a kedvence volt, és hogy sok más zsoltárt is elolvastott, mielőtt még Nana széttépte volna a Bibliáit. Végül aztán nagy nehezen jóéjszakát kívántunk egymásnak.

Mielőtt lefeküdtem volna, megsemmisítettem titkos cigarettarakományomat. Minden cigarettaéhségem elmúlt. Másnap az első adandó alkalommal bocsánatot kértem Revati nénitől azért a módért, ahogyan gyakran bántam vele. Nem tudta, hogy fogadja. Ez nem az a Rabi volt, akit annyi éven át ismert. Láttam a bizonytalanságot a szemében, és sajnáltam őt. Olyan nyomorultnak látszott! Nagyon jól ismertem a szívében lejátszódó harcot.

Deonarine bácsi az udvaron kocsiját fényezte – azt, amit annak idején megáldottam –, mikor rátaláltam. Nem volt könnyű szembenézni vele, és kezen megmondani, hogy keresztyén vagyok. Ezért odasétáltam hozzá, és ezt mondtam: – Deonarine bácsi, befogadtam a Szent Szellemet az életembe.

Felegyenesedett, és megütközéssel vegyes kemény helytelenítéssel nézett rám. – Apád nagy hindu volt, és anyád is nagy hindu – mondta szigorúan. – Erősen helyteleníteni fogja a döntésedet, hogy keresztyén lettél. Jobban tenéd, ha még egyszer meggondolnád, mit csinálsz! Lehet, hogy igen komoly hibát követsz el!

Tudom, mire gondolsz – válaszoltam –, de már gondosan számot vetettem arról, mibe kerül ez nekem.

Krishna úgy tudott beszélni az anyjával, mint senki más közülünk, és megtudta, hogy anyja már évek óta kiábrándult vallásos rítusaiból, de félt kimutatni. Krishna megadta anyjának egy nagyvárosi gyülekezet címét, amely elég messze volt ahhoz, hogy ismerősök ne vegyék észre. A következő vasárnap Revati néni, bár vonakodva, de elment oda egyedül. Mikor aznap ké-

ső este hazatért, mi, akik már keresztyénné lettünk, vártunk rá, erős hitben, hogy imáink meghallgatásra találtak.

Megölelték egymást Mával, és csak sírtak és sírtak. Majd Revati néni felgyenesedett, megtörölte szemét, és rám nézett. – Rabi! – Hosszan ölelgettük egymást, könnyek patakzottak az arcunkon, a köztünk levő harag és keserűség mindörökre elmúlt.

A következő napon Krishnával együtt beléptünk az imaszobába, és hozzáfogtunk, hogy mindent kihordjunk az udvarra: a Siva lingamot és a többi fa-, agyag-, és bronzbálványt, amelyeket azelőtt isteneknek hívtunk; a hindu szent iratokat kötetszámra, betekerve szent kendőikbe, mindenfajta vallási kelléket, amiket a szertartásokon használtunk. Amíg Revati néni maga is keresztyén nem lett, úgy éreztem, hogy nem szabad ezt megtennem. De most mindnyájan egyek voltunk abban az elhatározásban, hogy megszabadulunk minden, a múlthoz kapcsoló köteléktől és a sötétség hatalmaitól, amelyek olyan sokáig vakságban és szolgaságban tartottak bennünket. Mások is segítettek, és együtt kihoztuk a hatalmas oltárt. Mikor az imaszoba teljesen kiürült, tisztára söpörtük. Gondosan végigjártuk a házat, és összeszedtünk minden talizánt, amulettet, fétist, vallásos képet és tárgyat, majd mindet az udvar végében levő szemétdombra hánytuk. Deonarine bácsit a felesége értesítette minderről. S ő, mint egy büszke brahmin, döbbenet, megnémulva figyelte, hogy mit csinálunk. Mindenki más egyetértett. Összesen tizenhárman nyitottuk meg szívünket Krisztusnak, és tudtuk, hogy bűneink meg vannak bocsátva – tízen a mi házunkból és három másik unokatestvérem.

Örvendezve, hogy megszabadultunk mindazoktól a félelmektől, amelyek egykor megkötöztek bennünket, Krishnával szétzúztuk a bálványszobrokat és a képeket, Síváét is. Néhány nappal ezelőtt még csak gondolni sem mertem volna erre, attól való félelemben, hogy a Pusztító azonnal megöl. Most Jézus hatalma megtörte a rémület borzalmas szorítását, amely olyan sokáig hatalmában tártott. Senki nem mondta meg nekünk, hogy mit kell tennünk. Az Úr nyitotta meg a szemünket. Tudtuk, hogy nincs kompromisszum, nem lehetséges a keresztyénség és a hinduizmus ötvözése, mert ezek egymás teljes ellentétei. Az egyik a sötétség, a másik a világosság. Az egyik a sokféle út vallása, amely mind ugyanahhoz a pusztuláshoz vezet, a másik, ahogy Jézus mondta, a keskeny út az örök életre.

Amikor mindent felhalmoztunk a szemétdombra, meggyújtottuk az egészet, és figyeltük, hogy a lángok hogyan emészti el a múltunkat. A kicsiny alakok, akiket egykor istenek gyanánt féltünk, hamarosan hamuvá váltak. A gonosz erők nem tarthattak bennünket tovább félelemben. Örvendeztünk, és hálát adtunk Isten Fiának, aki meghalt, hogy megszabadítson minket. Ahogy

énekeltünk, imádkoztunk és együtt imádtuk az igaz Istent, láthattuk sugározni az új örömet és szabadságot egymás arcán. Micsoda feledhetetlen nap!

Ahogy összekapartuk a parazsat, mivel látni akartuk, hogy múltunkat a tűz teljesen elemésztette, eszembe jutott apám közel nyolc esztendővel ezelőtti hamvasztása. Friss örömünk ellenére, az emlékezés felelevenítette a viasztalhatatlan fájdalom jajongó kiáltásait, amikor apám testét felajánlották ezeknek a hamis isteneknek, akik most üszökdarabokként feküdtek előttem. Az azóta eltelt évekre gondoltam, és elhatározásomra, hogy olyan leszek, mint apám. Akkor hihetetlennek tűnt volna, hogy egyszer majd nagy örömmel teljesen megsemmisíték mindent, amiben egykor fanatikusan hittem. Valóban, mindaz, amiért azelőtt éltem, elszállt a lángokkal – és én dicsőítettem Istent!

Bizonyos értelemben ez az én hamvasztási szertartásom volt – annak a személynek a vége, aki én egykor voltam... Egy guru halála. A szellemi újjászületésem óta eltelt néhány nap alatt kezdtem megérteni, hogy mit is jelent az „újjászületés” – Krisztus értem való halála és feltámadása révén – a régi személyiség (óember) halálát és az új ember feltámadását.

A régi Rabi Maharaj meghalt Krisztusban. És ebből a sírból egy új Rabi támadt föl, akiben most Krisztus él.

Mennyire más a feltámadás csodája, mint a reinkarnáció! A palatábla tisztára volt törölve, és én mohón vártam az új életre, amelyet Jézus Krisztusban, az én Uramban kezdtem meg.

16.

ÚJ KEZDET

Micsoda átalakulás ment végbe a családukban! A viták és a keserűség helyett harmóniában és örömben éltünk. A változás, amit Jézus az életünkbe hozott, olyan nagy volt, hogy naponkénti meglepetést okozott mindannyiunknak. Az a gyűlölet, ami köztem és nagynéném között izzott, mintha csak rossz álmom lett volna, amiből felébredtünk. Vallásunk, amelyet egykor olyan nagy hévvel gyakoroltunk, valójában csak növelte köztünk az ellentétet – egyszer egy családi *puja* során Revati néni egy sárgaréz *lotát* is hozzámvágott tele szentelt vízzel. De Krisztus mindkettőnket megváltoztatott. Most nagyon szerettük egymást. Megint mintha csak anyám lett volna, de új módon, és fia, Krishna, akit ugyancsak gyűlöltem, közelebb került most hoz-

zám, mintha testvérem lett volna. Valóban, testvérek voltunk Krisztusban. A múlt elszállt, olyan biztosan megsemmisült, mint azok a bálványok, amelyek porrá égtek a szemétdombon.

Isten kegyelme okozta ezt a változást. Hinduként fogalmunk sem volt a megbocsátásról. Mivel a karmában nincs megbocsátás, ezért nem is bocsáthattunk meg egymásnak. De mivel Isten megbocsátott nekünk Krisztus által, most mi is megbocsáthattunk egymásnak. Megtanultuk, hogy Krisztus azt tanította: ha valaki nem bocsát meg szívből másoknak, annak az Atya sem bocsát meg. De ő helyezte a megbocsátó szeretet szellemét a szívünkbe, hogy soha többet ne tudjak haragot tartani senkivel szemben. Otthonunkban olyan szavak hangzottak el, amelyeket azelőtt kimondani sem tudtunk volna, mint például: sajnálom, vagy: bocsáss meg; ezért az öröm is növekedhetett a szívünkben.

Csodák csodájára kezdtem örömet találni a ház körüli munkákban! Mi, tizenévesek, mindannyian munkához láttunk: húzgáltuk a gyomokat, öntöttük a növényeket, ápoltuk a virágágyásokat, összesöpörtük a leveleket. A szomszédok csodálkozva nézték, hogy az udvar új külsőt kapott. A változást mindenkinek észre kellett vennie.

Volt egy másik változás is, ami nem volt kívülről látható, de ami annál többet jelentett számunkra. A kísérteties léptek zaját, amelyekről úgy gondoltuk, hogy Nana szellemétől származnak, nem hallottuk többé. Megszűnt a dübörgés a manzárdszobában és hálószobáink előtt éjszakánként. Az a különösen visszataszító szag, ami gyakran ezeket a jelenségeket kísérte, és amelynek soha nem találtuk a forrását, ugyancsak eltűnt, és soha nem tért vissza. Láthatatlan erők többé nem mozdították el az edényeket a mosogatóból, az asztalról vagy a szekrényből, hogy széttörjenek a padlón. Megértettük végül, hogy mindezeknek a dolgoknak az oka nem Nana volt, ahogy azt feltételeztük, hanem olyan szellemi lények, akiket a Biblia „démonoknak” nevez – angyalok, akik a Sátánnal együtt felláztak Isten ellen, és akik megpróbálták megzavarni és félrevezetni az embereket, hogy csatlakozzanak lázadásukhoz. Valójában ők adták az erőt minden bálványnak és filozófiának, amely tagadta, hogy Isten Teremtő és Úr. Most jöttem rá, hogy ezekkel a lényekkel találkoztam a jóga transzállapotaiban és a mély meditáció során: Siva vagy valamely más hindu istenség formájában jelentek meg.

Az Újszövetséget olvasva, kérdéseim: ki vagyok, miért létezem, milyen sorsot szánt nekem Isten, mint mozaikdarabok kezdtek helyükre kerülni, és rendezett válasz kezdett kialakulni sok kérdésemre. Térden állva könyörögtem Istenhez, hogy jelentse ki nekem az Írás értelmét, majd minden verset lassan elolvastam, megemésztve és bízva, hogy a Szent Szellem megadja a megértést. Mindennap órákat töltöttem az imádsággal és Isten Igéjének olva-

sásával – órákat, amelyeket egykor a nap, a tehén, az oltáron levő tehetetlen bálványok imáadására fordítottam, vagy a jógára és a meditációra. Ezzel az alapos módszerrel újra meg újra végigolvastam az Újszövetséget. Elolvastam az Ószövetséget is, és felfedeztem, hogy a Biblia nem misztikus, zavaros és ellentmondásos, „ősi bölcsességeket” és mítoszokat tartalmazó könyv olyan kitalált istenekről, mint Ráma és Krisna, akik, ha léteztek is valaha, közönséges emberek voltak, akiknek csak tulajdonítják az istenséget. Ezzel ellentétben a Biblia történeteit a világ nagy múzeumaiban szó szerint sok tonnányi vitathatatlan bizonyíték hitelesíti, és valóságos emberekről szól, mint Ábrahám, Dániel, Péter és Pál, akik ismerték az Istent, és valóságos nemzetekről, mint Izrael, Egyiptom, Görögország és Róma. Láttam, hogy Istennek, a Teremtőnek célja van minden emberrel. Ő a történelem Istene, aki mindig munkálkodott az emberek életében és a nemzetek ügyeiben. A Biblia azt is kinyilatkoztatta, hogy mit készül még tenni Isten annak érdekében, hogy a történelem beteljesüljön – új fényben kezdtem látni a körülöttünk játszódó eseményeket, különösen a Közel-Keleten fokozatosan beteljesedő prófétai jóvendöléseket. A család izgalmas órákat töltött együtt, amikor megbeszél-
tük egymással, amit Isten Igéjéből megtanultunk.

Ma egyszerű, gyermeki hittel olvasta a Bibliát. Ha ez az Istentől ihletett szent könyv valamit ígért neki, Ma elhitte, és aszerint cselekedett. Ilyen egyszerű volt az egész. Jézus meggyógyította a betegeket, és Ma nem látott rá okot, hogy miért ne gyógyíthatná meg őt is. – Olyan valóságos vagy számomra, Uram! – mondta neki. – Régen megtetted ezeket a csodákat, és még ma is élsz. Szeretnék újra járni. Köszönöm, Uram. – És biztos volt benne, hogy Jézus meggyógyítja.

A csoda fokozatosan be is következett. Naponta láttunk valami javulást. Megerősödött, először csak fölállt egy kicsit, majd bizonytalanul elindult a bútorokba kapaszkodva. Néhány héten belül már járkált a konyhakertben, segített a főzésben, és hamarosan ezután már fel és le tudott menni a kinti lépcsőn, lement az udvarra, hogy közelebről is megnézze a madarakat és a virágokat, amelyeket mindig csak az ablakból csodált. – Áldott legyen az Úr! – kiáltott fel újból és újból. – Amit a legjobb szakorvosok és a hindu gyógyítók sok pénzért sem tudtak megtenni, azt Jézus, aki ma is él, megtette!

Gyógyulása előtt Ma nem tudott letérdelni. De térdkalácsai, amelyek, mintha teljesen tönkrementek volna az évek során, csodálatos módon helyreálltak, és mostantól fogva naponta legalább öt órát töltött a térdein imádkozva. Úgy látszik, hogy különleges közbenjáró szolgálata volt ez: imádkozott a család többi tagjáért, szomszédainkért és rokonainkért, hogy megismerjék Krisztust és közösségük legyen az élő Istennel. Már több mint 70 éves volt, de Ma reggel 6 óra körül kelt, és 11-kor még mindig térden állva imádko-

zott, még a reggelire sem pazarolta az időt. Mikor végül kijött a szobájából, ragyogott az arca, és mindenki tudta, hogy Jézussal volt együtt.

A szóbeszéd gyorsan elterjedt a városban és még messzebb is. Először kevesen hitték el, hogy valóban keresztyének lettünk. Sokkal könnyebb lett volna elhinniük, hogy mindannyian megőrültünk. A látogatók egymásnak adták a kilincset, hogy személyesen ellenőrizzék, igaz-e, amit beszélnek. Néhányan hevesen vitatkoztak. Mások túlságosan meghökkenve szóhoz sem jutottak, mikor saját szánkból hallották a történetet, majd döbbenet távoztak. De a meglepetés és a döbbenet hamar gyűlöletbe és aktív ellenségeskedésbe fordult. Azok, akik egykor meghajoltak előttem és tisztelettel szólítottak meg, most csúfondárosan mosolyogtak, ha megláttak, és megalázó jelzőkkel illettek. Fel voltak háborodva, hogy elpusztítottuk a bálványainkat. Próbáltuk nekik valahogyan elmagyarázni, hogy ezek a hamis istenek nem képesek megsegíteni minket, és beszélünk nekik az igaz Istenről, aki emberként jött el, hogy meghaljon a bűneinkért. Főleg a szomszédok és a rokonok utasították el mereven Isten Krisztusban felajánlott bocsánatát. Pontosan megértettem, hogy mit éreznek. Semmi nem győzheti meg őket, amíg az igazság nem ér többet nekik, mint a hagyomány.

Molli kinyomozta, hogy van egy kis keresztyén közösség a mi városunkban is, és rendszeresen összejönnek. A következő vasárnap nagy örömmel indultam el ebbe a kis közösségbe. Egy cölöpökre emelt házban jöttek össze, amelynek mennyezete olyan alacsony volt, hogy éppen csak menedéket nyújtott a tűző nappal és a hirtelen esővel szemben.

– Gyertek gyorsan, és lássátok magát Jézus Krisztust! Nézzétek, épp itt megy – kiáltotta egy szomszédasszony, mikor elhaladtam mellettük.

– Én nem vagyok Krisztus – feleltem mosolyogva –, de örülök, hogy követője lehetek.

A kis gyülekezet csak néhány keresztyénből állt: egy-két alacsony kasztból származó kelet-indiai család és pár néger, akikkel hinduként nem vállaltam volna közösséget. De milyen meleg szeretettel üdvözöltek bennünket! Milyen különösnek tűnt, és milyen csodálatosnak, hogy megölelem azokat, akiket egykor megvettem, sőt gyűlöltem. Most Krisztusnak, az én Uramnak a szeretetével szerettem, és testvéreimként öleltem meg őket. Már nem kellett törődnöm a kasztok szerinti megkülönböztetéssel, amely a lényege korábbi vallásomnak, és amelyet a hindu gondolkodásból nem lehet kitorölni. A lélekvándorlásból és a karmából logikusan következik, hogy a kasztokon, mint lépcsőfokokon kell az embernek fokozatosan feljebb emelkednie, míg el nem érkezik Istenhez. A meditációban keresett magasabb tudatállapotok csak szellemi továbbfejlesztése a kasztrendszernek. Valamikor olyan isteninek tűnt számomra, de most nagy gonoszságnak láttam a kasztrendszert,

amely kegyetlen falakat emelt az emberek közé, egyes embereknek mitikus felsőbbrendűséget biztosítva, másokat pedig megvetésre és elzártságra kárhoztatva.

A karácsonyi szünetben meghívott apám testvére, Ramchand, hogy töltsék egy kis időt a családjával, ahol azelőtt annyi vidám szünidőt töltöttem el. Mihelyt megérkeztem, azonnal elkezdett győzködni.

– Nos Rabi, különös dolgot hallottam rólad. Nagyon jól ismered apád életét. Ő a legmagasabb hindu értékeknek élt. Anyád is igen szent asszony, ő is a mi nagy vallásunknak szentelte magát. – (Azt képzelte, hogy én még mindig hindu vagyok?)

Ünnepélyesen bólintottam, értékelve irántam tanúsított figyelmét. Vajon emlékszik-e még rá, mennyire felháborodtam, mikor rájöttem, hogy húst eszik? Mióta keresztyén lettem, nagyon jót tett nekem új étrendem, ami most már tojást és egy kevés húst is tartalmazott. Azelőtt beteges voltam a fehérjehiány következtében. Bácsikám számára azonban a húsevés vallása egyik legfontosabb tételének megtagadását jelentette – ez a tétel a minden élő egységének tana volt, amely szentséget tulajdonít még a legalacsonyabb életformáknak is. Állatot enni ugyanolyan, mint embert enni. Megrótt engem, hogy elfordultam attól a vallástól, amelyet maga sem követett teljes mértékben.

– Tudod – folytatta –, hogy a hinduk több mérföldes körzeten belül felnéznek a családunkra. Mindenki tudja, milyen hűségesen követted étrendi törvényeinket. Nem engedheted meg magadnak, hogy ilyen nagy hibát kövess el, és elveszíts mindent, amiért olyan keményen munkálkodtál.

– De én abban hiszek, hogy Jézus az egyedüli igaz Isten, a Megváltó, aki meghalt a bűneinkért. – Szelíden és tisztelettel beszéltem, nem szerettem volna megbántani őt. Nagyon szerettem.

Ramchand bácsi tisztelettel levette a *Bhagavad-gítát* polcáról, gondosan kibugyolálta sáfrányszínű kendőjéből. – Hallgasd, mint mond Krisna a 4. fejezetben: „Amikor az igazság megfogyatkozik... akkor én magam jövök el a jó védelmére és a bűnösök elpusztítására, időről időre újra megszületek.” – Lassan olvasta a szavakat, és figyelte, hogyan reagálok.

– Nyilvánvaló, hogy Krisna egyszer Jézusként tért vissza – folytatta. – Minden hindu, aki ismeri, úgy hiszi, hogy Jézus egy az istenek közül. Nem kell keresztyénné lenned, hogy higgy abban: Jézus isten. Ez olyan embereknek szükséges, akik keresztyénnak születtek – de te hindunak születtél! Bármit is hiszel, ne változtasd meg a vallásod. Neked mindig hindunak kell maradnod.

– Nos, ezzel nem tudok egyetérteni – válaszoltam határozottan, de udvariasan. – Jézus azt mondta, hogy ő az út, nem azt, hogy egyik út, és ezzel zárja Krisnát és az összes többit. És ő nem azért jött, hogy elpusztítsa a bűnösöket – ahogy Krisna mondta magáról – , hanem hogy megmentse őket. És ezt senki más nem tehetné volna. Jézus nem pusztán egy a sok isten közül. Ő az egyetlen igaz Isten, és nem csak azért jött a földre emberként, hogy megmutassa nekünk, hogyan kell élnünk, hanem azért is, hogy meghaljon a bűneinkért. Krisna ezt sohasem tette meg. És Jézus fel is támadt, ami soha nem történt meg Krisnával vagy Rámával vagy Sivával – ők tulajdonképpen soha nem is léteztek. Ezenfelül nem hiszek a lélekvándorlásban sem, mert a Biblia azt mondja, hogy „elvégezt dolog, hogy az emberek egyszer meghaljanak, azután az ítélet.”

Nagynéném szomorúan hallgatott, alig tudta visszatartani a könnyeit. Ramchand bácsi nagyon csalódottnak tűnt. Igazán komoly és kedves ember volt. Nagyra becsültem őt. De nem lehetett rávenni arra, hogy figyelembe vegye a tényeket és logikusan tekintsen a hinduizmusra, elismerve annak következetlenségeit. Legfőképpen azt szerette volna elérni, hogy ne sértsem meg azt a tradíciót, amelybe születtem. Az nem zavarta volna, ha isteneim mellé odateszem Jézust, még az sem, ha ateista lettem volna, aki nem hisz az istenekben – mindaddig, amíg hindunak nevezem magamat. De számomra ez az igazság kérdése volt, nem a tradícióé. Körülbelül egy óra múlva nyilvánlávóvá vált, hogy nincs értelme a további vitának. Mindketten úgy gondoltuk, legjobb lesz, ha még aznap hazatérek.

Gosine sem tudta elfogadni, hogy keresztyén lettem. Ramchandhoz hasonlóan ő is azt hitte, hogy Jézus csak egy isten a több millió közül, egy út, amely végül Brahmanhoz fog vezetni. – Tudod mit mondom neked, *Bhai*? – mondta nekem többször is: – Minden út egy helyre vezet! – Próbáltam vitatkozni vele, megpróbáltam elmagyarázni, hogy az a hely, ahová én megyek, nem azonos azzal, ahol ő van. Jézus azt mondta a zsidóknak, hogy higgyenek benne, különben „a ti bűneitekben fogtok meghalni: ahová én megyek, ti nem jöhettek oda.” De ez sem használt. Gosine nem volt hajlandó megváltoztatni hitét, bármilyen tényeket tártam is fel előtte. Nem tudtunk beszélgetni egymással, ami nagyon elszomorított.

Természetesen az is elkerülhetetlen volt, hogy kedves, régi barátunk, Jankhi Prasad Sharma Maharaj pandit is megjelenjék, hogy személyesen ellenőrizze a szóbeszéd alapját, és megpróbáljon bennünket rábeszélni arra, hogy hagyjunk föl ezzel a keresztyénségnek nevezett örültséggel. Mihelyt belépett, Baba körülnézett, és szomorúan megállapította, hogy a hindu istenségek panteonja, amely éveken át ott függött falainkon, eltűnt. Kényelmesen

elhelyezkedett a karosszékekben, amelyet felajánlottunk számára, mély lélegzetet vett, és hosszút sóhajtott.

– Nem tudom megérteni – kezdte szomorúan –, miért hazudoznak rólatok az emberek? Azt mondták, hogy most már mindnyájan keresztyének vagytok. – Könnyek szöktek Baba szemébe. – Nem hiszem el! – jelentette ki hevesen. – Mondjátok meg, miért mondanak ilyesmiket az emberek? – Mély aggodalom ült ki az arcára ennek a kegyes öregembernek, akit mindannyian annyira szerettünk.

– De ez igaz, Baba! – mondta Revati néni hindiül.

Hozzám fordult, végtelen szomorúsággal a szemében. – Apád mit gondolna? És te, Rabindranath Ji ... nem hiszem el! Ki bántott meg? Tudom, hogy néha a panditok nem mind becsületesek. Mondd el nekem, mi a baj?

Senki nem bántott meg minket, Baba – válaszoltam gyorsan. – Fölfedeztük, hogy Jézus az igazság, és ő megbocsátott nekünk, igazi békességet adott. Téged is szeret, és meghalt a bűneidért. Te is üdvösséget találhatsz benne.

Tanácstalanul nézett, mintha a megbocsátás olyan fogalom lenne, amelyet nem képes megérteni, mint ahogy én sem voltam képes rá. Zavartnak tűnt, mint aki nem tudja, mit is mondjon. Kumarra nézve rémülten megkérdezte: – Hát te is?

Kumar nemrég érkezett meg váratlanul Angliából, de legjobban azzal lepott meg bennünket, hogy bejelentette: keresztyén lett.

– Baba – mondta Kumar tiszteletteljesen –, nagyon jól tudod, hogy mikor három évvel ezelőtt elhagytam Trinidadot, reménytelen alkoholistá voltam. A hindu istenek semmit sem tudtak tenni értem. A karma szerint csak még mélyebbre süllyedtem volna következő életemben. Azt is jól tudod, hogy sok pandit ugyanebben a helyzetben van, és vallásuk gyakorlása nem segít rajtuk. Reméltem, hogy Londonban mindent újra kezdek. Képzelheted hogy megijedtem, mikor egy korábbi trinidadi ivócimborám eljött meglátogatni. Mihelyt azonban megpillantottam, láttam rajta, hogy más ember lett. Elmondta nekem, hogy keresztyén. ‚Krisztus megszabadított az alkoholtól’ – mondta. Ez túl szépnek hangzott ahhoz, hogy igaz legyen. Amellett semmi kedvem nem volt a vallásához. ‚Te mindig is keresztyén voltál’ – emlékeztettem. De elmagyarázta nekem, hogy sok ember nevezi magát keresztyénnek, csak mert valamilyen egyházhoz tartozik, de sohasem találkoztak Krisztussal, és a valóságban nem az Ő követői.

– Nos – folytatta Kumar bácsi –, nos, jobban féltem a keresztyénségetől, mint az iszákosságától, és udvarias is akartam lenni: fölajánlottam, hogy megmutatom neki Londont. Mivel Trinidad egyik legjobb szónoka volt, először elvittem a Hyde Parkba, oda, ahol mindenféle szónokok szoktak fellép-

ni. Egyik csoporttól a másikig mentünk és hallgattuk, mit mondanak, mikor végül odaértünk egy fiatalemberhez, aki Krisztusról beszélt. Valami azt súgta nekem, hogy igazat mond. *Tudtam*, de nem akartam meghallgatni. Vissza mentem a lakásomba, de nem tudtam elfeledni azokat a dolgokat, amiket barátom és ez a fiatalember mondtak. Térdre estem a hálószobámban, és kértem Krisztust, hogy bocsássa meg bűneimet, és költözzék be szívembe mint Uram és Üdvözítőm. Örömmel mondhatom neked, Baba, hogy Jézus tökéletes békességet adott nekem, és új emberré tett. Emlékszel, hogy annak idején hogy panaszkodott neked. Ma az iszákosságomra és hogy tékoztam el dollárezreket whiskyre? Most egyáltalán nem kívánom az alkoholt.

Baba hitetlenül, nagy szemeket meresztve csodálkozott rá megváltozott barátjára. Látván, hogy nem szól, Revati néni előrehajolt, és nagy őszinteséggel nézett az öregember szemébe:

– Baba, hadd mondjam el neked, hogy mi történt velem. Imaszobámban voltam, és *pujám*at végeztem, mikor hirtelen egy hang szólt hozzám, és azt mondta, hogy az istenek, amiket imádok, hamisak. Majd a hang ezt mondta: „Én vagyok az út, az igazság és az élet: senki nem mehet az Atyához, csak általam.” Tudtam, hogy Jézus szól hozzám. Néhány nappal később átadtam neki az életem, és új emberré tett. A múltnak vége, bűneim meg vannak bocsátva, és tudom, hogy örökre a mennyben leszek. Hallgasd, mit mondott Jézus: „Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta, hogy valaki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” Ez az üdvösség minden kaszté és minden nemzet gyermekeié. A tiéd is. Isten neked is megbocsát, és örök életet ad, ha befogadod Krisztust a szívedbe és csak őbenne bízol.

Baba még mindig túl alélnak tűnt ahhoz, hogy megszólaljon. Nézett egyikünkéről a másikunkra, és tudta, hogy elvesztette leghűbb tanítványait. Nagyon lassan fölállt, arcán keserű csalódottság tükröződött. Nagyon udvarias és kedves maradt, barátunk akart maradni, de látszott rajta, hogy viharos érzelmeket próbál meg elfojtani magában. Nagy szomorúság volt a szívünkben, mikor elbúcsúztunk tőle. Soha többet nem láttam Babát.

Azok az emberek, akik leginkább kérkedtek azzal, hogy milyen széles látókörűek a hinduk, és akik azt állították, hogy a hinduizmus minden vallást befogad, most azok ítélték el minket a legelkeseredettebben azért, hogy Krisztus követői lettünk. És minél többet hallgattuk azokat, akik megpróbáltak minket rábeszélni arra, hogy visszatérjünk atyáink vallásához, annál tisztábban láttuk, hogy a valláshoz való hűség ritkán alapszik az igazság keresésén, általában inkább érzelmi vonzódás egy kulturális tradícióhoz. Sok hindu idézi a szanszkrit mantrákat egész életében, anélkül hogy értené őket. A legtöbb hindu, aki meggyőzni jött bennünket, nem tudta megindokolni, hogy

miért hindu, a születésén kívül, és majdnem semmi fogalmuk nem volt vallásuk legalapvetőbb elemeiről sem. A bűnünk az volt, hogy elhagytuk őseink hitét – és ez értelmetlenné tett minden vitát az igazságról.

Különös módon sok muzulmán is megbántva érezte magát, bár nem az ő vallásukat hagytuk el. Egy muzulmán barátom mérgesen rámkialtott: – Hallom, hogy annak a hitvány Jézusnak a követője lettél! – Pedig a Korán kijelenti, hogy Jézus tiszta és büntelen életet élt.

Először nehéz volt megértenünk azt az ellenünk irányuló dühöt és gyűlöletet, amit Jézus neve keltett azoknak a szívében, akik azelőtt legjobb barátaink voltak. Később azt olvastuk az evangéliumokban, hogy Jézus megmondta: követőit minden ember gyűlölni fogja az Ő nevéért. Mégis nehéz volt megérteni, miért kellene bárkinek is gyűlölnie Jézust, miért akarták keresztre feszíteni Őt. Ő nem tett mást, mint jót. De kijentette, hogy ő az *egyetlen* út Istenhez, és hamarosan rájöttünk, hogy ez bősztítette föl az embereket, mert ez azt jelentette, hogy fel kell adniuk vallásos szertartásaikat és áldozataikat, hisz egyedül az Ő halálát kellett volna elfogadniuk bűneik engesztelő áldozataként. Jézussal szembeni gyűlöletük most ellenünk, tanítványai ellen fordult.

– Ti vagytok a hindu közösség szégyene és gyalázata! Képmutatók! Áru-lók! – Erre a hangra felugrottam, és kiszaladtam az utca felőli verandára, hogy megnézzem, ki az. Krisna és Shanti már ott voltak. Nagy, amerikai autó parkolt az úton a házunk közelében. Tetején erős hangszóró, és a sofőr mögötti ülésen egy ember mikrofonnal. Felismertük őt: az egyik leggazdagabb ember Trinidadon, brahmin és hindu vezető.

– Hátat fordítottatok őseitek isteneinek és vallásának! Ez a leggonoszabb, amit egy hindu tehet! Feladtátok a világ legnagyobb dharmaját, a Sana-tan Dharmát! Ezért fizetni fogtok! – Nyilván jól előkészítette a beszédét, és tovább is olvasta még perceként keresztül, láthatóan nekibátorodva attól, hogy szomszédaink az utcán a hallgatására gyülekeztek. Majd felbőgő mor-torral elhajtott északi irányban.

Ez aztán már túl sok volt Deonarine bácsinak és feleségének. Az asszony sohasem volt valami jó viszonyban a család legtöbb tagjával, még a nagy változás előtt sem. Most pedig, miután mindannyian keresztyénekké lettünk, elviselhetetlennek találták, hogy egy fedél alatt lakjanak velünk. Elköltöztek.

Körülményes lett volna ilyen messziről mindennap busszal mennem az iskolába. Kumar segítségével találtam egy családot, akiknél lakhattam, a Queen's Royal College közelében. A család hindu volt. Közelsége jó, de a lakás nagyon zsúfolt volt. Két kis hálószoba volt, és tízen laktunk a házban. A legidősebb fiú, aki a középiskolába járt, velem aludt az emeleten a nappaliban. Nyomasztó volt számomra ismét bálványokkal és hindu istenségekkel körülvéve élni. Ezek a régi barátaink még nem hallották, hogy keresztyén lettem. De amikor nap nap után elmaradtam a családi *pujáról*, meg kellett magyaráznom.

– Keresztyén lettem – mondtam egyik este.

A család hitetlenkedve meredt rám. Az apa nevetni kezdett: azt hitte, hogy viccelek. De mikor rájött, hogy komolyan beszélek, haragra gyulladt. – Úgy érted, hogy elhagyta a világ legnagyobb vallását és keresztyén lettél? – mondta gúnyos modorban. – Miért tetted?

– Kerestem az igazságot, és úgy találtam, hogy Jézus Krisztus az igazság. Ő az egyetlen igaz Isten, aki meghalt a bűneinkért.

Buzgón nekifogtak, hogy visszatérítsenek. De kedvük lelohadt, mikor rájöttek, hogy komolyan gondolom választásomat. Elítéltek azért, hogy hűtlenné váltam őseim vallásához, közben pedig currys borjúhúst árultak üzletükben a ház előtt, ami nyilvánvaló megsértése a hinduizmusnak. Ezt azonban szó nélkül hagytam. Az apa majdnem minden este részegen jött haza a munkából. Jézus nevét gyalázó átkozódásai ellenem irányultak, és nem volt szabad rájuk válaszolnom. Mikor azonban józan volt, elég jólnevelten viselkedett, és – a keresztyényüldölet ellenére – a család többi tagja is sokféle módon próbált vendégszerető és kedves lenni.

Az emberi ellenségeskedésnél rosszabb volt azonban, hogy a démonok irányából fokozódó nyomást éreztem, és ők egyáltalán nem hajlottak a kedvességre. Abban a házban félelmetes külsejű bálványokkal voltam körülvéve. Ismertem a kihívóan báméskodó maszkok mögötti valóságos erőket, és elgondolkoztam azon, vajon jó volt-e beleegyezni, hogy egy ilyen otthonban lakjam. Akkoriban nem látszott más megoldás.

Az élet ismét nagyon nehézé vált az iskolában. Mire végre elnyertem osztálytársaim megbecsülését mint hindu vezető, most a Jézussal kapcsolatos viccek céltáblájává váltam. Még azok a fiúk is bántottak, akikről azt gondoltam, hogy keresztyének. Az egész olyan elviselhetetlenné vált, hogy egy éjszaka, a démonok nyomasztó jelenlétét érezve, feküdtem a nappali padlóján és nem bírtam elaludni. – Uram – sírtam csendesesen –, miért olyan nehéz a követődnek lenni? Szeretlek téged, és békességed a szívemben van, de majdnem elviselhetetlen számomra az élet az iskolában és itt, ebben a házban. Mindig így lesz ez? – Végül elnyomott a bánat és elaludtam.

Körülbelül hajnali kettőkor valami felébresztett. Ahogy kinyitottam a szememet, mintha egy nagy ragyogás vett volna körül és Isten békessége betöltötte a szívemet. Sokáig ültem ott, mert meg akartam bizonyosodni róla, hogy ébren vagyok. Efelől nem volt kétség. Majdnem felkiáltottam örömben: – Halleluja! – Hosszú ideig feküdtem kezemmel a fejem alatt, hittel feltekintve a mennybe, és örvendezve az Úrban.

Ez a megtapasztalás új bátorságot adott. Új biztosítékot kaptam, hogy Krisztus velem van, vezet, irányít és törődik velem. Természetesen, ezt azelőtt is hittem, és bíztam benne, de most még mélyebb volt a bizalmam, és a legnehezebb körülmények sem ingathatták meg. Ez a bizonyosság azóta sem hagyott el, és soha nem is fog elhagyni.

Elképzeltető, mekkora volt az örömöm, mikor egyik nap megláttam az iskola hirdetőtábláján, hogy egy „Ifjúság Krisztusért” nevű összejövetelt hirdetnek. Ez volt a legnagyobb klub az iskolában, mégsem hallottam róla soha, és azt képzeltem, hogy én vagyok az egyetlen igazi keresztyén a Queen's Royal College-ban. Melegen üdvözöltek az első összejövetelen, amelyen megjelentem, és hamarosan sok keresztyén barátom lett. Legszerosabb barátságba Brendan Bannel, egy jól ismert krikettbíró fiával kerültem. Ő is csak nemrég lett keresztyén. Együtt imádkozva és olvasva a Bibliát bátorítottuk egymást, hogy éljünk Krisztusért, és beszéljünk róla másoknak. Most már rendszeresen részt vettem abban, hogy híveket szerezzünk Krisztusnak, saját bizonyoságtételelem és az Ifjúság Krisztusért hetenkénti találkozói révén, ahol hívtak, hogy vegyek részt a szolgálatban. Nem volt azonban könnyű meggyőzni ezeket a „született” keresztyéneket arról, hogy újonnan kell születniük.

Hogy elkerüljem az összeütközéseket a hindu családdal, az igazgatótól engedélyt kaptam arra, hogy az iskolában késő estig használhassak egy szobát a tanulásra. Az idő nagy részét a Biblia tanulmányozására és imára szántam, és gyakran csak akkor mentem haza, mikor ott már mindenki lefeküdt. Mikor körülbelül egy évvel később a házat egy építkezés miatt lebontották, ki kellett költöznöm. Új otthonom sokkal megfelelőbb volt, bár távolabb volt az iskolától. Brendan azonban megengedte, hogy a biciklijén járhassak iskolába, és új háziasszonyom egy csodálatos keresztyén asszony volt, aki bátorított a hitben.

Kisfiúként kíváncsiságból sokszor szétszedtem és összeraktam az órámat. Most hasznát vettem ennek az ismeretnek, és javíttattam barátaim óráit. Szerszámom egy borotvapenge, egy kis bicska és egy gombostű volt. Brendan biciklijén bementem minden péntek este Port of Spain belvárosába alkatrészeket venni. Hírem hamarosan elterjedt. Diákok és tanárok adták nekem óráikat javításra, így eleget kerestem ahhoz, hogy legyen egy kis zsebpénzem, és hogy részben kifizethessem a szobámat és ellátásomat.

A hétvégeken haza tudtam menni Lutchman Singh Junctionba, ahol egy kis gyülekezetben vasárnapi iskolát tartottam. Krishna most egy állami elemi iskolában tanított San Fernandóban. Ő és Shanti is hazajöhettek hétvégén, így volt időnk rá, hogy együtt tanulmányozzuk Isten Igéjét, és elmeséljük egymásnak, mit végzett az Úr az életünkben. Ma nagy ösztönzést jelentett számunkra, különösen imaéletével. Nagyon szerettük egymást. Minden hétvégén szánt időt arra, hogy együtt imádkozzék velem, és kérte az Urat, hogy mutassa meg, mi a szándéka velem az iskola befejezése után.

Kialakult bennem az a vágy, hogy orvos legyek. Vonzott a lehetőség arra, hogy segítsek a rázoruló embereken, és egyben Krisztust is megismertethessem pácienseimmel. Talán még Angliába is mehetnék tanulni!

---

17. VISZONTLÁTÁS ÉS BÚCSÚ

– Rabi! Anyád hazajön!

Revati néni a verandaajtóban állt, és a napi postát nézte át. Ma hitetlenkedve nézett rá, izgatottan a váratlan hírtől, amely szinte hihetetlennek tűnt. Igaz lenne – 11 év után?

– Londonból írt – mondta nagynéném, ahogy továbbjutott a levél böngészésében. – Felszállt egy Trinidad felé tartó hajóra. Húha! Éppen *ma* érkezik!

Lari éppen otthon volt egy rövid látogatásra az Egyesült Államokból, ahol a doktorátusán dolgozott. Mikor meghallotta izgatott hangunkat, odarohant.

– Mikor köt ki a hajó? – kérdezte.

– Már itt is kell lennie!– kiáltotta nagynéném. – Jó lesz, ha sietünk!

Vad rohanás az autóval... A hajó már kikötött, mire megérkeztünk, és minden utas elhagyta a hajót. Anyámat sehol nem láttuk. – Biztosan fogott már egy taxit! – vont a végül a következtetést Lari. – Gyertek, siessünk haza! – Így vissza is mentünk, ha lehet még gyorsabban.

Ahogy felsiettünk a lépcsőkön és berobbantunk a nappaliba, ott volt anyám, akit nem láttam hét éves korom óta. Az ebédlőasztal mellett Mával beszélgetett, és egy kicsit zavart volt: meglepte, hogy anyja még mindig olyan fiatalos és jár, bár leveleinkben beszámoltunk neki, hogy az Úr hogyan gyógyította meg.

Anyám, amint meglátta Larit, felismerte: megölelték egymást. Majd Revati néni következett. Az ajtóban álltam, figyeltem a megindító jelenetet, és sajnáltam anyámat. Már bizonyára végigment a házon. Az imaszoba üres volt. Eltűntek a bálványok és az istenek képei a falakról. Nyilván megrázó élmény volt ez számára. Talán félt is a szemünkbe nézni, hisz az egész ház keresztyén, miközben ő még mindig buzgó hindu. Az ő otthona volt ez, és az ő családja, mégis idegenek voltunk számára.

Rámnézett, de semmi felismerés nem csillant a szemében. Végül megkérdezte: – De hol van Rabi?

Senki nem szólt, én is csöndben maradtam. – Ez kicsoda? – kérdezte, rám mutatva. Még mindig senki nem válaszolt, azt várva, hogy felismer-e.

A feszültség elviselhetetlenné vált. Revati néni megszólalt: – Ez Rabi!

Mindenki felém fordult. Most már nem tudtam visszatartani magamat. Odaszaladtam hozzá, és megcsókoltam. Megölelt, de hiányzott belőle a melegség és érzelem, amit 11 év után vártam. Mintha csak először találkoztunk volna.

– Milyen nagyra nőttél, Rabi! Meg nem ismertelek volna! – Szerettem, de valóságos szakadékot éreztem közöttünk.

– Sajnos, éppen elkerültünk – mondta Revati néni bocsánatkérőleg. – Mennyi ideje vagy itt?

– Nem több, mint 15 perce. Ne is törődjetelek velem.

– Annyira sajnálom! – mondta nénikém. – Ilyen távolról jössz, ennyi év után, és senki nem vár rád a kikötőben!

– Ó, tudom, hogy a posta mennyire nem megbízható! – válaszolt anyám, fegyelmезetten próbálva elrejtetni csalódottságát. Mindannyian tudtuk, hogy a szomorúságot a szemében valami fontosabb dolog okozza, nem az, hogy nem várták a hajónál.

Vége, 11 év után, itt volt a találkozás, amelyről úgy gondoltam, hogy talán sohasem jön létre. Olyan sok mindenről beszélhattünk volna! De volt közte és mindannyiunk között egy gát, amelynek létét nem tagadhattuk. Ő tele volt Baba Muktananda dicséretével, a guruéval, akinek a templomában élt annyi ideig. Most már képzett jóga-tanító lévén, a testkontroll és a keleti meditáció előnyeiről akart beszélni, amelyről mi már tudtuk, hogy a gonosz szellemek uralma előtt nyitja meg a lelket, de hogy mondhattuk volna meg ezt neki? Olyan sok minden volt, amit nyilván meg akart velem beszélni a hinduizmussal kapcsolatban, de tudta, hogy már nincs köztünk egyetértés, és mindketten el akartuk kerülni a vitatkozást.

Filozófiai szempontból sok ember számára igaznak látszik az az állítás, hogy a hinduizmus minden vallást elfogad, és hogy mindenki ugyanoda megy, csak különböző utakon. Azok, akik a kölcsönös megértést és minden

vallás szinkretizmusát ajánlják, nem veszik észre, hogy komoly különbségek léteznek, amelyek befolyásolják az emberek életét. Ilyen alapvető különbséget nem lehet ökumenikus egyetértéssel elmosni. Anyám elkötelezettje volt a hindu filozófiának, hogy csak egy Valóság van – Brahman –, és hogy a karma törvénye jövőbeli fizetséget követel a múltbeli bűnökért. Mi többiek meg voltunk arról győződve, hogy a jó és a rossz eltérő fogalmak, és hogy a Teremtő *nem* azonos teremtésével. Megismertük a Jézus által hozott bocsánatot, és már nem hittünk a lélekvándorlásban. Ilyen ellentétes gondolatok mellett nem maradt közös alap. Nem lehet kompromisszum anélkül, hogy meg ne tagadnánk a szavak és a fogalmak minden értelmét.

Tudtam, milyen nehéz anyámnak szembenézni azzal a ténnyel, hogy mi nem vagyunk többé hinduk. Üresnek és bizonytalanak tűnt a jelenlétünkben. Minden megváltozott, kivéve őt magát; ő még mindig ragaszkodott a mitológiához és a régi hagyományokhoz. Három nap múlva elment Port of Spainbe, hogy elfoglalja a legnagyobb trinidadi templom legmagasabb pozícióját, amelyet még azelőtt felajánlottak neki, mielőtt elhagyta Indiát. Mindnyájunkat bántott, hogy elmegy, különösen is, hogy ilyen hamar, de a közünk levő gát nagyon valóságos volt.

– Gyere velem, lakjál velem a templomban! – unszolt, mikor elment. – Mihelyt visszamégy az iskolába, gyere, és látogass meg! Szép lakosztályom lesz, amelyet megoszthatnánk, és nincs messze a Queen's Royal College-től sem!

Nem lehetett volna rábeszélni, hogy ilyen helyen éljek, még ha kedves édesanyám mellett lakhattam volna is, de nem tudtam, hogyan mondjam meg neki. Még meglátogatni is féltem a templomban. A legcsekélyebb kétségem sem volt afelől, hogy ezek a bálványok csak démoni lények maszkjai, akik imádóikat a szellemi sötétség rabságában tartják. Milyen jól emlékszem az első látogatásra! Valaki megmutatta nekem az utat anyám lakosztálya felé. Mikor beléptem az ajtón, anyám lótuszülésben ült, összekulcsolt kézzel egy magas tükör előtt, és imádta az Ént. Szívem is összetört a látványra. Oltárja fölött ott volt gurujának, Muktanandának egy nagy portréja, akit imádozott, és akiről naphosszat meditált.

Lelkesen üdvözölt. – Nagyon örülök, hogy el tudtál jönni, Rabi! Hadd vezesselek körül. – Bevitt a melléte levő szobába, és ezt mondta: – Nézd! Ezt neked rendeztem be! Mikor tudsz beköltözni?

– Hát – haboztam –, ez jóval messzebb van az iskolától...

– Mindössze öt perccel messzebbre. – Mély csalódottság tükröződött a szemében.

– Hadd gondolkodjam rajta. – Ez tulajdonképpen eszem ágában sem volt, de nem bírtam megmondani neki.

Minden alkalommal, mikor elmentem meglátogatni, megisméltődött a rábeszélés. Nem tudtam másképp, mint ködös és halogató módon válaszolni. Az egyenes visszautasítás kegyetlennek tűnt. Milyen borzalmasan nehéz lehetett ez az ő számára! Mennyire szeretne volna, hogy belőlem nagy hindu vezető váljak! Ehelyett csalódást okoztam neki. Egyre több hindu tisztelte őt egész Trinidadon, és tudtam, hogy ahogy előadásokat tartva körülutazott, a hindu vezetők érdeklődtek rólam is. Nyilvánvalóan szégyent és gyalázatot hoztam rá.

Az én szomorúságom őmiatta azonban mélyebb természetű volt, mint az ő fájdalma. Féltettem örök életét. Anyyira odaszánta magát a hamis isteneknek – de Isten, aki az ő kegyelméből elért engem, nyilvánvalóan kijelenthetné magát anyámnak is. Naponta imádkoztam szabadulásáért. Mennyivel nehezebb lenne ez számára, mint mások számára! Egyedül a büszkeség vakíthatta el ennyire. Rendkívül nehéz lenne feladnia népszerűségét kiváltva ezzel a hindu közösség gyűlöletét és megvetését. Csak egyszer próbáltam meggyőzni, Jézus állítására hivatkozva, hogy Jézus „az út, az igazság és az élet”.

Természetesen elhiszem ezt! – válaszolta anyám. – Jézus úgy értette, hogy mi vagyunk mindannyian az út. A Védák ugyanezt tanítják: minden személy dharmája különböző, és mindenkinek saját magában kell megtalálnia a saját igazságát.

– De mama! Jézus úgy értette, hogy ő az *egyetlen* út!

Miután ezt nagyon röviden megvitattuk, mindketten beláttuk, hogy semmi haszonnal nem jár egyikünk számára sem, ha vallási dolgokról vitatkozunk, és témát váltottunk. Megjegyzéseiből tudtam, hogy nincs megelégedve önmagával, és tovább imádkoztam érte, hogy figyelembe vegye ezt a belső éhséget és keresse az Urat.

– Néhány percen belül megyek a tévétúdióba – üdvözölt anyám egy délután, mikor beugrottam, hogy meglátogassam őt. – Anyyira örülök, hogy itt vagy. Gyere velem, kérlek!

Nem akartam elmenni, tudván, hogy meg kell hallgatnom egyik előadását a hinduizmusról, és elvárja, hogy utána mondjam el a véleményem róla, ami csak vitához vezetne. De nem volt más választásom.

A televízióban figyeltem, ahogy anyám a kamera elé ült, és meggyőzően beszélt a jóga és a meditáció értékeiről, mint amelyek lelki békét adnak. Biztos voltam benne, hogy nem érte el azt a békét, amiről beszélt. Tudtam saját tapasztalatomból, hogy megpróbáltam erőltetni a békességet, magamra erőltetni, hogy békében *érezem* magam, de sehogy sem sikerült. A béke csak a Teremtővel való helyes kapcsolatból jön, olyan kapcsolatból, amivel anyám még nem rendelkezett.

A műsor után lelkesen kérdezte: – Mit szólsz hozzá, Rabi?

Milyen büszke lettem volna anyámra, ha még mindig hindu lettem volna! De most vallásos lelkesedése és eredményei csak fokozták szomorúságomat. – Jó előadó vagy, mama – mondtam habozva, keresgélve a szavakat. – Jó hangod van, és jó a televíziós képed is.

A szeméből kiolvasható csalódottságból tudtam, hogy ennél többet várt. A vita elkerülése nem elég. Vajon lemond-e valaha is arról a reményéről, hogy visszatérek a hinduizmushoz?

Miután elvégeztem az iskolát, egyre többször hívtak meg, hogy különböző gyülekezetekben szolgáljak szerte az országban. Krishnával gyakran énekelünk, bizonyosságot tettünk és prédikáltunk. Élveztünk minden percet, de kezdtem érezni, hogy Isten messze akar vinni Trinidadról. Sok időt töltöttem imádsággal és Isten akaratának keresésével, és egyre nőtt a meggyőződésem, amit Ma és Revati néni is osztott, hogy Isten Angliába vezet. Sokat gondolkodtam azon, hogy orvosi egyetemre megyek. Orvosként szolgálhatnám az emberiséget, és pácienseimnek beszélhetnék Krisztusról.

– Leveled van Kumar bácsikádtól – mondta egy nap Revati néni, mikor átfutotta a postát. Kumar bácsikám néhány hónappal azelőtt tért vissza Londonba, hogy anyám megérkezett Trinidadra.

– Arra bízta, hogy menjek Londonba, és azt mondja, hogy nála lakhatnék! – kiáltottam izgatottan, ahogy olvastam. Nem sokkal előtte négy napot töltöttem imával és böjttel, Isten akaratát keresve. Ez most megerősítésnek tűnt, hogy valóban Londonba vezet, bár nem volt az útra pénzem. Ha ez Isten akarat, ő biztosítani fogja az anyagi fedezetet is.

1967 február elején hallottam egy hajóról, az *S. S. Antilles*-ről, egy nagy francia utasszállítóról, amely a hónap tizennegyedikén megy Londonba. Szívem mélyén biztos voltam benne, hogy rajta leszek azon a hajón, de napok múltak anélkül, hogy bármi további megerősítést kaptam volna a pénzre vonatkozóan. Ennek ellenére tizenkettedikén reggel, mikor már nem tudtam tovább várni, elmentem Port of Spainbe az útlevelemért. Utána azonnal a brit kirendeltségre mentem vízumért.

– Nem tudunk Önnek vízumot kiállítani – mondták –, amíg nem bizonyítja, hogy legalább 1500 dollárt visz magával.

Nekem pedig még az útiköltség sem állt rendelkezésemre! Az irodát mindössze annyi pénzzel hagytam el, ami elég volt a hazautazásra. Mikor este hazaértem, megtudtam, hogy három különböző adományt kaptam, amelyek együtt éppen 1500 dollárt tettek ki. Meglepő módon az egyik adományozó anyám volt, a másik kettő Lari és Krishna. A tény, hogy az ajándékok pontosan azt az összeget tették ki, amire szükségem volt – és amit senkivel nem közöltem –, újabb bizonyítéka volt Isten vezetésének.

Aznap este egy másik jó barátunk felajánlotta, hogy megelőlegezi számomra az útiköltséget. Íme egy újabb bizonyíték. A kapuk nyílni látszottak, volt helyem Londonban, ahol lakhatom, és megvolt a szükséges pénz is.

– Tizennegyedikén elutazom Londonba – mondtam családomnak aznap este.

– Tizennegyedikén? Az holnapután van! Hogy intézed el ilyen gyorsan?

– Ma megkaptam az útleveletemet, és holnap meg fogom kapni a jegyemet és a vízumot, ha Isten is úgy akarja.

Nem tudtam még, hogy az Angliába szóló vízum megszerzése nehézségekbe ütközhet. – Sajnálom, de nem adhatunk önnek vízumot – mondták másnap zordan a brit kirendeltségen.

– De uram, megvan az 1500 dollárom, amit követeltek, hogy magammal vigyek!

– Ez nem jelenti azt, hogy automatikusan megkapja a vízumot.

– De miért nem? – Eszembe jutott, hogy hallottam: a brit kormány egyre kevésbé enged idegeneket az országba.

Nem magyarázkodott. – Sajnálom, de nem adhatom meg önnek.

Előzőleg végiglapozgatta az útleveletemet, amely most ott feküdt a pulton közöttünk. Nem vettem föl, hanem átnéztem fölötte, ki az ablakon és csöndben imádkoztam: – Uram, kérlek, intézd ezt el nekem!

Újra fölvette útleveletemet és beleütötte a pecsétet.

– Köszönöm, Uram! – ujjongtam fel magamban.

Aznap este a vízummal és a jeggyel a kezemben arra értem haza, hogy Ma és Revati néni meghívták a szomszédokat, a rokonokat és barátainkat elbúcsúzni. Erre az alkalomra anyám is eljött Port of Spainből. Az utóbbi idő érzelmekben igen változatos volt mindannyiunk számára. Anyám épp csak most érkezett meg, és most én távozom. Ma egyre öregedett, nehezemre esett otthagyni őt. Hát még Revati néni! Milyen közel kerültünk egymáshoz Krisztusban, Isten milyen valóságos szeretetet adott nekünk egymás iránt! És Shanti meg Krisna – milyen kellemes időket töltöttünk együtt! Itt volt a többi unokatestvérem, akik keresztyének lettek, nénikéim, bácsikáim és más unokatestvéreim, akik nem lettek azok... és Deonarine bácsikám, aki valaha mintha apám lett volna, de aki aznap este el sem jött... nem szívesen hagytam el egyiküket sem. De valóban hittem abban, hogy Istennek terve van velem, és vezet engem.

Hallgattam a beszédeket: jószándékúak, szeretetteljesek voltak, a legtöbb őszinte is. Revati néni könnyekkel a szemében mondta, hogy mennyire szeret engem. Azt is mondta, hogy milyen jól kijöttünk egymással, és hogy mennyire fogok hiányozni neki a ház körüli munkában. Erre eszembe jutottak másféle napok is, és áldottam Istent azért a csodálatos átalakulásért, ame-

lyet mindkettőnkben véghezvitt. Mának is hasonlóan kedves mondanivalója volt, és még néhány hindu szomszédunk is elmondta, hogy mennyire becsülnek most, hogy alaposan megfigyelték életemet. Majd anyám állt fel:

– Rabi az egyetlen gyermekem – kezdte –, és én valóban nagyon örülök annak, hogy ilyen gyermekem lehet! – Alig tudtam elhinni, amit mondott. Könnyek gyűltek a szemembe. – Mióta visszajöttem Trinidadra, igen gondosan figyeltem az életét. Csak azt mondhatom, hogy meg vagyok elégedve azzal, amit láttam. Tulajdonképpen titokban csodálom is. Ahogy Rabi látom, van benne valami különleges, valamilyen fény, amely ott ragyog az életében.

Nem volt könnyű visszatartani a könnyeimet. Anyámat szükséztudónak ismerve még inkább értékeltém, amit mondott. Sohasem gyanítottam, hogy így gondolkodik rólam, és mélyen meg voltam indulva. Arra bátorított ez, hogy tovább imádkozzam érte.

Amit ő látott rajtam, nem az én erényem vagy az én fényem volt, hanem az újjászületés révén Krisztus bennem megnyilvánuló élete és szeretete. Amiket dicsért, nem az én érdemeim voltak. Jézus változtatott meg engem. És mennyire vágytam arra, hogy anyám is belépjen ebbe az új életbe Krisztusban!

18.

AHOL KELET TALÁLKOZIK NYUGATTAL

Londonban drámai fordulatot vett az életem, olyan irányba, amit soha nem gyanítottam. Azt is megláttam, hogyan tervezte el Isten az egészet előre, és hogyan készített föl erre engem. De előtte még egy tragédia érte családjunkat Trinidadon, és sajnáltam, hogy nem lehetek ott, nem vigasztalhatom Mát.

Nem sokkal azután, hogy megérkeztem Londonba, egy sürgöny érkezett, amely hírül adta Deonarine bácsikám megrázó és váratlan halálát. Olyan közel álltam hozzá! Mint korábban Nana, ő is egy erős szívroham következtében halt meg. Deonarine bácsit azonban még Nanánál is sokkal fiatalabban érte a halálos csapás, 37 éves korában. Ma nagyon nehezen viselte el.

Később valamelyest vigasztaló híreket hallottunk vele kapcsolatban. Deonarine bácsi, anélkül, hogy bárki tudott volna róla, hosszú és komoly beszélgetéseket folytatott Krisztusról egy fiatal hinduval, aki megtért keresztyén hitre. – Kérlek imádkozz értem – kérte Deonarine bácsi őt nem egyszer. Azt is megtudtuk, hogy egy érte elmondott *puja* alkalmával bácsikám hirtelen felállt, faképnél hagyta az álmélkodó panditot és a többieket, és ezután visszautasította a panditok látogatását. Őszintén remélem, hogy Deonarine bácsi elfogadta a Megváltót, mielőtt még túl késő lett volna. Hirtelen eltávó-zása arra emlékeztetett, hogy milyen rövid és bizonytalan valójában az élet. Örültem, hogy én már átadtam az életem Istennek, és rábíztam, hogy tegyen velem, amit jónak lát.

Miután az őszi félév kezdetéig egy gyárban dolgoztam, beléptem egy Kumar bácsi által javasolt kollégiumba, ahol megkezdtem orvosi előkészítő tanulmányaimat. Az ott tapasztalt erkölcstelenség megdöbbenett. Jézus melletti állásfoglalásomra igen egyszerűen és váratlanul derült fény. A félév második vagy harmadik napján a kémia előadáson az első sorban ültem. Nyakkendőtűmön szép betűk hirdették, hogy *Jézus soha nem hagy cserben*. Az óra közepén a tanár hirtelen megállt, előrehajolt, hogy közelebből megnézze nyakkendőtűmet. – Jézus soha nem hagy cserben? – olvasta fel csúfondáros hangon, iróniával vegyes meglepetéssel. – És ön ezt valóban hiszi?

Szilárd hangon válaszoltam: – Igen, teljes szívemből hiszem. Jézus még sohasem hagyott cserben engem.

– Képzeljék el! – kiáltott fel az oktató. A hallgatók arcáról leolvasható megütközés mintha ezt jelentette volna: – Valóban lehetséges, hogy van valaki köztünk, aki igazán hisz a *Bibliában*? Méghozzá egy kelet-indiai! – A meglepő hír elterjedt a kollégiumban és megbélyegzett ember lettem.

Nem ülhettem le egy asztalhoz úgy ebédelni, hogy legalább 15-20, gyakran különböző országokból való diák le ne ült volna körém. A kérdések azonnal záporoztak: *Valóban hiszel Istenben? Miért? És mi van az evolúcióval? Miért lenne egyáltalán szükségünk Istenre? A tudomány nem magyarázott meg mindent? Hogy hihetsz a feltámadásban? Miért nem hiszel a lélek-vándorlásban? Néhányan csak ugratni vagy vitatkozni akartak, ám mások komolyan keresték az igazságot. Válaszaimban, Isten Igéjére alapozva, kész voltam bármilyen téma megvitatására, a tudománytól a vallásig, a politikáig vagy a pszichológiáig, de céloim mindig az volt, hogy megnyerjem őket Krisztusnak. És néhányan el is fogadták.*

Bár elfoglaltak tanulmányaim és az egyre gyarapodó vasárnapi iskola, ahol tanítottam, arra is találtam rendszeresen időt, hogy elmenjek a Hyde Parkba, a Piccadilly Circusra, a Trafalgar Square-re és a Portobello Roadra, hogy beszéljek Krisztusról bárkinek, aki kész volt meghallgatni. Ilyen mó-

don egyre nagyobb számban talákoztam kábítószerre szokott emberekkel, és meglepő felfedezést tettem: néhányan közülük a kábítószeres hatására ugyanolyan élményeken mentek keresztül, mint én a jógában és a meditációban. Csodálkozva hallgattam, ahogyan leírták azt a „csodálatos és békés” világot, amelybe az LSD segítségével léptek be, olyan világba, amelynek pszichedelikus látványait és színeit túlságosan is jól ismertem. Természetesen sokaknak rossz élményeik is voltak, de a legtöbb kábítószeres látszólag épp úgy vonakodott odafigyelni ezekre a nyilvánvaló figyelmeztető jelekre, mint én, amikor a jógát gyakoroltam.

– Nekem nem volt szükségem kábítószerre ahhoz, hogy vízióim legyenek más világokról és különös lényekről, hogy lássam a pszichedelikus színeket, érezzem egységemet a világegyetemmel és istennek érezzem magam – mondtam nekik. – Mindehhez a transzcendentális meditáción keresztül jutottam el. De ez hazugság volt, a gonosz szellemek trükkje, akik átvették a hatalmat elmém fölött, ha szabadjára engedtem. Be vagytok csapva! Az egyetlen lehetőségetek arra, hogy megtaláljátok azt a békességet és beteljesedést, amit kerestek, Krisztusban van. – Az a tény, hogy tudtam, miről beszélnek, és hogy kábítószeres nélkül is megtapasztaltam ugyanazt, sokakat rábírt ezek közül a narkósok közül, hogy komolyan vegyék, amit mondok.

Néha meglátogattam egy narkós barátomat a lakásán, hogy Krisztusról beszéljek neki. Egy nap, mikor odaértem, az ajtót félig nyitva találtam. Mikor kitaró kopogásomra sem válaszolt senki, bementem. Kemény rock harsogott a hangszóróból, pszichedelikus fények világították meg a szobát. Középen a padlón barátom vonaglott, és karjaival, valamint testével furcsa (de számomra ismerős) mozdulatokat tett.

– Pat! – kiáltottam rá, de épp olyan kevésbé volt tudatában jelenlétemnek, mint apám nyolc évvel ezelőtt. – Pat! – szólítottam őt hangosan újra meg újra, de lehetetlen volt megragadni a figyelmét. Egy másik világban járt, kábítószeres kiránduláson, mint amilyenén én is gyakran voltam, csak a jóga révén.

Mikor hazaértem, szobámban térdre hullottam, és Istenhez kiáltottam a barátoméért. Megdöbrentem, hogy a mozdulatai pontosan olyanok voltak, mint a táncoló lányoké a hindu templomokban. És valóban, Pat kábítószeres élményei révén elkezdett érdeklődni a hinduizmus iránt. Nagyon elszomorított, mikor láttam, hogy eladja lelkét és tönkreteszi testét olyan élményekért, amelyekről én már tudtam, hogy démonoktól származnak.

Egy másik fiatal kábítószeres gyakran látogatott néhány lakót abban a házban, ahol Kumar bácsi lakása volt, és ahol én is laktam. Szerettem hallgatni ezt a kitűnő cambridge-i egyetemi hallgatót, zenei zsenit, amikor klasszikusokat játszott Kumar bácsi zongoráján. Volt néhány hosszú és ko-

moly beszélgetésünk. Bár Michael soha nem tanulmányozta a hinduizmust, és nem is volt kapcsolata hindukkal – külön megkérdeztem őt erről –, nézetei Istenről, a világegyetemről és az emberi létről szóról szóra megegyeztek saját egykori nézeteimmel. Megdöbbentett, mikor rájöttem, hogy kábítószeres élményei révén eljutott a hindu filozófiához!

Miután komolyan aggódtam értük, egyre több időt töltöttem ezekkel a kábítószeresekkel. Elgondolkodtam azon a tényen, imádság közben is, hogy sok kábítószerélvezőnek – bár korántsem mindegyiknek – ugyanolyan élményei vannak, mint a jógiknak. Az egyik a kábítószeres révén tapasztalta meg ugyanazt, amit a másik a meditáció által. Rájöttem, hogy a kábítószeresek megváltozott tudatállapotokat okoznak, hasonlót ahhoz, amit meditációban lehet megtapasztalni, és ez lehetővé teszi a démonok számára, hogy manipulálják az idegsejteket az agyban, és hogy mindenféle, látszólag valóságos élményt hozzanak létre, amelyek a valóságban az elmével játszott csaló trükkök csupán. Ugyanazok a gonosz szellemek, amelyek egyre mélyebbre vezettek engem a meditációban, hogy hatalmat nyerjenek fölöttem, ugyanazok álltak nyilvánvalóan a kábítószeres mozgalom mögött is, és ugyanazzal az ördögi céllal. Ugyanazt a sátáni stratégiát láttam meg a kábítószeresek, a meditáció, a szabad szerelem és az ifjúság lázadása mögött, amely a hippimozgalomban fejeződött ki, és bizonyos fajta zenében is, amilyen pl. a Beatles vagy a Rolling Stones zenéje. Emlékszem egy Rolling Stones koncertre, amelyre 250 000 ember gyűlt össze a Hyde Parkban, miután Bryan Jones kábítószer-túladagolás következtében meghalt. Éppúgy megrészegették a zenétől, mint a hasistól vagy az LSD-től.

Leginkább az lepett meg, hogy felfedeztem: a kábítószeresek, a lázadás és a rock mögött álló ellenkultúra filozófiája lényegében a hinduizmus volt: ugyanaz a megtévesztés minden élet egységéről, vegetarianizmus, a világegyetemmel való egység irányában történő fejlődés, és a saját úton való járás.* Rájöttem, hogy fiatalok ezrei nemcsak azzal mennek tönkre, hogy rászoknak a kábítószeresekre, hanem azzal is, hogy fölveszik a transzcendentális meditáció szokását vagy a jóga valamelyik más formáját. Egész gondolkodásukat elködösíti a keleti miszticizmus. Majdnem mindannyian hajlottak a lélek-vándorlás tana felé, ami véget vet a Krisztus feltámadásában való hitnek; a két dolog szöges ellentéte egymásnak. Lassan növekvő riadalommal győződtem meg róla, hogy a Sátán a színpalak mögött a keleti miszticizmus nyugati invázióját tervezi. Kevés keresztyén értette meg valójában a Sátán

* A hinduizmus azt tanítja, hogy minden ember dharmája, cselekvési szabálya különböző, és egyénileg kell felfedezni, nincs mindenkire érvényes erkölcsi rend. Krisna azt tanította, hogy az ember bármelyik úton elindulhat – azaz a maga útját járhatja – mégis őhozzá jut el.

tervét, és igen kevés volt kész harcolni ellene. Lehetséges, hogy Isten *engem*, a volt hindut szemelt ki arra, hogy figyelmeztető riadót fújjak a nyugatiak millióinak, hogy hamis a keleti filozófia, amelynek csapdájába beleesnek? Elkezdtem komolyan imádkozni ezzel kapcsolatban.

Az nyilvánvalóan látható volt, hogy Istennek terve van az életemmel, bár még nem értettem meg azt az új irányt, amerre hamarosan vezetni fog engem. Csodálatos volt időről időre megtapasztalni, hogy Isten hogyan gondoskodik szükségleteimről, valamint félreérthetetlen vezetését és védelmét. Az első keresztyén prédikáció, amit hallottam, a Jó Pásztorról szólt a 23. zsoltár alapján, és most úgy tűnt, mintha azt akarná megmutatni, hogy egy vagyok juhaim közül, akire gondot visel.

Egyik reggel be kellett mennem vizsgázni, de nem volt pénzem a busz- és a metrójegyre. Miután imádkoztam ezzel a szükségletemmel kapcsolatban (amint azt minden mással kapcsolatban is megtettem), szokás szerint elmentem a buszmegállóba, és beálltam a sorba. Éppen mielőtt megérkezett a busz, egy asszony jött oda hozzám, és egy ötfontos bankjegyet nyomott a kezembe, ragaszkodva ahhoz, hogy fogadjam el. Néhány héttel azelőtt megnyertem a férjém Krisztus számára, és ezért nagyon hálás volt. Én azonban semmi jelét nem adtam annak, hogy gyanítsa: pénzre van szükségem. Csak az Úr mondhatta el neki, és hozhatta oda őt éppen idejében.

Egy másik reggel, mikor elindultam az egyetemre, olyan érzésem volt, hogy vissza kell mennem a szobámba biztonságért imádkozni, amit meg is tettem. Ezután, mikor a buszmegállóban voltam, hirtelen úgy éreztem, hogy a többi utassal együtt fel kell szállnom a 6-os buszra, bár az én 52-es buszom közvetlen utána jött. Anélkül, hogy értettem volna, miért, felugrottam a 6-osra. A busz éppen hogy csak elhagyta a járdaszívet, mikor borzalmas kerékcsikorgást hallottam, és amikor visszanéztem, láttam, hogy egy irányíthatatlanná vált autó végigszánt a várakozó emberek során, ahonnan éppen eljöttem. Leugrottam, és megpróbáltam segíteni. Borzalmas volt. És én is ott lehettem volna a halottak vagy a haldoklók között! Bár nagyon sajnáltam őket, hálás voltam Istennek azért, hogy megmentette az életemet. Nyilvánvalóan tartogatott valami feladatot számomra, amit el kellett végeznem. A következő nap az újságok tele voltak a tragédiával – hét ember meghalt, hat súlyosan megsebesült.

Minden lehetséges alkalommal meghallgattam Billy Grahamet a rádióban. Igehirdetését ébresztő hatásúnak és építőnek tartottam. 1970 elején Dortmund városában, Németországban tartandó új evangélizációt kezdett hirdetni, amelyet zárláncú tévéállomásokon keresztül közvetíteni készültek 11 ország 39 városában, nagy stadionokban, Amszterdamtól Zágrábig. Dr. Graham az európai keresztyénekhez fordult, hogy fogjanak össze e cél érdeké-

ben. Ahogy imádkoztam Istenhez a szükséges sok ezer munkásért, egyre mélyülő meggyőződéssel éreztem, hogy az imádkozás nem elég. Felhagyjak a tanulással, és menjek Dortmundba? Ez nem tűnt igazán értelmes lépésnek. Harmadéves voltam, és alig vártam, hogy orvos lehessenek.

Emlékezetemben felmerültek azok a korábbi, izgalmas napok, mikor keresztény lettem. Kezdetől fogva beszélni akartam a világnak Krisztusról. Még középiskolás koromban térdre estem, és így kiáltottam: „Uram, engedd meg, hogy millióknak prédikáljam az evangéliumot!” Abban az időben ez lehetetlen kívánságnak tűnt, mivel egész Trinidadon nem élt akkoriban ennyi ember. Mégis igazán hittem benne, hogy Isten meghallgatja. Mikor Oswald J. Smith előadásokat tartott Port of Spainben, elmentem, mert emlékeztem nevére a traktátusból, amelyet ágyam mellett hagytak a kórházban. Utolsó este az imaterembe hívta azokat, akik teljes munkaidős igeszoigálatra szánták magukat. Egy pár ember – akik számomra túl öregeknek tündek, és nem túl sok évet szánhattak már oda az Úrnak – válaszolt a hívásra.

– Azt hiszem, hogy van itt egy fiatalember, akit Isten hív – mondta Dr. Smith komolyan. – Isten arra akarja használni, hogy ezreket nyerjen meg Krisztusnak. Még egy percig várunk rá.

Senki sem mozdult. – *Uram* – imádkoztam buzgón –, *nem tudom, hogy nem én vagyok-e az a fiatalember ... de szeretnék én lenni!* – Felálltam, és bementem az imaterembe. Mikor Dr. Smith imádkozott velem, valóban éreztem, hogy evangélista lesz belőlem. De akkor még olyan fiatal voltam! Most pedig már 22 éves vagyok.

Mikor meghallottam Billy Graham felhívását, bekapcsolódtam a könyörgésbe a sok munkásért, akikre szükség lesz a dortmundi evangélizációhoz. Miközben őszintén részt vettem ebben a közbenjáró munkában, az Úr mint-ha ezt mondta volna nekem: – *Rabi, az idő elérkezett.* – És szívemben válaszoltam: – *Igen, Uram!*

Ez a döntés befolyásolta egész későbbi életemet, mégis gyorsan és könnyen meghoztam. Megtanultam bízni az Úrban, és szívemben békesség volt, bár nem igazán tudtam, hogy mi vár rám. Csak azt tudtam, hogy a dolog egyszer és mindenkorra elrendeződött: nem leszek orvos! Azt a fájdalmat, amit ez a lemondás okozott, ellensúlyozta a tudat, hogy a Jó Pásztor lépésről-lépésre vezetni fog.

– Azt hiszem, Isten Németországba akar küldeni, hogy segítsek Billy Grahamnek a dortmundi evangélizációkon – mondtam Kumar bácsinak aznap reggel. – Néhány nap múlva elutazom.

– De mi lesz a tanulmányaidal, Rabi? – kiáltott fel. – Visszaérsz a következő félévre?

Hogyan mondhattam volna el neki, hogy feladtam az orvosi pályával kapcsolatos minden tervemet, mikor annyira lelkesedett érte? – Nem vagyok biztos benne – mondtam, remélve, hogy nem kérdez tovább. Elégedettnek tűnt a válasszal. Könnyebb lesz később elmondani neki mindent. Ennél sokkal jobban érdekelt azoknak a megmaradása, akiket Londonban elvezettem Krisztushoz. Számos szellemi csapdájával és kísértésével nehéz város volt ez egy fiatal keresztyén számára. Nem volt könnyű otthagyni ezeket a frissen megtért embereket, akik olyan sokat jelentettek nekem. De tudtam: rábízhatom az Úrra, hogy tartsa meg az ő életét bennük.

Ez nagy hitbeli lépésnek bizonyult. A híres Oxford Streeten levő cipőgyárban részmunkaidős munkában dolgoztam, és kis keresetemből nem tudtam semmit félretenni. Mégis tudtam, hogy ez Isten akarata. Minden hidat felégettem magam mögött azzal, hogy eladtam kevés ingóságomat. Búcsút vettem nagybátyámtól, Londontól, és az ott rám váró karriertől. Egy kis útitáskával, benne minden vagyonommal és annyi pénzzel, ami egy hétre is alig volt elég, vonattal Dortmundba indultam. Egy szót sem tudtam németül. Nem ismertem Németországban senkit sem. Olyan voltam, mint egy kisgyermek, aki hosszabb útra indul, és bízik abban, hogy apja mindenről gondoskodni fog.

Bár zavart, hogy a Dortmund zsúfolt utcáin mellettem siető sok ezernyi ember számomra idegen nyelvet beszél, Isten mégis kegyelmesen odavezetett a Graham Evangélizációs Irodához, pedig nem is tudtam a címet. A bejáratnál tökéletes angolsággal, kitárt karokkal üdvözölt egy mosolygós német, mintha várt volna engem. – Jó reggelt! Egyenesen Indiából jöttél?

– Most csak Londonból – válaszoltam vidáman –, bár kelet-indiai vagyok, Trinidadról.

– Hol laksz?

– Az éjjel egy szállodában voltam...

– Ezt nem engedhetjük! Majd találunk neked valami szállást. Addig pedig együnk valami meleget!

A „szállás”-ról kiderült, hogy egy gyönyörű otthon a nagy templom, a Marienkirche mellett. Vendéglátóim, Klitschkéék nem is lehettek volna szívélyesebbek. Hamarosan elfeledtem, hogy idegen vagyok egy idegen országban.

A Klitschkéék háza melletti csarnokban fogadást adtak Billy Graham részére, amelyen keresztyén vezetők vettek részt egész Európából. Kedvesen engem is meghívtak. A jól öltözött és jómódú németek között rosszul éreztem magam egyetlen öltönyömben, amely olcsó, kifakult, trópusokra készült ruha volt, évekkal azelőtt vásároltam Trinidadon. De megjelenésem ellenére népszerűvé tett az a tény, hogy a legtöbb jelenlevő számára én voltam az első volt hindu, akit életében látott. Sok meghívást kaptam, hogy szerte Euró-

pában látogassak meg gyülekezeteket, hirdessem Isten Igéjét, és meséljem el, hogyan lettem keresztyén. Ez már túl sok volt az aprócska Trinidadról származó vidéki fiú számára, különösen mikor Dr. von Stieglitz, a dortmundi találkozó rendezőinek egyike bemutatott Billy Grahamnak.

Tudtam, hogy már minden kontinensen hirdetett ígét, több embernek, mint bármely más evangélista valaha is; hogy már a Fehér Házban is hirdette az ígét és barátja az elnököknek; ezért azt vártam volna, hogy fennhéjázó, büszke és megközelíthetetlen lesz. Éppen ellenkezőleg: meleg, barátságos és rendkívül szerény volt. Valódi érdeklődést mutatott irántam: ki vagyok, honnan jöttem, és mit csinálok. A magas, jóvágású férfi lehajolt, hogy arcomba nézzen tiszta, kék szemével.

– Rabi, én már hirdetem az evangéliumot országokban, amikor kisfiú voltál – mondta a nagy evangélista.

Ezek a szavak napokig jártak a fejemben. Ez az ember hirdette az evangéliumot a hazámban, és ennek közvetett eredményeként lettem én keresztyén. Az ígehirdetésén megtértek közül vezette valaki Krisztushoz Mollit, aki először hirdette nekem az evangéliumot, és késztetett válaszra. Prédikált már Indiában is, és sok indiai testvéremet vezette Krisztushoz, és még most is prédikálja a jó hírt szerzte a világon. Lehetséges lesz-e, Isten kegyelméből, hogy egy napon én is prédikáljam Krisztus szeretetének evangéliumát sok országban, különösen Indiában? Ez majdnem többnek tűnt annál, mint amit remélhettem.

Ott Dortmundban is, akárcsak Londonban, a hippi kábítószeresekhez vonzódtam és ők is hozzám. Sokan jöttek kérdésekkel az élet értelméről, Isten létéről, mintha azt gondolták volna, hogy hindu múltammal segíthetek nekik. Az ő szájukból friss bizonyítékát kaptam annak, hogy az LSD gyakran belépőjegyet jelent a keleti szellemi utazásokra. Az angliai kábítószeresekhez hasonlóan azok a fiatal emberek is, akikkel itt Németországban kerültem kapcsolatba, ugyancsak hindu életfilozófiát követtek. Csakhamar belátták azonban, hogy ez nem ad választ legmélyebb kérdéseikre, és segítségemet kérték, hogy megtalálják az igazságot.

Saját meditációs tapasztalataim révén közös nyelvet tudtam beszélni a narkósokkal. Egyre jobban szükségét éreztem azonban a jó teológiai megalapozottságnak. Mindig ellene voltam a teológiai szemináriumoknak, mert úgy gondoltam, a Bibliát tankönyvként kezelik, ahelyett, hogy Isten Igéjének tekintenék, amelyet csak a Szent Szellem jelenthet ki. Én így ismertem a Bibliát. De tudtam, hogy szükségem van rendszeres bibliai tanulmányokra, és Isten vezetését kértem ebben a dologban.

Billy Graham ígehirdetése kihívó, gondolatébresztő és dinamikus volt. Egyszerű és lényegre törő beszédeinek minden szavát megérthette akárki.

Erőtlen volt. Nyitó prédikációjának a közepén, a találkozó első napján, Billy Graham hirtelen ezt mondta: – Sokakat közületek, fiatalok, szívesen rábeszelnék egy jó bibliaiskolára. Nyerjétek szilárd megalapozást, és így készüljétek fel arra a munkára, amelyre Isten hív benneteket.

Mintha csak egyenesen hozzám szóltak volna, ezek a szavak a szívembe hatoltak. Ahogy ott ültem, azon nyomban odaszántam az életem Istennek. Később, egyedül térdelve szobámban, így imádkoztam: – *Istenem, rendelkezz velem, és használj föl engem. Nem adhatok neked semmit cserébe a megváltásért, de szolgálni akarlak téged. Készíts föl engem, hogy tehessek valami hasznosat, ami ezreket elindíthatna az örök élet felé. Használj engem a lehető legnagyobb mértékben.* – A „London Bible College” név jelent meg előttem imám közben, ami meggyőzött: Isten akarata az, hogy odakerüljek. A következő nap írtam nekik jelentkezési lapért.

Azokban a napokban Dortmundban gyakran hallottam az észak-németországi Brake Bibliaiskola egy növendékéről, akiről az emberek azt mondták, hogy találkoznom *kell* vele. – Ugyanaz a látás, ugyanaz a vezetés – mondták rólunk. Heinz Strupler ugyanezt hallotta. Végül találkoztunk, bár egyikünk sem beszélte a másik nyelvét, ezért akkor csak egy pár percet töltöttünk együtt. Noha egyikünk sem tudta még, Isten terve az volt, hogy szorosán összefonódják életünk az Ő szolgálatában a következő években. Meglepődünk volna, ha tudjuk, hol és milyen hamar találkoznak ismét útjaink.

---

19. HALÁLON ÁT AZ ÉLETRE

Dortmundban megismert barátaimat látogatva végigjártam Ausztria és Svájc egyes részeit. Olyan szépség vett körül, ami messze meghaladta minden képzeletemet. Tavasz volt. Lent a völgyekben az ágak friss hajtásokat eresztettek, a mező kizöldült. A legkülönbözőbb, számomra ismeretlen virágok bontották ki gyönyörű színeiket a tavak körül és a parkokban. E fölött a bimbózó, virágzó és csicsergő paradicsom fölött tornyosultak csendes fenségükben az Alpok, amelyeket még mindig a tél jeges fátyla vett körül, még szebbnek mutatván ezzel a tavaszt. Szívem tele volt hálával Isten, a Teremtő és a legfőbb Művész iránt, időnként majd szétvetett a látvány okozta kimondhatatlan öröm.

Zürichbe az a hír vonzott, hogy ez a kábítószeresek Mekkája. Megérkezve valahogy eltaláltam a címre, amelyet még Dortmundban adtak. Egy öregotthon volt, alagsorában hippiknek tartottak összejöveteleket. Mikor megérkeztem, egy idősebb, de nagyon dinamikus férfi tartott németül bibliaórát. A találkozó után egy fiatalember angolul üdvözölt.

– Martin Heddingger vagyok. Remélem, hogy még nincs szállásod – mondta barátságos mosollyal a kézitáskám láttán –, mert szeretném, ha hozzánk jönnél.

– És a szüleid mit szólnak hozzá? – kérdeztem.

– Majd fölhívom őket, és megmondom nekik, hogy jössz. Örülni fognak, és nálunk maradhatsz, ameddig csak akarsz.

Heddinggeréről kiderült, hogy ugyanolyan kedvesek és vendégszeretőek, mint Klitschkékéek voltak. Milyen lelkesen üdvözöltek egy távoli országból jövő, vadidegen embert! Valóban megéreztem rajtuk keresztül Krisztus szeretetét, és Martin szüleit hamarosan Mamának és Papának hívtam, akárcsak ő. Fiuknak tekintettek.

Körülbelül két héttel Zürichbe való megérkezésem után érkezett meg a városba kocsival Heinz Strupler a Brake Bibliaiskola négy másik hallgatójával és menyasszonyával, Annalies-zel. Ők is azért jöttek Zürichbe, hogy a hippik között dolgozzanak. Nagyon örültem, mikor fölfedeztem, hogy Heinz is aggódva fordul azok felé a fiatalok felé, akiket a kábítószer a keleti miszticizmusba sodort. Neki is eltökélt célja volt, hogy fiatal keresztyéneket toborozzon evangélizációs munkára az egész világon, ami nekem is szívügyem volt.

– Amíg a bibliaiskolában tanultam, nyaranta már dolgoztam az Operation Mobilisation keretében (Operation Mobilisation = munkára vagy támadó hadműveletre való toborzás. – Ford.) – mondta nekem Heinz tolmácson keresztül, hevesen gesztikulálva beszéd közben. – Ezek az emberek szerte a világon fiatal embereket szerveznek be, hogy hirdessék az Igét az utcákon, házról házra járva adjanak el Bibliát és keresztyén könyveket, és segítsék a helyi gyülekezeteket saját országuk evangélizációjában. Most, hogy befejeztem az iskolát, egész életemet erre a feladatra akarom szánni.

– Mindenkinek ez lenne a feladata! – tette hozzá mennydörgő hangon, amelyet akkor szokott használni, mikor izgatott volt, és mint hamarosan rájöttem, az esetek többségében ez volt a helyzet. Bár jó humorérzéke volt, és gyakran kitört belőle a kacagás, arcára hamarosan visszatért az a komoly kifejezés, amely valahogy illett kócos szőke hajához és rövidre nyírt szakállához. Ritkán találkoztam olyan emberrel, aki ilyen túlradó lelkesedést és égő szenvedélyt mutatott volna Krisztus iránt.

– Nem voltam mindig ilyen – mondta Heinz. – Ismered a svájciakat: nehezen melegszenek fel, és nehezen indulunk meg. De mikor néhány éve keresztyén lettem, Krisztus teljesen átforgalmazta. Azt akarom, hogy az egész világ tudja meg, mit tehet Ő! – Öklével nyitott tenyerébe csapott. – Igen, valóban így gondolom! Fel kell ráznunk az egyházat itt Svájcban is! Keresztyénnek nevezik magukat, de legtöbbször soha nem születtek újjá. Hadd világosítsalak fel: Európa valójában missziós terület. A gyülekezetek erősebbek Afrikában – százalékosan sokkal több ott a valódi keresztyén –, mint Németországban, Franciaországban vagy Ausztriában.

Heinz nagy szervező volt, a tettek embere, aki inkább tegnap, mint holnap akarta elintézni a dolgokat. De nem az a fajta ember volt, aki emberi erővel vagy lelkesedéssel nekiindult volna anélkül, hogy ismerte volna Isten akaratát, vagy a Szent Szellem hatalmára támaszkodott volna. Heten imával és böjttel töltöttünk egy hetet, Isten vezetését keresve. A hét végére meggyőződünk róla, hogy Isten szándéka velünk az, hogy kezdjük meg a mentő munkát azokban a társadalmi rétegekben, amelyeket az egyházak nagyrészt elhanyagoltak. Mindnyájan egyetértettünk abban, hogy az Operation Mobilisation vezetése alá helyezzük magunkat, mint annak egy osztaga. A szereteten kívül, amit Krisztus adott a szívünkbe, az egyetlen tőkénk, amivel rendelkezünk, egy kis zsebpénz volt, és Annalies lerobbant Simcája. Annalies éppúgy Krisztusnak szánta magát, mint Heinz.

Hamar rájöttünk, hogy nem könnyű a hívőket – akár öregek, akár fiatalok – beszervezni az Operation Mobilisationben végzendő munkára. Nemigen akarták otthagyni kényelmes otthonukat és jól fizető állásukat. Sokkal könnyebb volt rábírnunk egy volt kábítószerest vagy egy megtért prostituáltat arra, hogy Krisztus valódi tanítványa legyen, mint felébreszteni valakit, aki az egyházban nőtt fel. A kezdet kezdetén az egyházakban nem fogadtak szívesen bennünket. Néhány lelkipásztor úgy érezte, hogy elraboljuk fiataljainkat, mert sokan azok közül, akikkel kapcsolatba kerültünk, elmentek tőlük bibliaiskolákba és különböző missziós területekre. A legtöbb lelkipásztor viszont mohón hallgatta megtérésem történetét a hinduizmusból a keresztyéniségre – de kevés keresztyén volt hajlandó meghallgatni olyasmit, ami beleszólt volna gondtalan életvitelébe. Pedig élettörténetem éppen ezt tette.

Zürichben kezdettől fogva éjjel-nappal dolgoztam. Napközben ketten-hárman jártuk a bárókat, a hippy gyülekezőhelyeket, és megpróbáltuk rábeszélteni ezeket a fiatalokat, hogy hagyjanak fel az alkohollal, a kábítószerrel és az erkölcstelenséggel. Hirdettük nekik az örömhírt, hogy Krisztus erőt ad nekik mindehhez, ha befogadják Őt. Hamarosan prostituáltak, homoszexuálisok és bűnözők között találtuk magunkat, mert a drogosok gyakran már csak ilyen úton tudnak hozzájutni szükséges napi adagjukhoz. Milyen öröm volt látni,

ahogy tönkrement életek átformálódnak Isten Szent Szellemének a hatása alatt!

Minden este összegyűltek az alagsorban néhányan azok közül a fiatalok közül, akikkel nappal találkoztunk az utcákon. Elmondtam nekik, hogyan és miért lettem keresztyén, továbbá az evangélium rövid üzenetét. Martin Hedinger volt a tolmácsom. Mikor az összejövetel véget ért, néha odatoltuk az asztalokat a falakhoz, és megengedtük a hippiknek, hogy a padlón aludjanak, mert sokuknak nem volt más szállásuk. Gyakran töltöttem velük az éjszakát, néha harmincnál is többel. Rémes volt köztük az átható bűzben – néhányan már hónapok óta nem mosakodtak – és az örület kellős közepén, mikor valamelyikük az LSD visszahatásaként teljesen elvesztette önuralmát.

Sokaknak közülük Zürich csak rövid megálló volt a hosszú kábítószer-útvonalon, amely Törökországon, Iránon, Afganisztánon és Pakisztánon át végül az India keleti partjánál levő csodálatos sziget, Goa partjaira vezette őket. Néhányan abban reménykedtek, hogy letelepszenek egy hindu templomban és egy guru vezetése alatt tanulnak, mások a *zen* vagy a buddhizmus más formája felé hajlottak. A végeredmény azonban ugyanaz volt: hit a lélek-vándorlásban, értelmük felett pedig a gonosz szellemek uralma. Sokan soha nem térnek vissza a nagy útról: meghalnak kábítószer-túladagolás vagy betegség következtében. A mennyországról, amelyet Indiában reméltek megtalálni, könnyen kiderülhet, hogy a pokol kapuja számukra.

Nagy felelősséget éreztem értük és éjszakáról éjszakára elmondtam nekik, hogyan mentett meg engem Isten ugyanattól a sátáni megtévesztéstől, amely iránt ők lelkesednek. Szerettem volna rávenni őket, hogy nyissák meg szívüket Krisztusnak! Néhányan megmozdultak, mások nem. De mindnyájan élvezettel hallgatták, hogy miért és miként lett egy vallásos hinduból Jézus, a Megváltó követője. Nappalaimat és éjszakáimat azzal töltöttem, hogy emberekkel beszélgettem, vitatkoztam velük a Biblia és közös élményeink alapján. Megpróbáltam elmagyarázni nekik, hogy a kábítószerek és a meditáció csak a gonosz szellemek számára nyitották meg az értelmüket, hogy a legszebb élmények, amelyeket az LSD vagy a meditáció révén nyertek, csak a démonok trükkjei, hogy még mélyebbre rántsák őket. De nem volt könnyű meggyőzni azokat, akik már a ravasz megtévesztés csapdájába estek.

Sok összetört szívű ember volt ott. Sohasem fogom elfelejteni Pétert, ezt a nagyszerű fiút, aki gazdag családból származott. Gyűlölte apját, és meg akarta ölni, mert az semmi mással nem törődött, csak az üzlettel, a sikerrel, a házakkal és a gyönyörrel. Péter tudta, hogy az élet több ennél, de éppúgy nem volt hajlandó lemondani a drogról és az erkölcstelenségről, mint apja a maga materializmusáról. Péter először ateistának vallotta magát, de később, a meggyőző bizonyítékokra belátta, hogy Isten létezik, és hogy Jézus Krisz-

tus a Megváltó. Mégis mindig visszariadt, mikor igazi odaszánásra került volna sor. Hosszú órákon keresztül vitatkoztam Péterrel, megpróbáltam rábeszélni őt arra, hogy fogadja el Krisztust.

Egy este kértem, hogy ne halogassa tovább a dolgot. – Péter, minden intellektuális érved csak kibúvó – mondtam. – A te problémád nem intellektuális, hanem morális. Ismered az igazságot, és el kell döntened, hogy aszerint akarsz-e élni, vagy nem. Én nem dönthetek helyetted. Most, Krisztus nélkül, életednek nincs célja és értelme. El kell döntened, hogy tanulsz-e tovább vagy nem, vállalsz-e valamilyen munkát vagy sem, szeded-e a drogokat vagy abbahagyod, szeretsz vagy gyűlölsz... és azt is el kell döntened, hogy elfogadod vagy elutasítod Krisztust. A választás Krisztus vagy a Sátán, az örök élet vagy az örök halál. Ez elől a döntés elől nem menekülhetsz el. Nincs semlegesség. De neked kell döntened.

A következő nap Péter pisztolyt fogott a halántékára, és öngyilkosságot követett el. Ebbe majdnem belepusztultam én is. Amiatt lett öngyilkos, amit mondtam neki? Rossz volt a hozzáállásom? Nem kellene abbahagynom a munkát, amit ezek között a fiatal kábítószeresek között végzek? Hogyan folytathatnám, mikor ez akármikor megisméltődhet? Annyira elbátoraltanodtam, hogy napokig nem tudtam ígét hirdetni. Teljesen elkeseredtem. Naponta kísértett Péter öngyilkosságának emléke, és az, hogy ez miattam is történhetett. Azonban sok imádság után Isten rávezetett, hogy én az életet ajánlottam fel Péternek, nem a halált. Mindenki, aki visszautasítja Krisztust, a halált választja, akkor is, ha nem fog pisztolyt magára. Sokan tették tönkre magukat kábítószerrel, alkohollal vagy szexuális perverziókkal. De sokan az új életet választották Krisztusban. Az senkinek nem használna, ha elhallgatnék vagy azt a hamis hitet kelteném, hogy a döntés nem sürgős.

Szívem továbbra is fáj Péterre emlékezve. Meggyötört vonásait láttam viszont sok más fiatal arcán is. Félelmes érzés volt látni a gonosz hatalmas erejét, amely ezeket az elkínzott lelkeket hajszolta. Biztos voltam benne, hogy ugyanolyan démonok, mint akik házunkban kísértettek, vagy saját életemet is uralták, vették rá Pétert is, hogy pusztítsa el önmagát. Uralmuk alá adta magát, mikor elutasította Krisztust. A kábítószeren és a keleti miszticizmuson keresztül megnyilvánuló démoni erőkkel nap mint nap szembeke-rültem.

Egyik nap késő éjjel két barátommal álltunk az alagsor bejárata előtt, ahol az összejöveteleket tartottuk. Üres volt, most senki nem aludt benn. Egy Raymond nevű fiatal kábítószeressel győzködtünk, aki aznap este kétszer próbált meg öngyilkosságot elkövetni, és szemmel láthatólag teljesen magánkívül volt. Három héttel azelőtt komolyan kértem, hogy hagyja el a drogot és fogadja el Krisztust. Akkor csak kigúnyolt. Most, ahogy négyesben

beszélgettünk, Raymond hirtelen berántott engem a pincébe, és bezárta mögöttünk az ajtót, mielőtt még észbe kaptam volna. Sokkal nagyobb és erősebb volt nálam, nem tudtam védekezni. Elkezdett fojtogatni. Eszelős erővel szorongatta a torkomat, de semmit nem éreztem. Ettől megzavarodva elengedett egy pillanatra. Mikor az ajtó felé nyúltam, hogy kinyissam a reteszt, Raymond rámugrott, mint a tigris.

– Én vagyok a Sátán! – üvöltötte vadul. – Bennem van a Sátán! – Nekivágott az ajtónak, és valamiféle fegyver után nézett. Fölkapott egy nagy szörpösüveget, és ordítva közeledett felém: – Én vagyok a Sátán! Ne mozdulj, különben szétverem a pofádat ezzel az üveggel! – Felemelte a teli üveget, és megcélzott velem.

Nem volt kétségem afelől, hogy Raymondot megszállták a démonok, amelyek kábítószeres „utazásain” jutottak bele, éppúgy, mint amikor én a meditáció révén a gonosz szellemek hatalmába kerültem, és azok emberfeletti erőt adtak nekem, hogy a nehéz súlyzókat, mint egy furkósbotot, néni-kém feje irányába hajtsam. Félelmetes volt az az izomerő is, amelyet most Raymond mutatott. De emlékeztem arra is, hogy ezeknek a gonosz lényeknek a hatalma azonnal megtört fölöttem, mihelyt Krisztus a szívembe költözött.

– Ha te vagy a Sátán – válaszoltam határozottan –, akkor én nem engedelmeskedem neked, mert én Krisztusé vagyok! – és egy lépést tettem felé.

Erre teljes erejéből elhajította az üveget, egyenesen felém. – Jézus! – kiáltottam magamban, de arra sem volt idő, hogy félrekapjam a fejem. Repült az üveg, hogy szétzúzza az arcomat, a következő pillanatban pedig mellettem az ajtóhoz csapódott. Éreztem a szelét, és láttam, amint eltérül mellettem, mintha egy láthatatlan pajzsról pattant volna le.

– Raymond, Jézus szeret téged, és segíteni akar neked – mondtam, lassan közelítve felé. – Jézus győzött. Légy szabad az Úr Jézus Krisztus nevében!

A benne levő démonok nem hallgathatták Jézus nevét. Raymond befogta a fülét, elkezdett körberohanni a szobában. – Nem, nem!– sikoltozta. Ekkor ki tudtam nyitni a reteszt, és beeresztettem barátaimat a helyiségbe. Éppen mikor beléptek, Raymond felkapott egy széket, hogy szétzúzza vele a koponyámat.

– Jézus nevében: tedd le azt a széket! – parancsoltam.

A földre esett mögöttem. Most teljesen megvadult. Fölkapott egy hordozható hőszűrőt, és megcélzta vele a fejemet, mikor újra ezt mondtam: – Jézus nevében: tedd le! – A hőszűrő kiesett a kezéből.

Buzgón imádkozni kezdtünk, kérve Istent, hogy kötözze meg a szellemeiket, amelyek megszállták Raymondot, és űzze ki őket. Raymond beszaladt egy sarokba, összekuporodott, mint egy állat, és furcsa hangokat hallatott.

Folytattuk az imát teljes elszántsággal és Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak a nevébe vetett hittel. Raymond hirtelen felkiáltott: – Valami sötét dolog távozott belőlem! De még van egy odabent! – Térdre esett, és ő is elkezdett imádkozni.

Tovább kértük a győzelmet az Úr Jézus Krisztus nevében. Végül Raymond felkiáltott: – Elment! Elment! –, és elkezdett sírni, mint egy gyermek. – Bocsáss meg nekem, Uram – kiáltotta –, a drogért, amelyet szedtem és a homokosságért, amelyet folytattam! – Úgy látszik, hogy homoszexuális tevékenységgel kereste meg a pénzt a kábítószerre. Isten kegyelméből Raymond új emberré lett.

Módszereink megdöbbenették a zürichi keresztyéneket. – Az evangélikusok azt mondják, hogy túl kemény itt a talaj – emlékeztetett bennünket Heinz egy napon csillogó szemekkel. – A szabadegyházak azt mondják, hogy ezeket a hippiket, kábítószereseket, homoszexuálisokat és prostituáltakat nem lehet megnyerni Krisztus számára. Az államegyház szerint ez nem is szükséges: ha megkeresztelték őket gyermekkorukban és konfirmáltak, akkor végül minden rendben lesz velük. – Röviden elnevette magát: – De nekünk Isten azt mondta, hogy menjünk ki az utcákra, és nyerjük meg őket Krisztusnak. Mások szerint ez lehetetlen. Senki nem végzi itt ezt a munkát, csak az Üdvhadsereg. Most majd meglátjuk, mi lehetséges Istennek.

Naponta friss bizonyítékait láttuk annak, hogy „Istennek minden lehetséges”. Tömegeknek hirdettük az Igét, néha több százas tömegnek a pályaudvar előtt, ahol négy utca találkozik. Csodálatos volt látni ezeket a mozdíthatatlan svájciakat, amint megmozdultak a hívásra, hogy elfogadják Krisztust. Tudtuk, hogy ez nem a mi lelkesedésünknek, tehetségünknek vagy eltökéltségünknek köszönhető, hanem a Szent Szellem munkálkodásának. Úgy tűnt, mintha csak külső megfigyelői lennénk egy készülődő forradalomnak. Egy kemény hippi, akit Jézus átforgalmazott és megszabadított a kábítószerektől, azzal mutatta meg háláját irántunk, hogy nekünk adta öreg Volkswagenjét. Olyan zajt csinált, hogy „Viharmadár”-nak neveztük, de nagy segítséget nyújtott a munkában.

Mikor a hippi kábítószeresek egyik vezetője elfogadta Krisztust és bemeřitkezett egy tóban, egész Zürich erről beszélt. Ahogy a hírünk terjedt, fiatal emberek jöttek hozzánk a legkülönbözőbb egyházakból, néhányan pusztán kíváncsiságból, mások segítségüket ajánlva. Egy fiatalasszony, akit megragadott Krisztus hívó szava, egész takarékbetéjt nekünk adta, amiből vettünk egy használt Volkswagen minibuszt. Azokat, akiknek a keresztyénsége nem volt valódi és személyes, gyakran sikerült a hippiknek megnyerniük saját életmódjuk számára: a kábítószereseknek, a miszticizmusnak, a szexuális szabadosságnak és perverzióknak. Milyen jól láthattuk Pál mondásának igazságát: „Öltözzétek föl az Isten minden fegyverét, ... mert nem test és vér ellen

van nekünk tusakodásunk, hanem a fejedelemségek ellen, a hatalmasságok ellen, ez élet sötétségének világbírói ellen, a gonoszság lelkei ellen, melyek a magasságban vannak.” (Ef 6,11–12)

Ezt a harcot folytattuk éjjel és nappal. Sok látszólag reménytelen esettel találkozunk, emberekkel, akiket valóban megköltözték a sötétség erői, aztán mégis megszabadultak és átalakultak Krisztus erejének hatására. Akik megnyitották szívüket neki, nem maradtak azoknak a szokásoknak és fajtalanokdásoknak a hatalmában, amelyek azelőtt évekig uralták az életüket. Mindenféle teológiai vita értelmetlenné válik a szabadkeresztyének és a népegyházak között. A valós életben naponta láttuk annak bizonyítékát, hogy az egyetlen út Jézus Krisztus. Senki és semmi nem hozhatja meg azt a tökéletes szabadulást, amire szükség van, csak Ő.

Mikor azon az emlékezetes napon elégettük a bálványainkat, még éppen csak kezdtem megérteni, hogy Krisztus nemcsak azért halt meg, hogy nekem megbocsáthasson, hanem hogy félreállíthassa a régi Rabit és új életet adhasson nekem. Ennek megértése és élménye lassacskán nőni kezdett bennem. Krisztusban meghaltam mindannak, ami egykor voltam. Feltámadása által eljött, hogy bennem éljen. Ez az én új életem titka, és láttam, hogy ez az élet munkálkodik sokakban, akik azelőtt reménység nélkül voltak.

Fokozatosan kezdtem megérteni, hogy a halálból támadó élet – egy teljesen új teremtés Krisztus halála és feltámadása által – a Biblia témája a Teremtés Könyvétől (1Móz.) a Jelenésekig, ez az a nagy terv, ami felé Isten törekedett Ádám és Éva bukása óta. Krisztus nemcsak azért halt meg, hogy helyreállítsa az Éden elvesztett Paradicsomát. Az emberi nem újra csak elbuknék. Krisztus azért támadt fel a halottak közül, hogy bennünk éljen, megteremtve a kétszer született emberek fajtáját, akiknek szíve az Ő trónjává vált, és ezzel királyságát elhozta belénk. Hónapokig gondolkodtam a Galata 2,20-on: „Krisztussal együtt keresztre vagyok feszítve, többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem.” Milyen igaznak találtam ezt!

Az olyan emberek írásai, mint Andrew Murray, A. W. Tozer és Oswald J. Smith, nagy segítségemre voltak ennek további megértésében. Könyveik révén egyre jobban láttam a különbséget a világból való kivonulás között, amelyet a buddhista szerzetesek és a hindu jógik kíséreltek meg, és a megfeszített élet, valamint a feltámadás ereje között, amely a hívő számára Krisztus által elérhetővé vált. A testi vágyak elnyomása, amelyet apám gyakorolt, nem a megfelelő út. De van mód a bűn legyőzésére Jézus Krisztusban. Tozer nagyon jól kifejté ezt írásaiban.

„Voltak olyanok, akik azt gondolták, ahhoz, hogy más úton járjanak, arra van szükség, hogy szakítsanak a társadalommal; így megtagadtak minden természetes emberi kapcsolatot, arra törekedvén, hogy halálba adják a testet... Nem

igeszertű azt hinni, hogy a régi ádámí természet ilyen módon legyőzhető...
Annak semmi sem elég, ami kevesebb, mint a kereszt.

...üdvözülni akarunk, de azt akarjuk, hogy Krisztus végezze el mindazt,
ami a halálhoz tartozik... Királyok maradunk az emberi lélek kicsiny király-
ságán belül, és Cézár minden büszkeségével viseljük hamis koronánkat...

Ha nem akarunk meghalni, akkor... meg nem feszített testünk megfoszt
bennünket a szív tisztaságától, jellemünk krisztusképűségétől, szellemi látá-
sunktól és a gyümölcsözö életétől.”*

Minél jobban megtapasztaltam Krisztus életét önmagamban, annál tisztáb-
ban láttam azt a hibát, amit mind apám, mind én elkövettünk. A legkülönbö-
zöb keleti miszticizmusokban gyakorolt önmegtagadás azon a hamis hiten
alapszik, hogy az ember egyedüli problémája a helytelen gondolkodás, és
„csak” azt kell belátnia, hogy ő – Isten. De ha én valóban Brahman lennék,
akkor ennek kezdettől fogva tudatában kellene lennem. Mi a jó abban, hogy
ismét rájövök valamire, amit már valaha tudtam, de elfelejtettem? Bizonyára
újból el fogom felejteni. Ez nem volt megoldás, hanem a Sátán hazugsága,
hogy ezáltal vakká tegye az embert azzal a ténnyel szemben, hogy bűnei el-
választották Istentől. Az ember nem oldhatja meg a problémát azzal, hogy
egyszerűen letagadja. Krisztus bűneinkért vállalt halála valóságos megoldás:
megbocsátásra van szükségünk ahhoz, hogy megbéküljünk Istennel. Az Ó
feltámadása új életet ad nekünk, amelynek soha nem lesz vége.

Ha hajlandók vagyunk meghalni Krisztusban, elfogadva értünk való ha-
lálát, akkor valóban életünk van – de csak akkor. Milyen hálás voltam, hogy
Krisztusban meghaltam a saját önzö ambícióim számára! A továbbiakban
imádságaim nem arra szolgáltak, hogy Isten áldását kérjem terveimre, ha-
nem arra, hogy megtudjam akaratát és alávessem magam neki.

Isten Igéjében bízva fogadalmat tettem, hogy soha nem engedek vereséget
keresztűn életemben. Nagyon világosan láttam, hogy Krisztus azért halt
meg a kereszten, hogy nekem győzelmet adjon. Egy igeversben az Úr külö-
nösen nyilvánvalóvá tette számomra ezt az igazságot: „De mindezekben fe-
lettébb diadalmaskodunk az által, aki minket szeretett.” Az ezt követő versek
ugyancsak a belső erő forrásaivá váltak számomra: „Mert meg vagyok győ-
ződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelen-
valók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem
semmiféle más teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől,
amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban” (Róm 8,37–39). Elhit-
tem ezt teljes szívemből.

* A.W. Tozer: The root of the righteous. (= Az igazságosság gyökerei. Harrisburg, PA:
Christians Publications, Inc., 1955) 65-66. old.

20.

NEW LIFE – ÚJ ÉLET

A londoni Bible College-ban kapott teológiai képzésem a legmagasabb színvonalú volt, és felbecsülhetetlen értékű. Aligha taníthattam volna másokat anélkül, hogy én magam is alapos képzést ne kaptam volna. És az is nagy lendületet adott, hogy együtt imádkozhattam és tanulhattam 25 különböző országból érkezett fiatalokkal, akik életüket Krisztus szolgálatára szánták. Sok hétvégém azzal telt el, hogy ígét hirdettem az iskola evangélizációs csoportjával. Az oktatás ellátással és szállással együtt körülbelül évi 500 fontba került. Időről időre értesítést kaptam a könyveléstől, hogy számlámra pénzadományok érkeztek; és ez folytatódott mindaddig, amíg az iskolába jártam. Sohasem tudtam meg, kik voltak a titkos adományozók.

Minden vakációban – karácsonykor, húsvétkor és nyáron – visszamentem Zürichbe, hogy segítsék az ottani munkában. Az öregek otthonának alagsorát 1971 tavaszán átadták csoportunknak. A zürichi keresztyének, főként azok a fiatalok, akiket kiképeztünk, munkával, pénzzel és egyéb adományokkal segítettek, hogy renováljuk és csinosítsuk ezt a nagy helyiséget, és keresztyén kávéházzá alakítsuk. Olyan vonzóvá akartuk tenni, amennyire csak tőlünk tellett, hogy minél több fiatal jöjjön ide és halljon Krisztusról. Addigra körülbelül 150 hívő látogatta tanítványi összejöveteleinket; némelyek segítettek is nekünk a munkában. Mindenki úgy gondolta, hogy nevet kellene adnunk a kávéháznak. A legtöbb szavazatot a „New Life” (= „Új élet”) kapta. Nem lehetett volna jobban leírni azt az átalakulást, ami velem történt, és amit annyi kábítószeres, különféle bűnöző, sőt prostituált és homoszexuális életében láttunk. Sokan mások, akik azt gondolták magukról, hogy keresztyének, pusztán mert gyermekként megkeresztelték és úgy nevelték fel őket, hogy alkalmazkodjanak az egyházi hagyományokhoz, most személyesen megismerték Krisztust, és az ő életük is átalakult. Bár a hivatalos egyház sokat tudott nyújtani, sok lekipásztor felhívított evangéliumot prédikált. A keresztyénség inkább kulturális hagyomány volt számukra, semmint Istennel való közösség és Jézus Krisztussal való együttjárás.

Imáink és tapasztalataink eredményeként kialakítottunk bizonyos elveket. Az egyik első az volt, hogy soha nem folyamodunk adományokért, soha nem fogadunk el adományokat összejöveteleinken, és soha senkinek nem beszélünk szükségleteinkről. Bizalmunkat Istenbe, és nem emberekbe vetjük. Ha valakitől segítséget fogadtunk el, azt akartuk, hogy ez részéről Istennek

adott válasz legyen, ne a mi kérésünkre adott válasz. Egy másik ilyen elv az volt, hogy csak Krisztus szeretete motiválja tetteinket. Isten szeretetéből adta az ő Fiát, és mivel ő szeretett bennünket, Krisztus meghalt a bűneinkért. Imádkoztunk, hogy Isten segítsen bennünket szeretetből szolgálni és Krisztust hirdetni, nem pedig azért, mert valami mennyei jutalmat remélünk. A 2. Timótheus 2,2 fejezte ki harmadik elvünket: „És amiket tőlem hallottál sok tanú előtt, azokat add át megbízható embereknek, akik mások tanítására is alkalmasak lesznek.” Megértettük, hogy elsődleges feladatunk embereket tanítványokká tenni, akik aztán maguk is megnyerhetnek másokat és taníthatják őket.

Már az elején felismertük, hogy alapvetően szükséges a szilárd bibliai ismeret és a keresztyén életgyakorlat tanítása. A megtérőknek tudniuk kell, hogy mit hisznek, és miért. Más dolog nagy lelkesedéssel megkezdeni a keresztyén életet, és más dolog naponta erősödni a hitben és másokat is megnyerni Krisztusnak. Az újonnan kapott öröm eltarthat néhány napig vagy akár néhány hétig is, de mikor az előrehaladás nehezzé válik, jönnek a készségek, és a barátok megpróbálnák visszacsalogatni a régi utakra; jön a kísértés még egy kevés tiltott szexre, vagy egy újabb adag kábítószerre, és mindent elsöpörhet. Sokkal többre van szükség, mint lelkesedésre, hogy az ember átjusson a valódi próbákon, az élet ütközetein. Hangsúlyoztuk, hogy Krisztus nemcsak azért jön, hogy embereket vigyen be a mennybe, hanem azért is, hogy megváltoztassa az emberek életmódját a földön, itt és most; és elvárja tanítványaitól, hogy *engedelmeskedjenek* neki, nem csak azt, hogy higgyenek benne. Hirdettük, amit Krisztus mondott: „Ha valaki jöni akar én utánam, tagadja meg magát és vegye fel az ő keresztyét, és kövessen engem” (Mt 16,24). Ezt az üzenetet igen világosan kifejtettük.

Heinz és Annalies nem sokkal azután összeházasodtak, hogy Zürichbe jöttek. Kis, háromszobás lakásukat „spagetti-evangélizációra” használták. Fiatal embereket hívtak meg az utcáról ebédre és beszélgetésre. Végül ez a szolgálat egy négyemeletes, 14 szobás, tágas öreg házzal bővült ki. Ez csoportunk állandó otthonává vált és ideiglenes menedékké több száz hippi számára, akik egy-két vagy három éjszakára megszálltak ott és hallottak Krisztusról. Sokan feladták terveiket, hogy végigkövetik a kábítószer-út vonalat egészen Indiáig, visszatértek szüleikhez bocsánatot kérni: azokhoz, akiket azelőtt gyűlöltek, de most Krisztus szeretetével szerettek. De az a tágas ház a Moehrlistrassén, ahol első nyolc hónapos tanítvány-kurzusunkat megindítottuk 1972-ben, hamarosan szűknek bizonyult. 1973-ban megkezdtük egy volt nyugdíjasotthonban egy hároméves bibliaiskola első évfolyamát, amely a fő hangsúlyt a gyakorlati képzésre helyezte. A hallgatókat a nyári misszióban végzett munkájuk közeli megfigyelése után választottuk ki. Ennek következ-

tében majdnem mind teljes munkaidejű keresztyén szolgálatra mentek. A harmadik évben körülbelül hat hónapot Európa különböző városaiban töltöttek gyakorlati evangélizációs munkával olyan helyeken, ahol már megalakult a munkacsoportunk. Mindegyik csoport az Úrra bízta szükségleteit, és kapcsolatuk az Új Élet Közösséggel szellemi, és nem szervezeti volt. 1974-ben nagyobb telephelyre költöztünk Walzenhausen faluban, amely a Boden-tóra néz Északkelet-Svájcban. Németország, Ausztria és Svájc egy része látható onnan a festői panoráma részeként.

Az egész csoport csatlakozott hozzám abban a célkitűzésemben, hogy vessünk gátat a keleti vallásoknak, amelyek nagyon gyorsan terjednek Nyugaton. Mióta keresztyén lettem, mély aggodalommal figyeltem, mennyire felgyorsult a Kelet erőteljes, de nagyrészt észrevétlen befolyása az átlagos nyugati gondolkodásra. A keleti vallások inváziója finoman, de egyre jelentősebben befolyásolta a nyugati társadalom szinte minden területét. Olyan hindu és buddhista guruk tervszerű munkái nyomán, mint Vivekananda, Aurobindo vagy Shri Chinmoy (aki az ENSZ-ben, New Yorkban meditációkat vezet), valamint az igen befolyásos Dalai Láma, jelentős változások következtek be a nyugati gondolkodásban, hiedelmekben és életstílusban.

A szó szoros értelmében milliók fogadtak el olyan keleti gondolatokat, mint a karma, a lélekvándorlás, a vallásos vegetarizmus; és ebbe a számba nem is értettem bele azokat a további milliókat, akik személyesen belekeveredtek a számtalan hindu/buddhista szekta valamelyikébe, mint a Hare Krisna mozgalom, Yogananda Önmegvalósító Közössége, az Isteni Fény Misszió, Nichiren Shoshu és számos más ehhez kapcsolódó elmedinamikai csoport, mint például Silva agykontrollja.

Mint volt hindu, aki széltében-hosszában beutazta a Nyugatot, megdöbbenően figyeltem, hogy nem csak a rózsakereszteseknek vagy a szabadkőműveseknek vannak hindu/buddhista gyökereik, de szinte minden elismert és bevett nyugati szekta, mint a Keresztyén Tudomány, az Elme Tudománya, a Vallásos Tudomány és az Egység,* a hinduizmus és a keresztyén eretnekség szinkretisztikus keveréke. Még az Amerikában született Mormon Egyház is a maga keresztyén képével olyan hindu eszméken alapul, mint a lélek születés előtti létébe vetett hit, a több isten léte és az a tanítás, hogy az istenné válás az ember végső célja.

Mivel felelősséget éreztem azért, hogy felfedjem a nyugati társadalom hinduizálódását, egyre nyíltabban kezdtem nyilvánosan felszólalni, figyelemztetve azokat, akik belebonyolódtak a jógába, a meditációba vagy a keleti miszticizmus más formáiba, hogy veszedelmes csapdába esnek. Meghíváso-

* Eredeti nevükön: Christian Science, Science of Mind, Religious Science, Unity

kat kaptam, hogy középiskolákban és egyetemeken beszéljek összehasonlító vallástudományról, vessem össze a keresztyénséget a hinduizmussal vagy más keleti vallásokkal. Végül is én mindkét oldalról ismerem a témát. Hamarosan sok országból kaptam meghívást előadásokra. Már nem korlátozhattam magam csak Európára.

1972 vége felé, Izraelben, egy több országra kiterjedő előadaskörút közben, Isten az imádságomban úgy vezetett, hogy repüljek haza Trinidadra, első látogatásomra, mióta elmentem Londonba. Bár minden repülőjegyet eladtak és a nagy ünnepi forgalom miatt hosszú várólisták voltak minden helyre, Isten kegyelméből mégis sikerült egy helyet szerezniem Tel Avivból Londonba, és onnan egy másikat Port of Spainbe, még hozzá különösebb késlekedés nélkül. Egyik barátom, akivel a leszállás után a repülőtéren szaladtam össze, kocsival egyenesen a régi házhoz vitt. Szinte csodának tűnt, hogy körülbelül 15 perccel éjfél előtt felsétáltam a lépcsőkhöz, majd bementem a nappaliba. Karácsony este volt.

– Rabi! Ez Isten ajándéka! – kiáltotta Ma. – Kértem tőle, hogy küldjön haza karácsonyra! – Micsoda találkozás volt ez hat év után!

Ma megöregedett, és gyöngébbnek tűnt, mint mikor elmentem, de még mindig áldotta Istent, és sugárzó bizonyágtevője volt Krisztusnak. Áldott időt töltöttünk együtt imádkozással és Isten Igéjéről való beszélgetéssel, éppúgy, mint régen, amikor keresztyének lettünk. Még ennyi év után sem tudtunk napirendre térni azon a változáson, amit Krisztus vitt végbe családjunk életében és egyéni életünkben. Nagy öröm volt újra látni kedves, régi barátainkat, keresztyéneket és hindukat egyaránt, és abban a kiváltságban részesültem, hogy hirdethettem az evangéliumot egész Trinidadon és a Nyugat-Indiák más részein is.

Nem sokkal azután, hogy visszatértem Európába, hírt kaptam arról, hogy Ma súlyos beteg. Hetekig haldoklott, időnként úgy tűnt, hogy felgyógyul, majd hírt kaptam felőle, hogy megtért az Úrhoz. A temetési szertartáson nyoma sem volt a hangos jajveszékülésnek, ami Nana és apám halálát kísérte, és amely mindig kíséri egy hindu eltávozását. Tudtuk, hogy ő már Krisztussal van, az élet új dimenziójában a mennyekben, nem pedig valamilyen új testben megjelenve, hogy a fájdalom és a bánat újabb körforgását kezdje meg itt a földön. Mát egy napon újra látni fogom Krisztus visszatérésekor, és ez bármikor bekövetkezhet – minden jel erre utal. Eközben hálás voltam Istennek, hogy megadta a lehetőséget számomra, hogy még egyszer, utoljára meglátogassam Mát, mielőtt elvette őt tőlünk. Krisztusi életének és a térdelve, imában töltött óráknak az emléke hívást és indítást jelentenek számomra, hogy továbbra is teljes szívemből szolgáljam Krisztust. Erre bízott ő is még egyszer, utolsó együtt töltött napjaink során.

1975 őszén egyik álomom végre valóra vált. Csoportunkból öten, 18 hallgatóval együtt elmentünk első gyakorló missziós utunkra Keletre. Egyik célunk az volt, hogy felkészítsük arra a fiatalokat, hogy olyan országokba is elvihessék Krisztus üzenetét, mint India vagy Pakisztán. Ösztöndíjakat ajánlunk föl hallgatók számára a bibliaiskolák, szemináriumok és egyetemek látogatása során Indiában és Ázsia más részein. Utam egyik célja az volt, hogy ezekhez a programokhoz kapcsolatokat teremtsék.

Jugoszláviában a három VW minibuszunk közül kettőt megállítottak, és utasaikat letartóztatták keresztyén irodalom terjesztése miatt. Néhány óra múlva szabadon engedték őket, és folytathattuk utunkat Keletre. Törökországon keresztül vezető utunk során először részesültem abban az örömben, hogy muzulmán országban hirdethettem az Igét, és láthattam, hogy néhány muzulmán elfogadja Krisztust. Isztambulban nagy bátorítást jelentett, hogy egy fiatal házaspárnál lakhattunk, akik három éve Zürichben lettek keresztyének. Láthattuk, hogyan szolgálják az Urat és növekednek a hitben. A fiatal férj Törökország egyik leggazdagabb családjához tartozott. Playboy életet élt francia barátnőjével Svájcban: mindketten kábítószereken éltek, mikor zürichi központukban hirdetem nekik az evangélium üzenetét, mielőtt evangélicizációs körútra Münchenbe távoztunk volna az 1972-es olimpia alkalmából. Mindketten megvallották imádságban bűneiket, és elfogadták Krisztust. Apja megfenyegette, hogy kitagadja az örökségből, de ő azt válaszolta, hogy Krisztus többet ér, mint az egész világ. Összeházasodtak, és most másokat térítenek meg az Úr számára Törökországban.

Úgy láttuk, Pakisztánban jól reagálnak az evangéliumra. A találkozókon két fiatal svájci tolmácsolt nekem. Sok évvel azelőtt a kábítószer-útvonalon igyekeztek Indiába, mélyen belebonyolódva a kábítószerekbe és a keleti miszticizmusba. Isten azonban csodálatosan elérte őket, amikor Pakisztánban éltek, és mindketten elfogadták Krisztust. Svájcba visszatérve csatlakoztak az Új Élet Bibliaiskolához, és most az utazás során tudtak nekem urdura fordítani, mikor Pakisztánban sokfelé prédikáltam.

Időnk lejárt, és a csoport többi tagjának vissza kellett térnie Svájcba. Én folytattam utam India felé. Szándékomban állt néhány további kapcsolatot teremteni, és még ígét hirdetni, mielőtt meglátogattam volna anyámat Bombay mellett, ahol gurujának *asrámjában* lakott. Nem volt problémám a Pakisztánba való belépéssel, de mikor megpróbáltam elhagyni, letartóztattak, mint azt könyvem elején leírtam. Biztosak voltak benne, hogy nagy halat fogtak – elvégre nem mindennap találkozik az ember „kémme!” –, és a határőrtisztek jelentést küldtek Lahoréba. A fölöttes tiszt maga akart közelebről kivallatni, mielőtt még az indiai kémeknek kijáró rövid úton megszabadulnak tőlem.

Az ajtó előtt álló fegyveres őrtől eltekintve magamra hagytak, amíg mindannyian a Főnök érkezésére vártunk. Elmondták, hogy igen szent ember, pap, aki már háromszor zárandokolt el Mekkába. Hogy ez miért tette őt alkalmassá magas politikai tisztség betöltésére Lahorében, azt nem tudom, de ez nem sokat segített helyzetemen. Egy buzgó muzulmán aligha lesz engedékenyebb egy keresztyénnel, mint egy hinduval szemben; egyetlen lehetőségem mégis az volt, hogy meggyőzzem a Főnököt arról, hogy keresztyén vagyok. Ezenfelül úgyszólván el voltam szánva arra, hogy minden emberrel, akivel csak találkozom, megosztom a Krisztusról szóló jó hírt.

A várakozás három órája alatt, amíg egyedül, őrizet alatt voltam egy kis szobában, az emlékek egész kaleidoszkópja szaladt végig előttem. Nem bántam meg, hogy Pakisztánba jöttem. Ha ottlétem eredményeképpen akár csak egyetlen ember is elfogadta bűnei bocsánatát és az örök életet Krisztusban, akkor már nagyon is megérte. És sokan elfogadták Krisztust. Talán nem is tudom meggyőzni a Főnököt arról, hogy nem vagyok sem kém, sem hindu. A többi tiszt mind meg volt győződve arról, hogy hazudok. Nagyon gyűlöltek a hindukat! Számukra halálom részleges bosszú lett volna több ezer muzulmán társukért, akiket hinduk gyilkoltak meg. Ha indiai kém vagyok, az csak még édesebbé tette volna a bosszút.

Nincs jobb lehetőség az ember hitének kipróbálására, mint az esetleges halállal való szembesülés, és most még biztosabb voltam benne, mint valaha, hogy Krisztus szeret engem, és a fizikai halál szellememet és lelkemet csak az ő jelenlétébe vezetné be, ahol Ma már megelőzött. Szívem tele volt örömmel, amikor mindaz eszembe jutott, amit Krisztus elvégzett az életemben és sok más ember életében, akiket láttam átforgalmazni a belé vetett hit hatására. Isten kezében voltam, és csak az Ő akaratát kívántam: bármit, ami az Ő dicsőségére van – emlékezve Pálnak a fogságban kifejezett kívánságára, hogy „fel fog magasztaltatni Krisztus az én testemben, akár életem, akár halálom által”. Tozer írásaira gondoltam – egyik könyve aktatáskámban volt –, és a Galata 2,20-ra, amelyen annyit gondolkodtam, és amelyről annyit beszéltem az évek során. Én már meghaltam Őbenne, ezért a halál nem érinthet. Nem féltsem semmitől, amit ezek az emberek tehetnek velem.

– Miért kémkedik az országunkban? – ezzel köszöntött a Főnök, mikor végül megérkezett.

– *Nem* vagyok kém – tiltakoztam. – Soha nem is lennék.

Muladni látszott feleletemen. – Soha? Aztán miért?

– Mert keresztyén vagyok.

– *Ön* keresztyén? Nem ez az ön útlevele? – kérdezte, rámutatva az íróasztalon előtte fekvő útlevele. – A Maharaj semmi esetre sem keresztyén név.

– Pillantása kifejezésre juttatta, hogy intelligenciája elleni támadásnak veszi, ha azt képelem: elhisz ilyen képtelen hazugságot.

– Igen, a nevem *valóban* Maharaj, de *valóban* keresztyén vagyok – mondtam kitaratóan.

– Bizonyítsa be. – Mosolygott, mintha titokban egy viccen mulatna.

Ez megdöbbenett. Erre sohasem gondoltam még. Hogyan bizonyíthatnám be valaha is, hogy mit hiszek a szívem mélyén? Nem volt itt senki, aki ismert volna, senki, aki tanúskodhatott volna az életemről...

– Ön muzulmán? – kérdeztem tiszteletteljesen.

– Igen, az vagyok.

– És tudja *bizonyítani*, hogy muzulmán? – Most bizonyára belátja, mennyire nem volt következetes.

– Miért kellene bebizonyítanom? – vágott vissza. – Nem én vagyok a kém!

– De *én sem* vagyok kém!

– Akkor bizonyítsa, hogy keresztyén! – és újra mosolygott.

– Nos – mondtam, felnyitva aktatáskámat –, itt a Bibliám. Vinne magával egy hindu Bibliát?

Nevetett: – Egy okos kém vinne!

Elkezdtem forgatni a lapokat az orra előtt. – De nézze, uram, nézze az aláhúzásokat oldalról oldalra, azokat a verseket, amelyek számomra különösen sokat jelentenek – és nézze meg a sok megjegyzést. Mindet én írtam!

– Ezt bármelyik kém megteheti.

Újból benyúltam az aktatáskámba. – Itt vannak más keresztyén könyvek is ... és nézze meg ezeket a leveleket! Olyan emberektől kaptam, akiket Krisztushoz vezettem – nézze meg, mit mondanak!

Egy mozdulattal elutasította utolsó „bizonyítékot” is, anélkül hogy egy pillantást vetett volna rá. – Bolondnak néz? Lehet hamisítvány is!

Megnémultam. Lehetetlen volt bizonyítani, hogy keresztyén vagyok. Ekor valami más jutott eszembe. – Van még egy bizonyítékom – mondtam, és még egyszer, utoljára a táskámba nyúltam. – Itt egy kézirat, az életem története. – Letettem elé az íróasztalra. – Ez mindent elmond: hindu életemet és azt is, hogyan lettem Jézus, a Messiás követője. Egy kémnek sem jutna eszébe, hogy ilyesmit hamisítson ... és nem ennyi oldalon!

Kétkedő pillantást vetett rám, majd kinyitotta a kéziratot, és elkezdte olvasni. Ez volt az utolsó reményem. Ahogy lapozgatta, én felváltva imádkoztam és figyeltem arckifejezését. A 15. fejezetnél, az „Egy guru halálá”-nál – tovább még nem jutottam az írással –, elkezdett lassabban olvasni, láthatóan elmerülve annak történetében, hogy hogyan fordultam a hinduizmustól Jézus Krisztushoz. A vége felé, mikor a bálványok összezúzásáról és elégetéséről

olvasott, helyeslően dörmögött, és bölintott a fejével. A Korán elítéli a bálványimádást, és a muzulmánok sok hindu bálványt és templomot elpusztítottak, mikor századokkal ezelőtt meghódították Indiát. Lassan és gondosan újra elolvasta ezt a fejezetet. Majd visszaadta a kéziratot.

– Arról meggyőződött, hogy keresztyén – mondta, ám arkifejezése nem lágyult meg. – De mit csinál országunkban?

Erre mit válaszolhattam? Cseberből vederbe kerültem? Hallottam, hogy nemrégiben keresztyéneket öltek meg Pakisztánban, mert a muzulmánoknak Krisztusról beszéltek. Mások hosszú börtönbüntetést kaptak. Bölcsességet kértem Istentől, és gondosan megválogattam a szavaimat.

– Az önök országa csodálatos – mondtam őszintén –, de van sok problémájuk is. Együtt érkeztem 22 másik emberrel Svájc-ból és Nyugat-Németországból. Kórházakat, árvaházakat, lepratelepeket látogattunk, és próbáltunk segíteni, ahogy csak tudtunk, anyagilag és szellemileg. Szeretjük az önök népét és országát. Bár segítségünk nem nagy, megtettük, ami tőlünk telt.

Gondosan figyelt. Most hátradőlt a székében, és hosszút sóhajott. Arkifejezése most először tűnt megkönnyebbültnek. Kinyitotta az útlevelemet, fáradtan kinyújtotta kezét a bélyegzőért, majd határozott mozdulattal rányomta arra az oldalra, ahol az országába való belépési engedély szerepelt. Átnyújtotta az útlevelet, és ezt mondta: – Mehet!

Istennek hálát adva, szabad emberként sétáltam ki a fegyveres őrk előtt a szobából. A tisztok, akik korábban vallattak, és akik kint várakoztak, csodálkozva néztek rám. Nem tudták elhinni, hogy elengedtek, miután már biztosítottak afelől, hogy nem kerülhetem el a kivégzést.

Miközben átmentem a száz yardos senki földjén az indiai határállomásig, hálát adtam az Úrnak kegyelméért, és imádkoztam, hogy a történet, amit olvasott, megnyerje a magas rangú muzulmán hivatalnokot Krisztus számára. Meggyőződött igaz voltáról, és miközben olvasta, láttam az arcán, hogy mélyen megindította a Krisztushoz való megtérésem.

A bajok ezzel még nem értek véget. Az indiai oldalon azonnal bevittek egy belső szobába, ahol most indiai hivatalnokok kérdeztek ki. Ők, úgy látzik, azt gondolták, hogy pakisztáni kém vagyok.

– Ön bizonyára pakisztáni – mondta meggyőződéssel az ügyeletes tiszt. – Egy indiai sem menne Pakisztánba. Mit csinált ott?

– Krisztus követője vagyok, és keresztyén munkát végeztem.

– Ön, a brahmin, keresztyén? Az érinthetetlenek lesznek keresztyének, de nem a *brahminok*. Nem hiszek önnek.

– Nos, elmondhatom önnek, hogyan történt. – Belekezdtem a történetembe, megpróbáltam rövidre fogni, ő pedig növekvő érdeklődéssel hallgatta. Mikor befejeztem, lassan, csodálkozva megcsóválta a fejét, kinyitotta az út-

levelemet, egy üres lapra bepecsételte a belépési engedélyt és odafirkantotta az aláírását. – Jó utat – mondta kedvesen.

Lehetetlen leírni izgalmamat, mikor végre India földjére értem, őseim hazájába. Innen származik a vallás, amelyet elhagytam; de kulturálisan és etnikailag még mindig ezer szállal kötődöm ide. Ez az én népem, az én hazám, ez az a hely, ahová valójában tartozom. A mangófa mintha táncoltak volna az ágról ágra ugráló színes madarakkal a kellemes szélben. Az előttem elterülő táj nosztalgikus emlékeket ébresztett bennem: anyámra emlékeztetett, és azokra a mesékre, amiket kis gyermekként hallottam tőle Rámáról, Krisnáról és a hindu mitológia többi istenéről és hősről.

Az ismerős hangulat sok tekintetben Trinidad indiai falvaira, Debére vagy Penalra emlékeztetett. Ezt még erősítette, hogy a távolból egy tranzistoros rádióból hangos indiai filmzene is áradt magas, női orrhangon. Voltak mások is, akik hozzám hasonlóan érzelmileg kötődtek Indiához: nyugati hippik, akik, nagy csodálkozásomra, érkezésükkor megcsókolták a talajt. Az izgatottság és a csodálkozás első percei után, amikor körülfogott India valódi szépsége, nagyon elszomorodtam sok más látvány hatására, amelytől nem tudtam eltekinteni.

Indiát lehetetlenség leírni valakinek, aki még maga nem látta. A nyomor, a szegénység, a betegség és a babona elképesztő méretű. A falvak képe is meghökkentő, de az indiai városokban tengődő sok milliónyi ember létkörülményeinek borzalmi egyenesen döbbenetesek. Vendéglátóm Kalkuttában elmondta, hogy egymilliónál is több ember tengeti nyomorúságos életét ennek a városnak az utcáin, anélkül hogy akár csak egy sárkunyhót otthonának nevezhetne. Ott is hálnak meg, ahol megszülettek – útszéli árokban, országúton vagy egy koszos járdán, a forró napon – úgy, hogy nem ismertek mást, mint a betegség és a szegénység nyomorát, és a reménytelenséget, hogy valaha is megengesztelhetnék az isteneket, hogy hozzájuk fordulhatnának, akik a legcsekélyebb szeretetet vagy törődést sem mutatják velük szemben, csak még több félelmet váltanak ki. Ilyen szerencsétlen, szájalmas nyomorúságban élni, és azt hallani, hogy „Isten vagy, csak be kell látnod” – ki tudna ennél hátborzongatóbb, rosszabb tréfát elképzelni? Azt hallani, hogy a testeden levő gennyes sebek, a gyomrod mardos éhség és a lelked üressége csak mája, illúzió ... van-e ennél ördögibb megtévesztés?

Fájt a szívem, ahogy India szenvedő tömegeit láttam. Csodálkoztam azon, hogy a nyugatiak Indiára tekintenek szellemi megvilágosodásért. Tapasztalatból tudtam, hogy India problémáinak a gyökere a hinduizmus, a maga karmába, lélekvándorlásba és hamis istenekbe vetett fatalista hitével. Milyen vakság a nyugatiak részéről, ha a keleti miszticizmushoz fordulnak világosságért! Nincs abban más, mint sötétség, és India állapota nyilvánvaló bi-

zonysága annak, hogy milyen mély is ez a sötétség. Ilyen mértékű megtévesztés csak ugyanabból a ravasz forrásból fakadhat, amely más milliőkat meg arra vesz rá, hogy tönkretegyék magukat a hamis boldogság kedvéért, amelyet kábítószer-mámorban tapasztalnak.

Boldogító, de ugyanakkor különös és feszültséget hozó élmény volt újra látni anyámat, mindössze harmadszor 21 éven belül. Nem sokkal azután, hogy elmentem Trinidadról Angliába, hirtelen kilépett a Port of Spainben lévő templomból, elhagyva azt a megbecsült pozíciót, amelyben olyan boldognak látszott! Gazdag barátaitól pénzt kapott bútorokra, könyvekre és egyéb eszközökre, és egy lányiskolát indított. Mindenki biztos volt benne, hogy vezetése alatt elsőosztályú tanintézet lesz belőle. Bár az iskola eredetileg nem vallási jellegűnek indult, anyám a tanrendben nagy hangsúlyt helyezett a jogára, amit maga oktatott a diákoknak. Majd váratlanul, egy hétvégén, minden előzetes bejelentés vagy akár célzás nélkül egyszerűen összecsomagolt és eltűnt. Revati néni később megtudta, hogy guruja, Baba Muktananda, a New York-i templomba rendelte, ahol anyám egy évet azzal töltött, hogy gazdag amerikaiak közül tanítványokat toborzott. Azután visszatért a guru fő templomába Indiába, ahol nagy felelősséggel járó pozíciót tölt be.

Mikor odaértem a Bombay mellett lévő templomba, a legtöbb nyugati fiatal távol volt, mert Muktananda az Egyesült Államokban tartózkodott. Ott több ezernyi új tanítványt toborzott, és bemutatta a kundalini jógát és a „kígyó-erőt” az orvosoknak, akik azt különös módon a legmodernebb orvostudományak neveztek. Ennek a népszerű gurunak magasra kiemelkedő épületegyüttese a jólét és a bőség oázisaként hat a legnyomorúságosabb szegénység közepette.

Most, hogy újra hindu templomban laktam, rossz emlékek ébredtek fel bennem, és nyilvánvalóan érzékeltem a gonosz szellemek sötétségét és nyomasztó hatását. Hálás voltam azonban a lehetőségért, hogy komolyan beszélhettem sok ott élő és tanuló nyugati emberrel. – Nézzetek a körülöttetek levő nyomorra – mondtam szenvedélyesen. – Hatalmas természeti kincseivel és emberi erőforrásaival India a világ egyik legvirágzóbb országa lehetne –, de nyomorba döntötte a vallásfilozófiája. Miért fogadjátok el mégis a hinduizmust?

– Mert belefáradtunk a Nyugat materializmusába – válaszolták.

– Manapság India kétségbeesetten próbálja megszerezni a nyugati technológiát és a materializmust – emlékeztettem őket –, mert azt reméli, hogy így megmentheti éhező milliőit. Nemcsak a nyugatiak, de nagyon sok gazdag hindu is materialista. A hinduizmus nem szabadít meg titeket ettől, de Krisztus meg tud szabadítani. Nézzétek meg, mit épített Muktananda abból a pénzből, amit Nyugaton szerzett. Mennyit fordított ebből azoknak az éhező,

szerencsétlen embereknek a megsegítésére, akik gazdag birtoka körül nyomorult viskókban élnek? Krisztus az egyetlen reménység számotokra, számomra ... és India számára. Az a materializmus pedig, amit elutasítottok, nem azonos a keresztyénséggel.

Anyám vékony volt, és nem tűnt egészségesnek. A napirend szigorú volt; mindennap reggel 1/2 4-kor kezdődött, több órányi jógával és meditációval. Volt néhány kedves beszélgetésem mamával, de lehetetlen volt egy szót is szólnom Krisztusról neki, tudva, hogy ez összezúzná azt a törekeny kapcsolatrendszert, amelyet megpróbáltunk egymás között újra kiépíteni. De naponta imádkoztam azért, hogy az Úr tegye lehetővé, hogy néhány napot a tempлом elsőprő erejű démonaitól távol tölthessünk.

Nagy örömmre néhány vele töltött nap után anyám beleegyezett, hogy velem jöjjön Bombaybe. Néhány barátom felajánlotta házát, hogy lakjunk ott, amíg ők távol vannak. Olyannak tűnt, mint egy álom. Anyám főzött, és a köztünk levő feszültség fokozatosan oldódott. Ismét barátok voltunk, és ismét egy fedél alatt laktunk, annyi év után. Megpróbáltam semmit nem tenni, ami megzavarta volna új kapcsolatunk nyugalalmát, örültem minden percnak, és megpróbáltam elfeledkezni arról, milyen rövid lesz ez az együttlét. Együtt mentünk bevásárolni, városnézésre, együtt sétáltunk, és ilyen hosszú távollét után ismét fokozatosan megismertük és megértettük egymást, először mint két idegen, aztán szelíden, és növekvő bizalommal megnyitottuk a szívünket egymás felé.

Majd egy feledhetetlen délutánon ez a törekeny kapcsolat, amelyet együtt próbáltunk meg kiépíteni, hirtelen ezernyi, összeilleszthetetlen darabra törött. Gondosan tartózkodtam minden szótól, ami zavarhatná. Még csak utalás sem hagyta el a számat arra vonatkozóan, hogy keresztyén vagyok, csak egy pár óvatos kérdés a körülöttünk mindenhol nyilvánvalóan látható nyomorra vonatkozóan. Lehet ez az eredménye a több ezer éves karma és a lélekvándorlás révén felfelé, Isten felé törekvő evolúciónak, amiről állandóan beszélt? Meg sem próbált válaszolni erre a kérdésre, csak folytatta lelkes beszámolóit – azt hiszem túl erősen igyekezett boldognak látszani – a jógáról és a meditációról, templombeli szolgálatáról és gurujáról, Muktanandáról, akit istenként magasztalt. Azon a délutánon azonban nem voltam képes mindezt csendben elhordozni. Egyszerűen hazugságnak tűnt számomra tovább hallgatni, mintha egyetértenék velem.

– De Mama, a te gurud nem isten – mondtam hirtelen, magamat is meglepve. – Egyetlen embernek sincs joga istennek nevezni magát.

– Nos, a te Jézusod azt mondta, hogy ő Isten – válaszolt gyorsan, mintha számított volna erre, és várta volna, hogy ilyen megjegyzést tegyek. – Baba csak azt mondja, amit Jézus is mondott magáról.

Szomorúan néztem rá. – De mama – mondtam komolyan –, ha Jézus azt mondja, hogy *Ő Isten, akkor Ő tényleg Isten*, és a Biblia be is bizonyítja, hogy ez igaz, de a te gurud csak ember.

Valami ételt kevert a tűzhelyen. Hirtelen sarkon fordult, és szembenézett velem. – Megsértetted a gurumat és a vallásomat, ezt nem tűröm tovább! Ha csak azért jöttél, hogy engem megtéríts a keresztyénségre, akkor akár soha többé vissza se gyere! – Kiszetett a szobából, én pedig szinte mozdulni sem tudtam. Egy perc múlva meghallottam, hogy járkál a szobájában, majd hallottam, amint lassan lefelé jön a lépcsőn. A nappaliban találkoztam össze vele.

– Elmegyek – mondta hirtelen.

– Mama, ezt nem teheted – ellenkeztem, s kivéve kezéből a kis kézitáskát, letettem a padlóra. – Kérlek, ne menj el!

Felvette a kézitáskáját, és határozottan kiment a bejárati ajtón. Figyeltem az ablakon át. Tehetetlennek és összetörtnek éreztem magam látva, hogy elbúcsúzik néhány szomszédtól, akikkel összeismerkedett, majd eltűnt az utcán, kis csomagjával a kezében.

Alig akartam elhinni, ami történt. Olyan sokáig vártam türelemmel, és ez lett belőle! Egész életem egyik legszomorúbb tapasztalata volt. Alig tudtam gondolkodni. Valahogy visszataláltam a szobámba, s az ágyamra estem. Végsőkig el voltam keseredve, még imádkozni is alig tudtam. – *Uram – kértem –, ennyi év után ez minden, amit rólad anyámnak mondhatok? Ha most nem jön vissza, lehet, hogy soha többet nem látom! Kérlek, hozd vissza!* – Tovább imádkoztam, de olyan kétségbeesett lelkiállapotban voltam, hogy a szomorúságtól elaludtam.

Mikor felébredtem, már sötét volt. Valaki mozgott a hálószobában, amit anyám használt. Felültem és hallgatóztam. Lehetséges lenne? Most minden elcsöndesedett, csak saját lélegzetemet hallottam. Visszatartottam, amíg csak tudtam, majd óvatosan fölmentem a szobájához. Az ágyán feküdt.

– Hozhatok neked valamit vacsorára? – kérdeztem.

– Nem – mormogta, és elfordította arcát. Lementem, és készítettem magamnak valami ételt. Főnt nem moccant semmi. Órákkal később megkérdeztem, hogy vihetek-e föl neki valamit inni, de a válasz ugyanaz volt. Éjszaka jórészt érte imádkoztam. Másnap ismét elutasította tétova ajánlközásaimat, hogy enni vagy inni adjak neki, és bezárkózva a szobájában maradt. Este csatlakozott hozzám egy barátom, akit még az Operation Mobilisationból ismertem, és órákig együtt imádkoztunk anyám szobája alatt.

Másnap reggel lejött a konyhába, és reggelit készített, mintha mi sem történt volna. Mikor beszélgettünk, kínosan kerültük ennek a szerencsétlen incidensnek az említését is, és távol tartottuk magunkat az olyan témáktól, amelyek újra előhozhatták volna. Karácsony előtti nap volt, az első, amit 21

év óta együtt töltöttünk. Valami elintézni valóm volt egy keresztyén könyvesboltban Bombayban – amire ez volt az utolsó lehetőségem, még mielőtt bezárt volna az ünnepekre –, ezért késő délután elmentem oda. Elbeszélgettünk a boltvezetővel, majd mikor együtt elsétáltunk az irodától a kijáratig, észrevettem egy érdekes című könyvet: „*Hindu és keresztyén teológia*”, és vettem magamnak egy példányt. Hasznos információkkal fog szolgálni azokhoz az előadásokhoz, amiket ebben a tárgykörben tartok.

Mire hazaértem, mama már elkészítette a vacsorát. Megálltam a konyhában, és beszélgettünk, mikor az Operation Mobilisationból ismert barátom belépett.

– Van itt valami, amit neked akarok adni, Rabi – mondta, átadva nekem egy könyvet. – Tudom, hogy érdekel ez a téma.

Mikor átvettem tőle a könyvet, elnevettem magam. – Köszönöm – mondtam őszintén –, de épp most vettem meg ugyanezt a könyvet, egy órával ezelőtt. Micsoda véletlen egybeesés! – Kinyitottam a táskámat az asztalon, és előhúztam belőle a másik példányt, majd egymás mellé helyeztem őket. – És most mit csináljak ezzel a két egyforma könyvvel? – kérdeztem nevetve.

Anyám figyelt és hallgatott. Odahajolt, elolvasta a címet: „*Hindu és keresztyén teológia*”. Hirtelen megszólalt: – Az egyiket nekem adhatnád!

Majd elakadt a lélegzetem a meglepetéstől. Alig álltam meg, hogy fel ne kiáltssak: „Áldott legyen az Úr!” Sohasem mertem volna felajánlani neki ilyen könyvet. De még nem nyúlt érte. Otthagytam a könyveket az asztalon. Ahogy véget ért a vacsora, fölvette az egyik példányt, és felment a szobájába, ahol – biztos vagyok benne – elkezdte olvasni. Most lehetőséget láttam rá, hogy megtegyek valamit, amire már évek óta vártam.

Felhívtam lakásán a könyvesbolt vezetőjét, és megkértem, hogy tegyen meg számomra egy különleges szívességet. „Tudom, hogy a bolt zárva van az ünnepekre – mondtam –, de szeretnék valamilyen módon vásárolni egy példányt a „Living Bible”-ből (modern angol Biblia. – Ford.).

Nagyon szívesen segített, különösen, mikor bizalmasan közöltem vele, hogy ezt anyámnak szánom, hogy magával vigye az *asrámjába*.

Anyámmal csendes és barátságos karácsonyt töltöttünk együtt. Délután mindkettőnknek el kellett hagynunk Bombayt, neki vissza kellett mennie guruja templomába, nekem meg vissza kellett repülnöm Svájcba. Egy, a világmisszióért megrendezett ifjúsági konferencián kellett előadást tartanom arról a kihívásról, amelyet a keleti miszticizmus Nyugatra gyakorolt egyre növekvő hatása jelent, és arról a nagy éhségről, amely az evangélium iránt mutatkozik Keleten. Amikor elváltunk, átadtam neki a karácsonyi papírba csomagolt Bibliát.

– Ígérd meg – kértem mosolyogva –, hogy nem bontod ki ezt, amíg vissza nem érsz a templomba.

– Megígérem – mondta vidáman –, de azt hiszem, máris tudom, mi van benne. – Érezte a súlyát, és biztos voltam benne, hogy azt hiszi, egy doboz csokoládé.

– Nem, nem tudod – mondtam nevetve. – Ez valódi meglepetés lesz, de tudom, hogy örülni fogsz neki.

* * *

Néhány héttel később utolért egy anyámtól érkezett levél az Egyesült Államokban. Többek között ez állt benne: – Köszönöm a Bibliát, Rabi. A párnám alatt tartom, és mindennap olvasom.

UTÓSZÓ

Annyi minden történt ennek a könyvnek az 1977-es megjelenése óta, hogy az egy újabb kötetet kívánna. Az Új Élet közösség, amelynek megalapításában részt vehettem, messze túlnőtt eredeti terveinken. A kereteit majd szétfeszítő bibliaiskola (Bible College) most egy igazi „dallamos hangzású” vidéken működik, a festői szépségű svájci Walzenhausen faluban, a Bodentó fölött, ahonnan széles panoráma tárul az ember elé Svájc, Németország és Ausztria egy-egy sarka felé. Több száz végzős hallgató távozott már tőlünk, hogy vigye az evangéliumot szerte a világra, és több, mint 20 gyülekezet alakult erőfeszítéseik nyomán. Ennek eredményeként az élet legkülönbözőbb területeiről még több embert lehetett megnyerni Krisztusnak.

Annak érdekében, hogy szabadon utazgathassak mindenfelé, ahová Isten vezet engem, elhatároztam, hogy 30 éves koromig nem nősülök meg, és úgy is tettem. 31 éves koromban azonban végül megnősültem. Franziban mindazt megtaláltam, amit csak kívánhattam, komoly keresztyén, aki éppúgy szereti az Urat, mint én, éppúgy az Úrnak szentelte magát, mint én, és fontos feladata van abban a szolgálatban, amit az Úr nekem adott. Jobb feleséget nem találhattam volna.

Isten valóban ráterhelte a szívemre, hogy mindenütt elérjem az embereket Jézus Krisztus örömhírével, különösen azt a sok őszinte keresőt, akiket megtevesztenek a keleti vallások hamis ígéretei. Az Új Élet közösségből nyolc évi szolgálat után, vezetőinek áldásával kiléptem, hogy még inkább különleges szolgálatomnak szentelhessem magam, amelyre, meggyőződésem szerint, Isten előkészített.

Sok ajtó nyílt számomra, hogy Európa és Észak-Amerika különböző egyetemlein előadásokat tarthassak. Ehhez minden évben el kellett utaznom otthoni bázisomról, amely Svájcban, Zürich közelében van. Több mint 300 egyetemen és kollégiumban beszéltem Helsinkitől Barcelonáig, Bécsről Londonig és Harvardtól Berkeley-ig. Megindító dolog találkozni azzal a különleges éhséggel, amely a hallgatók között támad a szellemi igazság és valóság iránt, és megragadó látni azt a hatást, amit az evangélium kelt. Ritkán fordul elő, hogy az előadóterem nincs tele, és a hallgatók reagálása többnyire igen pozitív.

Másrészt viszont szükségét éreztük, hogy szorosan együttműködjünk az európai hivatalos egyházakkal, mert Isten kaput nyitott előttünk az egész kontinensen, és abban az örömben részesültünk, hogy szinte minden nyugat-európai országban hirdethettük Krisztust. Nagy szükségét éreztük annak,

hogy az egyházakban élő keresztyének tájékozottak legyenek arról a kihívásról, amit ma a Kelet jelent a keresztyénség számára, és evégből előadásokat, szemináriumokat tartottunk vezetőknek és laikusoknak egyaránt. Sajnos, úgy találtuk, hogy gyakran éppen az egyházon belüli emberek válnak ennek a keleti invázióknak akaratlan áldozataivá. Nekik pedig arra van szükségük, hogy Jézus Krisztus egyszerű evangéliumát világítsák meg, szembeállítva azokkal a népszerű eszmékkel, amelyek nem-keresztyén ideológiákból erednek.

Kétségbeesett igazságkeresésükben egész Nyugat-Európából zavarodott és bajba jutott emberek áradata jön állandóan hozzánk, pszichiáterek és teológusok, lelkipásztorok és lelkészek, milliomosok és hippik. Állandóan szembe kerülünk azzal az érzelmi és elméleti leromlással kísért megdőbbentő megtévesztéssel, amely a Kelet felé forduló emberek életében nyilvánul meg. Tipikus egy norvég milliomos esete. Két fia, két kitűnő egyetemi tanuló, anyjuk halála után a TM-hez (transzcendens meditációhoz) fordult vigaszért. Ennek eredményeként az egyik elvesztette józan esztét, és öngyilkos lett, a másik pedig teljesen elidegenedett, és otthagyta otthonát. Az eseményektől feldúltan jött hozzánk az apa segítségért. Abban az örömben részesültünk, hogy láthattuk, amint megnyitja szívét Jézus Krisztusnak.

Majdnem hihetetlen történetek százait lehetne elmondani legkülönbözőbb emberekről, akik egyszerű szolgálatunk hatására a reménytelen sötétségből, mint magam is, a valódi világosságra menekültek. Swami Muktananda, Maharishi Mahesh Jógi, Maharaj Ji, Bhagwan Rajneesh és Hare Krisna tanítványai és követői közül sokról tudunk, akik elhagyták gurujukat, hogy elfogadják és kövessék az Úr Jézus Krisztust. Majdnem mindegyikük (mint Péter Írországból, aki Hare Krisna követője volt, majd misszionáriusként Nigériába ment) komolyan és aktívan részt vesz az igehirdetés szolgálatában szerte a világon.

Igazi nagy örömet jelent számunkra, hogy a nekünk írott levelek és a hozzánk eljutó információk tanúsága szerint, már több ezernyi ember jutott el Krisztushoz e könyv első kiadásának elolvasása révén. Ezek közül az emberek közül sokan – talán a legtöbben – nem maguk vásárolták meg a könyvet, hanem kölcsönkapták egy értük aggódó keresztyéntől vagy szeretteiktől. Mikor a Vándor Evangélisták Nemzetközi Kongresszusán voltam a múlt nyáron Amszterdamban (ahol kb. 5000 küldött volt a világ minden tájáról), egy ázsiai evangélista izgatottan mesélte, hogy lakóhelyén több mint száz embert ismer személyesen, akik a könyv elolvasása révén lettek keresztyének. Úgy tűnik, hogy ezt az eredményt mindössze néhány példány körbeadásával érték el.

Időről időre láthatom Isten meghökkenítő és tagadhatatlan csodáit, és ez nagy bátorítást jelent számomra. Evelyne és Rosemary ikrek, Svájcban születtek. Nem sokkal apjuk halála után mindketten fellázadtak, és elmentek

otthonról. Ettől kezdve Rosemary az alkoholnak és a buliknak élt, míg Evelyne a drogok és a szex felé fordult, életét hippiként tékozolva Marokkóban. Ott megkapott egy ritka és gyógyíthatatlan vírusbetegséget, és ekkor kétségbeesett anyja hazamenekítette. Az összetört szívű asszony végső elkeseredésében felhívott, hogy segítsék, mert Evelyne haldokolva feküdt kórházi ágyán Zürichben.

Az asszony már egy kisebb vagyont költött el, és az orvosok mindnet megpróbáltak, de eredménytelenül. Nem tudtak olyan emberről, aki túlélte volna ezt a szörnyű betegséget. Miután heteken át kómában volt, az orvosok feladták a reményt. Evelyne már a halál küszöbén volt, mikor anyja végül kapcsolatba lépett velem. A kétségbeesett, elviselhetetlen aggodalomban élő asszony egyenesen a kórházba hajtott velem, elém tárva két lányának tragédiáját, különösen azét, aki haldoklott. Forrón imádkoztam azért, hogy Evelyne legalább annyi időre jöjjön vissza a kómából, hogy elmondhassam neki az evangéliumot.

Mikor odaértünk az ágyához, halkán megszólítottam: – Evelyne! – Anyjának és nővérének legnagyobb csodálkozására Evelyne kinyitotta a szemét, első alkalommal hetek óta. Elmondtam neki Jézus Krisztus evangéliumát, olyan röviden és tisztán, amennyire csak tudtam, hiszen bármelyik pillanatban átléphet az örökkévalóságba. Együtt elmondtunk egy imádságot, amelyben Jézus Krisztust behívtuk az életébe, és Isten Szellemének hatására Evelyne csodálatos módon újjászületett. Tovább imádkoztam, hogy Isten érintse meg haldokló testét és gyógyítsa meg őt; és túlradó kegyelmében az Úr hatalmasan válaszolt erre az imádságra. Evelyne tökéletesen meggyógyult, az orvosok, ápolónők és mindenki más teljes megdöbbenésére. Ma boldog házasságban él, és mind ő, mind a férje teljes munkaidőben keresztyén szolgálatot végeznek az ifjúság között. Rosemary ugyancsak befogadta Krisztust az életébe egy összejöveteleünkön, a rákövetkező este, hogy együtt imádkoztam Evelyne-nel. Ő is szolgálja azóta az Urat Távol-Keleten és Afrikában. Anyja is megtette ezt a lépést, és ő is tevékeny az Úr szolgálatában.

Miközben Nyugaton dolgozunk, szívünk igencsak Keleten van, és én rendszeresen visszajárok Indiába Krisztust prédikálni. Annyi ott a nyitott kapu az erős ellenállás ellenére, és oly sok izgalmas élményben volt részem, amit elmondhatnék, ha volna rá hely – pl. hogy én voltam az első keresztyén, aki az evangéliumot hirdette a benaresi Hindu Egyetemen, anyám alma materében. Míg a városban voltam, lehetőségem nyílt beszélni az egész ügyvédi kamarával, amely többnyire brahminokból és más, felső kaszthoz tartozó hindu ügyvédekből állt. Egyikük, könnyekkel a szemében, azt mondta nekem, hogy még soha életében nem hallott ilyen dolgokról. – Jöjjön el más-kor is! – kérte.

Eltökélt szándékom volt 1974-ben, hogy visszamegyek Indiába, és életem hátralevő részét ott töltöm. Már össze is csomagoltam, mikor elmondtam terveimet Dr. Francis Schaeffernek, egy nemzetközileg ismert keresztyén vezetőnek, aki több mint 20 könyv szerzője, és hosszú éveken át szolgált nyugati értelmiségieknek a Svájci Alpokban levő bázisáról. Azt tanácsolta nekem, hogy gondoljam át ismét a terveimet, és imádkozzam ezzel kapcsolatban, mert neki az a meggyőződése, hogy a nyugati világban kellene maradnom. Itt sajátos és egyedülálló hátterem miatt különösen alkalmas volnék azok mentésére, akik afelé fordultak, amit én elhagytam. Dr. Schaeffer úgy írta le Nyugat-Európát, mint ahol tátott szájjal habzsolják a keleti vallásokat. Emlékeztetett rá, hogy ő már évek óta figyelmezteti hallgatóságát erre a bekövetkező invázióra. Megfogadva tanácsát a következő napokban sok időt töltöttem imádsággal, és arra a mély meggyőződésre jutottam, hogy igaza volt: Istennek határozott küldetése van számomra itt, Nyugaton. Közvetlenül ezután történt, hogy elkezdtek hozzám özönlenni a meghívások egész Nyugat-Európából, hogy szólaljak fel különféle konferenciákon. Mindezt megerősítésként vettem Uramtól.

Mégis, miközben munkálkodtam az egész Nyugaton, az egyik legizgalmasabb fordulat az volt, hogy szolgálatom alakult ki Kelet felé is. Még a London Bible College-on Isten arra vezetett, hogy indítsak egy ösztöndíj-programot szegény ázsiai diákok számára, különösen indiaiaknak. Több ezer fiatal, lelkes indiai keresztyén van, akiknek szükségük lenne szemináriumi vagy főiskolai képzésre, nagyon vágyanak is rá, de pénz hiányában ez lehetetlen számukra. A legtöbben szegény családokból származnak. A nyugati hívők nagylelkűsége folytán évente sok ösztöndíjat tudtunk kiadni. 1984-ben például 65 ösztöndíjat adtunk ki. India nemcsak élelmiszerhiányban szenved, hanem híjával van keresztyén orvosoknak, nővéreknek, tanároknak és természetesen igehirdetőknek is. Mindig nagy öröm volt, miközben Indiában utaztunk, ha olyan munkatársakkal találkoztunk, akiket annak idején segítettünk, és akik most diadalmas és gyümölcsstermő életet éltek az Úr Jézus Krisztusban.

Anyám, akit nagyon szeretek, még nem tért meg Krisztushoz. Mielőtt guruja, Muktananda meghalt volna, swami rangra emelte. Ez elszomorított kisé, de most is igen kitartóan imádkozunk érte. Viszont mama nővére, Sumintra néni, akinek otthonában töltöttem gyermekkoromban a legvidámabb vakációkat, elfogadta Krisztust, és most egyik leglelkesebb követője. Revati néni két év hatékony európai szolgálat után Indiába ment, ahol sok munkával járó és eredményes szolgálatban vesz részt; ezáltal sok hindut vezet Krisztushoz.

Ananda, aki politikát és teológiát tanult Nyugat-Németország és az Egyesült Államok keresztyén kollégiumaiban, csatlakozott anyjához Indiában, és

prédikál szerte az országban. A fanatikus ellenállás, az ismételt betörések, a rosszindulatú vandalizmus és az életveszélyes fenyegetések ellenére, amelyek a hinduk részéről érik őket, mindketten folytatják szolgálatukat az Úrért. Sandra, miután éveken át ápolónőként dolgozott Svájcban, feleségül ment egy orvoshoz, és mindketten orvos-misszionáriusként szolgálnak Afrika egyik nagyon rászoruló részén. Krishna, aki ma (nyilvánvaló okokból) Krisztián, befejezte tanulmányait a Yale Egyetemen, és doktorált vallásfilozófiából. Ottani tanulmányai során mind a professzoroknak, mind a diákoknak hirdette a Krisztusról szóló evangéliumot ebben a rendkívül nehéz közegben. Jelenleg aktívan szolgál a Boston környéki külföldi diákság között, amely az egyik legnépesebb diákközösség a világon.

Egyszer egy előadásom végén a Harvard Egyetem Természettudományos Központjában felállt egy elégedetlen diák, hogy utolsó kérdésével aznap este kihívást intézzon hozzám. – Mr. Maharaj – kezdte kritikus, gúnyos hangnemben –, ön a hinduizmustól a keresztyénséghez fordult. Mit szólna ahhoz, ha valaki, önnel azonos helyzetből, visszatérne az ön korábbi állapotához?

Egy percre megálltam, és Istenhez fordultam a helyes válaszért erre a fontos kérdésre – amely aznap este talán a legnagyobb kihívást jelentette –, és így válaszoltam: – *Soha* nem lennék képes megérteni, hogy valaki a velem azonos jelenlegi helyzetéből valaha is visszatérhessen az én korábbi állapothoz, ha *valóban* jelenlegi helyzetemben van. Tapasztalatból tudom, hogy azok a nyugati „keresztyének”, akik a Kelet felé fordulnak, soha nem ismerték Krisztust személyesen. – Ennél a pontnál a hallgatóság kitörő ovációval adott igazat nekem.

Különös módon ilyesfajta kihívások nem csak hitetlenek részéről értek, hanem néhány úgynevezett keresztyén vezető részéről is. Mikor Svájcban egy tanárképző főiskolán előadást tartottam, hozzászólt a teológiai tanszék vezetője is, aki a történelmi egyház lelkipásztora is volt. Ellenvéleményét fejezve ki a vallások összehasonlításával foglalkozó előadásommal kapcsolatban ezt mondta: – Misszionárius voltam Indiában 20 évig, és láttam, hogy az indiaiak hogyan imádják kőisteneket. Hiszem, hogy amikor az indiai ember a bálványát imádjá, akkor a Biblia Istenét imádjá. Nem segíti elő a vallások közötti megértést, amire szükségünk van, ha ezeket az éles különbségeket hangsúlyozza.

– Tisztelendő úr – válaszoltam –, én is ilyen indiai *voltam*, aki kőisteneket imádozt. Ma a Biblia Istenét imádom, és azt hiszem, ezért joggal mondhatom Önnek, hogy ez *nem* ugyanaz – egy világ választja el őket egymástól.

Nem sokkal megtérésem után, 1962-ben, valaki az ottani indiai közösségből azt mondta nekem, hogy ez az egész nem fog nálam sokáig tartani. Ma tele van a szívem hálával Isten iránt, hogy megtartott engem akaratában, és

soha nem engedett eltávoznom tőle, még egy napra sem, már 22 csodálatos éve! Miután ezek alatt az évek alatt gondosan tanulmányoztam a Bibliát, és beláttam, hogy mennyire igaz annak minden szava, és azt is láttam, milyen csodákat visz véghez Isten az emberek életében szerte a világon, még jobban meg vagyok róla győződve, mint valaha, hogy Jézus Krisztus pontosan az, akinek mondta magát: az Út, az Igazság és az Élet.

Hálás vagyok Istennek, hogy abban a kiváltságban részesített, hogy nem csak egyetemeken, diplomokban és előadótermekben, hanem rádióban és televízióban is hirdethetem Jézus Krisztus evangéliumát a rászoruló világ 56 országában. Elhatározott célom, hogy ezt folytatom, utolsó leheletemig, vagy amíg az Úr Jézus haza nem hív.

Rabi Maharaj
PF. 758
8026 Zürich
Switzerland, 1986

A HINDU KIFEJEZÉSEK MAGYARÁZATA

ahimsa A minden élőlényvel szembeni erőszakmentesség elve. Mivel a hindu hisz abban, hogy a rovarok és az állatok a jó karma révén továbbfejlődnek és emberré válhatnak – és hogy az emberek a rossz karma révén újból állatok vagy rovarok lehetnek –, a növényeket kivéve bármilyen élőlény megölése és megevése gyilkossággal és kannibalizmussal egyenértékű. A hindunak ezért vegetáriánusnak kell lennie.

Az ahimsa azonban nincs összhangban a hindu szent iratokkal vagy gyakorlattal. Sok hindu ma is állatáldozatokat mutat be, és a történelem során a hinduk sem mutattak kevesebb hajlandóságot az ellenség megölésére a háborúkban és forradalmakban, mint azok az emberek, akik nem vallják az ahimsa elvét. A hinduk azonban következetesen mindig visszariadtak a ténylelölésétől.

arti Vallási cselekmény, amelyet úgy végeznek, hogy a szent lángot vagy a tömjént – amelyet egy lapostányéron a jobb kézben tartanak – az óra járásával megegyező irányban egy kör mentén végigmozgatják az isten vagy a szent képmása előtt. Bármelyik hindu végezheti imaszobájában.

asrám A hindi *asrama* szóból származik, amely a kétszer születettek (magasabb kasztból származó hinduk) életének négy szakaszát jelöli: 1) a nőtől tartózkodó, vallási tanulmányokkal eltöltött ifjúkor, 2) a házas családfő, aki gyermekeket nemz, 3) a vadonba való visszavonulás időszaka, amely a meditációra és a vallásos áhítatra, valamint vallási cselekményekre szolgál, és 4) az öregkor, mikor elvárják tőle, hogy lemondjon minden vagyonáról, kivéve az ágyékkötőt, a koldus-tálat és a vizes poharat, hogy koldusként éljen, szabadon minden kötelezettségtől és előírástól. A szót leginkább az élet harmadik szakaszára kezdték használni, valamint a bölcsek remeteségére. A mai köznapi nyelvben Indiában vallási közösségre használják, ahova az ember azért megy, hogy egy guru vezetése alatt tanuljon. Indiában összejöveteleinek helyét még néhány keresztyén szervezet is „asrám”-nak nevezi.

avatár A legáltalánosabb értelemben bármely isten bármely élő formában való megtestesülése. Feltételezik, hogy minden fajnak megvannak az avatárai. Szűkebb értelemben azonban az avatár Visnu testet öltött alakja. Néhány hindu úgy gondolja, hogy Visnu számtalanszor született újjá, míg mások azt tanítják, hogy avatárként csak kilenc alkalommal jött el: hal, teknős, ember-oroszlán, vadkan, gyermek-törpe, valamint Rama, Krisna, Buddha és Krisztus formájában.

Az avatár pontos szerepe az emberek üdvöztetésében nincs tisztázva, de úgy gondolják, hogy az avatár minden reinkarnációjában a guru szerepét játssza. Sok ortodox hindu úgy hiszi, hogy Káli, a Krisztus utáni következő avatár, körülbelül 425 000 év múlva jelenik meg. Ma is van azonban több száz guru, akit tanítványai avatárnak tartanak.

barahi A „tizenkettő”-t jelentő barah szóból származó vallási szertartás, amelyet a brahmin fiúgyermek születése utáni tizenkettedik napon tartanak meg, amikor a panditok és az asztrológusok jóslatokat tesznek a gyermek jövőjére vonatkozóan.

Bhagavad-gíta A legnépszerűbb hindu szent irat, a *Mahábhárata* része, a legszélesebb körben olvasott hindu szent könyv Keleten és Nyugaton egyaránt. Az „Úr éneke”-ként ismert, és gyakran a „hinduizmus evangéliumának” is nevezett *gíta* párbeszéd a harcos Arjuna – aki fél rokonainak megölésétől a háborúban – és az avatár-isten Krisna között, aki kocsihajtója szerepét játssza, és arra bátorítja, hogy jó és bátor harcosként teljesítse kötelességét a csatában.

Bhagwan Hindi szó, jelentése: isten, úr.

bhai Szó szerint „testvér”, olyan megbecsülő megszólítás, amivel az egyenlőket illetik. Idősebb vallásos hinduk ritkán használják fiatal emberek megszólításakor, és soha gyerekekkel szemben. Ezért mikor Gosine elkezdte Rabit így szólítani, az azt jelezte, hogy nagyra értékelté és az apja iránt érzett megbecsülését átruházta rá.

bhajanok Az áhítatos szeretet énekei, amit istenek imádásakor használnak.

Brahma Nem összetévesztendő Brahmannel, aki minden istent jelent az Egyben. Brahma, a teremtő, a hindu „szentháromság” (tri murti) első istene. A másik kettő Visnu, a fenntartó és Siva, a pusztító. A feltételezések szerint Siva minden 4.32 milliárd évben mindent megsemmisít, Brahma mindent újjáteremt, és Visnu még egyszer testet ölt, hogy még egyszer felfedje a Brahmanhoz vezető utat. A gyakran Visnu köldökéből előjövő Brahmát (ami, úgy tűnik, ellentmond teremtő szerepének) négy fejjel és négy kézzel ábrázolják, amint áldozati eszközöket, olvasót és egy kéziratot tart.

brahmacharya Szó szerint „vallásos élet”, a magas kasztbeli hindu négy életszakaszából az elsőnek a neve. Mivel ez olyan időszak, amikor a szexuális önmegtartóztatás kötelező, a szót idősebb vallásos hindukra is alkalmazták, akik még mindig a nőtlenségi fogadalom alatt éltek.

Brahman A végső valóság: alaktalan, kifejezhetetlen, megismerhetetlen és nem ismerő; sem személyes, sem személytelen; azonos mind a Teremtővel, mind a teremtett mindenséggel. Brahman minden, és minden Brahman. A hindu számára a végső igazság és üdvösség az, ha „belátja”, hogy ő maga Brahman, hogy ő és az egész világegyetem egy és ugyanaz a Lény. A Brahman azonban nem pusztán egy másik név a Biblia Istenére, hanem a

zsidó-keresztény Istentől idegen, és azzal szemben álló fogalom. Brahman minden, és mégis semmi; magában foglalja mind a jót, mind a rosszat, az életet és a halált, az egészséget és a betegséget, még a *máját* is (ld.: 164. o.).

brahmin A legmagasabb hindu kaszt, és ezernyi testetöltés révén a Brahmanhoz legközelebb álló emberi forma, aki ezért közvetítő Brahman és a többi kaszt között. Az embernek brahminnak kell lennie, hogy pap lehessen. Ez nagy hatalmat ad a brahminoknak a többi kaszt felett; a brahminoktól viszont sokkal vallásosabb életet várnak el, mint a nem-brahminoktól, és náluk minden hibás tett nagyobb büntetést von maga után, mint az alacsonyabb kasztoknál.

A szanszkritban a kasztra vonatkozó szó a *varna*, amely színt jelent. A brahminok valószínűleg a világos bőrű árják leszármazottai, akik meghódították Indiát. A brahminok bőre még ma is árnyalatokkal világosabb a többi kaszténál.

chanan Lágú, aromás szantálfapaszta, amellyel kasztjeleket és rituális jeleket tesznek vallási okokból istenekre és imádóikra, általában a homlokra és/vagy a nyakra.

Dakshina Siva egyik neve a sok közül, ami szó szerint annyit jelent, hogy „a jobb oldalon”, ezért a brahminoknak adott pénzre is alkalmazzák, amelyet felajánlásként adnak, és amit jobb kézzel kell átnyújtani.

devaták Istenségek, vagy istenek.

deya Kis agyagcsésze kiöblösödő csőrrel; gheet vagy más olajat és kanócot tartalmaz, amelyet meg kell gyújtani a vallási szertartások során és különleges ünnepeken.

dharma A hindu ember megfelelő életmódja. Nem abszolút értelmű, hanem változik, mégpedig nemcsak kasztról kasztra, hanem személyről személyre is, és mindenkinek magának kell fölfedeznie. Nem erkölcsi elv, hanem van benne néhány alapelv, amiről feltételezik, hogy az embert misztikus egyiségre vezet Brahmannal, de amely nem szükségszerűen van kapcsolatban az emberi lelkiismeretben jelenlevő jó és rossz közötti következetes különbségtétellel. Az ember dharmája tulajdonképpen a jó és a rossz fölött állhat.

dhoti Hosszú szöveterab, amelyet az ember ingszerűen maga köré teker. Általában majdnem a földig lelóg, de forró időben, vagy amíg az ember vallási teendőket végez, a szegélyét a derékhoz lehet bedugni, s így hossza feleakkora lesz. Néhányan a ruhadarab utolsó szakaszát (kb. 1 m) felhúzzák lábaik között, ilyen módon buggyos nadrággá alakítva az inget.

Bár a városokban sok indiai nyugati ruhákat hord, a dhoti még mindig divat a falvakban. A szent emberek és a papok általában még a városokban is dhotit hordanak, fölötte gyakran öltönnyel vagy kabáttal.

elragadtatás (mennyei boldogság, üdvösség) Az az állapot, amelyet akkor lehet elérni, ha a meditáció és megvilágosodás révén kiüzzük a Brahmantól, a tiszta lét-tudat-üdvétől különböző lét illúzióját, és minden vágy megszűnik. Mivel erről az állapotról azt állítják, hogy túl van a fájdalomon és az örömen, Buddha, aki hinduként nevelkedett fel, úgy gondolt rá, mint „nemlétre”, amelyet „nirvánának” is nevezett.

ghat Különleges terület, amely az emberi holttest ceremoniális elégetésére van szánva. Sok ilyen hely van szerte Indiában, de a legnépszerűbbek és a legszentebbek a „szent” városok mellett vannak, mint amilyen Benares a Gangesz partja mentén, ami megkönnyíti, hogy a hamvakat a szent folyóba szórják.

ghee Bivalytejből készített olvasztott vaj, amelyet étkezéshez és szertartási célokra is használnak, és amelyet igen szentnek tartanak, mert a tehéntől, a legszentebb teremtménytől származik.

guru Szó szerint tanító, de bizonyos értelemben a Brahman megnyilvánulása. Technikai értelemben a hindu írások nem tanulhatók meg egyszerű olvasással, hanem azokat gurunak kell tanítania, aki maga is guru lábánál tanult. Minden hindunak gurut kell követnie, hogy elérje az önmegvalósítást. A bölcsek ősi bölcsessége a guruk révén jut el a későbbi generációkhoz. (A Biblia sok tanulmányozója szembeötlő kapcsolatot lát e között a tudáson alapuló szellemi megvilágosodási elképzelés, valamint a tudás fája között, amely az ember bukását okozta az Édenben.)

A gurut halála után is imádják, és sok hindu úgy gondolja, hogy még erősebb kapcsolatban áll velük, mióta a guru ebből az életből egy feltételezetten magasabb létsíkra távozott. A guru temetkezési helyét sokan meditációra ideális helynek tartják.

hinduizmus India fő vallása, amely olyan sok különböző és ellentmondó hitelt foglal magába, hogy definiálni is lehetetlen. Az ember lehet panteista, politeista, monoteista, agnosztikus vagy akár ateista is, moralista vagy erkölcsstelen, dualista, pluralista vagy monista, rendszeres templomlátogató és a vallásos köteleességek teljesítője, vagy teljesen elhanyagolhatja vallási kötelezettségeit – és mégis hindu lehet.

A hinduizmus azt állítja magáról, hogy felkarol és befogad minden vallási hiedelmet, de az így befogadott vallás a hinduizmus részévé válik. A szinkretista filozófia megpróbálja a keresztyénséget ebbe a „fojtogató ölelésbe” beleerőltetni, de nyilvánvaló, hogy a Biblia Istene nem Brahman, a menny nem a nirvána, és Jézus Krisztus nem Visnu egyik újabb reinkarnációja. Az Isten kegyelmébe, valamint Krisztus bűneinkért való megváltó halálába vetett hitünk ellentmond a hinduizmus egész tanításának.

janma Az előző életre vonatkozó név, ahogyan a lélekvándorlásban hívők nevezik. Lépcsőfok értelmében használják a lét ösvényén, amely meghatározza az ember következő lépését. Az egyik janma meghatározza, hogy mi lesz a következő janma.

jivan-mukti A *Bhagavad-gítában* magasra értékelt legfelső emberi ideál, a Brahmannal való misztikus egyesülés testben való elérése a jóga révén.

jóga Szó szerint „igába hajtás”, a Brahmannal való egységre utal. A jógának sok fajtája és iskolája van, és különböző technikái, de a végső célja mindnek egy: Az Abszolútummal való egyesülés.

A testtartások és az irányított lélegzés elősegíti a keleti meditációt, valamint a test megfőkezését és fegyelmezését, hogy az ember lemondjon minden vágyról, amelyet a test máskülönben ráerőltethetne az elmére.

A jóga úgy van kidolgozva, hogy megfelelő transzállapotot idézzen elő, amely lehetővé teszi, hogy a tudat felfelé szálljon, és Brahman igájába kerüljön. Ez visszahúzódtást jelent az illúzió világából az egyetlen igazi Valóság keresése céljából. Ha valaki csak fizikai erőnlétet akar elérni, akkor jobb, ha speciálisan erre a célra kialakított testgyakorlást űz. A jóga semmilyen része nem választható el a mögötte levő filozófiától.

jógi Tágabb értelemben bárki, aki bizonyos jártasságra tett szert a jóga gyakorlatában, de valódi értelemben csak az, aki a jóga mestere – azaz olyan valaki, aki a jógagyakorlatok révén elérte a Brahmannal való egységet, a jóga célját. Az igazi meditáló jógi elvágtá magát minden érzéki észleléstől, beleértve a családot, barátokat, minden emberi kapcsolatot. Feltételezik, hogy túl van téren, időn, kaszton, országon, valláson, de még a jón és a rosszon is. Ahogy Krisna mondja a *Bhagavad-gítában*, a jóginak semmi sem fontos, kivéve magát a jógát.

karma A hindu vallás ok és okozat törvénye, amely meghatározza a sorsot. Ezen elv szerint minden erkölcsi vagy szellemi gondolat, szó vagy tett a karma révén elkerülhetetlen következménnyel jár. Feltételezik, hogy ez nem történik meg egyetlen élet folyamán; ezért a karma szükségessé teszi a lélekvándorlást. Minden egymásra következő megtestesülés körülményeit és feltételeit, valamint az egymást követő életek eseményeit a feltételezések szerint abszolút értelemben meghatározza az elmúlt életek azonos körében tanúsított magatartás. A karmában nem létezik megbocsátás. Minden személynek szenvednie kell saját cselekedeteit.

kaszt Krisna által a *gítában* támogatott doktrína, amelyet valószínűleg India árja meghódítói találtak ki, hogy a sötétbőrű dravidákat, akiket leigáztak, tartós alárendeltségben tartásák. A tanítás szerint a négy kaszt – brahmin, ksatrija, vaisja és a sudra – Brahma testének négy részéből származik, a brahminok a fejből, a többiek pedig az alsóbb részekből. A karma és a lélekvándorlás tana ebből természetszerűleg következett, és azt tanítja, hogy az alacsonyabb kasztokba tartozók, ha sorsukat belenyugvással fogadják, javíthatják karmájukat, és a következő megtestesülés alkalmával magasabbrendű újjászületésben reménykedhetnek.

Az „érinthetetlenek” a kasztok alatt álltak, és kívül álltak a hinduizmus vallási rendszerén. Mikor a muzulmánok megszállták Indiát, az érintettet-

lenek voltak a legkönnyebben megtéríthető réteg, mivel az iszlám azonnal társadalmi megbecsülést biztosított számukra. Indiában a keresztyének leg-többje is az érinthetetlenek közül származik; sokan csak névleg keresztyé-nek, hogy kiemelkedjenek az érinthetetlenségből.

Krisna A legnépszerűbb és legkedveltebb hindu isten, számtalan legenda – köz-tük sok erotikus legenda – tárgya. Krisna Nyugaton a legismertebb a hindu istenek közül a legtöbb nagyváros utcáin éneklő, táncoló, sáfránysárga-ru-hás „Hare Krisna” tanítványok missziós lelkesedése miatt. A boldogságot és az üdvösséget a „Hare Krisna, Hare Krisna, Hare Ráma, Hare Ráma, Hare, Hare, Hare” mantra folytonos újraéneklésével kívánják elérni. Kris-náról, Rámához hasonlóan, feltételezik, hogy Visnu egyik reinkarnációja.

kundalini Szó szerint „a feltekeredett”; egy istennő neve, akit egy 3 és 1/2-sze-resen feltekeredett, farkát a szájában tartó kígyó szimbolizál. Az istennő-ről, aki „az élet, a tűz és a bölcsesség kígyója”, feltételezik, hogy az embe-ri testben lakozik, a gerinc vége közelében. Ha megfelelő irányítás nélkül ébresztik fel, mérges kígyóként dül az emberen belül, ellenállhatatlan erővel. Azt mondják, hogy megfelelő ellenőrzés nélkül a *kundalini* természetfölöt-ti pszichikus erőket produkál, amelynek forrásai démoni lények, és ame-lyek végül erkölcsi, szellemi és fizikai tönkremenetelhez vezetnek. Mégis ez a *kundalini* erő az, amelynek felkeltésére és irányítására szolgál a jóga és a meditáció. A TM és más, Nyugaton gyakorolt meditációs formák ha-ladó tanítványainak is vannak *kundalini* élményei.

lingam A szót Siva isten fallikus szimbólumára használják. Az Indus völgyében vannak jelei a lingam tiszteletének már az árja megszállás előtti időkből is. Bár az árja hódítók eleinte kigúnyolták, később maguk is elfogadták az erotikus szimbólum tiszteletét. Noha termékenységi kultuszokhoz, a tant-rizmushoz és más, szexuális perverzításokat is tartalmazó vallási kultu-szokhoz kapcsolódik, a Siva lingam szinte minden hindu templomban az imádat kiemelkedő tárgya, nemcsak a Sivának ajánlott templomokban.

lota kis sárgarézcseze, amelyből a vallási szertartások során a „szent” vizet ön-tik, hintik vagy isszák.

magasabb tudatállapot A jógában és a meditációban a tudatnak különböző „szintjei” nyílnak meg, amelyeket „magasabb” állapotoknak neveznek, mert különböznek a normális tudatállapottól, és úgy gondolják, hogy a nirvána felé vezető úton élhetők át. A keleti miszticizmus különböző isko-lái más és más módon definiálják őket. Tipikus állapotok például az „egy-ségtudat”, amelyben az ember misztikus egységet él át a világegyetem-mel, és az „istentudat”, ahol az ember azt érzi, hogy ő maga valóban isten. Hasonló tudatállapotok élhetők át hipnózisban, a médiumok trans-állapotá-ban, bizonyos kábítószeres, varázslási szertartások, woodoo stb. révén, és mind ugyanazon okkult jelenség változatainak tűnnek.

Mahábhárata A hindu írások egyik nagy elbeszélő költeménye, a másik a *Rámájana*. 110 ezer verspárból áll, háromszor olyan hosszú, mint a keresztény Biblia, s így a világ leghosszabb költeménye. Számos költő és szerkesztő munkája, akik folyamatosan hozzátettek, elhagytak belőle, és olyan igazításokat hajtottak benne végre, amilyen ízlésüknek megfelelt. Doktrínái nem következettek, gyakran kirívóan ellentmondásosak, a hinduk mégis szent iratokként tisztelik őket.

mandir Más szóval: hindu templom.

mantra Egy vagy több szótagú hangszimbólum, amely misztikus állapotok kiváltására szolgál. A guru élő hangján kell továbbadni, nem tanulható meg más módon. Az embernek nem kell értenie a mantra jelentését; az érték a hang ismétlésében van. Azt mondják, hogy egy szellemet vagy istent testésít meg, és a mantra ismétlése ezt a lényt egyrészt behívja abba a személybe, aki a mantrát használja, másrészt létrehozza azt a passzív állapotot a meditációt végző emberben, amely elősegíti a lények ilyen egyesülését.

mája A hindu magyarázat az ember által érzékelt egész világegyetem látszólagos létre. Mivel Brahman az egyetlen Valóság, minden más illúzió, amely Brahmából, a Teremtőből származik, mint a meleg a tűzből. Az ember tudatlansága miatt nem látja az egyetlen Valóságot, ezért elfogadja az illúziót, vagyis a formák, a fájdalom és a szomorúság látszólagos világegyetemet. Az üdvösség abból a megvilágosodásból származik, amely elűzi ezt az illúziót.

Mivel az egész világegyetem ugyanolyannak tűnik minden megfigyelő számára, és határozott törvényeket követ, bizonyos hindu szekták azt tanítják, hogy a mája valójában az istenek álma, és ehhez az emberek csak saját személyes szenvedésüket adják hozzá.

meditáció A nyugatiak számára ez a szó ésszerű elmélkedést jelöl, a keleti misztikus számára azonban éppen ennek az ellenkezőjét, ami Nyugaton nagy zavart okoz a kérdéssel kapcsolatban.

A keleti meditáció (amelyet TM-ként, zen-ként vagy másként tanítanak), arra szolgáló technika, hogy elszakadjunk a dolgok és gondolatok világától (a májától) olyan módon, hogy megszabadítjuk tudatunkat minden akaratlagos és racionális gondolattól, s így eljutunk a „magasabb” tudatállapotokba.

Bár sok név alatt népszerűsítik Nyugaton, minden keleti meditáció lényege, hogy az ember „beléssa” lényegi egységét a világegyetemmel. Ez a bejárat a nirvánának nevezett „nemlét” felé.

Az általában „relaxációs” technikaként eladott meditáció tényleges célja az egyén kiszolgáltatása a misztikus kozmikus erőknél.

moksha Kiszabadulás a lélekvándorlás körforgásából a legmagasabb létállapotba kerülés révén, amelyet azok érnek el, akik megszabadulnak a mája világegyetemből és egységre jutnak a Brahmannel. A hinduk vágyanak a

mokshára, mint ami véget vet a lélekvándorlás által életről életre rájuk rótt fájdalomnak és szenvedésnek. Az ortodox hinduizmus szerint azonban nincs végső szabadulás, az embernek végül vissza kell térnie a születés és halál körforgásába. Mivel volt idő, hogy csak a Brahman létezett a hindu írások szerint, semmi haszonnal nem járna visszatérni hozzá; a moksha csak időleges pihenő, egy másik állapot a lét körforgásában, amely vég nélkül jár körbe-körbe, és 4,32 milliárd évente megismétli önmagát.

namahste Közönséges hindu üdvözlés, amely egyesek számára csak annyi, mint a „szervusz”; együtt jár a kezek összetételével és egy udvarias meghajlással a minden emberben lakó Általános Én elismeréseként.

nirvána Szó szerint „kifűjás”, mint mikor a gyertyát elfűjjük. A nirvána a „menny” mind a hinduk, mind a buddhisták számára, bár a sokféle szektának más és más elképzelése van arról, hogy mi az, és hogyan lehet elérni. Feltételezik, hogy ez se nem hely, se nem állapot, és mindnyájunkban benne van, arra várva, hogy „megvalósítsuk”. Ez a *semmi* érzése, az üdv, amely abból származik, hogy a személyes lét kialakása révén többé nem vagyunk képesek fájdalmat vagy örömet érezni azáltal, hogy részeivé válunk a tiszta Létnek.

nyasa Annak a ceremóniális aktusnak a neve, amellyel a hívő saját testébe hívja az istenséget, olyan módon, hogy kezeit a homlokára, karjaira, mellkasára stb. helyezi, miközben ismétli a mantrát. A mantra ismétlése maga is arra szolgál, hogy átformálja a hívőt a mantra rezgésében vagy szavában lakozó istenség hasonlatosságára, a nyasa pedig arra szolgál, hogy erősítse ezt a folyamatot.

obeah man (kuruzsló, csodadoktor) Bizonyos fajta orvos-varázslók, akik Afrikából kerültek a Nyugat-Indiákra, akiket a hinduk gyakran bántalmaznak, s akikről általánosan úgy gondolják, hogy hatalmukban állnak démonok és más alsóbbrendű lények, amelyeket fizetés ellenében rávesznek, hogy teljesítsék azok kívánságát, akik hozzájuk fordultak segítségért.

önmegvalósítás A bármilyen néven nevezett keleti meditáció és jóga végső célja: megszabadulás attól az „illúziótól”, hogy az individuális „én” különbözik az univerzális „én”-től vagy a Brahmantól. Feltételezik, hogy tudatlansága miatt az ember elfelejtette, hogy ki is ő valójában, és ezért úgy gondol magára, mint aki különbözik embertársától és a Brahmantól. Az ön-megvalósítás révén megszabadul ettől az egyéni létből fakadó tudatlanságtól, és újra visszatér a Brahmannel való egységre.

puja Szó szerint „imádás”. Mind a szó, mind az általa képviselt istentiszteleti forma dravida eredetre utal. Mindenfajta rituális és szertartásos istentiszteleti forma neve lett, ahogy az árja állatáldozati szokások – beleértve az oltár vérrel való bekenését – a későbbi években a buddhista erőszakmentesség hatására fokozatosan helyet adtak a dravida virágáldozat szokásának és

a hívők szantálpaszttá váló megkenésének.

A virágok mellett a hindu *puja* modern formáiban mind a templomokban, mind az otthonokban gyümölcsöket, szöveteket, vizet és pénzt ajánlanak föl.

pandit A hinduizmusban különösen jártas brahmin, aki ezt a tudását mások javára kamatoztatni tudja, például olyan módon, hogy tanácsot ad a jövőre nézve, közbenjár az isteneknél, elvégzi a vallási rítusokat és szertartásokat. Nem minden brahmin pap vagy pandit. Születése folytán minden brahmin automatikusan alkalmas erre, de nem mind szánják oda magukat eléggé a vallásuknak ahhoz, hogy panditok legyenek. Ma Indiában a legtöbb brahmin világi hivatást követ.

Ráma Visnu testet öltött alakja, akinek az életéről szól a *Rámájana* eposz. A hindu ember számára Ráma mindig a legnagyobb nemességnek megfelelően cselekszik, ő az ideális férfi; felesége, Szita az ideális nő. Minden hindu szekta nagyra értékeli Rámát, és neve az indiai gyermekeknek adott egyik leggyakoribb név. Minden hindu szeretne Ráma nevével az ajkán meghalni. Mikor Mahatma Gandhi hindu gyilkosától halálosan megsebesítve elesett, ezt mormolta: – Ó Ráma! Ó Ráma!

Rámájana Szó szerint „Rama útjai”, a két nagy hindu elbeszélő költemény egyike. Hét könyvből áll, és Ráma isten emberi életéről szól, aki Visnu reinkarnációja. Valószínűleg egyes buddhista szerkesztők erőteljes hatása folytán eredetileg különböző változatokban létezett; ma három hivatalos verziója létezik, amelyeket széles körben elismernek Indiában, bár bizonyos részletekben különböznek egymástól.

Rigvéda A legfontosabb és a legtiszteltebb a négy Veda közül (de nem a legrégebb). Különböző régi legendák, énekek (mantrák), himnuszok gyűjteménye, tíz könyvre osztva. A himuszok általában sablonosak és szárazak, a primitív természeti istenek dicséretét zengik. A papi imádságok önzőek és érzékiek, ritkán fejeznek ki szellemi bölcsesség utáni vágyat, inkább bor, nők, gazdagság és hatalom utáni vágyat.

sandhya A szürkület istene, de így nevezik a kétszer született hinduk (akik a sudrák fölötti kasztokhoz tartoznak) reggeli, déli és esti imádságát, amely közben a Gayatri mantrát kell ismételni olyan sokszor, ahányszor csak lehetséges, hogy az éneklő a napot az égen tartsa és üdvösséget szerezzen magának.

sanyasi A vallásos hindu életének negyedik szakaszában, mikor lemondott minderről, és fölötte áll minden szabálynak, szertartásnak, távol tartja magát a társadalomtól és a ceremóniáktól. Ha nem tartozik semmilyen rendhez, hanem független, akkor sadhu-nak is hívhatják – ha viszont a jóga mestere, jóginak is nevezhetik.

Sakti pat A guru általi érintés neve, amellyel rendszerint a hívő homlokát érinti, s amelynek természetfölötti hatása van. A Sakti szó szerint erőt (hatalmat) jelent, és a Sakti pat kiszolgáltatásakor a guru az őserő csatornájává válik, az univerzum mögött levő kozmikus erőé, amelyet Sakti istenség testesít meg, Siva hitvese. A Sakti természetfeletti ereje a guru érintése révén a földre sújthatja a hívőt, vagy fényes világosságot láthat, megvilágosodási élményben vagy belső világosságban lehet része, esetleg más misztikus vagy pszichikus élményben.

swami Sanyasi vagy jógi, aki egy adott vallási rendhez tartozik. A gyakorlatban az elnevezést gyakran a guru vagy az adott rend fejének címeként használják.

tassák Nagy szertartási dobok.

upanisádok Szó szerint „közel ülés”, a hindu írások egy részének a neve. Ezek bizonyos misztikus tanításokat tartalmaznak, amelyeket a feltételezések szerint ősi guruk mondtak el választott tanítványaiknak, akiknek megengedték, hogy tanulás céljából melléjük üljenek. A körülbelül Kr.e. 400-ból származó upanisádok eredetileg nem voltak részei a védikus kánonnak, csak később váltak azzá.

Az upanisádok filozófiája ezoterikus (csak kiválasztottak számára elérhető), és kevesen értik. Különböző nehéz kérdéseket tárgyal Isten és az ember természetétől a lét céljáig és a végső üdvösségig. Az upanisádok minden problémát egyetlen elképzeléssel próbálnak megoldani, amely jórészt végigvonul mindegyiken, és ez az egyéni lélek (atman) és az Egyetemes Lélek (Brahman) egysége, ill. mindennek a lényegi egysége. Ennek a doktrínának egy híres kifejtése található meg Uddalak tanításában fia, Svetaketu felé a Chandogya upanisádban: „A titokzatos lényeg szétszlik minden dologban, bárhol is található az. Ez a valódi Én, és Svetaketu, ez vagy te!”

védanta Szó szerint a „végső vagy a legutolsó és legjobb Véda”. Szélesebb értelemben ez az upanisádokra vonatkozik, szűkebb értelemben viszont egyike a hindu filozófia hat ortodox rendszerének. Az upanisádokra épül, s először a filozófus Bodarayana fogalmazta meg, körülbelül 2000 évvel ezelőtt. A védanta nem ismer kompromisszumot monisztikus és panteisztikus nézeteiben; a Brahman Minden és az egyetlen Valóság; minden más illúzió.

A Védanta Társaság, amelyet Vivekananda, Rámakrisna követője alapított, és amelynek központjai vannak szerte a világon, azt vallja, hogy toleranciát tanít minden vallással szemben. Az általuk támogatott „vallások egysége” azonban nem igazán liberális vagy széles látókörű, hanem azon a kompromisszumot nem ismerő monizmuson alapul, amely azt állítja, hogy minden Egy.

Védák A hinduizmus legfontosabb, elsődleges írásai, amelyekről azt állítják, hogy még az isteneknél is nagyobbak, mert akkor is fennmaradnak, mikor

az istenek meghalnak. Úgy hiszik, hogy magának Brahmanak, az Abszolútnak a kijelentései, amelyek örök és tökéletes formájukban léteztek kezdettől fogva. A Védák a következők: a Rigvéda, a Yajurveda, a Samavéda és az Atharvavéda. Egészükben négy típusba sorolhatók: a mantrák (versmértékes dicsőítő zsoltárok); a brahmanák (szertartások és imák kézikönyve a papok vezetésére); az aranyakák (különleges tanulmányok remeték és szentek számára); és az upanisádok (filozófiai tanulmányok).

védikus Az a nyelv, amelyen a Védákat eredetileg összeállították, a szanszkrit ősi formája, amelyet ősi indoárjának is neveznek. Mellék névként azt jelenti, hogy „a Védákban tanított vagy bemutatott”.

H